

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIII., št. 7-8
julij – mali srpan
avgust – veliki srpan

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Schwarz, d.o.o., Ljubljana
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana.

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

*Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Bojan Avbar, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovce izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

**Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti** (ali na
disketi + izpis), **uradne dopise**,
potrjene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ZLD/LD, in **fotografi-**
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo **telefonsko številko**.

Uredništvo glasila Lovce
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovce@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927

Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

IZ VSEBINE:

M. Toš:	Bolje pozno kot nikoli!	352
M. Toš:	Mogočno, ponosno, dostojanstveno ...	353
IZ DNEVNEGA TISKA		354
G. Hodnik:	S pravilnim čiščenjem do varnejšega in natančnejšega orožja	356
B. Avbar:	Lovski čuvaj – varuh narave	359
E. V. Bučan,		
B. Kryštufek:	Ohranjanje gamsa tudi s pomočjo genetike	364
B. Krže:	Dame volijo	366
B. Leskovic:	Tujerodne invazivne vrste – resna grožnja samonikli biotski raznovrstnosti EU	368
B. Krže:	Lov in čutila	371
PO LOVSKEM SVETU		372
T. Vrščaj:	57. generalna skupščina CIC v Dubrovniku	372
B. Krže:	O volkovih v EP	374
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	375
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		316
S. Kutoš:	Zlatovranka – ali iskanje minulega časa	374
J. Leban:	Zadnji?	378
LOVSKA ORGANIZACIJA		380
F. Rotar:	37. Srečanje lovskih pevskih zborov in skupin registov Slovenije	380
M. Fortin:	Sestanek predsednikov in vodij skupin na Ptuj	382
F. Rotar:	Na Koroškem 8. generacija mladih lovcev	383
D. Lepšina:	Majhna, a uspešna generacija	384
B. S. Kopač:	»Kjer nudijo dovolj strokovne pomoči LD, ne prihaja do pomislekov o obstoju ZLD«	384
F. Koščak:	Na Notranjskem spet nova generacija lovcev	385
F. Rotar,		
B. Leskovic:	Sejem LOV – 2011 (Gornja Radgona)	386
J. Samec:	V veljavi je nov Pravilnik o podeljevanju lovskih odlikovanj in priznanj	387
B. Avbar:	Izobraževanje lovskih čuvajev na Sevnem pod Trško goro	387
F. Koščak:	Pregledna razstava jelenjih rogovij iz LUO Notranjske (odstrel) 2009	388
M. Koračin:	Strelci v počastitev dneva upora proti okupatorju	389
F. Rotar:	5. zbor upravljalcev lovišč Pohorskega LUO	390
F. Rotar:	Lovska razstava Pohorsko-Kobanskega LGB	391
J. Vrdoljak:	Strelsko prvenstvo ZLD Prekmurje 2010	392
B. Krže:	Pregled odstrela v Primorskem LUO za minulo leto	392
B. Krže:	Pregled odstrela v lovskem okraju 7/Gojtvenem območju – Brda (Collio) v Italiji	393
D. Rosenfeld:	Ocenjevali smo lovske domove LD in LZ Maribor	394
MLADI PIŠEJO		395
JUBILANTI		396
LOVSKI OPRTNIK		398
T. Novak,		
F. Novak:	S krvnega sleda smo se vrnili kar z dvema trofejama	398
L. Števanec:	Visok krvni tlak (v. k. t. – hipertenzija) – tihi ubijalec	399
F. Robida:	Naj bi bil kriv povoz divjega prašiča!	399
S. F. Kropce:	Tradicionalno srečanje lovskih družin	400
M. Kralj:	Še vedno dovolj zanimanja za gozdne kure	401
M. Gerold:	Medvedek na Barju	402
B. Leskovic:	Za teboj žalujejo tudi gamsi in gore ...	403
J. Stritar:	Pa še »salamijada« lovce in kmetov	404
M. Toš, I. Kuljaj:	Nove knjige – Veljko Varičak, Ocenjevanje lovskih trofej	405
V SPOMIN		406
LOVSKA KINOLOGIJA		406
B. Avbar:	Slavc – legenda med vodniki dolenskih barvarjev	406
T. Cvetan:	Takšnega iskanja pa še ne!	407
M. Bauman:	PZP za ptičarje v Staršah	408
I. Trček:	Tečaj za mlade vodnike lovskih psov v Pomurju	408
B. Tucovič:	Številna udeležba vodnikov na PZP ptičarjev v LKD Posavje - Krško	409
I. Trček:	PZP ptičarjev v Prekmurju	410
B. Tucovič:	Uspešen začetek sezone v LKD Posavje - Krško	411
L. Steinbacher:	Za boljše vzrejo psov jamarjev in Sloveniji	411
A. Savorgnani:	Telesno ocenjevanje lovskih psov na Rinki	412
B. Tucovič:	Redni volilni Občni zbor LKD Posavje - Krško	412
A. Vidmar:	Občni zbor LKD Gorica - Nova Gorica	413
J. Šumak:	Državna tekma brak-jazbečarjev – Ponikva 2009	413
KZS:	Predvidena legla	414

SLIKA NA NASLOVNICI:

Alpska svizca – *Marmota marmota*
Foto: Marko Pogačnik – Diana

OBVESTILO UREDNIŠTVA

Bralce in sodelavce glasila Lovce obveščamo, da bo
pisarna uredništva od 5. do 30. julija 2010 zaprta zaradi
rednega letnega dopusta.

Uredništvo revije Lovce

Foto: O. Naglost – Diana

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.
srna, mladiči obeh spolov:
1. 9.–31. 12.

mladica:
1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:
16. 8.–31. 12.
košuta, teleta obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:
16. 8.–31. 12.
košuta in teleta obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:
1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in
jagnjeta obeh spolov:
1. 8.–28. 2.
ovca:
1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:
1. 4.–31. 1.
svinja:
1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:
1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Bolje pozno kot nikoli!

V veliki dvorani Gozdarskega inštituta na Večni poti v Ljubljani je bil 3. junija Občni zbor Lovske zveze Slovenije. Odlikovala ga je zelo dobra udeležba delegatov, saj so od 115 prišli 104. Osrednje letno delovno srečanje predstavnikov vseh slovenskih lovcev je bilo skrbno pripravljeno z bogatim in preglednim gradivom, računalniško dopolnjeno, vsi udeleženci pa so prejeli tudi lepo oblikovane mape s papirjem, kemičnim svinčnikom in zelenim oziroma rdečim kartončkom. Vse je potekalo gladko, umirjeno in tudi točnost še vedno ostaja vrlina lovske organizacije, saj je predsednik LZS mag. Srečko F. Krobe ob napovedani 17. uri začel z uvodnim pozdravom in predlogi za izvolitev organov občnega zbora. Dobro ga je vodil predsednik delovnega predsedstva Ivan Malešič.

Občni zbor je potekal gladko in brez zapletov, tako da so delegati glede na pravočasno prejeto gradivo kar po tekočem traku potrdili poročilo o delu in poslovanju LZS v letu 2009, vsebinski in finančni načrt LZS za letošnje, dopolnjena in spremenjena Pravila LZS, ki so bila potrebna uskladitve v postopku registracije pravil v skladu s priporočilom Upravne enote Ljubljana, in dopolnjena Pravila LZS skupaj s Pravilnikom o določitvi volilnih okolišev ter o kandidiranju in volitvah organov in funkcionarjev LZS. Ob tem naj omenimo samo nekaj pripomb zaradi predlagane delovne skupine za pripravo novih Pravil LZS. Maks Arlič iz Celja je namreč pripomnil, da člani zdajšnjega Upravnega odbora ne bodo sprejeli novih Pravil in predlagal, naj se v razpravo o morebitnem predlogu novih Pravil vključijo (tudi prek spleta) vsi slovenski lovci. Postopek sprejemanja je v nadaljevanju zelo pregledno in jasno razložil predsednik LZS mag. Srečko F. Krobe in občni zbor seznanil, da je Upravni odbor LZS na eni od prejšnjih sej na njegovo pobudo imenoval posebno delovno skupino za pripravo morebitnih novih pravil in ob tem odločno pripomnil, da bo o predlogu potekala javna razprava med članstvom, ki bo trajala pol leta. Predsednik je še dodal, da se je delovna skupina lotila dela celovito in da morajo nova Pravila zagotoviti LZS kot operativno, organizacijsko in funkcionalno učinkovito organizacijo. »Vzeli si bomo dovolj časa za pripravo dobrih pravil,« je med drugim dejal predsednik slovenskih lovcev Srečko F. Krobe in povedal, da je ta naloga ena od 23 programskih točk, s katerimi je nastopil na zadnjih volitvah za predsednika krovne organizacije. Prizadeval si bo, da bi jih po možnosti čim dosledneje uresničili ali glede na zahtevnost nekaterih opravil vsaj začeli s pripravami za njihovo uresničevanje. Občni zbor na to temo ni več razpravjal, pač pa se je dalj časa zamudil pri točki »razno«. Med drugim so precej govorili o problematiki in načinu reševanja mnogih odprtih vprašanj glede stanovanja v hiši Zlatorog na Župančičevi 9. Ta tema je dvignila precej temperature in bomo o njej poročali tudi v Lovcu, a šele potem, ko bodo znana vsa dejstva in bodo delo opravili pravniki in vodstveni organi LZS. Lovec kot prvenstveno strokovno in izobraževalno glasilo namreč ni in ne sme postati del rumenega slovenskega tiska, ki bi iskal svojo tržno nišo na spektakularnih nepreverjenih žgočih temah in bi pri tem hote zaobšel veljavne uredniško-novinarske standarde in določila etičnega kodeksa. In ne zgolj novinarskega, pač pa tudi lovskega, na kar je v dokaj dinamični, nekoliko kritični, a še vedno dovolj kulturno-demokratični razpravi opozorilo kar nekaj različno mislečih udeležencev. Zadevi sta zaplete-

ni, o čemer je uvodna razmišljanja in kritične pripombe, tudi zaradi odločitev uredništva, nanizal Roman Grah. Poleg tega je občni zbor seznanil s predlogi za sanacijo hiše Zlatorog (last LZS) v Župančičevi ulici 9, kar ne bo ravno poceni. Omenjal je tudi možnost prodaje in nakupa novih prostorov na bolj funkcionalni lokaciji (predvsem s parkiriščem), o čemer so govorili tudi v razpravi. Mnenja so bila deljena, a vsa zadeva bo morala počakati na ustrezno proceduro in odločitve pristojnih organov. Nihče pa ni nasprotoval, da hiše ne bi primerno vzdrževali oziroma obnovili, saj jo je v nekaterih pogledih že pošteno načel zob časa. Tudi o tem razpletu bomo v Lovcu še pisali in članstvo objektivno seznanjali z dogajanjem, saj je bila hiša kupljena s sredstvi vseh tedaj živčih slovenskih lovcev in je navezanost na »lovski dom«, ki stoji v elitnem delu centra Ljubljane, toliko bolj razumljiva.

V razpravi na občnem zboru je bila vnovič obujena ideja o ustanovitvi zavoda za lovstvo. Vsi, ki so se oglasili na to temo, so bili enotnega mnenja, da Slovenija takšen zavod potrebuje, vendar ga mora ustanoviti država, ne le Lovska zveza! To je povedal tudi predsednik LZS, ki je v zanimivi, a kratki razpravi lahko iz prvih ust predstavnikov slovenskih lovcev slišal dobronamerno pripombo, da potrebujemo zavod za lovstvo pa tudi več medsebojne enotnosti in spoštovanja. Obe pobudi imata marsikaj skupnega in sta še kako odvisni ena od druge. Naj le spomnimo, da nista od včeraj, pač pa že dolga leta sobivata v našem prostoru. O enotnosti in strpnosti, ko gre za medsebojne razlike v pogledih in načinu reševanja organizacijskih vprašanj in težav, najbrž ne kaže izgubljati besed in se ponavljati. O zavodu za lovstvo bi bilo dobro obuditi nekaj zgodovinskih nastavkov, ki segajo daleč v preteklost; v čas, ko so bile razmere za lovstvo bistveno drugačne, predvsem pa boljše v vseh pogledih. Spomnim se resnih razmišljanj mojega predhodnika mag. Janeza Černača in mnogih drugih, ki so vizionarsko opozarjali na nujno po večji strokovnosti in znanju v lovstvu. A ne skozi prizmo dopolnilnega izobraževanja, pač pa v kontekstu pridobivanja visoko strokovnih in usposobljenih kadrov, ki bi lahko kot specialisti reševali najbolj zapletena poglavja v delovanju slovenskega lovstva in lovske organizacije v ožjem pomenu. Zavod bi moral ustanoviti država, ki je na vseh sorodnih področjih dela že ustanovila javne zavode; le področje lovstva je očitno zadnje, ki še čaka na takšen ukrep. Na to dejstvo je leta 2007, ko smo slovenski lovci praznovali 100-letnico organiziranega lovstva na Slovenskem, opozoril Goran Šuler (še prej tudi njegov oče Peter Šuler) in med drugim tehtno ocenil, da bi le javni zavod za lovstvo zagotovil tisti optimalni preplet nalog, ki jih opravljajo državni organi in nevladne organizacije. Ni pozabil dodati, »da bo razprava o ustanovitvi Zavoda za lovstvo in ustanovitev za marsikoga tudi boleča ...« Sprejeta bo tista rešitev, ki bo najbolj koristila divjadi in slovenskim lovcem, smo slišali leta 2007. Po treh letih so natanko takšna razmišljanja še vedno aktualna in na neki način jih je zopet »prinesel na svetlo« občni zbor LZS. Očitno nikoli ni prepozno in – vsaj kar zadeva zavod za lovstvo – nikakor ne! Znana so namreč razmišljanja in pogledi, javno so na voljo tudi na forumu LOV (www.Forum-Lov.org) in prinašajo različno vsebinsko sporočilnost. Med drugim lahko tam preberemo, »da bi zavod za lovstvo morali imeti, da bi to pripomoglo, da bi se LZS prenehala ukvarjati sama s seboj ... Poudari naj se

strokovnost lovske organizacije, k sodelovanju naj se pritegne strokovnjake in le tako bomo postali kredibilni sogovorniki, spoštovani in cenjeni ...» Ali pa stališče, »da bi takšna ustanova bila nujno potrebna, saj bi lahko bolje zastopala interese lovstva in trajnostnega gospodarjenja z divjadjo ... ustanovi naj ga država ...» In še: »Ustanovitev Zavoda bi pomenila napredek za lovstvo, vprašanje je le, kakšna bi bila vloga LZS. Zavod naj ustanovi država!« A so tam tudi misli drugače mislečih: »... Zavoda ne potrebujemo, to bo ustanova države in v tej ustanovi bo pristala večina zaposlenih na ZGS, ki zdaj delujejo na področju lovstva. Druga ustanova, vendar isti ljudje – problemov in konfliktov ne bodo rešili.« In ob koncu: »... Kaj bo z ustanovitvijo zavoda za lovstvo boljše za divjad in našo organizacijo?« Odgovorov je več in zato verjamemo, da bo to poglavje eno od prednostnih med 23 programskimi točkami zdajšnjega vodstva LZS. Glede na odziv na občnem zboru v to ne dvomimo!

Naj zgolj spomnimo, da je res škoda zapravljati čas s praznimi marnjami, saj je LZS vendarle tudi pomembna nevladna in naposled od države priznana naravovarstvena organizacija. Javnost zato od nas pričakuje konstruktivne in strokovno-optimalne rešitve, tudi zaradi dejstva, ker smo organizacija, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave in njenih naravnih virov – divjadi v prvi vrsti! Ni že to dovolj!?

Ob koncu občnega zbora je predsednik LZS slavnostno izročil najvišje lovsko odlikovanje – Zlatorogovo plaketo – dolgoletnima zaslužnima delavcema v lovstvu, Branku Vasi (LZ Maribor) in Francu Trebušaku (ZLD Zasavje). Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Lovca.

Dr. Marjan Toš

V imenu obeh dobitnikov najvišjega odlikovanja LZS – Zlatorogove plakete – se je Občnemu zboru LZS zahvalil Franc Trebušak.

Iz mojega zornega kota

MOGOČNO, PONOSNO, DOSTOJANSTVENO ...

Na dvorišču mogočnega minoritskega samostana v starodavnem Ptujju je izzvenelo 37. Srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov. Izjemna kulturna prireditev slovenskega lovstva, ki ji je ob koncu skrbno pripravljenega in dobro izvedenega programa zaploskala več kot 500-glava množica obiskovalcev od blizu in daleč. Med njimi je bil tudi župan ptujske mestne občine dr. Štefan Čelan s svojimi županskimi kolegi iz Spodnjega Podravja, veliko meščanov Ptujja in okoliških krajev in, kot že dolgo ne, tudi veliko članov zelene bratovščine s soprogami. Ptujsko srečanje bo v kronologiji ostalo zapisano z mnogimi presežniki, a eno je več kot na dlani: namreč zunanja odmevnost letošnje prireditve, ki je vsaj za zdaj preseгла pričakovanja in je bila mogočna, ponosna, dostojanstvena in celo veličastna promocija slovenske lovske kulture. Pokazali smo širino duha in misli, in to v okolju, ki nadvse spoštuje kulturne vrednote in poslanstvo kulturnega ustvarjanja. Če kje, potem je na starodavnem Ptujju, v mestu tisočletnih zakladnic, doma pristen odnos do ubrane pesmi, lepe besede in misli. Ptujčani so se izkazali kot imenitni gostitelji in ker sem imel kot eden od njihovih sodelavcev »privilegij« biti v zaodruju in spremljati izvedbene korake sklepne prireditve, lahko zapišem, da ni bilo udeleženca, ki ne bi na glas povedal, da je bilo letos res vse v najlepšem redu. Nimam razloga, da jim ne bi verjel; sodeč po zadovoljnih obrazih in pristnem druženju po prireditvi v velikem prireditvenem šotoru v samem mestnem središču (svojevrstna iznajdljivost ptujskih organizatorjev, ki so mislili prav na vse, celo na vreme) so bili udeleženci več kot zadovoljni. Z njimi pa tudi marljivi organizatorji in vodstvo lovske organizacije: od neutrudnega predsednika organizacijskega odbora in ZLD Ptuj - Ormož mag. Emilijana Trafele do predsednika LZS mag. Srečka F. Kropeta in pristojnega »kulturnega ministra« lovske organizacije Marjana Fortina. Da o članih skupine rogistov ZLD Ptuj - Ormož ne pišem posebej – 20-letnico umetniškega ustvarjanja in delovanja na slovenski lovski in siceršnji kulturniški sceni so proslavili na najboljši mogoč način. Doživeli smo ne samo lep kulturni dogodek, pač pa bili priče svojevrstni, mogočni in odmevni promociji slovenskega lovstva. V tem je tudi največja dodana vrednost ptujškega srečanja pevcev in rogistov, ki je štafetno palico predalo kolegom iz DSL Furlanije-Juljske krajine – Doberdob. Veselimo se torej zvena lovskih rogov sredi Trsta konec maja prihodnje leto.

Več kot očitno je, da lahko s takšnimi zalogami utrjujemo svoj ugled, ki je v javnosti velikokrat boljši, kot ocenjujemo sami. In bi bil še boljši, če bi znali sami potegniti črto pod malenkosti in osebne prizadetosti ali, bolje rečeno, če bi bili »pravi ljudje na pravih mestih«. A žal niso, o čemer mi pišejo mnogi člani zelene bratovščine, ki menijo, da je treba dati več priložnosti mlajšim, neobremenjenim ljudem, ki v organizacijo prinašajo svež veter. Pred nedavnim mi je dolgoletni lovski tovariš pripovedoval, da so pri njih v LD dodobra pomladili vodstvo. »Dali smo priložnost mladim, ki gledajo na ta svet z druge perspektive, predvsem širše, bolj življenjsko in dojemajo spremembe kot nekaj povsem običajnega.« Ali pa še en primer pozitivne prakse, ki priča, da imamo med nami kljub številčni skromnosti nekaj nadvse požrtvovalnih lovskih tovarišic. Letos sem bil med predavanji za lovske pripravnike v Račah nadvse prijetno presenečen nad novimi članicami, med katerimi je bila tudi direktorica mariborske Mestne uprave Milica Simonič Steiner. V Voličini je pripravnica in tam zna poprijeti za vsako delo, so vedeli povedati voličinski lovci. In so jo lepo sprejeli. Ko sva po končanem izobraževanju kramljala, me je opozorila, da v besedilu Etičnega kodeksa še vedno nimamo možnosti izbire za ženski spol. In imela je prav, zato upam, da bodo pristojni ta spodrsrlaj popravili. Ne gre za malenkosti, pač pa za korekten odnos, ki nas mora (ali bi nas vsaj moral) spremljati na vseh naših poteh.

Dr. Marjan Toš

Foto: G. Schmidt

NAJPREJ SEKIRA IN LOPATA, ŠELE NATO PUŠKA

Nedeljski, 2. 5. 2010 (Katja Petrovec) – Srečko Felix Kroke, predsednik Lovske zveze Slovenije, je, kot smo o tem že pisali, v pogovoru s sodelavko Nedeljskega povedal marsikaj zanimivega o lovstvu in lovcih. Med drugim je dejal, da lovci na leto za čisto naravo in zdravo okolje opravijo milijon neplačanih delovnih ur. Lovstvo ima v Sloveniji dolgoletno tradicijo, saj so lovci leta 2007 praznovali stoletnico delovanja slovenskega lovstva. »V sto letih nismo slovenski lovci iztrebili nobene živali, potem pa jih je z zakoni zavarovala še država. To so, denimo, medved, ris, volk. Med sedmimi milijoni lovcev v Evropi so naši lovci najbrž edini, ki se borijo proti povečanju odstrela.«

»A vendar so tiste najlepše posebnosti lova tudi številne prireditve in tekmovanja. Skoraj vsaka družina organizira kakšno tekmovanje,« je predsednik LZS sklenil svoje razmišljanje o slovenskem lovstvu in lovcih.

LOVEC USTRELIL MAČKO

Delo, 3. 5. – Krški policisti so v večernih urah v Guntah 61-letnemu lovcu, ki je bil na preži, zasegli puško, ker je zvečer na bližnjem travniku ustrelil mačko. Zakaj je morala 18-letna lastnica ostati brez svoje ljub-

ljenke, bo moral »lovec na mačke« pojasniti v postopku o prekršku.

»DEMAGOGIJA, DA JE ZAKON O TNP ŠKODLJIV«

Delo, 7. 5. (Blaž Močnik) – Krajani Soče in Lepene so med javno razpravo zaradi nesoglasja s predlogom novega zakona o Triglavskem narodnem parku že podpisovali peticijo za izstop iz parka. Fedja Klavora, predstavnik treh posoških občin v strokovni komisiji, ki je oblikovala teze zakona, kljub temu trdi, da bo novi zakon bolj in kakovostneje reševal položaj ljudi v parku. Po njegovem mnenju je posebna skupina po zadnjih javnih obravnavah zbrala več deset pripomb za zakonodajalca, večina pa je že vključenih v predlog zakona.

CEPLJENJE LISIC PROTI STEKLINI

Dolenjski list, 14. 5. – Veterinarska uprava je začela spomladansko akcijo cepljenja lisic, ki so najpogostejše prenašalke stekline. Akcija bo trajala predvidoma do konca junija. S položenimi vabami nameravajo aktivno zavarovati populacijo lisic v slovenskih gozdovih ter tako preprečiti širjenje bolezni. Polaganje vab bodo na celotnem ozemlju države opravljali, tako kot že nekaj let, piloti domačih športnih društev s športnimi letali, posebej prirejenimi za

te namene. Položiti nameravajo 450.000 vab. Med akcijo bodo športna letala vzletala iz Portoroža, Murske Sobote, letališča Jožeta Pučnika in iz Novega mesta oz. s Prečne, po potrebi tudi z letališča v Slovenj Gradcu.

Veterinarska uprava je opozorila ljudi, naj se ne dotikajo vab za lisice in naj o tem poučijo tudi otroke. Če najdejo vabo na svojem dvorišču ali vrtu, naj jo primejo z vrečko in vržejo v najbližji grm ali v smeti.

PRAŠIČI RUŠIJO ZIDOVE

Primorske novice, 14. 5. – Čeprav se je število divjih prašičev na območju LD Videž - Kozina nekoliko zmanjšalo, na travnikih še vedno povzročajo veliko škodo. Odpravljati in odplačevati jo morajo lovci s prostovoljnim delom in denarjem, ki ga zberejo s članarinami in lovskim turizmom. Odslej jim bo država sicer vrnila polovico koncesnine, ki jo plačujejo, toda bo znatno nižja od stroškov postopkov za razpise.

BRUNDAČ DINO - JUNAK FACEBOOKA

Slovenske novice, 15. 5. (E. B.) – Lani oktobra je v italijanske Alpe prek Slovenije zataval petletni medved Dino in tamkajšnje prebivalce spravil ob živce: kosmatincu namreč ne dišijo gozdni plodovi, temveč se raje loteva slastnih kokoši, ovac in celo konj. Čeprav besni živi-

norejci pozivajo k boju z orožjem, je Dino dobil na facebooku že več kot 10.000 prijateljev, ki mu privoščijo dolgo in brezskrbno življenje.

NA ULICAH V OKOLICI LJUBLJANE TUDI PRAŠIČI IN LISICE

Slovenske novice, 15. 5. (Lovro Kastelic) – »Hladna in z vlago prepojena noč je bila,« piše avtor zanimivega sestavka. Ob priključku Hradskega ceste z Izansko, tik pred ljubljanskim botaničnim vrtom, je nenadoma zagledal lisico. Kmalu je spoznal, da se divjad potepa znotraj avtocestnega obroča, kjer povzroča precejšnjo škodo. Številne jazbine pri strelišču so le nekaj deset metrov od pravega urbanega vrveža. Poleg prašičev in lisic se tod pojavlja tudi srnjad in včasih celo medved.

PODOKNICA EDINI LOVKI V LD

Nedeljski, 16. 5. (Dušan Argon) – Lovska družina Kamnik, ki šteje 54 članov, je Ireni Podgoršek, edini lovki v svoji družini, namenila podoknico Nedeljskega. Ta je bila v petek, 14. maja, ob 19. uri pri lovski koči v Zgornjih Palovčah. Podokničarju Francu Pestotniku se je pridružil tudi Ansambel Gamsi.

Podoknica Nedeljskega že dolgo ni več samo šaljiva prireditve, saj se je z leti prelevila

v svojevrstno družabno srečanje ljudi dobre volje z vseh koncev Slovenije.

NEKATERE OBČINE S KONCESNINO OD LOVA ŠE ŠTORKLJE NE MOREJO KUPITI

Dnevnik, 17. 5. (Tatjana Pihlar) – Skupnost občin Slovenije je kmetijsko ministrstvo pred časom pozvala, naj začasno zadrži izplačilo koncesijske dajatve za trajnostno upravljanje z divjadjo, ki po zakonu pripada občinam. Na prvi pogled je sicer nerazumljivo, da se lokalne skupnosti branijo denarja, toda podatek, da posamezni občini za leto 2009 pripada le od 37 do 3.607 evrov lovske koncesnine, ki bi jo morale razdeliti med lovišča na svojem območju, dovolj zgovorno kaže, da stroški koncesnine marsikje krepko pressegajo njeno vrednost.

VRANE POVZROČAJO VSE VEČ ŠKODE

Gorenjski glas, 22. 5. (Cvetko Zaplotnik) – Lani so upravljavci lovišč na 231.211 hektarjev obsežnem gorenjskem LUO za škodo od divjadi lastnikom zemljišč izplačali 8.884 evrov škode in poleg tega opravili še 1068 neplačanih delovnih ur za ravnanje travne ruše ali kot nadomestilo za povzročeno škodo. Od celotne odškodnine je

bilo 60 % izplačane za škodo od divjih prašičev, skoraj 22 % za škodo od jelenjadi in dobrih 13 % za škodo, ki so jo povzročile sive vrane.

KLOPI - GLAVNA NEVARNOST V SPOMLADANSKIH DNEH

Večer, 26. maja 2010 (Timotej Semenič) – Največja nevarnost, ki v spomladanskih dneh preži na sprehajalce in planince, so klopi. V večini primerih so prenašalci dveh boleznih: borelioz in klopne meningoencefalitisa oz. meningitisa. Proti slednjemu, ki je virusna bolezen možganskih ovojnic in osrednjega živčnega sistema, se je mogoče cepiti, proti borelioz pa cepiva še ni na voljo. Na Inštitutu za varovanje zdravja vsako leto beležijo povečanje števila bolnikov za boreliozo.

IŠČEJO KRIVOLOVCA

Delo, Dolenjski list, 29. 5. – Član LD Veliki Kamen je v četrtek dopoldne obvestil krške policiste, da je v gozdu v Mrčnjih selih našel ustreljeno srno. Policisti so ugotovili, da je starejšo žival nekdo že pred dnevi ustrelil z malokalibrskim orožjem. Za storilcem še poizvedujejo.

Vinko Kukman je obširno pisal o štokljah, ki so že pred dobrim mesecem začele

urejati svoja gnezda. Zdaj so v njih že jajca in pari se pridno izmenjujejo pri valjenju mladičev. Mlade štoklje bodo zagledale luč sveta konec tega meseca.

V nekaterih državah srednje in zahodne Evrope je bela štoklja že izumrla, glavni razlog pa je človekov vpliv na njeno tradicionalno okolje. Slovenska populacija bele štoklje je osredotočena v severovzhodni Sloveniji, vendar imajo največji uspeh pri gnezdenju na Krški ravni, najmanjšega pa na Dravski in Murški ravni. To dokazuje, kako pomemben je prav način kmetovanja za uspeh te ptice pri njenem gnezdenju. Z intenzivnim kmetovanjem namreč izginja njen pravi življenjski prostor, ki je pogojen s količino hrane, potrebne za preživetje štoklje.

Nedeljski je 16. maja objavil zgodbo o kormoranah, ki se, kot piše v naslovu daljšega sestavka, ponavlja. Pojavlja pa se novi predlog, da bi na gnezdiščih problem kormoranov in rib kot njihovih »žrtev« reševali tako, da bi njihova jajca namazali z oljem.

Naj omenimo še okroglo mizo, ki sta jo pred časom organizirali območna enota KGZS Novo mesto in območna enota KGZS Kočevje, udeležili pa so se tudi predstavniki nekaterih ministrstev in drugih republiških ustanov. »Dosedanje izkušnje kažejo na izredno neučinkovito poseganje v številčnost zavarovanih vrst živali, kot so medved, volk in krokar, in na ogromno škodo, ki jo povzročajo kmetom na nekaterih območjih Sloveni-

je,« je v uvodu poudaril predsednik KGZS Ciril Smrkolj. Kot je pokazala razprava, zaradi škode od divjih zveri ponekod opuščajo kmetovanje, kar je gospodarska pa tudi škoda v naravnem okolju. Udeleženci okrogle mize so sprejeli nekaj pomembnih sklepov, ki bodo skušali pripomoči k razreševanju tega vprašanja.

Dr. Marjan Toš je v Kmečkem glasu – tako kot prej že v nekaterih drugih časnikih in revijah – pregledno in zanimivo predstavil slovensko lovsko organizacijo, njeno zgodovino in zdajšnje delovanje ter njene načrte za prihodnost.

STEKLINA V REPUBLIKI SLOVENIJI

V obdobju od 1. do 30. aprila 2010 je bilo z območja 51 občin v naši državi 89 živali laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 50 lisic, 2 dihurja, 1 glavo govedu, 17 jazbecu, 1 kozu, 3 kune, 6 mačk, 1 ovco, 5 psu in 3 srne.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

Jedr M. Wernig,
dr. vet. med.,
vodja Oddelka VURS
za zdravstveno varstvo živali

Parček belih štokelj

Foto: M. Vogrin

S pravilnim čiščenjem do varnejšega in natančnejšega orožja

Čiščenje trdovratnih ostankov

(Nadaljevanje)

Z odstranjevanjem trdovratnih ostankov sem se pri pripravi tega prispevka na lastno pobudo srečal z nekaterimi težavnejšimi primeri odstranjevanja ostankov iz cevi. Še pred opisom čiščenja le-teh iz cevi želim podrobneje predstaviti nekaj namenskih čistil za čiščenje, ki res dobro delujejo in sem jih v letih uporabe že temeljito preizkusil. Omenil sem jih v prejšnjem prispevku in jih brez zadržkov priporočam tudi drugim. Težava je le, da jih je težko dobiti, saj jih (še) ni v trgovinah v Sloveniji. Res škoda. Je pa nekaj drugih dobrih izdelkov; ne bodite užaljeni, če med njimi morda nisem omenil vašega favorita. Vendar je vseh čistil le preveč, da bi jih lahko navedel v enem prispevku. Ne nazadnje ne bi želel pisati o stvareh, ki jih nisem tudi sam preizkusil; zato pričakujem vaš prispevek.

»Specialisti« za čiščenje cevi

Hoppe's 9

Je veteran med čistili (od leta 1903) in je eno najbolj priljubljenih čistil za orožje v ZDA. Poleg učinkovitosti ga odlikuje značilen, zelo prijeten vonj, ki ne bo pregnal vaše žene. Čisti prav vse ostanke in je zelo primeren za odstranjevanje bakra. Hoppe's 9 mi je pred mnogimi leti priporočil prijatelj in od takrat pravzaprav nisem uporabljal drugega čistila za cev. Je skoraj popolno čistilo, s katerim sem lahko prvič očistil cevi, ne da bi za to porabil en teden. Z lovskim tovarišem, ki sem mu pred letom prodal lovsko risanico, sva si z »borescopom« ogledala njegovo puško. V tem času je lovec uporabljal le omenjeno čistilo in sploh ni uporabljal medeninastih ščetk. Rezultat je bil vseeno popolnoma čista notranjost cevi. Tistih nekaj drobnih pikic v notranjosti je bilo le posledica moje mladostne naivnosti, da za čiščenje zadostuje le eno univerzalno čistilo.

Milfoam – Forrest čistilna pena (Gunslick Outers foam, Break Free BCF, WipeOut)

Začetnik na področju uporabe čistilnih pen je finski Milfoam. Dejanski izumitelj čistilne pene je bil finski športni strelec **Markku Paananen**, ki je v letih 1993–94 tehnologijo čiščenja razvil v sodelovanju s finskim centrom za inovacije, leta 1996 pa je bil izdelek pripravljen za prodajo. Doslej je Milfoam

izdelek uspešno prodal številnim vojskam za čiščenje tankovskih cevi in oostrelskih pušk, prodril pa je tudi na civilni trg. Po njegovem patentu ga v ZDA izdelujeta celo tako znani podjetji, kot sta Gunslick in Break Free. Pena je namreč zelo preprosta za uporabo, je brez vonja, brez kakršne koli nevarnosti za cev in kožo in je prijazna okolju. Zapolni vse pore v cevi in učinkuje brez drgnjenja. Zdaj je moje glavno sredstvo za čiščenje cevi, saj je preprosto za uporabo in zelo učinkovito pri odstranjevanju ostankov bakra, celo učinkovitejše je kot sredstva z amoniakom. Še prav vsak je bil presenečen nad učinkovitostjo.

Ker Milfoam odstrani tudi vse ostanke starih olj, je treba po čiščenju zaščititi cev. Z 90 ml, ki stane od 12 do 15 evrov, lahko opravimo približno 35 do 40 nanosov/čiščenj. Za popolno čiščenje po strelu redno čiščene puške zadostuje 3-kratni nanos, včasih pa tudi že en sam. Ker sem vedel, da je bil Milfoam začetnik te tehnologije, sem jim v e-pismu postavil nekaj vprašanj glede patentov, leta nastanka, lastništva. Že naslednji dan so mi odgovorili na vprašanja in med drugim omenili, da v Sloveniji še nimajo zastopnika.

Corbin benchrest bore cleaner

Vsebuje kristale umetnega safirja v oljni emulziji, ki imajo obliko ploščic. Te so tako tanke (15 mikronov), da najdejo pot pod vse, kar je na površini cevi (rjo, umazanijo, baker, plastiko, višek prevleke moly in tudi vidne ostanke štr-

lečih delov), ki so morda ostali po izdelavi cevi. **Uporaba:** Na staro bakreno/medeninasto ščetko (manjšega premera, kot je sicer primerna za našo cev) položimo krpico in pomočimo v emulzijo. Vstavimo v cev, potisnemo 5 cm naprej in polovico te razdalje nazaj in to ponavljamo. Gibanje sem in tja prisili ščetine, da menjajo smer, pri tem pa ustvarijo pritisk na krpico, ki seže vse do dna polja cevi in prav v vsako luknjico. Zaradi pritiska se majhne ploščice stisnejo in se (z namenom, da zasedejo čim manj prostora) poravnajo vzporedno z osjo cevi. Ker so zdaj s plosko stranjo obrnjene proti cevi, se pri gibanju s svojimi ostrimi robovi zajedo pod vsak delček, ki štrli nad površino cevi. Tako cev očistimo izključno mehansko, s pomočjo milijonov mikroskopsko majhnih »vzvodov«. Tudi površina cevi postane bolj gladka in lažja za čiščenje. Na trgu je že od leta 1975, dobaviti pa ga je mogoče prek podjetja Corbin v ZDA, ki sicer izdeluje stiskalnice, stroje in matrice za izdelavo krogel. Pri tem ne nastane nobena kemična reakcija, zato ni poškodb cevi. Zaradi mikroskopske velikosti in edinstvene oblike (ploščic) je učinkovitejši za uporabo, kot je, npr., uporaba brusilnih/abrazivnih čistil (pasta J-B), ki večinoma uporabljajo oglate, 40 mikronov velike delce.

Postopek čiščenja

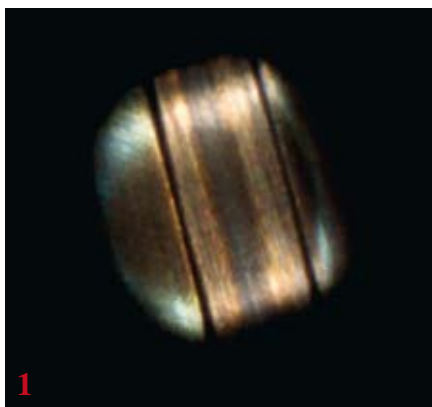
Postopek čiščenja najtrdovratnejših ostankov (ki je le nadgradnja osnovnega in naprednega čiščenja) bom opisal na nekaj primerih, s katerimi sem se srečal pri pripravi tega prispevka. Če (še) nimate namenskega čistila za cev in ker najbrž nimate brusilnega/abrazivnega čistila, lahko uporabite tudi sredstvo z amoniakom, ki pa ga ne nanašajte z bakreno/medeninasto ščetko, pač pa s sintetično. Pri odstranjevanju trdovratnih ostankov deluje le kombinacija drgnjenja in uporabe kakovostnih čistil za cev. Začeli bomo od manj zahtevnih primerov do težavnejših, za katere sem porabil največ časa (in čistil). Pri tem si bomo ogledali še nekaj zanimivih fotografij notranjosti teh cevi.

1.) Lovski tovariš mi je trdil, da orožje očisti le enkrat na leto in niti ne po vsakem streljanju. Dlje časa sem ga vabil,

da bi si orožje ogledala z »borescopom«, pa se je izmikala, češ da še ni očiščeno. No, ko sva se končno le dogovorila, mi je povedal, da je puško risanico le očištil, in sicer tako, da je le 1-krat uporabil čistilno peno.

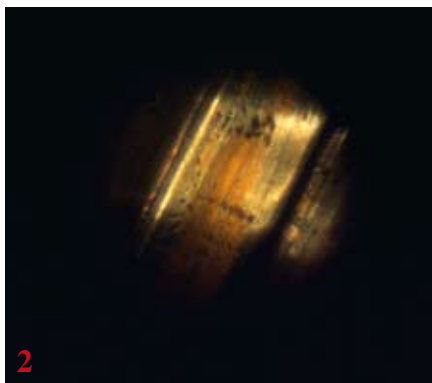
Pri pregledu sva opazila drobne pikice na žlebovih cevi in skoraj popolnoma čista in gladka polja. Ker je bil obisk kratek in ker sem domneval, da so pikice nezahtevni ostanki smodnika, nisem želel uporabiti pene, ki jo najraje pustim v cevi čez noč. Po enem čiščenju z brusilnim čistilom Corbin sva odstranila večji del ostankov smodnika (vidno je bilo na krpicah), nato sva cev popolnoma očistila do suhega ter jo še enkrat pregledala z »borescopom«. Za ostanki smodnika (res zelo drobne pikice) so se pokazale res drobne pikice nagrizenosti (razjede), vendar ostanki smodnika še niso bili popolnoma odstranjeni iz luknjic. Tokrat sem pripravil malo bolj »tesno krpico« z večjim trenjem in corbinom, a je bilo delo s palico še vedno lahkotno, brez napora. Po minuti sva cev spet popolnoma očistila z nekaj naoljenimi in nekaj suhimi krpicami. Nato sva uporabila še medeninasto ščetko ustreznega premera, jo vsakič navlažila z oljem za orožje ter potisnila ščetko skozi cev. Ko je pogledala iz ustja, sva jo odvila (na lastnikovo željo) ter palico previdno potegnili nazaj. To sva storila 3-krat. Nato sva očistila cev in jo pregledala. Ugotovila sva, da sva odstranila vse ostanke smodnika, za katerimi pa je ostalo kar nekaj razjed, a le na žlebovih. Polja so bila popolnoma brez razjed in sijoča. Po pregledu sem lastniku svetoval, naj še enkrat nanese peno, nato pa naj cev rahlo naolji in jo tako zaščiti pred rjo. *Ugotovitve:* Ker lovec ali prejšnji lastnik risanice ni dobro očistil žlebov cevi, na katerih se je zelo verjetno nabral baker (najraje se nabira na žlebovih), sta se v dolgih letih pojavili rja in rahla nagrizenost (razjed). Ko je lovec začel uporabljati peno, je ostanke bakra očistil, pri nadaljnjem streljanju pa so se v razjedah nabrali ostanki smodnika, ki jih enkratna uporaba pene še ne more odstraniti.

2.) Moja repetirka, kal. .222 Rem. Nekaj sto oddanih strel v letu, včasih tudi več kot 50 v enem dnevu, a sem redno poskrbel za nujno čiščenje takoj, ko sem prišel domov. Priznam: glede na to, da prej še nisem zaznal nabiranja bakra v cevi, sem zadnje mesece po streljih skozi cev potisnil le tri krpice, naoljene z univerzalnim čistilom, ter 3 do 4 suhe krpice in orožje je bilo pripravljeno za naslednji dan. Ob koncu strelske sezone sem z »borescopom« opazil nežne ostanke bakra na žlebovih (*fotografija 1*) moje risanice, kal. .222

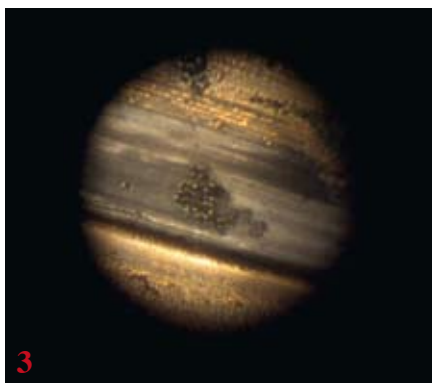

Rem. Dvakratna uporaba čistilne pene Milfoam v dveh dneh je odstranila vse ostanke bakra.

3.) Boroveljska bok tricevka, kal. 7 x 65 R/16/.22 WMR. Več kot 35 let stara tricevka in redno čiščena (prvih 30 let le z univerzalnimi olji). Kljub temu je bilo prav zaradi rednega čiščenja v cevi, kal. 7 x 65 R, opaziti le neznatno nagrizenost in na posameznih redkih mestih nežne sledove ostanka bakra, saj je bila cev po streljih očiščena le osnovno in ne povsem. Vidni so bili tudi sledovi orodja,

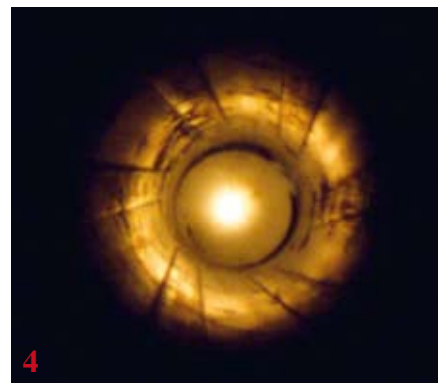

ki so nastali pri izdelavi cevi (*fotografija 2*) in ki se enakomerno ponavljajo vzdolž cevi. Prav tako so vidni tudi v cevi, kal. .22 WMR (a v njej ni bilo ostankov bakra). Z dvakratno uporabo čistilne pene Milfoam, najprej en dan, drugič pa več dni (imel sem namreč čas), sem odstranil vse ostanke bakra, saj druge umazanije ni bilo, kar je potrdil pregled z »borescopom«.

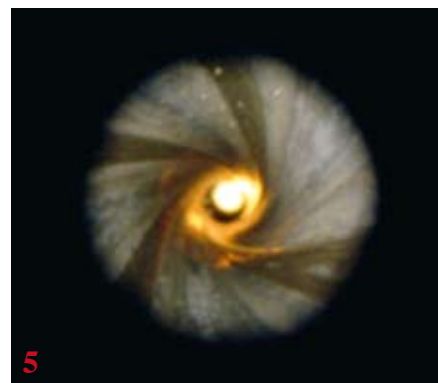

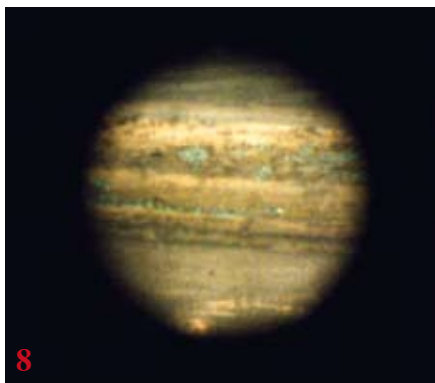
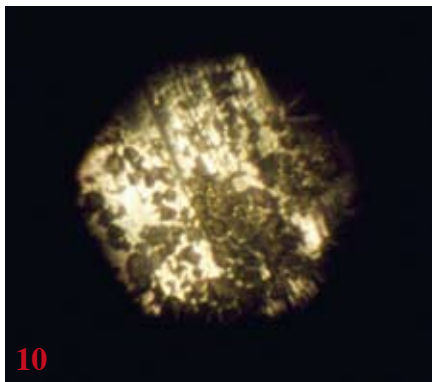
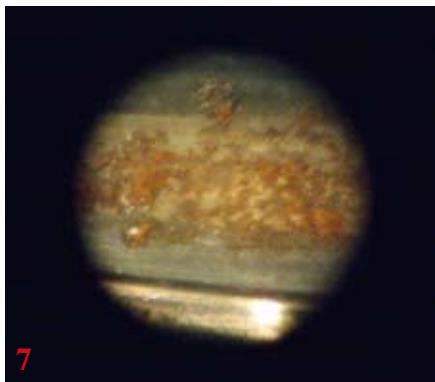
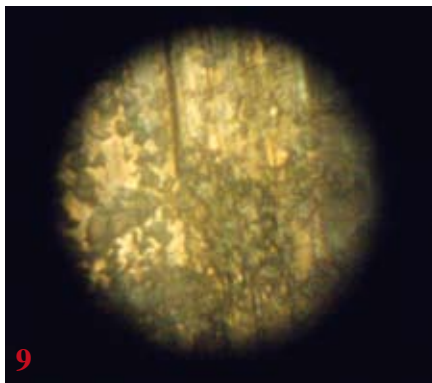
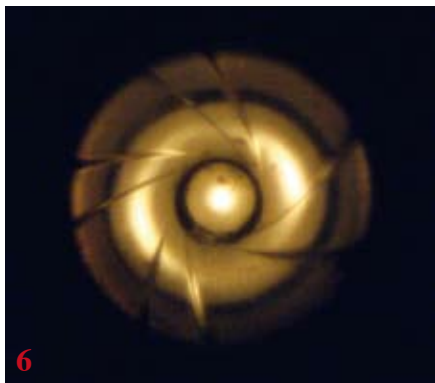
4.) Več kot 50 let stara risanica, kal. 6,5 x 68. Redno uporabljena na lovu. Čeprav je bila pred dvema letoma popolnoma očiščena, je bila v tem času čiščena le osnovno. Pri prvem pregledu z »borescopom« sem opazil ostanke bakra predvsem na žlebovih (*fotografija 3*) ter znake nagrizenosti. Ker sem nagnjen k uporabi preprostih rešitev, sem najprej preveril, kaj naredi pena. Vsakič sem jo pustil v cevi vsaj en dan in prav vsakič sta bili prvi krpici, ki sem ju potegnil iz cevi, modre barve. To sem ponavljal nekaj dni in čeprav se je intenzivnost modre barve zmanjševala, se mi je zazdelo, da bi to lahko trajalo le predolgo. Zatekel sem se k brusnemu (abrazivnemu) sredstvu Corbin (lahko bi uporabil tudi pasto J-B), s katerim sem odstranil 95 % umazanije. Nato je pena prodrla še v preostale pore, ki jih ščetka ni dosegla, in cev je bila popolnoma očiščena. Pregled je razkril močno nagrizenost (razjede), a žlebovi so bili ohranjeni. Tudi zato še vsakič dostavi tri strele v premer 4 cm na 100 m.

5.) Lovska puška risanica, kal. 7 x 64, in še ena, kal. .223 Rem. Lastnik je pove-

dal, da morata biti zelo umazani, ker ju med letom skoraj ni čistil; sploh pa je z .223 Rem. kar veliko streljal. Pogled v notranjost obeh cevi s pomočjo dodatne lučke je razkril veliko ostankov ter sledov bakra na žlebovih (*fotografija 4*), ki so bili vidni tudi s prostim očesom. Za primerjavo si oglejmo še, kako se vidi v cevi, popolnoma očiščeni leto stari Blaserveji cevi (*fotografija 6*). Pregled žle-

bov in polj je v cevi, kal. 7 x 64, razkril še posamezna mesta z rjo (*fotografija 7*) in ponekod na ostankih bakra tudi oksidacijo (»zeleni volk«) (*fotografija 8*). Najprej sem v obe cevi nanese peno in jo pustil delovati čez noč. Pričakoval sem, da bo večji del ostankov odstopil ali se vsaj zmehčal. Krpica je bila razočarana: komaj srednje umazana. Čiščenje s peno ali drugim namenskim čistilom bi trajalo tedne, čiščenje z univerzalnim oljem pa bi nas le zavedlo, da imamo čisto cev, saj umazanija sploh ne bi odstopila. Najprej sem moral zrahljati ostanke, zato sem za kal. 7 x 64 uporabil brusno/abrazivno čistilo Corbin na medeninasti ščetki ter krpico na ščetki. Za kal. 5,56 nisem imel dovolj majhne medeninaste ščetke. Zato sem uporabil navaden spiralast nastavek, nanj pritrdil krpico, na katero sem postopoma s prsti nanese brusno/abrazivno pasto J-B, s katero sem zdrgnil cev. Nato sem cev očistil in ponovil postopek še s čistilom corbin. Cevi sem očistil ter v vsaki še po 2-krat uporabil

peno, ki se je zajedla v vse pore in odstranila še zadnje delce umazanije. Cev, kal. 7 x 64, mi je uspelo očistiti vsaj 98 %, za kal. .223 Rem. pa ne morem trditi, da sem bil tako uspešen, saj so bile razjede zaradi nagrizenosti globlje in pogostejše. Za primerjavo sem z »boreskopom« fotografiral stanje na istem mestu v cevi, kal. .223 Rem., prej in potem (*fotografiji 9 in 10*). Po čiščenju so bile vidne poškodbe cevi, ki so bile skrite za ostanke. In ko to vidimo: še verjamete, da pravilno in redno čiščenje ni potrebno?

Na kratko ponovimo postopek za trdovratne ostanke:

1. Skozi cev potisnemo nekaj dobro naoljenih krpic, da odstranimo prvo umazanijo.

2. Medeninasto ščetko pomočimo/navlažimo z namenskim oljem ter jo za vsak oddani strel potisnemo naprej in nazaj. Ne pozabite, da mora ščetka pogledati iz ustja, preden jo povlečemo nazaj, lahko pa jo tudi odvijemo in jo samo potiskamo. Ščetko in palico vsakič obrišemo v krpo, ščetko očistimo s sredstvom za razmastitev (zadostuje odstranjevalec laka za nohte).

3. Skozi cev potiskamo suhe krpice, dokler ne odstranimo večine umazanije.

4. Uporabimo brusilno/abrazivno sredstvo ali pa cev »napademo« s čistilom z amoniakom (Robla Solo). Pri tem natančno upoštevamo navodila proizvajalca.

5. Ponovimo postopek 3.

6. Nato v cev nanese namensko čistilo za cev in pustimo; lahko 15 do 30 minut, lahko pa tudi čez noč.

7. Nadaljujemo s kombinacijo uporabe naoljene medeninaste ščetke in namenskih čistil (oz. brusilnih/abrazivnih čistil ali sredstev z vsebnostjo amoniaka, pač odvisno, kaj imamo pri roki).

Cev je očiščena, ko iz ustja po večurni obdelavi z namenskim čistilom pogleda čista krpica. Naj vas ne zavede umazanija, ki je že na ščetkah in palici, zato sem tolikokrat poudaril, da je treba vse ščetke in palico obrisati v krpo. Nekaj zelene/modre barve nastane tudi od medeninaste ščetke, a se s tem se ne obremenjujete; na krpici boste prepoznali razliko med umazanijo v cevi in na ščetki.

Lovci, čas je za preizkušanje pušk risanic in tudi vas samih. Če nameravate pred preizkusom morebitno umazanijo, rjo »očistiti« kar s prvim strelom, ker so vam tako svetovali drugi ali pa ste to nekje slišali, potem si raje še enkrat preberite, kar je bilo doslej napisano o čiščenju. Kot smo že napisali, **moramo** na vsakih 20 do 30 streliv in na koncu lovske sezone orožje popolnoma očistiti, sicer tvegamo poškodbe cevi in s tem spremembo lege zadetkov. Uporabljajte namensko olje za čiščenje notranjosti cevi in ga zahtevajte pri trgovcih. Le tako bodo na policah trgovin pristali najboljši namenski izdelki za čiščenje cevi, ki zelo olajšajo delo. Za konec: preverite stanje vašega orožja in zapomnite si, da je le čisto orožje lahko tudi varno in natančno. Če bo vaša cev sijoča in podobna cevi na *fotografiji 6*, ste na pravi poti.

Kadar ste v dvomu glede čiščenja, se posvetujte s puškarnjem ali drugim strokovnjakom. Pogovarjal sem se tudi s puškarnji tu in onstran severne meje, saj me je zanimal njihov postopek čiščenja pa tudi njihova sredstva. Ugotovil sem, da na žalost večina pozna le postopek osnovnega čiščenja in ne razlikuje med univerzalnimi čistili za orožje in med čistili, namenjenimi le za čiščenje cevi; le-teh tudi ne poznajo. Sam bi temeljito čiščenje svojih pušk zaupal le dveh osebam: prvi je prijatelj Sebastijan iz LD Toško Čelo, ki me je pred leti seznanil s Hoppe's 9. Drugi pa je **Boro Ličina** iz LD Toško Čelo, ki je že desetletja, tudi med lovci, znan kot strokovnjak s tega področja in ki resnično razume tovrstno problematiko. Pa ravne cevi vam želim!

Gregor Hodnik
gregor.hodnik@gmail.com

Foto: B. Avbar

Lovski čuvaj ob prisotnosti mlajšega lovca preverja osebne dokumente tretje osebe, ki je domnevno kršila določila veljavnega lovskega zakona ...

V naravi je sekanje, požiganje in (bolj ali manj zavestno) uničevanje živih mej, grmišč in s suho zarastjo poraslih površin na pašnikih, travnikih in poljih strogo prepovedano v času gnezdenja ptic in poleganja mladičev od 1. marca do 1. avgusta. Naloga lovskih družin in lovskih čuvajev je, da v kmetijski krajini s svojim pozitivnim delovanjem ustvarjajo pogoje, da bodo lastniki zemljišč, najemniki in izvajalci del skrbeli za ohranjanje in nego drevesnih nasadov in grmičevja. ZDLov-1 predvideva, da bi bilo takšnih površin v obsegu najmanj eno desetino

Lovski čuvaj – varuh narave

Prepričan sem, da so lovski čuvaji pravi varuhi narave. Vsako leto več lovcev, ki izpolnjujejo pogoje, opravi lovskočuvajski izpit, ki pa svojega poslanstva ne morejo uresničiti v praksi. Lovska zveza Slovenije namenja organizaciji lovskočuvajske službe potrebno pozornost. Glede na zakonsko zahtevo je pričakovati, da bo v slehernem lovišču v državi potrebno število lovskih čuvajev, ki bodo s svojim znanjem predvsem naravovarstveno varovali naša lovišča in inšpekcijske službe opozarjali na nepravilnosti, ki se dogajajo v naravi.

Namen lovskočuvajske službe

Narava, ki nas obdaja, je ena sama, česar se je zavedal tudi zakonodajalec, ki je s svojimi predpisi zavaroval določene habitate, rastline, divjad in druge prostoživeče živali. Tudi lovci se vse bolj zavedamo potrebe in pomena varstva naravnega okolja, še zlasti divjadi. Globalno segrevanje ozračja, izumiranje določenih živalskih in rastlinskih vrst, naravne nesreče in izbruh vulkana (islandskega) so grozljiv opomin, kaj preti tako ljudem, rastlinam in živalim.

V Zakonu o divjadi in lovstvu (ZDLov-1) je zakonodajalec določil, da mora vsak upravljavec lovišča zagotoviti nadzor na celotni povr-

šini lovišča z organiziranjem lovskočuvajske službe, ki je naravnana izključno naravovarstveno. Lovskočuvajska služba je pogoj za uspešno varstvo in zaščito naravnih dobrin in divjadi v naših loviščih.

Naloge in pristojnosti lovskočuvajske službe

Naloge lovskih čuvajev so predvsem celostni nadzor lovišča. Lovski čuvaji imajo pravico in dolžnost, da nadzorujejo kmetijska dela, zlasti s stroji, ki ogrožajo divjad. Nadzor obvezne uporabe biokemičnih zaščitnih sredstev, ki so v rabi v kmetijstvu, je treba opravljati zaradi preprečevanja in omejevanja izgub

divjadi (predvsem na leglih in gnezdih). Republika Slovenija subvencionira nabavo takih sredstev, lastniki in drugi upravljavci zemljišč pa morajo sredstva uporabljati pravilno. Samo spomnimo se, koliko srnjih mladičev je že vzela košnja, koliko gnezd je uničenih vsako leto.

površine v prvotni zarasti. Ker je v času gnezdenja ptic prepovedano sekati gozdne robove, zarast ob vodnih bregovih, čistiti odvodne kanale in prazniti vodna zajetja, je naloga lovskega čuvaja, da budno nadzira kršitve in jih sporoča lovskeemu inšpektorju, ki bo na podlagi popolnih

Lovski čuvaj opravlja pomembno vlogo zaradi pooblastil, ki jih ima kot uradna oseba. Pooblastila lovskega čuvaja glede na ZDLov-1 so:

Lovski čuvaj je med opravljanjem svoje službe pooblaščen, da:

- osebe, ki so kršile ali nameravajo kršiti določila lovskega zakona, ustavi, preveri njihovo istovetnost ter o kršitvah obvesti upravljavca, lovskega inšpektorja, po potrebi tudi policijo;
 - osebam, ki so z orožjem ali lovskimi pripravami v lovišču in nimajo pravice udejstvovanja v lovu, začasno odvzame orožje in lovske priprave ter jih privede in zasežene predmete izroči pristojnemu organu za notranje zadeve;
 - v primerih, ko so razlogi za sum, da so dokazi o kršitvah določil lovskega zakona skriti v vozilih ali prtljagi, zahteva njihovo izročitev in obvesti policijo;
 - po nalogu Zavoda za gozdove RS oziroma pristojnega lovskega inšpektorja odstreli divjad, če tega ni storil koncesionar v skladu s koncesijsko pogodbo;
 - pri opravljanju lovskočuvajske službe lovski čuvaj nosi lovsko orožje po predpisih o orožju. Lovski čuvaj sme lovsko orožje uporabiti v samoobrambi ali v skrajni sili.
- Zakon določa, da v primerih, ko bi zaradi obveščanja policije, lovskega ali veterinarskega inšpektorja z odlašanjem takojšnjega ukrepanja nastala nevarnost za zdravje in življenje ljudi, je lovski čuvaj pooblaščen ukrepati po lastnem preudarku. V takem primeru prevzame tudi odgovornost za umestnost storjenih ukrepov.

podatkov, ki jih bo zbrala lovskočuvajska služba, zakonito ukrepal in poskrbel za kaznovanje kršilcev.

Ker z regulacijami vodotokov in osuševanjem zemljišč v naših loviščih na leto izgubimo velik del močvirij in vlažnih biotopov (mokrišč), ki jih je nujno treba varovati, je naloga lovskih čuvajev, da s svojim ukrepanjem opozarjajo upravljavce lovišč, lovsko inšpekcijo in druge pristojne službe, da ukrepajo. Opaziti je, da je zasebna iniciativa tako močna, da pristojni inšpektorji niti ne uspejo evidentirati vseh negativnih pojavov. Zato je še toliko pomembnejše, da ukrepajo lovskočuvajske službe kot opozorilni mehanizmi, ki s svojimi zaznavami pomagajo lovskemu inšpektorju.

Živimo v času svobode gibanja, ki pa ima tudi svoje razumne omejitve. Mnogi uporabniki ali lastniki zemljišč se »požvižgajo« na zapovedi in prepovedi, ki se nanašajo na varstvo divjadi in naravnega okolja. Divjad potrebuje mir, zato je ni dovoljeno vznemirjati v mirnih conah, na rastiščih, gnezdiščih, mestih za poganje, v brlogih, zimovališčih, na pasiščih v gozdu in krmiščih ali jo zalezovati v neugodnih vremenskih razmerah, kot so poplave, hud mraz, zmrzal, visok sneg in drugo. Le lovski čuvaj je tisti, ki dobro pozna lovišče in zato lahko tudi hitro ukrepa v skladu s svojimi pooblastili. Slednja mu daje *Zakon o divjadi in lovstvu* (Ur. l. RS, št. 16/2004 z dne 20. 2. 2004), ki ureja lovskočuvajsko službo in ji tudi daje njene pristojnosti.

Pristojnosti in organizacija lovskočuvajske službe, ki je po zakonu obvezna in jo mora v svojem lovišču organizirati sleherni upravljavec lovišča, so natančneje urejene v *Pravilniku o organizaciji lovskočuvajske službe, o vsebini in pogojih za opravljanje izpita za lovskega čuvaja ter obliki izkaznice in službenega znaka* (Ur. l. RS, št. 120/2005 z dne 29. 12. 2005 in Ur. l. RS, št. 79/2006 z dne 27. 7. 2006). Iz analize

nalog, ki so zaupane lovskim čuvajem, sledi, da lovski čuvaji niso (zeleni) policisti ali vrsta zelene straže, temveč so uradne osebe upravljavca lovišča s pooblastili za ukrepanje, če je kršen zakon. Odveč so pomisleki, da lovski čuvaji niso potrebni, ker jih bomo morali lovci sprejeti kot obvezno službo, zlasti pa zaradi nalog varstva in varovanja lovišča in divjadi.

Domače živali v lovišču brez nadzora

Domače živali v lovišču, klateške, brez nadzora, še zlasti potepuški psi in mačke so v naši deželi velik problem, saj v loviščih povzročajo ogromno škodo. V času veljavnosti *Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč* (1976) je imel lovec zakonsko pooblastilo, da je lahko v skladu s 17. členom zakona ustrelil potepuškega psa oziroma psa, ki je bil oddaljen več kot 50 metrov od lastnika in 200 metrov od naselja. Sodobna zakonodaja, ki temelji na doslednem varstvu živali, z najvišjo stopnjo etičnosti, prepoveduje, da bi lovec ustrelil potepuškega psa ali mačko, ki sta v naravi brez nadzora. Če se kljub prepovedi pregreši zoper to določilo, **stori kaznivo dejanje poškodovanja tuje stvari po 220. členu KZ-1, za povzročeno škodo pa odgovarja tudi odškodninsko.** Spremenjene okoliščine zato upravljavcem lovišč določajo drugačno obliko varstva (zaščite) divjadi, ki jo še vedno povzročajo posamezni klateški psi in druge domače živali v lovišču. O tem je bilo v zadnjem času kar nekaj objavljenega tudi v Lovcu.

Dejstvo je, kar zakon izrecno prepoveduje, da *psov* (niti drugih domačih živali - op. pisca) *ni dovoljeno brez nadzorstva spuščati v prosto naravo*. Lastnik je odgovoren za škodo, ki jo njegova žival povzroči drugim, tudi divjadi. Ker posameznika lahko legitimira iz lovskih vrst le lovski čuvaj kot uradna ose-

ba, je mogoče le z njegovo pomočjo ugotoviti, čigav pes se v lovišču giblje brez nadzora. Nato na podlagi zavarovanih dokazov, kot so fotografije, zapiski ali izjave prič, ukrepa z naznanitvijo kršitve policiji ali lovskemu inšpektorju. Namesto realnih ukrepov je zakonodajalec ponudil lovskim družinam ukrepanje po pravni poti, ki je elegantnejša in učinkovitejša kot uporaba strelnega orožja, kar je, kot vemo, po navadi povzročilo hude zamere in zlo v obliki maščevanja lovcem. Že zaradi vzpostavljanja reda in discipline v loviščih je potrebna lovskočuvajska služba, ki bo lahko zakonito ukrepala in med ljudmi z vplivanjem na njihovo zavest zasejala pozitivno razmišljanje.

Nadzor v lovišču

Na podlagi 38. člena in tretjega odstavka 43. člena ZDLov-1 (Uradni list RS, št. 16/04) je Vlada Republike Slovenije izdala *Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob* (Uradni list RS, št. 101/2004 z dne 17. 9. 2004), ki določa vrste prostoživečih sesalcev in ptic, ki so divjad, njihove lovne dobe ter vrste divjadi, ki jih je dovoljeno loviti s pastmi v skladu s 7. členom ter prilogo II Direktive Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prostoživečih ptic (UL L, št. 103 z dne 25. 4. 1979, str. 1–18) z vsemi spremembami in 14. členom ter prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. 5. 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L, št. 206, z dne 22. 7. 1992, str. 7–50) z vsemi spremembami. Za nadzor lovišča in spoštovanje uredbe so pristojni **lovski čuvaji, ki morajo nadzirati pravilnost izvajanja lova** ne le na posamičnih lovih, ampak tudi na skupinskih in skupnih lovih. Lovski čuvaji so zadolženi, da preverjajo zakonitost ponovnega naseljevanja domorodnih vrst divjadi ter preprečujejo naseljevanje tujerodnih vrst divjadi, kar se v loviščih lahko izvaja le na temelju posebnih načrtov lovskoupravljaljskih

Foto: F. Ekar

Lovski čuvaj na rednem obhodu visokogorskega lovišča na Gorenjskem

območij (LUO) ter v skladu s predpisi s področja veterinarstva in ohranjanja narave.

Lovski čuvaji morajo torej nadzirati pravilnost izvajanja vseh oblik lova, pri čemer morajo lovce po potrebi opozarjati tudi na etična načela lovske pravičnosti in uporabo primerne orožja, ki ne sme ogrožati življenja ali zdravja ljudi. Skrbeti morajo, da divjadi nihče pretirano ne vznemirja ali izpostavlja nepotrebnemu trpljenju. Prav tako skrbijo, da lovci pri lovu ne povzročajo škode lastnikom zemljišč. Po svojih močeh se trudijo, da tudi divjad ne bi povzročala škode kmetijcem. Pri ugotavljanju vrst škode, ki jo povzroča divjad na poljih in v gozdovih, lovski čuvaji sodelujejo pri zbiranju podatkov in sprotnih ogledih na terenu.

Nadzor krmljenja divjadi in krmišč

Krmljenje divjadi na krmiščih je dovoljeno le za tiste vrste divjadi in na posebej določenih mestih (lokacijah), ki so predvidena z načrti posameznih lovskoupravljaljskih območij (LUO). Za krmljenje na nezakonitih, prikritih oziroma ilegalnih krmiščih je predpisana visoka globa, saj se storilca (in odgovorno osebo lovišča) lahko kaznuje z globo od 4.200,00 do 125.000,00 evrov. Prekršek za krmljenje divjadi v nasprotju z načrti LUO ali postavljanje mrhovišč za krmljenje medveda na lokacijah, ki niso predvidena z načrti lovskoupravljaljskih območij in dru-

gimi dokumenti, ki opredeljujejo upravljanje s to vrsto divjadi, so tako visoka in drastična, da ni umestno, da bi kdor koli krmil divjad po svoji lastni presoji na nedovoljenih krajih in na nedovoljen način. Ker pojavnih oblik krmljenja, ki so v nasprotju s 41. členom ZDLov-1, ni mogoče zanikati, je bolje, da LD z notranjim nadzorom preprečijo nezakonito krmljenje. Pri ukinjanju in pregonu nediscipliniranih lovcev upravljavcu lovišča lahko najbolje pomaga prav dobro organizirana in učinkovita lovskočuvajska služba. V tem pogledu je treba pozabiti na lažno solidarnost med lovci. Nadzor krmljenja divjadi in krmišč sta nujna, kazni pa tako visoke, da se kakršno koli kršenje prepovedi ne splača. Zaradi enega kršitelja lahko krajši konec potegnejo vsi člani lovske družine in odgovorna oseba LD. Zaradi navedenega razloga je potreben nadzor pravice do udejstvovanja pri lovu, ki se ga lovec lahko udeležuje le pod pogoji, ki jih določa lovski zakon.

Nadzor lovskih upravičencev

Tudi nadzor lovcev pri lovu lahko opravljajo lovski čuvaji v skladu s svojimi pooblastili. Lovski zakon določa, da mora imeti lovec v času, ko lovi (česar ZDLov-1 izrecno ne predpisuje in gre za predpostavko), pri sebi veljavno **lovsko izkaznico** ali **izkaznico lovskega čuvaja** in jo pokazati na zahtevo policije, lovskih čuvajev ali lovske inšpekcije. Glede vprašanja, koliko lovskih izkaznic mora imeti lovec, ki je član dveh ali več lovskih družin, iz dosedanjih razlag lovske inšpekcije izhaja, da je zakon jasen in razumljiv. Natančna proučitev določb lovskega zakona in *Pravilnika o lovskih izkaznicah* (Uradni list RS, št. 87/2005 z dne 30. 9. 2005) pa pokaže, da temu ni tako, ker pravilnik določa le: vsebino in obliko lovske izkaznice, postopek za izdajo in podaljšanje lovske izkaznice in način vodenja evidenc lovskih izkaznic. Niti v enem samem določilu pa

nikjer ne določa, da mora imeti lovec za vsako lovsko družino, katere član je, svojo izkaznico. Zato so v praksi tudi nastala tolmačenja, da je lovška izkaznica z dokazilom o redno plačani članarini potrebna v osnovni (matični) družini. Glede drugih pa velja vpis člana v seznam članov lovske družine, ker ni logično, da bi imeli na podlagi seznama izdanih lovskih izkaznic več lovcev, kot je dejansko oseb, ki so včlanjene v lovsko organizacijo.

Med naloge lovskih čuvajev sodi tudi skrb za obstreljeno divjad oziroma za nadzor lovcev, ki morajo po strelu pregledati nastrel s psom krvosledcem. Ker je treba odstreljene velike zveri in parkljasto divjad opremiti s posebno oznako v skladu z veterinarskimi predpisi, med naloge lovskih čuvajev sodi tudi nadzor glede zahtevanega dolžnega ravnanja upleniteljev velikih zveri in parkljaste divjadi, ki jih morajo uplenitelji dostaviti na mesto za prevzem divjadi v skladu z veterinarskimi predpisi.

Lovski čuvaji so zadolženi, da o svojih zaznavah glede divjadi in dogajanja v okolju divjadi permanentno obveščajo koncesionarja – upravljavca lovišča, lovsko inšpekcijo in zavod za gozdove. Prav tako pravilnik od čuvajev zahteva, da vodijo **čuvajski dnevnik**, v katerega zapisujejo zabeleške.

Po lovskem zakonu imajo lovski čuvaji pomembno vlogo pri **opravljanju sistematičnih opazovanj in zbiranju podatkov o divjadi, njenem okolju in njunih medsebojnih odnosih**. Vendar pa tega v praksi zlasti načrtovalci odstrela divjadi ne upoštevajo (dovolj), ker po navadi njihovo načrtovanje temelji predvsem na aritmetičnem povečevanju odstrela, ne pa na ugotavljanju spomladanske številčnosti divjadi, kar bi moralo biti ključno za določitev odstrela (odvzema) divjadi iz naravnega okolja v posameznem lovskem letu, kot to določata tudi 13. in 15. člen ZDLov-1.

Lovski čuvaji so s svojimi izkušnjami dobrodošli pri opravljanju biotehničnih del v življenjskem okolju divjadi, krmljenju divjadi, strokovno pravilnem opravljanju lova in drugih ukrepov v skladu s koncesijsko pogodbo. Lovski čuvaji lahko učinkovito pomagajo tudi pri delih za preprečevanje in zmanjševanje škode od divjadi. Njihova pomembna naloga so izredni posegi v populacije divjadi po drugem odstavku 42. člena ZDLov-1, ki določa posege v populacije divjadi zunaj lovne dobe.

Sodelovanje lovskih čuvajev z lovsko inšpekcijo in ZGS

Ko lovski čuvaj opravlja dela in naloge lovskočuvajske službe, je **uradna oseba, ki ima svoja zakonska pooblastila**. Njegova vloga je zbiranje terenskih obvestil in zavarovanje dokazov. Ker je lovski inšpektor tisti, ki lahko strokovno ocenjuje pravilnost, strokovnost in zakonitost ravnanja lovskega čuvaja in pozna upravne postopke, v katerih ima svoja pooblastila, je zelo pomembno, da se lovski čuvaji zaradi pregonov kršilcev predpisov, ki s svojimi dejanji in kršitvami posegajo v lovsko zakonodajo, povezujejo z lovskimi inšpektorji. Ti so pristojni za izvajanje določb ZDLov-1 in predpisov, izdanih na njegovi podlagi. Sodelovanje lovskih čuvajev z Zavodom za gozdove Slovenije (ZGS), ki ga zakon vsebinsko ne predpisuje, vidim predvsem v izmenjavi podatkov, ki se nanašajo na stanje divjadi v lovišču, njihovo kondicijo in škodo, ki jo je treba preprečiti, pa tudi o morebitnih boleznih, ki bi z divjadi lahko prešle na človeka, ki goji in izkorišča gozd.

Lovskočuvajski izpit

Zakon določa (71. člen ZDLov-1), da lovskočuvajski izpit lahko opravlja lovec, ki ima opravljen lovski izpit in

Foto: F. Ekar

orožni list. Izpit za lovskega čuvaja obsega pisni, ustni in praktični del, ki ga kandidat opravlja pred komisijo, ki jo imenuje minister. Komisijo sestavljajo predstavniki ministrstva, pristojnega za varstvo narave, predstavnik ZGS, predstavnik pedagoške ustanove in predstavnik LZS. Minister predpiše podrobnejše pogoje za pristop kandidata k izpitu za lovskega čuvaja in vsebine posameznih delov izpita.

Izobraževanje lovskega čuvaja

Zakon prinaša pomembno določbo, ki zavezuje upravljavce lovišč, da se **morajo pooblaščen lovskega čuvaja neopustiti in sproti izobraževati na stroške upravljavca**. Groba ocena delovanja in zdajšnje prakse lovskega čuvaja dokazujejo, da nimajo dovolj možnosti za svoje izobraževanje. Njihovo delo je v praksi podcenjeno, saj je opaziti, da jih nekateri člani sploh ne priznavajo, čeprav za svoja stališča nimajo trdnih argumentov. Zato bo treba korenito spremeniti miselnost in v vsaki lovske družini, ki ima koncesijo, organizirati lovskega čuvaja službo v skladu s predpisi, pri čemer bo treba izobraziti nove lovske čuvaje, dozdašnjim pa omogočiti (ali od njih zahtevati) obnavljanje njihovega znanja. Lovska zveza Slovenije mora ustvariti razmere za dobro prakso, sicer upravljavec lovišč, ki ne bodo imeli učinkovito organizirane lovskega čuvaja službe, grozi kazni.

Pogoji za opravljanje službe

Določa jih 72. člen ZDLov-1, ki predpisuje, da lahko postane lovskega čuvaja vsak polnoleten državljan oziroma polnoletna državljanka Republike Slovenije, ki ima orožni list in je opravil izpit za lovskega čuvaja ter ima kot član lovske organizacije vsaj triletno lovsko prakso. Zakon določa, da mora lovskega čuvaja pred začetkom službe predložiti spričevalo

o opravljenem lovskočuvajskem izpitu in orožni list ter pred pristojnim upravnim organom podati izjavo, da bo svojo službo opravljal vestno in nepristransko v skladu z zakonom. Tako izpolnjuje pogoje za pridobitev lovskočuvajske izkaznice in službenega znaka, ki ju izda pristojni upravni organ. Obliko izkaznice in znaka določi minister. Bistveno je, da je lovskega čuvaja v času opravljanja službe lovišču ali lovišču s posebnim namenom uradna oseba.

Izjava lovskega čuvaja pred upravnim organom

Pogoj za delo lovskega čuvaja sta **pogodba**, ki jo lovskega čuvaja sklene s posameznim upravljavcem lovišč, in **izjava**, da bo svojo službo opravljal vestno in nepristransko v skladu z zakonom. S svojo izjavo, ki nima le simboličnega pomena, lovskega čuvaja izpolni pogoje za pridobitev lovskočuvajske izkaznice in službenega znaka, ki ju izda pristojni upravni organ.

Pristojni upravni organ lovskega čuvaja z odločbo razreši opravljanja lovskočuvajske službe, če je prekršil določila lovskega zakona ali na njegovi podlagi izdanih predpisov. Pri pristojnem upravnem organu predlog za razrešitev lahko vloži lovskega inšpekcija.

Zaščita in varovanje pooblastil lovskega čuvaja

Ker je lovskega čuvaja uradna oseba, ga je zakonodajalec zaščiten kot uradno osebo tudi s kazenskim predpisom. Kdor s silo ali grožnjo, da bo neposredno uporabil silo, lovskega čuvaju kot uradni osebi prepreči uradno dejanje, ki ga je nameraval opraviti v okviru svojih pravic, ali ga na enak način prisili, da opravi uradno dejanje, stori kaznivo dejanje preprečitve uradnega dejanja ali maščevanje uradni osebi po 299. členu Kazenskega zakonika (KZ-1). Predpisana kazen za

samo sodelovanje pri dejanju je zapor do dveh let. Če ob storitvi dejanja storilec tudi razžali uradno osebo, grdo ravna z njo ali ji prizadene lahko telesno poškodbo ali ji grozi z uporabo orožja ali nevarnega predmeta ali sredstva, se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let.

Pogodba o delu lovskega čuvaja

Vsako lovišče mora imeti zadostno število strokovno usposobljenih in dejavnih lovskega čuvaja, ki morajo lovišče nadzorovati vse leto na celotni površini. Zato mora sleherna lovske družine kot upravljavec lovišč **skleniti pogodbo z lovskega čuvaja**, za katere pa ni nujno, da so tudi njeni člani. Pogodba o delu je dvostranska pogodba, s katero se lovskega čuvaja zaveže, da bo opravljal dela in naloge, kot ga določata zakon in na njegovem temelju izdani pravilnik. Bistvo sklenjene pogodbe ni v obveznostih, ki jih sprejema lovskega čuvaja, problematično se izkazuje pravično plačilo, ki naj bi ga dobil za svoje delo in poročila. V lovske družine se lovci združujejo na podlagi načela prostovoljnosti, plačati morajo članarino in članke prispevke ter opraviti delovne ure (ki bi praviloma morale sloneti na načelu prostovoljnosti). Delo lovskega čuvaja je dinamično in včasih zelo zahtevno, povezano tudi s stroški, ki jih mora po zakonu poravnati upravljavec lovišč. Zato na tem mestu samo navajam problematiko, ki jo bodo morali rešiti upravljavci lovišč. Poudarjam pa, da so lovskega čuvaja upravičeni do plačila nujnih in potrebnih stroškov (ki niso zgolj »oprostitev obveznih delovnih ur«), ker je treba zagotoviti pregledno in povsem nepristransko delovanje lovskega čuvaja službe.

Zbiranje in zavarovanje dokazov

Lovskega čuvaja pri svojem delu (vse leto) opravlja obho-

de lovišča in o svojih zaznavah vodi **dnevnik obhodov**, v katerega vpisuje pomembne ugotovitve in svoje zaznave in zabeleške o divjadi, njenem zdravstvenem stanju, izgubah, opaženi škodi, potepuških psih, sumljivih oseb, o krivolovu in drugih pojavnih oblikah. Znano mi je, da dnevnike lovskega čuvaja pregleda lovskega inšpektor, ko ugotavlja, ali in kako upravljavec lovišč spoštuje določbe o obveznostih lovskočuvajske službe.

Bistveno je, da lovskega čuvaja dobro pozna predpise. Če jih ne bo poznal, ne bo znal presoditi, kaj je zakonito in kako naj ukrepa. Posebno je pomembno, da je lovskega čuvaja dobro seznanjen z določbami pozitivne zakonodaje. Dobro mora poznati vsaj: *Zakon o divjadi in lovstvu /ZDLov-1/* (Ur. l. RS, št. 16/2004, 120/2006 Odl. US; št. U-I-98/04), *Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o divjadi in lovstvu* (Ur. l. RS, št. 17/2008), in *Zakon o zaščiti živali* (uradno prečiščeno besedilo) /ZZZiv-UPB1/ (Ur. l. RS, št. 20/2004) ter podzakonske predpise: *Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob* (Ur. l. RS, št. 101/2004), *Uredbo o podelitvi koncesij za trajnostno gospodarjenje z divjadjo* (Ur. l. RS, št. 100/2008), *Odlok o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah* (Ur. l. RS, št. 128/2004), *Pravilnik o vsebini in načinu vodenja katastra lovskoupravljavskih območij, lovišč in lovišč s posebnim namenom* (Ur. l. RS, št. 8/2005), *Pravilnik o vrstah in moči lovskega orožja, načinu zasledovanja ranjene ali obstreljene živali ter višini škode na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom* (Ur. l. RS, št. 73/2005), *Pravilnik o lovskega izkaznicah* (Ur. l. RS, št. 87/2005), *Pravilnik o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovskoupravljavskem območju* (Ur. l. RS, št. 120/2005), *Pravilnik o organizaciji lovskočuvajske službe, o vsebini in pogojih za opravljanje izpita za lovske-*

ga čuvaja ter obliki izkaznice in službenega znaka (Ur. l. RS, št. 120/2005, 79/2006), *Pravilnik o uporabi lovskih psov v lovišču* (Ur. l. RS, št. 98/2002), *Pravilnik o načinu usposabljanja lovcev za prvi pregled uplenjene divjadi* (Ur. l. RS, št. 94/2007), pa seveda *Pravila in Poslovnik lovske družine X*, *Pravilnik o disciplinskem postopku* in druge predpise.

Našteti predpisi pomenijo materialne določbe predpisov, povezanih z lovom in lovstvom. Pomembna pa sta postopek in njegova pravilnost, še posebno pri zbiranju obvestil in dokazov, ki jih mora lovski čuvaj zavarovati in predložiti pristojnim organom. Pomembno je, da je lovski čuvaj prisoten v lovišču, poznati mora njegove meje in divjad v njem. Od njegovih osebnostnih sposobnosti in osebnostnih lastnosti (o tem je na srečanjih lovskih čuvajev čudovito predavala predavateljica LZS Sely de Brea Šubic) je odvisno, kakšne odnose bo imel z lovci na eni strani in z uporabniki prostora na drugi. Bistveno je, da vsak lovski čuvaj o svojih ugotovitvah vodi dnevnik (njegova lovskočuvajska služba pa zbirknik pisnih ugotovitev in obhodov) in da o dogajanjih v lovišču obvešča

upravni/izvršilni odbor upravljalca lovišča, policijo in lovskega inšpektorja, če je to potrebno.

Če lovski čuvaj v lovišču opazi neznane osebe ali neznana vozila, mora zbrati potrebne podatke in o svojih ugotovitvah obvestiti upravljalca lovišča oziroma policijo, ki bo lahko ukrepala po zakonu o kazenskem postopku ali pa po zakonu o prekrških. Zelo je pomembno dvojno: da lovski čuvaj svoje dejavnosti načrtuje skupaj z vodjo varnostnega okolja domače (območne) policijske postaje in da sam, še pred policijskim ogledom, ukrene vse potrebno za zavarovanje dokazov. V povezavi s kaznivimi dejanji, zlasti še nezakonitega lova, je treba obvestiti policijo, ki mora opraviti ogled. Ogled kraja kaznivega dejanja ali prekrška je nepovljivo procesno dejanje. Zato ga je treba opraviti strokovno, zavarovati sledove in jih poslati v analizo. Zlasti so pomembni biološki sledovi, sledovi nastrela in drugi materialni sledovi (stopinje, prstni odtisi, predmeti, kadavri ...). Zelo je pomembno mesto nastrela, kjer je mogoče zavarovati kri, tkiva, delčke kosti, sledove smodniških plinov, tulcev, šiber ... Le na podlagi dobro zavarovanih

sledov bo mogoče ugotoviti, kaj se je zgodilo in kateri dokazi so obremenilni. Iz navedenega razloga je nujno sprotno izobraževanje lovskih čuvajev in utrjevanje vezi s policijo in lovskim inšpektorjem, ki je prav tako ključna oseba do uspeha.

Silobran in skrajna sila

Lovski čuvaj se lahko znajde tudi v nezavidljivi situaciji. Ko opravlja svojo službo, mora ravnati vljudno, vesti pa se mora kot uradna oseba. Oblečen mora biti v delovno lovsko uniformo, se ljudem predstaviti kot lovski čuvaj in jim pojasniti namen dejanja, ki ga opravlja. Orožja ali drugačne sile ne sme uporabiti, razen če je napaden. Lovski čuvaj lahko uporabi lovsko orožje le v primerih silobrana in skrajne sile. **Silobran je tista obramba, ki je neizogibno potrebna, da napadeni lovski čuvaj odvrne od sebe hkraten protipraven napad, ki ga lahko stori le človek.** Če lovskega čuvaja napade divja žival, npr. medved kot razjarjena zver, ravna v skrajni sili. Lovski čuvaj bo ravnal v skrajni sili zato, da bi od sebe ali koga drugega odvrnil sočasno nezakrivljeno nevarnost za

življenje, telesno celovitost, osebno svobodo ali premoženje, nujno za preživetje, če take nevarnosti ni bilo mogoče odvrniti drugače, pa se ji tudi ni bilo treba izpostavljati. Če bi v takih primerih uporabil strelno orožje, bi bila izključena protipravnost njegovega dejanja, zato ne bi mogel biti kaznovan.

Zaključek

Lovskočuvajska služba je po zakonu obvezna služba, ki jo mora imeti vsako lovišče. Organizacija lovskočuvajske službe je zaupana upravljalcu lovišča, ki mora z lovskimi čuvaji skleniti pogodbo o lovskočuvajski službi za svoje lovišče. Če upravljavec lovišča nima sklenjenih pogodb ali svojega lovišča ne nadzoruje vse leto in po vsej površini z lovskimi čuvaji, je kazensko odgovoren. Lovski čuvaji, ki so za svoje delo upravičeni do povračila nujnih in potrebnih stroškov (nagrade) in sprotne izobraževanja na stroške upravljalca lovišča, imajo pooblastila, ki upravljalcu lovišča zagotavljajo dosleden nadzor in varovanje lovišča. Lovski čuvaji, kot mi je znano, v več lovskih družinah oziroma pri upravljavcih lovišč še niso na pristojni upravni enoti dali svoje izjave, da bodo svojo službo opravljali vestno in nepristransko v skladu z zakonom, kar je pogoj, da pridobijo status uradnih oseb. Moj skromen zapis o lovskočuvajskih službah in lovskih čuvajih, ki jih morajo kot obvezno službo imeti vsi upravljalci lovišč, končujem z ugotovitvijo, da si mnogi lovski inšpektorji prizadevajo, da bi lovskočuvajske službe zaživele in s svojim delovanjem zavarovale divjad v naših loviščih. Na tem področju ostajajo še mnoga organizacijska in tehnično-pravna vprašanja, ki jih bom strokovno predstavil v prihodnjih številkah glasila Lovec. Naj bo to moj prispevek k sprotne izobraževanju lovskih čuvajev naših upravljalcev lovišč.

Bojan Avbar,
uni. dipl. iur.

Nadzor lovskočuvajske službe opravlja lovska inšpekcija. Njeno delovanje ima dva bistvena vidika: notranjega, ki je nekakšen imunski sistem lovske družine, in zunanjega, ko lovski čuvaji uresničujejo zakonska pooblastila glede varovanja narave in pravnega načina lovskega delovanja upravljalca lovišča. Sodelovanje lovskih čuvajev s policijo in lovsko inšpekcijo pomeni usklajevanje ukrepov in iskanje ravnovesij pri izvajanju koncesijskih pogodb za upravljanje lovišča.

Lovski čuvaji morajo zagotavljati ravnovesje med delovanjem upravljalca lovišča in lovsko inšpekcijo, saj med naloge slednje (poleg nadzora izvajanja načrtov upravljanja z divjadjo in vodenja poslovnih knjig, pregleda evidenc in izdajanja odločb v upravnem postopku) sodijo tudi naloge, povezane z varstvom naravnega okolja prostoživečih živali in rastlin. Zato lovski čuvaji niso podaljšek države za obvladovanje upravljalcev lovišč, temveč so po splošnih in posebnih pravilih enakopravni partnerji pri varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč. Lovski čuvaji niso edini vir informacij za pregon lovcev in lovskih družin in kršilcev, povezanih z varstvom narave. S svojim delom skrbijo za zakonitost dela na podlagi načela vesti in poštenja.

Bojan Avbar

Stanje lovskih čuvajev v Sloveniji

Na dan 13. 5. 2010 je bilo v RS **2.682 lovskih čuvajev** (LČ), ki so končali predpisano izobraževanje.

Po starosti:	
do 50 let	844
od 50 do 60	933
od 61 do 70	595
od 71 do 80	263
več kot 81	47

13. 5. 2010 je imelo pogodbe z upravljavci lovišč sklenjeno 1.102 lovskih čuvajev. Povprečna starost je 54 let.

Še vedno pa je nekaj LD, ki podatkov o sklenjenih pogodbah nimajo vpisanih v evidenco Lisjak.

(Vir: LIS – Lisjak – J. S.)

Ohranjanje gamsa tudi s pomočjo genetike

Gamsa poznamo vsi, malo manj pa je znano, da v Evropi živita dve vrsti: navadni gams (*Rupicapra rupicapra*) in pirenejski (*R. pyrenaica*). Navadni gams ima večje območje razširjenosti v posameznih gorskih masivih, kjer so se zaradi dolgotrajne izolacije razvile prepoznavne geografske rase (podvrste). V Sloveniji živi alpska podvrsta, naprej proti jugovzhodu pa balkanska. Navadni gams kot vrsta ni ogrožen; Mednarodna zveza za varstvo narave (IUCN) ga uvršča v kategorijo *zanemarljivo tveganje* (LC), Habitatna direktiva pa v dodatek V. Bistveno višji pa je status ogroženosti pri balkanski podvrsti, saj je uvrščena v dodatka II in IV Habitatne direktive, zato je zanj treba zagotoviti posebne varstvene ukrepe. Ne smemo pa pozabiti, da je balkanska podvrsta izjemno slabo znana, tako da je njena opredelitev kot podvrste bolj predmet domnev kot nespornih dejstev.

Dandanes je gams v goratih območjih Slovenije dokaj

razširjen, pred približno stoletjem pa je bil v Dinarskem gorstvu v glavnem iztrebljen. Pozneje so ga tja ponovno naseljevali, deloma pa je Dinarike poselil tudi po naravni poti s severa.

V visokogorju na severu države so gamsi splošno razširjeni, populacije na jugu pa so razdrobljene, majhne ter bolj ali manj izolirane med seboj. V majhnih in izoliranih populacijah poteka na ravni genetike in demografije niz neželenih procesov, ki se v končni obliki odražajo v njihovi sposobnosti za preživetje. V določenih razmerah takšne populacije lahko tudi izumrejo ena za drugo.

Plenilci že dolgo niso omembe vreden dejavnik selekcije gamskih populacij, zato populacijsko število uravnava bodisi človek ali pa epidemije. V Sloveniji je največ težav z gamsjimi garjami (povzročitelj je kožni zajedavec pršica - *Sarcoptes rupicaprae*). Izbruh epidemije je posledica zmanjšane odpornosti gamsov, ni pa znano, v kolikšni meri je odpornost posledica

genetske raznovrstnosti osebkov in populacij. Že od sedemdesetih let prejšnjega stoletja naprej bolezen redči trope gamsov, zdaj pa se vse bolj širi v Triglavskem narodnem parku, kjer je uravnavanje populacije z odstrelom iz različnih razlogov zelo omejeno.

Pogled na gamse, ki se pasejo na skalnatih in travnatih strminah, počivajo ali igrarajo, je v veselje vsakemu obiskovalcu visokogorja. Opazovanje živali, ki poginja zaradi okužbe z garjami, pa je za vsakogar pretresljiva izkušnja. Garjavost se pojavlja kar na 80 % slovenskega alpskega in predalpskega sveta, ki ga naseljuje gams. Zbolevalo predvsem oslabele živali in tiste z moteno presnovo.

Izzivov za obsežnejše raziskave gamsov v Sloveniji je torej dovolj. Še pomembnejša kot znanstvenoraziskovalni vidik sta najbrž etični in naravovarstveni. Smrt zaradi garjavosti je namreč posledica dolgotrajnega umiranja, ki gamsom povzroča veliko trpljenja. Nenazadnje garje og-

rožajo tudi kozoroga (*Capra ibex*), katerega število se pri nas že dolgo zmanjšuje.

Gamsove težave v Sloveniji

Gamsja problematika je pritegnila pozornost raziskovalcev Inštituta za biodiverzitetne študije (IBŠ) na Znanstvenoraziskovalnem središču Koper Univerze na Primorskem. IBŠ je usmerjen v raziskave biotske raznovrstnosti (biodiverzitete) jugovzhodne Evrope, zlasti v majhne in razdrobljene populacije živali in rastlin. V sodelovanju z Inštitutom za biologijo vretenčarjev iz Brna, ki deluje v okviru Češke akademije znanosti, smo se pridružili primerjalni genetski študiji dveh podvrst: alpske podvrste iz Slovenije in ogrožene tatranske podvrste (Tatre) iz slovaških Karpatov (Habitatna direktiva jo uvršča v dodatka II in IV).

Že od leta 2006 v sodelovanju z Lovsko zvezo Slovenije in LPN Kozorog - Kamnik poteka zbiranje tkivnih vzor-

cev odstreljenih živali po vsej Sloveniji. Trenutno imamo zbranih več kot 200 tkivnih vzorcev z Nanosa, Pohorja, Mangarta, Kamniške Bistrice, Osilnice nad Kolpo, Krma, Mokrca, Trnovske planote in Kamniških Alp.

Za molekularno genetske analize potrebujemo izjemno majhno količino tkiva – ponavadi uporabljamo delček mišičnega tkiva ali ušesa, iz katerega izoliramo molekule DNK. Te molekule so gradniki genskega zapisa in kazalniki genske raznovrstnosti. Glede na razlike v molekuli DNK lahko v izbrani populaciji določimo stopnjo genetske raznovrstnosti, populacijsko širino (ekspanzijo) ali parjenje v ožjem sorodstvu (inbriding), ocenimo dejansko velikost populacije, različne populacije pa lahko tudi primerjamo med seboj.

Glede na to, da je za uspešen genetski monitoring (spremljavo) neke populacije nujna pravilna izbira primernih genetskih markerjev (označevalnikov), smo se lotili njihove izbire. Kot genetske markerje smo uporabili mikrosateliti – to so kratki ponavljajoči se deli molekule DNK, ki jih lahko določimo v celotnem genskem zapisu (genomu) vrste in spremljamo njihovo dedovanje. Mikrosateliti so najhitrejši mutirajoči deli DNK v genomu, zato so primerni za proučevanje procesov na ravni populacij. Z njimi vrednotimo razlike med deli DNK (raznolikost alelov na lokusu oziroma določenem delu kromosoma). Razlike med osebki nastanejo zaradi mutacij v številu ponovitev mikrosatelitov. Osebki so lahko homozigotni ali heterozigotni za določeni alel. Heterozigoten osebek ima dva različna alela na kromosomskem paru, pri homozigotnem pa je na obeh kromosomih isti alel. Heterozigotnost je merilo za variabilnost populacije. V načelu velja, da je večja variabilnost v zdravih in viabilnih populacijah. Homozigotnost je navadno posledica izgube genetske raznovrstnosti (heterozigotnosti), ponavadi pa na-

staja v majhnih in izoliranih populacijah, lahko tudi zaradi parjenja v ožjem sorodstvu. Zaradi finančnih omejitev smo projekt na začetku začeli skromno in realistično; želeli smo začeti z genetskim spremljanjem vrste, kar bi omogočilo oceniti stanje v geografsko izoliranih populacijah in intenzivnost genskega pretoka med njimi. Na tak način bi pridobili prve trdne podatke, ki bi omogočili načrtovanje nadaljnjega dela.

Populacijska genetika gamsa v Sloveniji

Doslej smo analizirali 166 tkivnih vzorcev, ki so bili zbrani med letoma 2006 in 2008. Uporabili smo 21 mikrosatelitnih markerjev. Število proučenih živali in uporabljenih markerjev sta razmeroma velika, zato lahko predstavimo že prve rezultate analiz.

Opažena heterozigotnost populacij gamsov na območjih Krma, Trnovskega gozda, Nanosa, Osilnice nad Kolpo, Kamniških Alp in Mangarta je manjša od pričakovane. Posebno je očitna primanjkljaj heterozigotnosti (majhna genska raznovrstnost) pri gamsih s Krma, Mokrca in Nanosa. Manjša genska diverziteta v populacijah z Nanosa je verjetno posledica naselitve gamsa v letih 1959 in 1971. Pri drugih populacijah je primanjkljaj heterozigotnosti po vsej verjetnosti posledica njihove izoliranosti in razdrobljenosti.

Vzorčene populacije so geografsko sestavljene v tri ge-

netske skupine: prva zajema populacije s Pohorja, naslednja iz Julijskih in Kamniško-Savinjskih Alp (vključno z gamsi iz Iga) in tretja s Krma ter Osilnice nad Kolpo.

Prvi rezultati so nas spodbudili, da bi v naše raziskave vključili tudi balkansko podvrsto, zato IBŠ trenutno širi svoje raziskave na območje nekdanje Jugoslavije. Težave pri zbiranju vzorcev so velike, saj je gams v tem delu svojega območja redek, ponekod pa tudi lokalno ogrožen.

Garjavost

Kot vsi zajedavci so tudi garje v določenem ravnovesju z gostiteljem. Gledano evolucijsko: cilj zajedavca namreč ni pogin gostitelja, saj bi tako pokončal tudi sebe. Zajedavci so tudi na gostitelju, ki pa ne kaže nobenih bolezenskih znakov. Kadar je gostitelj oslavljen zaradi različnih vzrokov, se zajedavci lahko hitreje razmnožujejo, kar se odraža v pojavu bolezni (parazitoza). Glede na to, da je v Triglavskem narodnem parku razmeroma velika genska pestrost populacij, želimo nadaljevati z genetskimi študijami in oceniti stopnjo okuženosti (napadenosti) osebkov ter predvideno povezavo med okuženostjo in genskim polimorfizmom gena za poglavitni histokompatibilnostni kompleks (MHC).

Imunski sistem je odgovoren za prepoznavanje in zaščito pred tujimi, potencialno škodljivimi snovmi, kot so mikroorganizmi, virusi in zajedavci. Pri odzivu imunskega sistema imajo pomembno vlogo »vojščaki« limfociti T,

ki so tako »programirani«, da so strpni do celic, ki so lastne organizmu. Prepoznavna poteka prek tako imenovanega sistema MHC – to so molekule, pripete na zunanji strani celice. Limfociti T se sicer vežejo na molekule MHC, vendar se ob tem ne aktivirajo. Ko limfociti T ne prepoznajo kompleksa MHC kot telesu lastnega, se ob vezavi nanj aktivirajo in uničijo celico. Med evolucijo so bili geni MHC podvrženi naravnemu izboru. Pri tem pridobljene variacije (razlike) so pomembna sestavina odpornosti vrste proti patogenim. Povezava med geni MHC in okužbo lahko razkrije morebitno selekcijo, ki jo sprožijo zajedavci (paraziti). V TNP smo že začeli zbirati vzorce za odkrivanje stopnje okuženosti z garjami pri simptomatičnih in asimptomatičnih gamsih. S primerjalno analizo genske raznolikosti genov MHC pri zdravih in okuženih gamsih lahko dobimo vpogled v potek selekcije zaradi večletne prisotnosti gamskih garij v slovenskih Alpah in njihove odsotnosti na Pohorju. S takimi raziskavami želimo postaviti temelje za dolgoročno molekularno spremljanje (monitoring) slovenskega gamsa, katerega cilj bosta prilagodljivo upravljanje in nadzor nad epidemijami.

*dr. Elena V. Bužan,
dr. Boris Kryštufek*

ZAHVALA

Raziskava genetike gamsa ne bi bila mogoča brez sodelovanja in pomoči Lovske zveze Slovenije (**Blaž Krže**) in LPN Kozorog - Kamnik (mag. **Darko Vetrnik**). Na terenu so vzorce zbirali: **Dejan Kovač** (LD Log pod Mangartom), **Bojan Breitenberger** (LD Idrija), **Jože Pangrc** (LD Nanos), **Jože Intihar** (LD Ig), **Klemen Šuštaršič** (LD Rakitna), **Tone Križ** (LD Osilnica), **Lovro Oder**, **Damir Šmit** (LD Puščava) in **Andrej Ivančič** (LD Pohorje). Vsem se najlepše zahvaljujemo.

Foto: M. Pogáček – Diana

Foto: I. Ambrožič

Dame volijo

Da v prsku srnjad aktivno išče partnerja, je nesporno. V teh dogajanjih pa je bila glavna vloga srn potrjena šele nedavno. Kaže se predvsem z njihovo začasno izselitvijo v bolj oddaljene predele, kar je bilo mogoče preverjeno ugotoviti z uporabo sodobnih tehničnih pripomočkov, in to na srnjadi v prosti naravi.

Dolgoletno prepričanje o idiličnem odnosu med gonečo srno, ki se dovoli paritveno preganjati le teritorialnemu srnjaku, na katerega območju živi, se je pokazalo kot zmotno. Zdaj o odločilni vlogi srne v paritvenih dogajanjih vemo, kar smo si nekoč stežka predstavljali.

Eden lepših prizorov, doživetih v prsku, je pogled na gonjo, ki se končuje z vedno manjšim krogom in kratkim zaskokom. Skrb za potomstvo pa ni omejena zgolj na po človeških merilih omejen prostor, saj večina srn pole-

že daleč od mesta zaskoka in mladiči najpogosteje niso potomci domačega, teritorialnega srnjaka.

Konec februarja sta čas poganjanja in prska še daleč. Srna, ki jo je v enem od raziskovalnih lovišč na avstrijskem Štajerskem spremljal **Hubert Zeiler**, je že začela z izletom, ki je bil dolg okrog 12 km zračne razdalje navzgor, navzdol in ob visokem grebenu proti severu. Nadaljevanje je prekinila avtocesta. Srna je kar nekaj dni iskala prehod, 27. februarja pa se je ponoči odločila za vrnitev in se okrog poldneva vrnila v stalni bivalni okoliš. Verjetno nihče ne bi vedel za to pot, če srna ne bi bila opremljena s satelitskim oddajnikom, ki je beležil in sporočal o posameznih točkah (lokacijah) na njeni poti.

Je bilo zgolj naključje?

Zagotovo ne. Teden pozneje se je ponovno odpravila po isti poti in 5 km prehodila v

štirih urah. Konec marca je isto pot opravila še enkrat.

Srnjad verjetno ne pozna dobro zgolj razmeroma majhnega bivalnega okoliša, pač pa tudi širše območje, kar je bilo v omenjenem primeru več kot očitno. Na podobne izlete se podajo tudi srne mladice, kar jim v prsku olajša pot do njihovih srnjakov. V tem pomenu so srnjaki zvestejši svojemu okolišu in ga zapuščajo le izjemoma.

Vedenje srnjadi v prsku so proučevali tudi v Toskani (Italija). **Sandro Lovari** s sodelavci iz Univerze v Sieni je od junija do avgusta telemetrično spremljal 32 srn in 26 srnjakov. Tretjina do polovica vseh srn je opravljala »predporočne« oglede. To se povsem ujema s tovrstnim 40 % deležem v avstrijsko-štajerskem projektu ANKOGEL.

Izleti italijanskih srn na teritorije srnjakov so bili v povprečju dolgi 3 km zračne razdalje. Naslednji dan, po 30-

do največ 52-urni odsotnosti, so se ponovno vrstile. Očitno so natančno vedele, kaj želijo. V prsku so se napotile v izbrani teritorij ter se po gonji in zaskoku vrstile. Tudi v zahodnofrancoskem Chizeju, enem največjih evropskih raziskovalnih območij srnjadi, je stanje podobno. V prsku vse srne niso enako aktivne, pač pa je njihova intenzivnost odvisna tudi od značaja bivalnega okoliša srnjaka, s katerim se pariyo. Na omenjenem območju se predparitvenih izletov udeležuje tretjina srn.

Na dolžino takšnih selitev vpliva tudi velikost teritorijev. Drugače rečeno: ob skromnejši številčnosti je pot do zelenega srnjaka daljša. Na poti do zelenega partnerja za srno niso mladiči nikakršna ovira. Ni povsem ugotovljeno, ali jih vodi s seboj ali jih tedaj odloži. Slednje se zdi verjetnejše. Verjetno je srni v pomoč tudi spomin na več-

krat prehojeno pot. Mogoče je tudi, da je srna na večji razdalji sposobna zaznavati srnjakov vonj, ki je v prsku domnevno intenzivnejši, ali pa ga je sposobna razpoznavati celo po bavljanju. Znotraj njegovega bivalnega okoliša sledi tudi vonjavnim sporočilom na mestih, kjer srnjak drgne grmičje z rogovjem, in na mestih, kjer koplje in z izločki medparkeljnih žlez pušča svoja vonjavna sporočila.

V paritvenem vedenju so aktivni tudi srnjaki. Ob svoji poti srna domnevno poskuša nase opozoriti tudi srnjaka, ki ga je srečala naključno. Če ima ta ob sebi že srno, je potrebno nadaljevanje poti.

Je srna ob zapuščanju bivalnega okoliša bolj izpostavljena različnim nevarnostim kot sicer. Ali je bila specifična značilnost mirovanja oplojenega jajčeca pogojena tudi s tem, da v prsku srna dosti energije namenja iskanju in izbiri ustreznega partnerja? Možnosti, da bi srna dneve spolnega žara prilagodila razpoložljivosti partnerja, namreč ni. Pri damjaki to deluje drugače, saj si košuta lahko izbere najboljšega partnerja na rukališču. Podobno je pri navadni jelenjadi, kjer pomen pripisujejo tudi glasu rukajočega jelena. Srno pa priganja čas, saj je pri njej spolni žar časovno omejen na 24 ur ozi-

roma največ 36. Srnjak je ploden od aprila do oktobra oz. v času, ko nosi odraslo rogovje. Samo njegova prisotnost pa ni zadosten razlog za vzburljanje spolne pripravljenosti srne. Večji vpliv in čas spolnega žara pripisujemo tudi dolžini dneva.

Kaj vse odločilno vpliva na srnin izbor, ni povsem znano ob dejstvu, da imajo nekateri srnjaki dejansko večji uspeh pri srnah. Le kaj je na zmagovalcih, da se zaradi njih (ali njega) spleča odriniti na daljšo in tvegano pot? Praviloma se srnjakov bivalni okoliš prekriva z okolišem več srn. To srnjaku sicer omogoča večji izbor, ne preprečuje pa, da bi

se nekatere od njih ne parile s srnjaki iz drugih okolišev.

Na srnin izbor domnevno vpliva tudi velikost srnjakovega bivalnega okoliša; seveda v posrednem pomenu. Res je tudi, da imajo najmočnejši srnjaki najkakovostnejše okoliše, kar je eden od morebitnih izbirnih meril. Paša in varnost sta merilo kakovosti. Pomembna dejavnika sta tudi dolžina gozdnega roba in večja presvetljenost zaradi različnih gozdnih prometnic, kar neposredno bogati prehransko ponudbo. Podoben vpliv naj bi imela tudi obrežja.

V takih razmerah je razumljiva lokalno večja številčnost srnjadi. Zlasti srne cenijo gozdni rob, še posebno, kjer se le-ta navezuje na vzdrževane in košene travnike s ponudbo in po okusu in potrebah bližnjim merilom srnjadi. Za srnjad je izjemno pomembno, da je kakovostna sprememba v bivalnem okolišu v vlogi raznovrstne paše v vseh letnih časih. Tako se posredno zmanjšujejo velikosti bivalnih okolišev in nastajajo naravne razmere za večjo vrstno številčnost. Več srnjakov in srn pomeni večjo možnost izbire. Končno vemo tudi, da so predvsem poletne pašne razmere eden od odločilnih dejavnikov za večje povprečje jesenskih mas (tež), vključno s tolščavostjo.

Po PIRSCH, 14/2009 – priredil **Blaž Krže**.

Foto: J. Pap

Paritvenega izleta ni tudi zaradi drugih razlogov. V primeru večje ponudbe srnjakov v lastnem bivalnem okolišu je verjetneje, da se bo srna parila z enim od lokalnih, znanih srnjakov. Paritveno in selitveno vedenje nista pogojena zgolj z absolutno številčnostjo, pač pa tudi z razpoložljivostjo srnjakov v razmeroma kratkotrajnem spolnem žaru srne. V vsakem primeru pa je vedenjska strategija, ali ostati doma ali se podati na tuje, odvisna tudi od osebnih vedenjskih, predvsem pa dednih lastnosti.

Vendar pa: Zakaj je tovrstno dedno pogojeno vedenje tako pomembno? Zagotovo je tehten razlog, ki ga izraža ta biološko stara živalska vrsta. Kljub vsej previdnosti

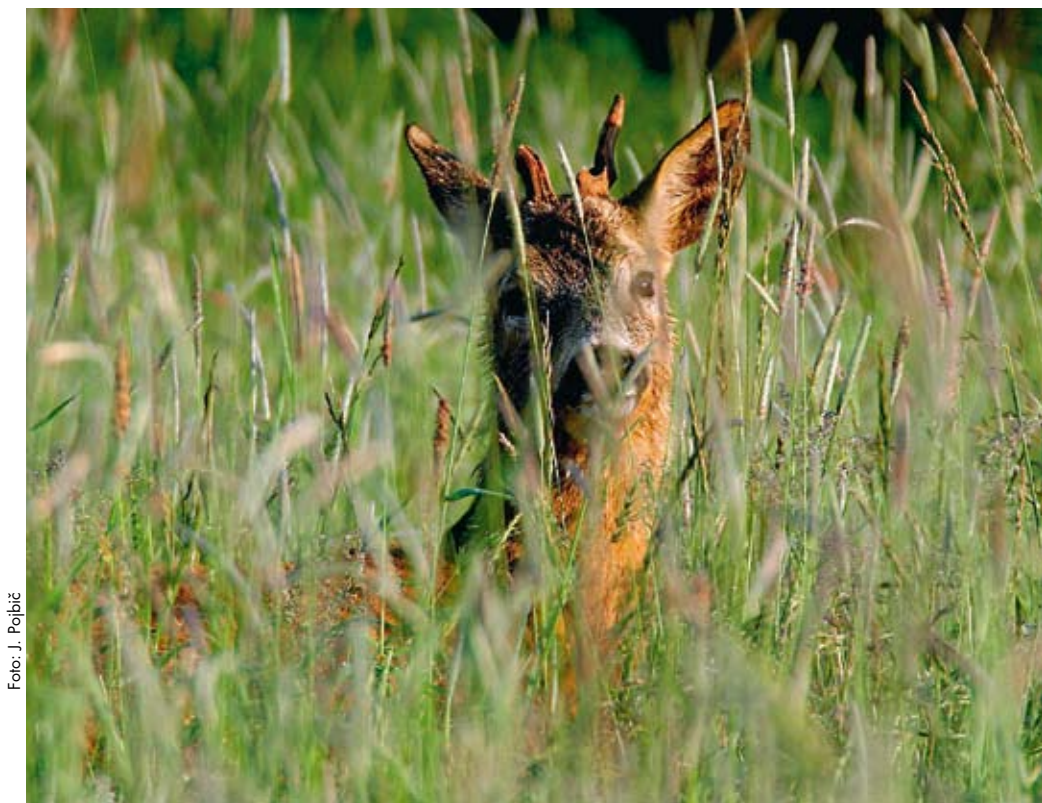

Foto: J. Poljčič

Tujerodne invazivne vrste - resna grožnja samonikli biotski raznovrstnosti EU

Nujnost varstva evropskih naravnih združb!

Avtohtono evropsko biotsko raznovrstnost ogroža pet glavnih groženj. Medtem ko so stopnje izgube habitatov, podnebnih sprememb, čezmerna izkoriščanja in onesnaževanje okolja v EU dokaj visoke in označene v nacionalnih agendah, posamezne tujerodne osvajalske (invazivne) vrste, ki vdirajo v naše ekosisteme od zunaj, ponekod lahko povzročijo občutno škodo. Skupaj z drugimi grožnjami domači vrstni pestrosti moramo vse take posameznike jasno določiti in označiti, saj v našem okolju lahko sprožijo nepovratne kvarne spremembe v okviru samonikle biotske raznovrstnosti nekega ekološko zaočrjenega območja.

Gospodarski vidiki tujerodnih osvajalskih vrst so lahko prav množični. V Evropi take primere že poznamo, npr. v primerih progaste dagnje (školjka) (*Dreissena polymorpha*), ameriškega signalnega raka (*Astacus leniusculus*), ameriškega minka (*Mustela vison*), pa rastlin, kot sta vodna hijacinta (*Eichornia crassipes*) in orjaška navadna ambrozija (*Heracleum mantegazzianum*). V drugotnem okolju, kamor so vdrle te vrste, vsako leto povzročajo za stotine milijonov evrov škode. Če ne bomo učinkovito ukrepali in se trudili izkoreniniti takih invazivnih vrst, se bodo pod vplivom podnebnih sprememb, ki jim ustrezajo, še bolj razširile in resno ogrozile avtohtono vrstno sestavo naših evropskih ekosistemov.

Invazivne vrste ne upoštevajo nacionalnih meja in bodo potrebni veliki napor in sredstva za njihov nadzor. Taka prizadevanja imajo že veliko javno podporo, po

Foto: Foto Spring - MB

V Evropi rakunasti pes (Nyctereutes procyonoides) nezadržno širi svoj areal in negativno vpliva na domorodno živalstvo.

drugi strani pa se hitro povečuje tudi število vstopnih točk za prodiranje in razširjanje novih vrst. Nekatere zelo prodorne tujerodne osvajalske vrste so bile sicer povsem dobronamerno vnesene kot domači ljubljenci ali kot okrasne rastline. Nekatere so prispele kot »avtoštoparji« ali kot organizmi onesnaževalci s širjenjem proste trgovine. Z uveljavitvijo enotnega evropskega trga in brezmejnega evropskega območja zdaj prost prehod potnikov terja toliko večje varstvo evropskih naravnih ekosistemov! Medtem ko imajo v nekaterih delih Evrope tovrstno ustrezno zakonodajo in že uveljavljeno strategijo, kako ravnati z invazivnimi vrstami, pa v nekaterih drugih delih EU še ni take prakse. Skupna merila za reševanje tega problema so zaenkrat še nezadovoljiva, da bi se lahko uveljavila kot ustrezen splošen prispevek in model, ki bi lahko preprečil tovrstne grožnje.

Kot je povedal **Stavros Dimas**, komisar za varstvo okolja pri Evropski komisiji, sta bila ustrezna skrb in nadzor

nad invazivnimi vrstami določena že leta 2006 kot prednostni nalogi v okviru **Akcijskega načrta za zagotavljanje raznovrstnosti** (Biodiversity Action Plan), ki ga je sprejela Evropska komisija in je bil posredovan vsem državam članicam EU.

Tuje invazivne vrste so grožnja samonikli evropski vrstni pestrosti

Evropska raznovrstnost (biodiverziteta) je bolj kot kdaj prej izpostavljena grožnji tujerodnih osvajalskih (invazivnih) vrst TIV (angl. = invasive alien species – IAS), ki lahko razbijejo obstoječe domače ekosisteme in povzročijo dokajšnjo škodo domači naravi, gospodarstvu in lahko tudi ogrozijo človeško zdravje. Medtem ko Evropska komisija pripravlja učinkovito EU-strategijo za invazivne vrste, v tem prispevku predstavljamo le osnovo tega vedno večjega in perečega problema.

Naravni ekosistemi so dinamični in mnogo predstavnikov vrst se lahko od časa do časa znajde daleč od mesta, kjer so se razvili (rodili). Vpad/zasedba ali potujoče invazije tujerodnih, neavtohtonih vrst je najpogostejši rezultat človekovih aktivnosti. Npr.: rododendron je doma na Himalaji, čeprav ga poznamo tudi iz naših okolij. Evropski trgovci s hrano so tudi krompir, paradižnik in koruzo prinesli iz Amerike. Medtem ko mnoge vnesene vrste v domačem okolju nudijo ljudem in lokalnim gospodarstvom določene prednosti in ugodnosti, lahko nekatere druge »postavijo na glavo« ekološko ravnovesje in s hitro prenamnožitvijo pošteno škodujejo domačemu okolju, gospodarskim in človeškim interesom.

Vnos TIV je šestkrat večni člen trgovine in mednarodne mobilnosti. Navadno so vanj vključeni posamezni tuji predstavniki (pravimo jim tudi *eksoti*), ki so pobegnili iz vrtov in akvarijev s farmske vzreje ali ribjih farm. Premišljeno krmljenje

ribičev ali gojenje tujih predstavnikov sladkovodnih živali je naslednji vzrok. Vnos ameriške postrvi (*Salvelinus fontinalis*) iz severnoameriških potokov je ponekod grožnja evropskim potočnim salmonidnim ribjim vrstam, saj ta riba lahko povsem izpodrine domačo potočno postrv (*Salmo trutta*) v planinskih rečnih ekosistemih. V morsko okolje pridejo škodljivi vodni organizmi najpogosteje z balastno vodo, ki so jo ladje zajele v nekem zelo oddaljenem območju sveta in jo nato spustile daleč stran, v povsem drugačnem okolju ...

Tako kot povsod po svetu so številne tuje osvajalske vrste prispele tudi v Evropo v zadnjih letih in so zdaj glavni vzrok za izgubo naravne raznovrstnosti (pestrosti).

Ekološki ali okoljski odgovor na takšne pojave je očiten in takojšen ter se odraža s spremembami v naravnih ekosistemih in v skrajnih primerih celo z začetkom izumiranja domorodnih vrst, kot to poznamo, npr., v primeru evropskega minka (*Mustela lutreola*). Ta vrsta vodne podlasice, ki je ogrožena prav zaradi vdora ameriškega minka (*Mustela vison*), ki je dosti sprejemljivejši za ekološke spremembe in porušeno biološko raznovrstnost.

Ameriška volovska žaba

(*Rana catesbeiana*) se je široko razširila po nekaterih evropskih vodovjih z razširjanjem tujerodnih vodnih rastlin in zaradi živahnega trgovanja z akvarijskimi živalmi in rastlinami.

Sredozemsko morje zelo trpi zaradi škode, ki jo povzroča hitro razširjajoča se strupena vrsta neavtohtone alge *Caulerpa toxifolia*. V zahodni Evropi mnoga morska okolja trpijo zaradi resne okoljske in gospodarske škode, ki jo povzroča progasta dagnja (*Dreissena polymorpha*), ki omejuje razvoj domačih vrst školjk in tekmuje z domačimi sladkovodnimi populacijami dagnj.

Naslednja potencialna nevarnost je možnost hibridizacije oz. križanja takih vrst z domačimi vrstami, kar se, npr., dogaja v nekaterih evropskih okoljih med vnese-rno rdečelično raco (*Oxyura jamaicensis*) in beloglavo raco (*Oxyura leucocephala*).

Zaradi **visoke cene za invazijo tujerodnih vrst** nam morajo biti prav zato glavna gospodarska in socialna skrb. V Evropi glede na zadnja poročila škoda zaradi teh vrst vsako leto znaša okrog 12 milijonov evrov. Vse to je približno izračunano glede na dokumentirane stroške. Resnični stroški pa so kar nekajkrat večji, saj so se nekatere

dežele s tem problemom spopadle šele, ko so leta 2006 prejele poročilo **Akcijskega načrta za zagotavljanje raznovrstnosti**. Največji je predvsem nadzor nad žuželkami in pleveli, ki povzročajo veliko škodo v kmetijstvu, gozdarstvu, ribištvu in na vodni akvakulturi.

Invazivne tuje vrste lahko vplivajo tudi na človeško zdravje – delujejo kot vir razširjanja bolezni ali povzročajo različne alergije in poškodbe kože. Strupeni sok orjaškega prašičjega plevela (*Heracleum mantegazzianum*), npr., vsebuje snovi, ki povzročajo boleče mehurčke, navadni grint (*Ambrosia artemisiifolia*) pa lahko sproži napade astme ali senene vročice.

Pobeg ameriškega minka

*Ko so leta 1950 zaprli kožuhovinske farme na otoku Lewis na zahodnem škotskem otočju, je z njih pobegnilo nekaj ameriških min-kov (*Mustela vison*) in se naselilo v naravnem okolju na Škotskem. Od tam, kjer so se uspešno razmnoževali, so se postopoma razširjali po drugih otokih v smeri proti jugu. Zavzetje tamkajšnjega okolja omenjene tujerodne osvajalske vrste ni le negativno vplivalo na sovražno*

*usmerjene domorodne populacije evropskega minka (*Mustela lutreola*), pač pa je ameriški mink povzročal škodo med populacijami samoniklih ptic, na vodnem življu, na ribiških lovni-h napravah in turizmu. Projekt LIFE Natura (LIFE00 NAT/UK/007073) je sprožil akcijo za izkoreninjanje ameriškega minka iz južnih delov verige tega otočja. Veliko min-kov so v tej akciji odlovili in opozorili, da so s pomočjo te akcije zelo zmanjšali številčnost te tujerodne vrste.*

Problem tujerodnih osvajalskih vrst - globalna zadeva in zadeva EU

Glede na to, da so tujerodne osvajalske vrste globalni problem, je nujno potrebno mednarodno, regionalno in lokalno sodelovanje, saj je le tako mogoče doseči skupen in usklajen pristop pri reševanju te problematike. O tem so sprejete že mnoge mednarodne konvencije, dogovori in ukrepi; npr. **Konvencija o biološki raznovrstnosti CBD** (1992) je uredila to problematiko, ki zajema tudi EU. Zato so vse njene članice zavezane, da nadzorujejo in izkoreninjajo obstoječe škodljive tuje invazivne vrste in preprečujejo možnost nadaljnjega vnosa/prodiranja. Leta 2002 je konvencija sprejela še posebna dodatna navodila, ki naj bi bila pomoč strategiji boja proti TIV. Tudi **Bernska konvencija** (1979) določa oster nadzor nad vnašanjem tujerodnih vrst. Cilj Evropske strategije, ki izhaja iz Bernske konvencije, je, da pospeši pripravo mednarodnih predpisov in mednarodnega uresničevanja le-teh ter uvede najboljše načine za podporo politike ravnanja s TIV.

Glede na opisana in druga prizadevanja je Evropa lahko vesela, da ima usklajeno strategijo boja proti TIV. Skratka, prišel je čas, da spremenimo strategijo do TIV. Zdajšnja mreža temelji na skupnih točkah boja proti TIV.

Tujerodni ameriški mink (*Mustela vison*) na Škotskem izpodriva domorodnega evropskega minka ali norko (*Mustela lutreola*) in povzroča veliko škodo ribištvu ter med domorodnimi vrstami ptic.

Foto: Foto Spring - WB

Rdečelična rasa – glavna skrb v ZK

Rdečelična rasa (*Oxyura ja-maicensis*), vrsta ki je domorodna v Severni Ameriki, je prišla v Evropo leta 1940. Ta vrsta se zelo agresivno križa z domorodno vrsto beloglave race (*Oxyura leucocephala*), ki ji že grozi izumrtje. V Združenem kraljestvu, kjer živi pomenljiv del populacije tujerodne rdečelične race, je vlada zaukazala popolno iztrebitev te vrste. Zdaj beloglave race vzrejajo v Španiji, severni Afriki in zahodni ter osrednji Aziji. Začeti so bili številni projekti LIFE, da bi zmanjšali grožnjo tej domorodni vrsti race (glej LIFE00 NAT/E/007311 v območju okrog Valencije in LIFE 97 NAT/F/004266 na Korziki.) V nadaljnjem projektu LIFE 05 NAT/UK/000142 sta prav tako predvidena izkoreninjanje rdečelične race v Združenem kraljestvu in izmenjava izkušenj o načinih nadzovanja številčnosti.

Podpora programov LIFE

Problem TIV je rešljiv s pomočjo skupnih pristopov do reševanja v celotni Evropi, ki jih upravlja mrežni program Natura 2000. Od leta 1992 je bilo v Evropi vsako leto porabljenih več kot 38 milijonov evrov za program LIFE, ki sofinancira več kot 180 projektov, ki se ukvarjajo s problematiko TIV. Še več projektov, znotraj in zunaj mreže (v zadnjem primeru, da bi omejili ali preprečili škodo znotraj posebnih območij Natura 2000), so prav tako označeni pod novi LIFE + Natura sestavine LIFE + programa.

Preprečevanje je boljše kot zdravljenje!

Ko se TIV enkrat prilagodijo in ustalijo v naših ekosistemih, jih je zelo težko izkoreniniti. Vsekakor je bolje preprečevati njihove prve prihode oz. to problematiko zajeti že na samih zgodnjih začetkih.

• Odvrčanje TIV že v samih začetkih je veliko učinkovitejše in z okoljevarstvenega gledišča bolj zaželeno kot uvajati ukrepe za njihovo izločanje potem, ko se že ustalijo v okolju.

• Če so TIV že v našem okolju, je zelo pomembno, da jih odkrijemo čim bolj zgodaj in čim hitreje ukrepamo, da jim preprečimo prilagoditev; najbolje je takoj začeti z izkoreninjanjem takih organizmov.

• Kadar izločitev TIV ni več mogoča ali nimamo na voljo nobenih sredstev za to, moramo uvesti ukrepe za obvladovanje in njihovo dolgoročno kontrolo.

Razširjanje znanja o TIV

Zanesljive, natančne informacije o TIV v Evropi so nujno potrebno orodje za preprečitev njihovega širjenja in vpliva ter za preprečitev njihovega širjenja. Pomembne so tudi za učinkovito kontrolno strategijo. Več regionalnih in evropskih institucij ter organizacij je pripravilo spisek tujerodnih invazivskih vrst (TIV), ki vplivajo na zdravje ljudi, ekonomske aktivnosti in na biološko raznovrstnost. Te vključujejo: **Organizacija za evropsko in sredozemsko rastlinsko zaščito** (European and Mediterranean Plant protection Organisation – EPPO), **Severnoevropsko in baltiško mrežo za invazivne tujerodne vrste** (North European and Baltics Network on Invasive Alien Species – NOBANIS), **Iniciativa za tekoče vode Evropa 2010** (Streamlining European 2010 Biodiversity Indicators (SEBI 2010) in **Razbremenjevanje s tujimi invazivnimi vrstami ter evidentiranje vseh TIV v Evropi** (Delivering Alien Invasive Species Inventories for Europe – DAISIE).

DASIE = pan-evropski popis TIV

Plačujejo ga iz 6. EU-mrežnega programa (FP6); projekt DASIE (Delivering

Alien Invasive Species inventories for Europe) na svojih spletnih straneh neprestano izboljšuje informacije o bioloških invazijah tujerodnih vrst v Evropi. V njem deluje mednarodni tim vodilnih izvedencev (ekspertov) in široka mreža evropskih sodelavcev ter nepristranskih vplivnih oseb na področju problematike s TIV, ki grozijo evropskim kopenskim, sladkovodnim in morskim okoljem (ekosistemom). Ne prestando posodabljanje podatkov, ki jih uporabniki lahko dobijo na spletnih straneh o kateri koli od **10.822 tujerodnih invazivnih vrst v Evropi**. Podatki vsebujejo najnovejša poročila in informacije o vrstah, biologiji in ekologiji, habitatu in razširjenosti (vključno z natančnimi kartami), naselitvenih vzorcih, invazijskih težnjah, vplivih in upravljaljskih metodah, vključno z načini preprečitve. Oglejte si spletne strani: www.europe-aliens.org

NOBANIS

To je mreža, ki nudi informacije o TIV v severni in osrednji Evropi. Pokriva morská, sladkovodna in kopenska okolja. Eden od njih je podatkovna baza za določanje »aktualnih« in »potencialnih« invazivnih vrst. Tu so na voljo tudi podatki o 55 vrstah, ki so trenutno najbolj invazivne. www.nobanis.org

Kazalniki biotske raznovrstnosti SEBI 2010

Panevropska pobuda, ki jo vodi *Evropska okoljska agencija* (European Environmental Agency – EEA) v sklopu mreže projekta o Evropskih vodotokih 2010 (streamlining European 2010 Bioindicators – SEBI 2010), je orodje, sestavljeno iz kazalnikov za ocenjevanje napredka proti cilju, ki so si ga postavili za leto 2010, ko naj bi se evropski ekosistemi znebili tujerodnih invazivnih vrst!? Leta 2007 so objavili spisek 168 IAS (TIV), ki jih predpostavljajo kot največjo

grožnjo za naravno biotsko pestrost v Evropi. http://reports.eea.europa.eu/technical_report_2007_11/en/

Treba je zmanjšati vplive tujerodnih invazivnih vrst

V povezavi z glavnimi načeli, ki jih je priporočila CBD, so preprečevanje, zgodnje odkrivanje in hitro ukrepanje najboljši načini za boj proti tujerodnim invazivnim vrstam.

Nekateri habitati so že naravno manj ranljivi za vpade TIV kot drugi. Zdajšnje širokoevropske študije so pokazale, da rastlinske invazije najpogosteje potekajo v habitatih, kjer je bogata ponudba hranilnih snovi. Takšna okolja so predvsem obalna območja in rečni habitati, pa tudi habitati, ki jih je na novo ustvaril človek (kmetijska krajina in naseljena dežela). V nasprotju z njimi pa je osvajaška/invazijska moč šibka v grobih podnebnih okoljih in v habitatih z nizko stopnjo ponudbe hranilnih snovi. Taki so planinski habitati, skalne čeri, močvirja in barja, suha travišča in iglasti gozdovi.

Kot del študije o teh stvarih so raziskovalci iz Češke republike, Španije in Združenega kraljestva že zbrali informacije iz treh zelo različnih evropskih območij – Katalonije v severni Španiji s prevladujočim sredozemskim, subsredozemskim podnebjem; Češka republika leži v srednji Evropi in ima subcelinsko podnebje; Združeno kraljestvo ima oceansko podnebje. Odkrili so, da so med temi območji velike razlike glede pestrosti vrst.

Rezultati dela, ki so jih dale študije iz projekta, bodo pomagali pri usmerjanju v drugih delih Evrope. Izsledki raziskav lahko pomagajo pripraviti boljše scenarije za izrabo zemljišč in v povezavi s spremembami podnebja določiti tiste predele, kjer je največje tveganje za vdor (invazije) tujih vrst v domače ekosisteme.

Boris Leskovic

Lov in čutila

Nedvomno je z razvojem človeštva potekal tudi proces postopnega slabljenja nekaterih čutil. Lahko se vprašamo, kaj nam je ostalo in kaj od tega nam še služi pri lovu.

Že Aristotel je opisoval pet najpomembnejših človeških čutil, kot so: okus, vonj, sluh, tip in vid. Sodobnejša fiziologija dodaja še naslednja štiri: za temperaturo, bolečino, ravnotežje in telesno počutje. Poleg tega imajo živali še številna druga čutila, vključno s sposobnostjo zaznavanja magnetnega polja.

Lovčevo čutilo za tip se pogosto začne razvijati zelo zgodaj, ko lovec poskuša dotipati nadležno budilko. Sposobnost razpoznavanja vonjev je čutilo, s katerim zaznavamo bližino rukajočega jelenca ali lisice. Nekateri lovci, ne vem, ali so bolj ali manj razviti, so sposobni kar na daleč zavohati v goščavi ležečega obstreljenega prašiča. Posebno bogat svet vonjav se nam ponudi zlasti v toplih pomladanskih dneh v bližini medvedjega mrhovišča ali poginule divjadi. Dosti prijetnejše so vonjave ob pomladanskem cvetenju, po poletnih nevihtah ali ob sečišču iglavcev. Malo manj romantične, pa vendar izrazite so vonjave, ko lovci med zad-

njim pogonom nestrpno pričakujejo cvrček.

Ob lovu na zalaz ali čakanje sta pomembna predvsem vid in sluh. Prihajajoča divjad večkrat povzroča različne šume, iz katerih večš lovec že vnaprej ve, katera divjad se približuje. Podobno hitro ugotovimo, če slišimo divjad, ki se kaluža, in zlahka razlikujemo, ali z rogovjem drgne srnjak ali jelen. Med zimskim, nočnim čakanjem se nam tlak dvigne že ob šumu iz grma v grm begajoče miške.

Zaznavanje različnih glasov v lovišču od lovca terja, da ima vedno odprte oči in ušesa. K lovskim veščinam sodi tudi razpoznavanje različnih glasov, tudi ptic in ne-lovnih vrst.

S t. i. dodatnim, šestim čutilom naj bi zaznavali bližino divjadi, ki je s preostalimi čutili ne zaznamo. Nekateri to čutilo preprosto označujejo kot telepatijo.

V nekaterih redkih, še živčih lovskih ljudstvih, kot so avstralski Aborigini, je telepatija¹ del njihovega vsakdana. Tudi v našem visoko steh-niziranem življenju se nam telepatija včasih pojavi kot fenomen, ki si ga ne znamo pojasniti. Ob misli na nekoga

¹ – **Telepatija** – domnevni prenos misli ali volje na razdaljo, brez posredovanja čutil, zaznavanje česa, branje tujih misli

nas le-ta pokliče po telefonu. Take doživljaje si pojasnjujemo kot naključje ali intuicijo². Vemo tudi, da je sposobnost telepatičkih sporočil dana vsem oblikam življenja. V procesu, ko se je človek iz lovca začel spreminjati v nabiralca in poljedelca, se je spreminjala tudi njegova zavest. V naravi živéči pralovci so imeli nedvomno dosti bolj razvita čutila zaznavanja življenja v naravi, saj je bilo od tega odvisno tudi njihovo preživetje. Z razvojem kmetijstva in živinoreje ter stalno naseljenostjo, pa tudi z obrambo pred mnogimi zavojevalci si je človek postopoma pridobil skoraj popoln nadzor nad naravo in njenim živalskim svetom.

V izvlečku knjige o prvobitnih naseljencih Avstralije, Aboriginih, je tudi citat enega od starejših domačinov: »*Današnji mladi Aborigini nimajo nikakršne vizije in jih je, tako kot belce, strah prihodnosti.*« Prejšnje generacije Aboriginov so bile znane po tem, da so se občasno napotile v naravo, in to brez vsake hrane in predpriprav, saj so verjele in vedele, da ima v naravi vsaka oblika življenja svoj namen. Ob tem so omenjeni prebivalci tudi natančno

² – **Intuicija** – navdih, slutnja

vedeli, kdaj, kje in kako je mogoče preživeti. Znali so najti vodo in spoštovali so vsako uplenjeno žival ter nabrane rastline. Vode so uživali le toliko, kolikor je bilo nujno, živalske ostanke pa so namenili tudi drugim živalim.

V našem vsakdanjem lovskem življenju se premalokrat zavedamo, da smo v bistvu le del narave. Čudimo se spremenjenim navadam divjadi takoj, ko se začne lovna doba. Pa ne gre za spremenjeno vedenje divjadi, pač pa lovcev. Naši zalazi niso več tako sproščeni, naša čutila so lovsko naravnana in divjad to zazna. Podobno temu je tudi dejstvo, da pes natančno ve, ali se ga človek boji ali ne.

Lovec pogosto podzavestno zazna divjad, ki je izstopila za hrbtom in se ravno v tistem trenutku ozre v pravo smer. Mnogi ljudje začutijo, da se nekje daleč pogovarja jo ravno o njih. Takih in podobnih primerov je nešteto. Intuicija in telepatija sodita v človekovo življenje tako kot govorjenje in razmišljanje. Res pa je, da se pomen teh lastnosti zmanjšuje in podcenjuje. Lovci omenjenega šestega čuta ne potrebujemo le za »preživetje«, pač pa tudi za boljše razumevanje celovitosti narave sploh.

Blaž Krže

57. generalna skupščina CIC v Dubrovniku

Zadnja seja IO CIC pod vodstvom predsednika CIC Dietera Schramma. Od leve proti desni: Bernard Loze, novi direktor Tamas Margiescu, Dieter Schramm in stari direktor v odhodu Kaim Uwe Wolsheid.

Kot vsako leto doslej se je tudi letos slovenska nacionalna delegacija CIC udeležila vsakoletne skupščine, ki je bila tokrat od 6. do 9. maja v Dubrovniku (Cavtat). Cavtat je majhno turistično mesto, 16 kilometrov oddaljeno od turistično zelo znanega in resnično čudovitega Dubrovnika.

Tokrat je bila že drugič gostiteljica Hrvaška lovska zveza (HLS) in priznati je treba, da sta bili izvedba in organizacija zahtevnega zasedanja na visoki ravni; vredni sta vseh pohval. Očitno je bilo, da je bilo usklajevanje vseh pripravljalnih opravil, akcije in osebja HLS pod strogim nadzorstvom predsednika HLS **Dure Dečka**. Še posebno se je izkazala **Andreja Dečak - Kovač**, predsednikova hčerka. Videti je bilo, da se na lovstvo odlično spozna. Letos bo opravljala magisterij iz lovstva. Vsekakor so hrvaški lovci lahko ponosni nanjo, saj se je s svojim delom izkazala in že veliko prispevala k promociji hrvaškega lovstva in hrvaške države v svetu.

Na letošnji GS CIC je sodelovalo 46 držav iz Evrope s skupno 412 udeleženci – delegati. Mnogi med njimi so s seboj pripeljali tudi svoje soproge. Zanje so bili pripravljeni posebni programi z izleti, kar je bilo zanje posebna popestritev. Ker mnoge med njimi poznam tudi osebno, sem v pogovoru z njimi izvedel, da so bili ogledi

turističnih zanimivosti zelo dobro pripravljeni in da so bile dame z njimi zelo zadovoljne.

Slovensko Nacionalno delegacijo CIC smo predstavljali **Toni Vrščaj**, vodja, **Janez Logar** in podpredsednik **LZS Branko Kurnik** v imenu in po pooblastilu predsed-

nika LZS ter dr. **Igor Tavčar** kot član - posameznik. Sodelovali smo na različnih sestankih in pri delu raznih komisij organizacije CIC.

Na zaključni slovesnosti je bilo v članstvo sprejetih 79 članov - posameznikov. Iz Slovenije sta bila sprejeta v članstvo posameznikov **Srečko Žerjav** in **Matjaž Prinčič**. Čestitamo jima in se veselimo sodelovanja z novima članoma Slovenske nacionalne delegacije CIC.

Nadalje je bil v članstvo sprejet novi državni član z oddelka za okolje pri vladi Nove Fundlandije in Labradorja, šest (6) ekspertov nacionalnih delegacij, štirinajst (14) članov v skupini z imenom Mnenje mladih (Young opinion), en (1) častni član,

Juan del Yero San Roman, tri (3) državne ustanove iz Finske in Španije (Asociacion del corzo Espaniol, Asociacion Espanola del Perro de Sangre in Nature and game management trust Findland).

Morda je zdaj pravi trenutek, da povabimo tudi več slovenskih javnih zainteresiranih ustanov, da bi se pridružile CIC in tako pripomogle k promociji naravovarstvene stroke v Sloveniji. Povabilo velja tudi interesantom za individualno članstvo.

Pogovor je bil o mnogih temah z različnih področij, kot so kultura, znanost, umetnost in seveda lovstvo. Ker je CIC predvsem lovska naravovarstvena organizacija, je bila temu področju dela namenjena še posebna pozornost. Pomembno je omeniti deklaracijo o Zimbabveju in

Angoli. Tam namreč korupcija zelo ogroža trofejno divjad. Nekatere živali so zaradi grobega človekovega poseganja v okolje že tako ogrožene, da sta krivolov in divji lov nekatere živali pripeljala skoraj do izumrtja. Deklaracija se nanaša neposredno na državno upravo in apelira na vlado, naj takoj ukrepa, kajti vsako zavračanje je lahko usodno. Posebej je omenjena tamkaj živeča vrsta nosoroga. Njegov rog je tako cenjen na črnem trgu, da so skušnjave po dolarjih za divje lovce izjemno velike.

V Angoli je bilo potrjeno popolno varstvo velike sabljaste antilope (*Hippotragus niger variani*), ki je bila s tem postavljena na 1. mesto na spisku CITES zavarovanih vrst, s katerimi je prepovedano trgovati.

Podpredsednik CIC **Milorad Perović (LS Srbije)**, **Dieter Schramm** in **Bernard Loze**

Govor novega predsednika CIC, **Bernarda Lozeja**

Da bi pridobili sredstva za tekoče poslovanje, je CIC, kot vsako leto, zaprosil članice za donacijo v obliki odstrela ene ali več primerkov trofejne divjadi. Na licitaciji odstrela podeljenih trofejnih živali, ki so jo pripravili na skupni večerji, so tako zbrali 78.000 evrov. Slovenska delegacija CIC je v ta namen prispevala odstrel gamsa, ki ga je podaril Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), ki je tudi član Slovenske nacionalne delegacije CIC. Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil direktorju **Joštu Jakši** za podporo CIC za učinkovito pro-

mocijo Slovenije in njenega lovstva, mag. **Janku Mehle-tu** (ZGS) pa za strokovno pripravljen vprašalnik o problematiki rjavega medveda (*Ursus arctos*) v Evropi v ruralnem prostoru. Vprašalnik je bil poslan v štirinajst držav srednje in vzhodne Evrope. Sprejet je bil z odobravanjem in kot takega ga bodo dokončno strokovno obdelali do sestanka Koordinacijskega Foruma CIC za Srednjo in Vzhodno Evropo, ki bo letos 11. do 12. oktobra v Sofiji (Bolgarija).

Predsednik RAHV ruske lovske in ribiške zveze Eduard Bender-ski

Na sestanku Koordinacijskega Foruma v Cavtatu je bilo dogovorjeno, naj bi dodali še dve dodatni vprašanji. Gre za vprašanje povečanja telesne mase (teže) medvedov v zadnjih letih. V Rep. Hrvaški so, npr., na območju Gorskega Kotarja lani odstrelili dvajset medvedov in dvanajst od njih je bilo ocenjenih kot »zlati medvedi«!?

Skupina *Young opinion* ali podmladek CIC, v kateri so člani – posamezniki do 30 let starosti, so morali zaradi odstopa svojega prejšnjega predsednika izvoliti novega. Izvolili so novo predsednico iz Avstrije, ki žal ni prišla na zasedanje, je pa pripravila svoj načrt dela in stališča s pomočjo videokonference. Seveda tak način ni bil pozdravljen z aplavzom, bil pa je sprejet njen načrt dela za leti 2010 do 2011. Obljubila je, da bodo do prihodnjega leta, ko bo GS CIC v Sankt

Petersburgu, rezultati dobri in vidni.

Sprejeta je bila zahteva po zaščiti logotipa CIC in znaka; uporaba je dovoljena samo po predhodnem dovoljenju. Predstavljenih je bilo več knjig s tem znakom, nihče pa ni zaprosil za dovoljenje, da bi jih priobčil. Posebno nekatere večje članice so se že nekajkrat sprenevedale glede tega.

Slovaška LZ je zaprosila članice CIC, še posebno vseh 14 članic Koordinacijskega Foruma CIC za Srednjo in Vzhodno Evropo, za donacijo 1000 evrov in za najbolj značilne trofeje iz posameznih držav. Tako bi donatorice dobile na stenah dvorca Palarikovo, kjer je v času lovne sezone hotel s štirimi zvezdicami, svoje mesto. V njem imajo svoje sobe mnoge države iz Evrope. Sobe so opremljene v stilu in s pohištveno opremo, izdelano v državi donatorici. Pred vhomom je ličen pano z opisom države, predstavitevjo tamkajšnjega lovstva in z značilnimi lovskimi trofejami. Nekaj je tudi že razstavljenih. Po navadi so razstavljene srebrne ali zlate trofeje, saj tako države donatorice oglašujejo kakovost svoje značilne divjadi. Za zaproseno donacijo ponujajo pano s predstavitevjo države, poleg tega pa tudi mesto za podarjene trofeje ob panoju. Preostanek denar-

ja, ki bo ostal od nakupa panoja in napisa, nameravajo porabiti za obnovo in popravilo dvorca Palarikovo. Po zagotovilih podpredsednika Koordinacijskega Foruma CIC dr. **Imricha Šube** so prispevek poslale že tri države (in tudi trofeje). Precejšnje zanimanje je bilo očitno že takrat, ko sta predlog prvič predstavila grof **Josef Karoly** in dr. Imrich Šuba. Upam, da bomo tudi v Sloveniji izkoristili tako možnost promocije države in slovenskega lovstva.

Kot najpomembnejši dogodek je bil že prej najavljeni odstop dosedanjega predsednika CIC **Dietera Schramma**, ki pa je bil takoj nato zaradi zaslug izvoljen za častnega predsednika CIC. Za novega predsednika CIC je bil izvoljen član francoske nacionalne delegacije CIC **Bernard Loze**, ki je bil izvoljen s popolno večino.

Dosedanji direktor pisarne CIC **Kai Uwe Wolsheid** bo septembra prenehal delati na tem delovnem mestu, ostal pa bo individualni član CIC. Zamenjal ga bo novi direktor **Tamas Marghescu**, inž. gozdarstva.

Osebnostno menim, da je na mesto predsednika CIC prišel človek z napredno vizijo in da bo CIC tudi v prihodnje v Evropi in svetu organizacija, ki bo uživala tako velik ugled kot doslej. Kot

vodja SLO ND in kot predsednik CIC KFSVE menim, da lahko pričakujemo vsaj takšno podporo, kot smo jo uživali pod vodstvom prejšnjega predsednika. Že dolgo sva z novim predsednikom dobra prijatelja in se dobro poznavata. Z zaupanjem smo glasovali zanj.

Nekaj dni pozneje sem prejel pismo, s katerim mi je osebno zagotovil vso potrebno pomoč kot vodji slovenske nacionalne delegacije pa tudi kot predsedniku Koordinacijskega foruma CIC za S in V Evropo.

Slovenska nacionalna delegacija CIC v evropskem prostoru nedvomno uživa velik ugled. Zato ob tej priložnosti vabim javne ustanove, fakultete in zavode, naj se nam pridružijo. Enako vabim tudi vse tiste posameznike, ki se zanimajo za individualno članstvo v CIC. S svojim članstvom v CIC bi lahko veliko prispevali k ugledu naših strokovnjakov in ustanov v Evropi in svetu. Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi – CIC – je namreč organizacija, ki s svojimi člani in članicami obsega ves svet. Vse zainteresirane prosim, naj nas pokličejo na telefonsko številko (07) 30 61 530.

Toni Vrščaj, inž.

vodja slovenske nacionalne delegacije CIC

Foto: J. Papraž – Diana

O volkovih v EP

V četrtek, 20. maja, je bila v eni od številnih dvoran mogočnih poslopij **Evropskega parlamenta** v Strasbourgu, kjer ta institucija v izmenjavi z Brusljem redno zaseda, eno od delovnih srečanj interesne

skupine evropskih poslancev, ki se ukvarjajo z vprašanji trajnostnega lova, podeželskih razvojnih programov, pa tudi s kmetijstvom in gozdarstvom. Delovni naslov tokratnega srečanja je bil namenjen **vlogi lovstva pri upravljanju z volkom**. To je nedvomno zanimivo, tudi javnomnenjsko tenkočutno vprašanje, povezano z interesi in odgovornostjo za ohranitev te vrste velikih zverí, katere številčnost pa tudi velikost areala razširjenosti se večata v več evropskih državah in tudi pri nas.

Razmere in izkušnje dveh različnih, pa vendar v teh vprašanjih vodilnih držav (Slovaške in Švedske) sta predstavila **dr. Imrich Šuba**, generalni tajnik LZ Slovaške, in **Gunnar Gloersen** z LZ Švedske.

Na **Slovaškem**, predvsem v njenem severovzhodnem delu, ocenjujejo številčnost volkov na 1.500 do 1.600 živali, vsako leto jih odstrelijo okrog 120. Lani je bilo prijavljenih nekaj manj kot 1.500 škodnih primerov na živini in drobnici, izplačanih pa le okrog 10 % odškodnin, saj le-to priznajo v primeru škode v dejavnostih, ki za velike zverí niso izzivne, o čemer so izdali posebna navodila oz. pogoje. Podobno velja tudi za odškodnino za škodo od medvedov, katerih številčnost je ocenjena na okrog 1.400 živali s pomembnim deležem

Narodnega parka Tatré. Številčnost risov ocenjujejo na 1.400 do 1.600 živali, odstrel pa po besedah poročevalca ni dovoljen, pa tudi sicer ris pretirano ne zanima lovcev?!

Poročilo s **Švedske** se je omejilo predvsem na volka, katerega številčnost je dosegla 250 živali, hkrati pa so se večali tudi konflikti z rejci tropov poldivjih severnih jelenov. Švedska populacija je skoraj nepovezana s finsko-karelijskimi volkovi, v njej pa ugotavljajo zaskrbljujoče

Stanje in težave pri upravljanju z velikimi zvermi na Slovaškem je predstavil dr. Imrich Šuba.

pojave parjenja v sorodstvu (inbreeding). Lani so po uspešni medijski pripravi, saj gre za občutljivo javnomnenjsko področje, dobili dovoljenje za odstrel 25 volkov, ki so jih odstrelili v enem dnevu. Sicer pa ohranitev volkov načrtujejo le na določenem območju Švedske. Številčnost medvedov ocenjujejo na 3000 živali, risov na 2000, rosomahov (žeru-

Evropska poslanka in lovka Veronique Mathieu bo jeseni obiskala Slovenijo.

Foto: J. Popež – Diana

hov) pa na 700 primerkov. Državnim in naravovarstvenim institucijam je v veliko pomoč strokovno spremljanje, ki ga lovci opravljajo na površini kar 12 milijonov hektarjev. Zanimiva so švedska prizadevanja za socialno sprejemljivost sobivanja z velikimi zvermi, kar je zahteven projekt, predvsem zaradi že omenjenih konfliktov.

V razpravah je bil slovenski model, zlasti z vizijo čezmejnega sodelovanja, ocenjen pohvalno, vemo pa, da bodo potrebni še veliki naporí za doseganje ciljev. Podobno velja tudi za rehabilitacijo, predvsem zaradi cest in s tem

povezanega drobljenja (fragmentacije) razpoložljivega habitata in ekološke prizadetosti bivalnih okolišev vseh vrst velikih zverí. Ugotovitev, da smo ob dobri lobistični podpori v **Evropskem parlamentu prejšnjega sklica dobili zagotovilo o 75 % sredstev za financiranje dveh zelenih mostov (Jasnica, Logatec), slovenski MOP pa ni dal zagotovila za preostalih 25 %, zaradi česar je projekt propadel, nas mora strezniti, da smo zamudili predzadnji vlak. Zadnjega ne smemo! Posledice takega zamujanja s tovrstnimi ukrepi so in bodo večje in**

Gunnar Glöersen, LZ Švedske, in Gilbert Türkheim, predsednik FACE (desno)

usodnejše, kot domnevamo.

Ob koncu delovnega srečanja sem, po predhodnem pooblastilu vodstva LZS, predsednico foruma **Veronique Mathieu** povabil na jesenski obisk Slovenije. Motivov zanj je kar nekaj; majhne države pač potrebujejo več zaveznikov! Tako je to v vsakdanjem življenju.

Blaž Krže,
predsednik Komisije LZS
za mednarodne odnose

Na kratko iz tujega tiska ...

Namibija: Najnovejša študija je pokazala, da je številčnost slonov v severozahodnih predelih države tolikšna, da jo bo treba zmanjšati z odstrelom. Namibijski minister za okolje in turizem je ob tem izjavil, da bo treba ne samo na ravni posameznih predelov Namibije ali celo celotne države, temveč na mednarodni ravni najti rešitve za zmanjšanje konfliktov med človekom in sloni. Kmetje iz prej omenjenih ogroženih predelov bodo odstrel trofejnih slonov lahko tudi tržili. Prihodke od odstrela in prodaje slonovine naj bi kmetje uporabili kot odškodnino za povzročeno škodo. Poleg odstrela naj bi se prihodki povečali tudi zaradi organiziranega vodenja turistov na ogled slonov.

(Jagen Weltweit Internet)

Nemčija: V tej državi naj bi bilo na leto na cestah prevoženih okrog 900 milijard kilometrov, pri čemer se ta težnja večja. Vse gostejše cestno omrežje je ena najpomembnejših nevarnosti za preživetje številnih prostoživečih živalskih vrst. Ravno vedno večje razkosavanje in drobljenje življenjskega prostora naj bi bilo najpomembnejši dejavnik zmanjševanja vrstne pestrosti. Še posebno prizadete so večje živali, katerih življenjski prostor je tudi večji. Taka je tudi večina vrst velike divjadi in še posebno velikih zveri, ki pa so hkrati tudi prenašalci številnih rastlinskih in manjših živalskih vrst ob iskanju novega življenjskega prostora.

(Wild und Hund Internet)

Nizozemska: V tej državi je varstvo narave v zadnjem času postalo že kar sinonim za to dejavnost na splošno. Vendar pa se je v idilični podobi v zadnjih letih pokazala velika razpoka. Na 5.600 ha velikem zavarovanem območju Oostvaardersplassen, ki je med drugim ograjeno z ograjo, so v minulih dveh zimah nastali izjemni pogini tamkaj živčih velikih rastlinojedov. V 80. letih minulega stoletja so v omenjeno oboro pripeljali divje konje, govedo in jelenjad. V ograjenem prostoru se je številčnost hitro povečala in že v zimi 2008/09 je samo v času od 1. januarja do 1. maja 2009 zaradi

Foto: L. Skvarča - Diana

Kuna belica – Martes foina, številčnejša od svoje bližnje sorodnice - zlatice

lakote poginilo skoraj 1.000 živali – 141 glav govedu, 226 konj in 574 jelenov. Fotografije shranjenih in poginulih živali so hitro prodrle v javnost in povzročile pravo zgražanje. Številke poginulih živali iz letošnje zime še niso znane, je pa dejstvo, da je bila omenjena zima še ostrejša. Zato je nizozemski parlament odločil, da je živali v omenjeni obori treba dodatno krmiti. Ustanovitelj zavarovanega območja kljub temu trdijo, da je to popolnoma naravno stanje, saj naj bi na letni ravni zaradi starosti poginilo približno 10 % vseh živali, kar je glede na številčnost v obori približno 300 živali in da vse prehranske zmogljivosti obore sploh še niso izkoriščene.

(Wild und Hund, 10/2010)

Luksemburg: Raziskovalci so s pomočjo telemetrije poskušali ugotoviti vzroke, zakaj kune belice grizejo avtomobilske kabla. V ta namen so uspeli v mestnem okolju odloviti 13 kun belic, jih opremiti z ustreznimi oddajniki in jih spremljati dve leti. Ugotovili so, da je čas zadrževanja kun pod avtomobilskimi pokrovi zelo kratek. To pomeni, da se kune tam ne zadržujejo zaradi toplote ali celo prenočevanja zaradi morebitnega pomanjkanja primernih prostorov v ta namen. Ugotovili so tudi, da so obiski avtomobilov najpogostejši spomladi in v

začetku poletja. Kot kaže, so avtomobili zanje preprosto dobra mesta za označevanje teritorijev in njihove individualne prisotnosti. Zaradi premikanja avtomobilov je mogoče, da nova prisotnost že »označenega« avtomobila poveča aktivnost drugih kun na njihovem teritoriju, ki tako vozilo še aktivneje označijo. Kljub temu pa je raziskava pokazala, da je grizenje kablov razmeroma zelo redko glede na veliko število obiskov. Očitno to ni neka oblika agresivnega vedenja zaradi vonja tuje živali na domačem teritoriju, pač pa nekakšno neznačilno in igrivo vedenje kun, ki z grizenjem poskušajo spoznati lastnosti posameznih objektov ali materialov.

(Der Anblick, 6/2010)

Švica: Vse od leta 1989 je švidra veljala za izumrlo vrsto v tej državi. Nameščena kamera na ribji stezi v kantonu Graubünden pa je 7. decembra 2009 pokazala ponovno prisotnost vidre, ki je celo lovila ribe. Na istem mestu so jo ponovno fotografirali konec februarja letos. Sicer ni jasno, ali je prišla po naravni poti iz avstrijske Tirolske ali iz nemške Bavarske ali je bila morda celo izpuščena v naravo. Verjetnost širitve vidre po naravni poti z vzhoda, torej iz Avstrije, pa tudi z zahoda (Francije) je precejšnja.

(Der Anblick, 6/2010)

Hrvaška: Letos je v sosednji državi dovoljen odstrel 100 rjavih medvedov, nadaljnjih 40 pa naj bi bilo pričakovanih izgub. Leta 2009 je bilo odstreljenih 86 medvedov, zabeleženih pa je bilo tudi 21 izgub med njimi. Večina uplenjenih medvedov je bila stara od 5 do 10 let, najtežji uplenjeni pa je tehtal 310 kg. Lov na medveda je dovoljen z visoke preže in ponoči ob mesečini na krmiščih. Leta 2010 je izjemoma dovoljen tudi posamičen lov podnevi.

(Wild und Hund, 9/2010)

Nemčija: Tudi divji prašiči naj bi bili, podobno kot domači, morebitni prenašalci virusa hepatitisa E na ljudi. Po oceni zveznega inštituta za oceno tveganja naj bi bilo kar 15 % tropov divjih prašičev okuženih s tem virusom. Virus hepatitisa E naj bi pri ljudeh povzročal razmeroma redko vnetje jeter. Leta 2009 so za hepatitisom E v Nemčiji zbolele 104 osebe, od tega jih je 45 uživalo izdelke iz mesa in notranjih organov domačih ter divjih prašičev, ki niso bili dovolj toplotno obdelani. Poudariti je treba, da ni dokazano, da so se omenjeni ljudje okužili ravno iz tega vira.

(Wild und Hund, 9/2010)

Rusija: Potem, ko je v 80. letih minulega stoletja na ruskih stepah živelo še okoli 200.000 sajg (antilop), se je v zadnjih letih številka zmanjšala na vsega 20.000 živali. Vzrok za to so hude zime v zadnjih letih ter ponovni razcvet nekontroliranega divjega lova, ki se je povečal zaradi zmanjševanja finančnih sredstev za varstvo te zelo ogrožene vrste. Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) že nekaj let tudi finančno podpira meddržavni dogovor o varstvu sajg. Zaradi izredno slabega trenutnega stanja namerava CIC ponovno povečati svoja finančna sredstva temu združenju. Namenjena bodo konkretnim stroškom pogonskih goriv za čuvajsko službo v zavarovanem območju ter tudi izobraževanju in obveščanju javnosti.

(Wild und Hund, 9/2010)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Ta zapis le na prvi pogled ne zadeva lovstva in naših lovskih zanimanj. Pozornejši razmislek nas bo spomnil na verz angleškega pesnika Johna Donna »... zato nikdar ne pošiljaj vpraševat, komu zvoni: zvoni tebi!« Verz si je za naslov svojega romana izposodil pisatelj E. Hemingway.

V Sloveniji je zlatovranka izumrla ...

Kakih petdeset let bo že, čez Goričko je proti Hodošu vodila še stara železnica, tista, ki so jo potem sredi 60-tih let ukinili, da bi pozneje v osemdesetih – po skoraj isti trasi – zgradili novo. Kaj hočemo, človek obrača in včasih obrne nazaj na staro. Parne, predvojne lokomotive, ki so sopihale po tisti prvi progi, so bile »mariške« in tako se je imenoval tudi vlak, ki te je lahko popeljal v svet – če si imel denar in pogum, da si se odpravil v svet. Ob progi so bile napeljane telefonske in telegrafске žice, zlasti za pošto in vojaške karavle ob meji, saj tedaj ljudje niso imeli telefonov. In na žicah so vedno, ko smo spravljaljali krmo na močvirskem travniku tam ob Peskovskem potoku ali ko smo okopavali na zraven ležeči njivi, posedale, vzletavale in svatovale – zlatovranke. Veliko jih je bilo vsako pomlad in do zgodnje jeseni; »zlate vronke« smo jim rekli po domače. Tako so bile

deželo mladostnih spominov. Zdaj veliko odhajam tja. V zadnjih letih me je ob vsem drugem objelo zanimanje za ptičji svet in pri meni doma, v valilnicah in pod hišnimi napuščmi ter v drevesnih krošnjah okrog domačije ščebeta in žvrgoli in se smuka vse mogoče: od plavčkov, domačih in poljskih vrabcev, škorcev, taščic, malo dlje pa zelena žolna in veliki detel, rjavi srakoper pa repnik pa prosnik ... Marsičesa sem se že naučil v teh letih o svojih pernatih gostih: recimo, da je mogoče plavčka učinkovito zavarovati z gnezdilnico s premerom luknje zgolj 27 mm – v tako ne more noben drug ptič –, ali pa da velika sinica praktično vedno izgubi bitko za domovanje z agresivnejšim poljskim vrabcem. No, veliko se moram še naučiti. Bele štorke so tam okrog vsakdanji gostje. Dve leti zapored sem ob večerih z lovske preže opazoval tudi črno štorke, a je lani in letos ni več videti.

Zlatovranke pa ni videti že dolgo.

Saj ne vem, kaj in kako se je zgodilo z njo. Zato sem pred leti, ko sem se, kot

rečeno, zapodil v ljubiteljsko ptičeslovje, začel brskati tudi glede njene usode; kdaj sem jo sam nazadnje videl, se seveda ne spomnim ... Med slovenskimi avtorji **Janez Gregori** v sedemdesetih letih še piše, da zlatovranka »gnezdi v severovzhodni Sloveniji«, v osemdesetih **Iztok Geister** in **Ivo Božič** že opozarjata na njeno veliko ogroženost in strmo zmanjševanje populacije, nato pa sledi ti-sto, kar je navedeno na začetku članka ...

Lani sem ji sam nastavljal gnezdilnico: mere morajo biti take in take, vhodna odprtina velikosti 7,5 cm, ki je primerna tudi za smrdokavro ali velikega skovika. Seveda sem vedel, da ne bo nič. Zanimal sem se o usodi zlatovranke povsod okrog, tudi na spletu. Dejstva so taka: edini kraji, kjer v srednji Evropi še gnezdi, so v dolini potoka Sulzbach, levega pritoka Mure nad avstrijsko Radgono, v okolici krajev Stainz in Straden. Pokrajina je v geografskem in geološkem pogledu nadaljevanje našega Goriškega.

Spremembe v okolju so manj prizadele zahodnoevropsko, pirenejsko populacijo zlatovranke, ki se tudi seli po drugi poti in prezimuje v drugih afriških zimovališčih. Ta naša, praktično izginula populacija se je selila čez Bližnji vzhod in Arabski polotok v vzhodno podsaaharsko Afriko.

Ljubitelji narave, ornitologi v sosednji avstrijski Štajerski zadnjim ostankom srednjeevropske populacije namenjajo

Zlatovranka – ali iskanje minulega časa

ŠTEFAN KUTOŠ

pogoste, kot so še zdaj pogoste vrane ali škorci, zato se tudi nam, ne otrokom ne starim, to ni zdelo kaj posebnega. Bile so pač tam kot vse drugo; tako kot se nam je zdelo, da je vse od nekdaj in vse za vselej: sonce in noč, poletje in jesen in naša vas in tisti potok in tisti travnik in vse okrog nas. Za vselej in brez sprememb. Samo tega se spomnim, da se mi je kdaj pa kdaj na tleh zableščalo kovinsko modro odpadlo ptičje peresce in da sem pomislil: imajo pa res lepo barvo, te zlate vronke.

Vmes se mi je zgodilo dosti desetletij in dosti vsega. Dosti mestnega življenja in dosti vračanja v nikoli pozabljeno rodno krajino pa tudi v lastno, notranjo

Ljudsko ime za zlatovranko (Coracias garrulus) je tudi laška ali zlata vrana. Po silhueti spominja na manjšo vrano, velikosti šoje. Zaradi obarvanosti, ki precej odstopa od večine naših ptic, si je prislužila pripono – zlata. Glava, prsi in peruti so bleščeče, svetlo do temno modre barve. Ko samec izvaja vrtočlav svatovski let, lahko opazujemo temno modro spodnjo stran peruti, ki se blešči na soncu. Hrbet ima rdeče rjav. Močan kljun je črne barve. Zlatovranka se prehranjuje izključno z živalsko hrano, z velikimi žuželkami, pogosto pa jo vidimo, ko ujame tudi kakšno kuščarico, kačo ali miš. Najraje lovi na travnikih, ki so pokošeni, saj tam plen lažje opazi ... Zlatovranka je v Sloveniji praktično izumrla, čeprav je bila še pred tridesetimi leti zelo pogosta. Leta 2001 je v Sloveniji gnezdil le še en par. Izumrla je zaradi pomanjkanja hrane, ko so večino travnikov izsušili in spremenili v kmetijska zemljišča. V Sloveniji je zlatovranka izumrla gnezdilka; zadnjih nekaj parov je gnezdilo na območju Slovenskih gor. V Evropi ima status kritično ogrožene vrste.

(VIR: DOPPS, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije.)

Foto: Michael Tiefenbach

Zlatovranka – *Coracias garrulus* – je v Sloveniji izumrla vrsta gnezdilke, čeprav je bila pred tridesetimi leti še dokaj pogosta.

vso pozornost, redno jim sledijo, postavljajo jim gnezdilnice in na odprtem lovile preže; to so nekajmetrski leseni drogovi s prečko na koncu. Na takih objektih zlatovranka rada poseđa in se ogleduje za plenom tako kot na žicah. Z nekaj tamkajšnjimi kmeti so se dogovorili, da so opustili intenzivno kmetovanje vsaj na posameznih travniških površinah in uvedli sistem paše. Včasih so zlatovranke rade pobirale žuželke, ki so se zaredile v kravjekih. Minula leta so vsako pomlad našli tja do dvajset gnezdečih parov, a lanska deževna pomlad – tudi letošnja je taka – je zelo ogrozila zarod in vzrejo mladičev.

Pozimi sem skušal z Avstrijci navezati stike, a kljub večkratnim elektronskim dopisom nisem dobil odgovora in kakšnih podrobnejših informacij. No, saj nisem preveč presenečen, najbrž ne marajo radovednežev, ki bi stikali tam okoli, povrh sem pa še malce nerodno zapisal, da bi jo po možnosti fotografiral – najbrž so si mislili svoje. Vmes sem se pogovarjal z biologi v Krajinskem parku Goričko. Lani so v okolici obmejnih vasic Kramarovci in Ocinje – to je le nekaj kilometrov zračne črte od avstrijskih gnezdišč, le dolinica ali dve sta vmes – postavili vrsto gnezdilnic in lovilnih prež, a vsaj za zdaj brez uspeha. Zlatovranke niso prišle. Ko sem o svojih mladostnih spominih na zlatovranko pripovedoval tamkajšnjemu direktorju dr. **Bernardu Goršaku**, biologu, je hrepeneče vzdihnil: »Ko bi bilo meni dano videti kaj takega.« Je tudi Prekmurec, a dvajset let mlajši.

O usodi zlatovranke sem se pogovarjal z nekaterimi vodilnimi slovenskimi poznavalci ptičjega sveta, tudi s profesorjem **Petrom Trontljem** z Biotehniške fakultete in dr. **Tomijem Trilarjem** iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Ob tem, kar vsi vemo: to je sprememba naše kulturne krajine, komasacije, izginjanje mejic, melioracije in izsuševanje močvirnih dolinic, intenzivno kmetovanje, pod-

prto s pesticidi, kar vse uničuje zlatovrankin plen, je mogoče ugibati še o marsičem. Ne vemo, kaj se dogaja v prezimovališčih, katere pesticide uporabljajo tam, pa morebitne podnebne spremembe in s tem spremembe krajine v Afriki, tam, kamor odhajajo že sto tisoče let. Nekje je ozko grlo, zaradi katerega usiha ta čarobno lepi ptičji nomad. Naletel sem tudi na podatek, da jih v arabskem svetu – v Omanu recimo – med preletom množično lovijo, za posladek menda. Še večja je verjetnost, da se več vzrokov združuje v pogubni rezultanti.

Spomladi sem šel dvakrat v dolinico Sulzbacha, od Radkersburga na sever v smeri Feldbacha, malce pred njim je zdraviliški kraj Gleichenberg. Poskušal sem si razjasniti uganko, zakaj so se zlatovranke obdržale ravno tam, potem ko so izginile po vsej Sloveniji, tudi na Goričkem in nazadnje v Slovenskih goricah. Nič posebnega ni opaziti na prvi pogled: široka dolina s čisto blagimi vzpetinami, morda podobna Ledavskemu dolu ali dolini Ščavnice ali Pesnice. Vasi in vasice so prav po avstrijsko urejene, kot iz škatlice so, ob intenzivnem kmetijstvu se tam resno ukvarjajo z zdraviliškim turizmom in ekoturizmom. Kraje so poimenovali Vulkanland, torej dežela vulkanov. Prav tam je nekoč deloval vulkan, katerega ostanki so opazni tudi pri bližnjem Gradu na Goričkem. Vse to je zdaj njihova turistična ponudba. Kot rečeno, široka dolina je intenzivno preorana in obdelana, morda je nekaj več mejic med njivami kot pri nas, tudi ob domačijah na položnih bregovih je precej več starih visokodebelnih sadovnjakov, kot smo jih uspeli ohraniti pri nas. Pa še nekaj: Sulzbach in potoki, pritoki, vsi so obdani z visokimi, mogočnimi vrbami, topoli in drugim drevjem – kar smo pri nas tako uspešno podirali ob bliskovitih izsuševanjih. To je morda največja razlika, a vseeno ne tako velika – ali pač? Morda je naključje, da je zlatovranka našla zadnje zatočišče prav tam, morda

je še kakšna bistvena podrobnost, ki je nisem opazil.

Drugič sem se vrnil v dolino Sulzbacha prve dni letošnjega maja. Zdaj ali nikoli, sem si rekel, vzel si bom čas. A težko je najti, če ne veš, kje naj iščeš, če ne veš, kje točno bi utegnilo biti gnezdišče. Pokrajina je vendarle obsežna, dolina je široka in dolga. Povsod med njivami so lovilne preže, a na njih in tudi na žicah daljnovodov zgolj kakšna vrana. Prestavljal sem se od vasi do vasi, malo križaril po kolovozih, opremljen z veliko željo in lovskim daljnogledom. Je res, da sem zamudil? Bi moral biti tam že takoj zjutraj? Pa še dan je bil neprijetno vetroven. Sem pa videl dokaj bogat ptičji izbor: črno žolno pa prosnika, fazane in jerebice in tudi pribo.

Čez poldne je že šlo, ko sem se nazadnje ustavil na poljski poti nedaleč od vasice z zanimivim imenom Haag. Lezel sem iz avta, ko sem s kotičkom očesa opazil, da se je nekaj dvignilo nedaleč od mene in se oddaljevalo v smeri obrežnih dreves nekaj sto metrov stran. Daljnogled k očem; o bog, prej moram sneti očala. Da, zdaj vidim! To je.

Za hip sem se zdrznil – da ni postovka. Zavedel me je bronasto rjavkasti pridih na hrbtni strani. Ne, postovka leti drugače, predvsem pa ne morem spregledati edinstvene, prav tropsko bahave modrine: to je **zlatovranka**! In modri odtенок je enkrat, ne v barvi safirja ali ultramarina ali v pariški modrini, nekako najbliže je azurni.

Pozdravljena, znanka iz starih časov! Vendarle sem te našel po dolgih desetletjih, vendarle sem te uzrl. Še enkrat sem te videl ali tudi zadnjič? Še bom poskušal, še letos in tudi prihodnje pomlad.

Vse skupaj je trajalo morda pet ali šest sekund, neusmiljeno se je oddaljevala in postajala je manjša in manjša, a videl in določil sem jo nedvoumno in zagotovo. Bila je zlatovranka. Potem sem čakal še kakšne pol ure, opazil sem namreč, da je nekaj držala v kljunu. Mislim, da se bo vrnila še po kakšen obrok. Na bližnji travnik je tedaj pripeljal kmet s traktorjem; bilo mi je jasno, da se je izteklo moj čas za tisti dan.

Ali se tudi zlatovrankam nepreklicno izteka? Koliko parov je še letos? Ali sploh še gnezdiijo tam ob Sulzbachu? Poskušal bom zvedeti in videti.

Bojim se, da za srečno nadaljevanje zgodbe o zlatovranki, realno vzeto, ni prav dosti verjetnosti. Je njen zvon odzvonil? In če pošljem vprašat, komu zvoniti zdaj ...

Le dokler smo otroci, imamo namreč pravico verjeti, da so svet in stvari in bitja in zlatovranke na njem od vedno in za vselej.

Devetindvajseti december 2009. Zjutraj smo se zbrali na Selih. Dobrih deset lovcev, najbolj vnetih in zaganih, niti slaba vremenska napoved ni ustavila. Pričakovali smo, da nas bo nekaj več, toda vremenska napoved je marsikaterga lovca zadržala doma. Napovedan je bil deževen dan. Zjutraj se je po dolini valila megla, ki ni obetala nič dobrega. Toda zgoraj nas je čakalo presenečenje. Od vzhoda je nastajal krasen dan in le posamezni koprenasti oblaki na zahodu so obujali vremensko napoved. Lov v Buli smo načrtovali že vso jesen. Zaradi megle in dežja smo ga enkrat že odpovedali. Tokrat pa gremo,

Nad Mohorjevim logom sem odložil Stanka. Spodaj je bilo videti zapuščen pašnik, pobeljen s slano. Pod pašnikom je vodila cesta, takoj pod njo pa je šumela Knežca, ki se je počasi umirjala od božične povodnji. Na opuščnem pašniku sta nova lovka preža in avtomatsko krmišče, ki ga je v jeseni razdejal medved. Gorvodno je Greblca, kjer naj bi čakal Ivan. Zaradi slabega signala mobilne telefonije ga nisem niti poskusil poklicati, toda zanesel sem se na njegove besede. Z Markom in Dino smo šli naprej po poti. Na čez pot pod tem drevesu je bila dobro vidna sveža sled divjega prašiča, sledovi blata iz kaluže.

»Poglej, sveže. Po dežju je šel tod. Včeraj ali pa ponoči.«

Ivan z uplenjenim jelenom

se je premaknila senca. V dvogledu sem ocenil jelena, deseteraka, ki se je elegantno pomikal po spodnji stečini. Dvignil sem puško, pripravljeno na strel in iskal ugoden trenutek. Na grebenu me je očitno dobil v nos, saj mi je izginil iz vidnega polja in le kotaleče kamenje je pričalo, da je spešil naravnost po grebenu v grapo. Spustil sem se na pot in se jezil nad svojo odločitvijo, ki me je stala plena. Spodaj na poti se je razgled po gozdu raztegnil in lepo je bila vidna sveža sled v listju. No, če bi ostal spodaj, bi jelena prej opazil in bi imel tudi več časa za dober strel. Tako pa se je zopet izmuznil.

Jezil sem se tudi vso pot nazaj:

»Tri leta zapored sem sedel na poti, letos me je hudič gnal gor. Če bi ostal, bi ga imeli.«

Pozneje se je po telefonu oglasil tudi Ivan. Signal je bil slab in komaj sem mu dopovedal, da je lova konec. Ko smo prišli do avtomobilov, smo si bili hitro enotni:

»Dokler smo še vroči, naredimo še eno »jago«. Prazni ne gremo domov!«

Zbrali smo se na Selih, na istem kraju kot zjutraj.

»Murk z Brino, Tomi in Jošt se spustite v Strano, pod Krog. Mi gremo po grapi pod Logarjem in v Luje. Ob pol njih začnite. Dobiti moramo še Ivana.«

Ivan se je oglasil:

»Sem že na Ljubinju, pred gostilno. Kakšna so zdaj navodila?«

»Nazaj v Loje, pod rob. Ob pol njih poženemo!«

Damir je svojo skupino naložil v terenca, z menoj so šli Stanko, Andrejček in Vlado. Pred Goljevo hišo je gospodar žagal drva. Pomagal mu je mali Žan.

»Si videl, Marjan, kakšno vreme. Napoved je bila pa deževna.«

»Je že boljše tako!«

Ladnji?

JOŽE LEBAN

smo sklenili, saj se je lovska sezona že bližala koncu in uresničevanje načrtovanega odstrela ni bilo ugodno. Med drugim smo morali izpolniti še polovico načrtovanega odstrela jelenjadi; med njimi je bil načrtovan tudi odstrel starejšega jelena. Že nekajkrat to jesen se nam je izmuznil trop jelenjadi. Za tisti dan smo bili prepričani, da se zadržuje na območju Bule. Po kratkem posvetu smo se hitro odločili: Stojan z Agom, Murk z Brino in pripravnik Jošt bodo narahlo pognali skozi Prapet, preostale sem peljal na stojišča za Bulu in pod Plešo.

S starešino Ivanom sem se dogovoril že dan prej, naj počaka na spodnji cesti, nekoliko višje, na kraju, za katerega ve le on, da se imenuje Greblca.

Z gozdne ceste se steza proti Lojam pretika prek treh komaj še prehodnih grap. Božična vodna ujma je stezo ali odnesla ali zasula z gruščem in listjem. Tomi, Stanko, Marko s krvosledko Dino in jaz smo molče premagovali ovire prek grap. Pozneje se je steza zravnila in nas popeljala okoli grebena nad Greblco. Tomija sem odložil na gozdni poseki, preostali trije pa smo šli naprej.

»Danes imam vse potrebno s seboj za spravilo jelena. Psa krvosledca in novo motorno vitlo,« je pripomnil Marko. »Če ga danes ne dobimo, nimamo več veliko možnosti.«

Sled v listju je zavila navzdol v grapo in dala slutiti, da se bo prašič izmuznil iz pritiska. Marka sem odložil na grebenu.

»Tu počakaj. Dobro lahko vidiš na vse strani. Tu radi zakrožijo mufloni. Jaz grem še malo naprej, za greben. Dober pogled!«

»Dober pogled ...«

Ustavil sem se po dobrih dvesto metrih, na poti. Tam sem sedel že tri leta zapored in mufloni so se mi vedno izmuznili ali nižje po grapi ali pa višje gori, čez greben. Nič, letos grem gor. Počasi sem zagrizel navzgor po razpletenih bukovih in gabrovih koreninah. Pomikal sem se počasi, da se ne bi oznojil, saj je potem mraz veliko težje prenašati. Tudi na ušesa sem vlekel, ker je že bila dogovorjena ura pol desetih. Za bukvijo sem si našel prostor, ga malo očistil suhih vej in se dobro oblekel. Toda z lokacijo nisem bil najbolj zadovoljen, saj mi je gost gabrov gozd zastiral pogled in zmanjševal možnost za dober strel. Toda kar je, je! Bil sem tam in ni bilo več časa za premike.

Na pobočju Bule se je nenadoma skotalil kamen in počila je veja. Srce mi je poskočilo in zagrabil sem puško. Poiskal sem primeren naslon ob drevesu in se pripravil na morebitni strel. Zopet je zaropotalo kamenje. Vlekel sem na ušesa, toda premočeno listje mi še ni izdalo divjadi. Spodaj, pod potjo

»Prejšnji gospodar je že dvignjeno sekiro na tnalu odložil v kot, ko so prišli jagri. Nekaj takih navad bi se lahko tudi ti navzel.«

Marjan se je posmehal:

»Malo malice bi vam lahko pripravil. Bolj skromno. Sicer pa vas poznam in vem, da ste po lovu bolj žejni kot lačni.«

»Velja. Žan pa gre lahko z mano.«

Iz vlekel sem oranžen signalni trakec in ga namestil Žanu okrog kape. Skupaj smo se spustili proti gozdu. Najprej sem odložil Andrejčka, potem Vlada. S Stankom smo se spustili po kraškem svetu po gozdu. Na desni strani je bil rob, skozi katerega vodi samo en prehod in ga uporabljajo mufloni in divji prašiči. Jelenjad gre raje spodaj, pod robom. Rob ločuje na jugu Strano, sončno pobočje, kamor se pozimi rada zateče divjad. Na tej strani je redek bukov gozd, pregleden in posejan z osamljenimi skalami. Domačini mu pravijo Luje. Tod smo po sledih ugotovili, da smo dvignili trop jelenjadi. Škoda, da preostali še niso bili na stojiščih. Stanka sem usmeril pod rob, z Žanom pa sva ostala nekoliko višje, da sem pokrival edini prehod skozi rob. Skrila sva se za skalo, s pripravljenim orožjem. Vidnega polja ni bilo veliko; vse se lahko zgodi v trenutku. Takrat je počilo. Spodaj. Stanko? Bo že poklical. Toda nič. Vzel sem telefon v roke in poiskal njegovo ime.

»Si bil ti?«

»Ne. Sem mislil da si ti.«

»Potem je bil Ivan.«

Ivanov telefon je zvonil v prazno. Čez čas je poklical Jošt:

»Sem pri Ivanu. Je ustrelil jelena.

Konkretnega. Vam ga dam ...«

Oglasil se je Ivan:

»Tu sem. Pod robom. So prišli trije.

Enega sem uplenil. Starejši jelen, kronski. A veš, imam že sedemdeset let, mogoče ne bom nobenega več.«

»Lovski blagor, Ivan. Takoj dobiš pomoč.«

Akcija je takoj stekla. Poklical sem Goljevega gospodarja na Sela:

»Rabimo prikolico, za prevoz jelena. Ivan je uplenitelj.«

»Ni problema. Samo prikolica ni registrirana, pa brez luči je.«

»Ni pomembno. Pomembno je, da je zelene barve.«

Na Selih sem si preoblekel prepoteno srajco in za lado nivo zapel prikolico. Poklical sem tudi Marka, ki je bil še vedno v grapi pod Logarjem:

»Ali imaš vse za spravilo jelena?«

»Imam.«

»Psa imaš?«

»Imam.«

»Vitlo imaš?«

»Imam.«

»Harmoniko imaš?«

»Nimam.«

»Potem nimaš vsega.«

»Kdo ga je. Ti?«

»Ivan. Zdaj se peljem dol s prikolico. Čez eno uro bomo z jelenom nazaj na Selih. Počakajte pri Golju.«

»Saj pri Golju so vedno imeli harmoniko. Stvar je rešljiva ...«

Na cesti v Loje je bila že zbrana ekipa, ki je pomagala pri spravilu in iztrebljanju jelena: uplenitelj Ivan, Stanko, Tomi in pripravnik Jošt. Sledile so iskrene čestitke k lovskemu blagru.

»Trije so prišli. Dva osmeraka in ta. Hitro sem se odločil. Samo dol ga je vrglo. Strela ni slišal, je šel skozi hrbtenico.«

Ogledovali smo jelena. Močan, verjetno več kot deset let star, neiztrebljen je tehtal gotovo več kot 200 kilogramov. Težak jelen - dvanajsterak.

»Ga je Jošt samo za roge prijel in sta šla po listju na cesto. Kako naj pripravnik ve, kaj je 200 kg težak jelen.«

Skupaj smo plen naložili na prikolico in se odpeljal na Sela. Pred Goljevo domačijo so nas počakali preostali

lovci. Na običajnem mestu, za Goljevo hišo, kjer smo imeli že prenekateri pozdrav lovini, smo opravili tudi to prijetno dolžnost.

Gostoljubno nas je sprejela Goljeva izba. Marko je od neke privlekel harmoniko. Raztegnil je meh in lovci smo zapeli Ivanu: »Kol'kor porožkov, tol'ko let, Bog ti daj na svet živeti.«

»Prvega jelena sem sicer uplenil na Pohorju, potem na Madžarskem. Toda ta je naš. Moj. To je vrhunec moje lovske kariere. Prav lahko se zgodi, da je tudi zadnji.«

»Kje točno ti je prišel?« smo bili radovedni lovci. »V naslednji sezoni bomo to stojišče žrebali.«

Lovci smo vedeli, da ima Ivan tam neke izbrano dobro stojišče, saj smo na spodnji cesti večkrat videli njegov avto. Ven je prinesel tudi že kar nekaj uplenjene divjadi, zadnjič starejšega muflona.

»Lozna brda. Nad Gašperjevo senožetjo. Tam čez smo kot otroci hodili iz šole v Lojah. A takrat je bilo še vse pokošeno.«

Seveda. Ivan Božič je domačin, na Selih nad Podmelcem se je rodil pred sedemdesetimi leti. Šolanje in pozneje gozdarska služba sta ga odtrgala od doma in ga za stalno zasidrala v Tolminu. Toda tako rad se je vračal na Sela. Vabila so ga selska polja, grape proti Lojam ter Zagačniku in visoki Jalovnik. Kot gozdarski inženir je bil z naravo in lovom povezan vse življenje. Z lovom sta ga zastrepila že oče Ivan in stric Nacl, ki sta imela dovoljenje za lov že v času italijanske okupacije. Konec sedemdesetih let je bil soppisnik listine o trojnem pobratenju med LD Radenci, Tolmin in Ljubinj in postal je tudi častni član LD Radenci. Bil je tudi mentor številnim pripravnikom in predavatelj na lovskih tečajih. Do dneva natančno se spominja dogodkov izpred več desetletij. Spominja se krajevnih imen, ljudi in dogodkov. Spominja se starih, že pokojnih lovcev, načina lova in razmišljanja pred več kot pol stoletja. Spominja se tudi pripovedovanja domačinov in dogodke lahko zavrti in poveže daleč nazaj, tja v čas italijanske okupacije. V čas, ko na Selih ni bilo dovoljeno govoriti slovensko in ko je bila v Dobravcevi hiši *Scuola popolare*. Več kot petdeset let aktivnega članstva v LD je letos podkrepil z odločitvijo, da zopet prevzame krmilo družine. Lovci smo si bili enotni, da mu je boginja Diana za njegovo sedemdesetletnico poslala najlepše darilo.

PS: Območna komisija za jelenjad je ocenila, da je bil jelen star petnajst let.

Foto: J. Leban

Ob lovinu na Selih nad Podmelcem

Foto: I. Ambrožič

37. Srečanje lovskih pevskih zborov in skupin rogistov Slovenije

ZLD Ptuj - Ormož; zapelo in zatrobilo okrog 420 lovskih glasbenikov

Ptuj, najstarejše slovensko mesto s svojimi obrobni kmečkimi kraji, daleč naokoli ni znan samo po zdravilni termalni vodi, po prečudovitem gradu, minoritskem samostanu, Puhovem mostu čez Dravo in tudi po svoji vinski kleti in vrhunskih vinih, ampak tudi po organizaciji mnogih tradicionalnih kulturnih in etnografskih prireditev. Med njimi je najbolj odmeven vsakoletni pustni karneval, ki je spet presenetil javnost doma in tudi zunaj slovenskih meja. Tam, kjer se s pobočij vinorodnih Haloz in Slovenskih goric že stoletja oglašajo klopotci in ob trgtavi vriskanje zadovoljnih vinogradnikov, kjer zavedni, marljivi, pošteni in gostoljubni Štajerci že od nekdaj radi tudi prepevajo, je bil namreč 29. maja vseslovenski praznik lovske glasbene kulture. Pod okriljem Lovske zveze Slovenije je v organizaciji Zveze

lovskih družin Ptuj - Ormož potekalo odlično organizirano in nepozabno **37. Srečanje slovenskih LPZ in skupin rogistov Slovenije**, ki bo zagotovo zapisano v zgodovinsko kroniko Ptuja in okolice.

Letošnje nadvse sproščeno in prešerno tradicionalno srečanje slovenskih lovskih glasbenikov so zaznamovali tudi **Rogisti ZLD Ptuj - Ormož**, ki so praznovali 20-letnico uspešnega in ustvarjalnega dela na področju lovske glasbene kulture. Tudi letos so se srečanja udeležile številne lovske glasbene skupine iz skoraj vseh koncev Slovenije, zamejske Italije in sosednje Hrvaške. Kar 22 skupin lovskih rogistov in 15 LPZ smo našli. Na Ptujsko - Ormoško območje je prišlo okrog 420 pevcev in rogistov. Že prihod in sprejem udeležencev srečanja, ponovno snidenje s starimi znanci in prvo

lovsko druženje ob malici v velikem šotoru, ki ga je iznajdljivi organizator postavil kar za obzidje mogočnega minoritskega samostana, je dalo slutiti, da bo to mogočen slovenski lovski praznik z veliko lepega petja in zvokov lovskih rogov. To je potrdila že popoldanska generalna skupna vaja pevcev in rogistov. Na edinstvenem dvorišču minoritskega samostana tisto zadnjo majsko soboto nismo bili samo lovci, ampak tudi številni svatje, ki so se udeležili poroke. Generalno vajo so za kratek čas prekinili muzikantje. Ko so jo združeni pevci nadaljevali, so ob pesmi Pozdravljeni nam lovci vsi za uvod zapeli Pozdravljeni nam svatje vsi in tako prispevali k splošnemu navdušenju mladoporočencev iz Občine Gorišnica.

Letošnji samostojni nastopi glasbenih skupin so potekali kar v petih štajerskih krajih. Poleg lokalnih lovcev in številnih ljubiteljev petja in zvokov lovskih rogov so se prireditve udeležili tudi predstavniki občin ter kulturnega in političnega življenja.

Vsi, ki so nagovorili udeležence na lokalnih prireditvah, so poudarili, kako pomemben vezni člen je lovska glasbena kultura v poslanstvu stoletnega slovenskega lovstva. Po lovskem petju in igranju na lovske rogeve je LZ Slovenije še kako prepoznavno. Letos so se organizatorji lokalnih prireditev še posebno potrudili. Poskrbeli so, da so se lovske družine predstavile tudi s svojimi prapori. Tako so v večnamenski dvorani v Cirkovcah samostojno nastopili: **Rogisti LD Muta, Lovski oktet LD Peca - Mežica, Idrijski rogisti, Pevsko društvo Prekmurskih lovcev, Notranjski rogisti, KD Rogisti LD Križevci, LPZ Globoko in Lovski klub Celjski rogisti.**

V Juršincih so se v tamkajšnji večnamenski dvorani predstavili: **Lovski oktet LD Prežihovo - Kotlje, Rogisti LS Međimurske županije - Čakovec, LPZ Zlatorog - Vipava, Savinjski rogisti SKZLD Celje, Mješoviti lovački pjevački zbor Matko Lagina - Klana, KUD Prekmurski rogisti, LPZ Medvode, in Rogisti ZLD Ptuj - Ormož.**

Na grajskem dvorišču v Ormožu so nastopili: **Prleški lovski rogisti**, **LPZ Martin Krpan - Bloke**, **KUD Hoče - Pohorski rogisti**, **Pevska lovška skupina Prijatelji**, **Revirski rogisti Trbovlje**, **LPZ ZLD Trbovlje**, **KD LPZ - Dekani** in **KD Domžalski rogisti**.

V Kulturni dvorani v Podlehniku pa so zapeli in zaigrali: **Rogisti LD Selca**, **KD LPZ Bele krajine**, **Rogisti ZLD Novo mesto iz Škocjana**, **LPZ LD Krško**, **LPZ LD Škale**, **Bohinjski lovski rogisti**, **Slovenski LPZ Doberdob - FJK**, **KUD Štajerski rogisti** in **Lovski oktet Javorniki**.

Tudi osrednja zaključna prireditev, ki je potekala v obsevu množičnega obzidja minoritskega samostana, je bila še posebno skrbno načrtovana in svečana. Že ob vhodu v samostan so udeležence in goste pozdravili godbeniki Pihalnega orkestra Ptuj. Nato sta domača humorista s kratkim skečem nasmejela celotni samostanski avditorij. Prireditev je večje povezovala **Darinka Čobec**, znani žameten glas mariborskega in ptujskega radia. Več kot 1000 udeležencev je prisluhnilo vrhunskemu nastopu združenih LPZ in skupin rogov. Med njimi so bili tudi mag. **Srečko F. Krobe**, predsednik LZS, mag. **Milan Trafela**, predsednik ZLD Ptuj - Ormož, ki je bil tudi predsednik častnega in osrednjega pripravljalnega

odbora, **Marjan Fortin**, predsednik Komisije LZS za kulturo in stike z javnostjo, dr. **Marjan Toš**, predsednik uredniškega odbora lovskega založništva, **Tomaž Lah** in **Mirko Obrhan**, podpredsednik in generalni sekretar ZLD Ptuj - Ormož, **Franc Trebušak**, predsednik ZLD Zassave - Trbovlje in član UO LZS, dr. **Arpad Köves**, predsednik ZLD Prekmurje, dr. **Štefan Čelan**, župan MO Ptuj, **Jože Murko**, župan Občine Kidričevo, **Marko Maučič**, tudi lovec, župan Občine Podlehnik, župan Občine Dornova **Rajko Janžekovič**, tudi lovec, **Tomaž Majcen**, gvardijan minoritskega reda, mnoge starešine štajerskih LD in drugi vabljeni gostje.

V imenu organizatorja ZLD Ptuj - Ormož jih je nagovoril predsednik mag. Milan Trafela.

Med številnimi povabljenimi gosti in drugimi sta se srečanja žal udeležila samo dva predsednika območnih LZ.

Prvič se je zgodilo, da je organizator posebej povabil tudi vse predsednike območnih lovskekih zvez. A glej ga, zlomka, povabilu sta se odzvala samo dva. Niso prišli niti tisti, iz katerih območnih zvez so prišli pevci in rogisti. Kaj storiti v prihodnje, da bodo tudi oni spoznali, da njihovi pevci in rogisti hodijo na vaje in nastopajo tudi za koristi območne zveze in predsednike njihovih LD? So pa zato letos v velikem številu lovske funkcije, pevce, rogistre in druge pomembne goste spremljale njihove soproje, dekleta in prijateljice. Tako so zagotovo dokazale, da so ponosne na svoje moč, da jih vzpodbujajo pri opravljanju lovske funkcije in podpirajo sodelovanje v lovske glasbenih skupinah. Tudi spoštovana kolegica **Mateja Grošelj**, novinarka Večera, ki večkrat kaj napiše tudi o lovcih in varovanju narave, ni skrivala ponosa, da njen mož Franc - Afi tudi poje med zasavskimi lovskeimi pevci.

Pevcem je dirigiral prekaljeni zborovodja **Franc Kene**, ki v Komisiji LZS za kulturo bdi nad delovanjem LPZ. Združene skupine rogov je vodil domači rogist in lovski skladatelj **Franc Štuhec**. Kako odločno sta za uvod zadoneli neuradni himni slovenske lovske rogov **Pozdrav rogov** (Jože Grlec) in pevec **Pozdrav** (Ubaldo Vrabec) in kako je duha polnila narodna pesem Štajerski fantič! Tako nežno, všečno in kakovostno, da so pevcem ves čas delali družbo tudi številni golobi, ki so s svojim gruljenjem celo sodelovali v nastopu. Za pravo vzdušje so poskrbeli domači rogisti s svojim samostojnim nastopom. Prvič so javno zaigrali svojo himno **20 let Ptusko-Ormoških rogov**, katere avtor je Štuhec.

Zbrane so nagovorili: v imenu glavnega pokrovitelja LZS njen predsednik mag. Krobe, ki je poudaril, da nihče ne sme nikoli pozabiti, da je skozi stoletje slovensko organizirano lovstvo bogatilo in plemenitilo tudi lovška kultura, ki je bogata dediščina vseh slovenske lovcev. »Letošnje srečanje je ponovni dokaz slovenske javnosti, da lovška organizacija še kako uspešno deluje na temeljih svoje stoletne tradicije, kot so odgovornost, trdna volja, občutek za čas, smisel, pripadnost in tudi odrekanje. Hvala letošnjim organizatorjem za vzorno pripravljeno lovsko glasbeno prireditev, ki se je sploh prvič zgodila na Ptuj,« je poudaril Krobe.

Na dvorišču minoritskega samostana na Ptuj je bilo zadnje majsko soboto 37. Srečanje LPZ in skupin rogov Slovenije. Več kot 400 lovske glasbenikov je zapelo in zatrobilo pred 1000 obiskovalci.

pe. Župan ptujske občine dr. Čelan je rekel, da Ptuj in okolici še kako godi, da je bila tako pomembna vseslovenska lovska kulturna prireditev na Ptuj, starosti slovenskih mest. Zahvalil se je LZS in območni lovski zvezi Ptuj - Ormož za organizacijo in nadvse uspešno izvedbo 37. srečanja v njihovem mestu. Predsednik tamkajšnje območne LZ mag. Trafela je v svojem nagovoru najprej spomnil, kako pomembni in neutrudni ambasadorji slovenske lovske organizacije so lovski pevci in rogisti, ki se že 37 let neprekinjeno enkrat na leto srečajo na enem mestu, da pokažejo del neprecenljivega bogastva lovske kulture, s katero se uvrščamo ob sam bok lovsko najbolj razvitim delom Evrope. Med ambasadorji lovske kulture

LZ Slovenije je ob 20-letnici umetniškega ustvarjanja odlikovala Rogiste ZLD Ptuj - Ormož z redom za lovske zasluge II. stopnje. Odlikovanje sta predsedniku in vodji skupine Francu Slodnjaku in Danilu Ivanuši izročila Krobe in Fortin.

Milan Trafela je ob prisotnosti Marjana Fortina izročil prehodno zastavico srečanja predsedniku SLD Doberdob - FJK dr. Egonu Malalanu, organizatorju 38. Srečanja, ki bo 28. maja 2011 v Trstu in okolici.

so tudi rogisti ZLD Ptuj - Ormož, ki letos praznujejo 20 let delovanja. »Nocoj zapiramo prepoln list drugega desetletja njihovega umetniškega ustvarjanja. Začnemo pisati tretjega z željo, da se ta zgodba nadaljuje in se prenaša iz roda v rod,« je poudaril mag. Trafela. Zahvalil se je vsem, ki so kakor koli pomagali pri organizaciji 37. srečanja, ki pa jih ni bilo malo!

Kot se za tako pomembno lovsko prireditev spodobi, da se vsem nastopajočim skupinam, najbolj zaslužnim posameznikom in drugim izročijo posebne pisne spominske zahvale in odlikovanja, se je to zgodilo tudi na Ptuj. LZ Slovenije je ob 20-letnici podelila red za lovske zasluge II. stopnje rogistom ZLD Ptuj - Ormož. Francu Slodnjaku sta odlikovanje izročila mag. Krobe in Fortin. Slednji je v imenu komisije za lovsko

kulturo izročil tudi pisne zahvale, in sicer MO Ptuj, Kidričevo, Ormož, Juršinci, Podlehnik in ZLD Ptuj - Ormož za pomoč in sodelovanje pri organizaciji 37. srečanja. Pisne zahvale so ob svoji 20-letnici izročili tudi rogisti jubilarci. Iz Slodnjakovih rok so jih prejeli: mag. Milan Trafela, Mirko Obrar, dr. Marjan Toš, Štefan Gačnik, Mirko Korošec in mag. Srečko Krobe. Organizator je priložnostna spominska darila izročil tudi vsem nastopajočim in drugim.

Skratka, Štajerska s ptujsko-ormoškim območjem se je zagotovo vpisala v zgodovino slovenske lovske glasbene kulture. Za nami je izredno uspeša lovska prireditev, na kateri ni manjkalo prave prešerne in lovske družabnosti z mnogo petja in igranja na lovske rogove. Bila je prireditev, ki je zagotovo zbližala tudi drugače misleče poglede

na slovensko lovstvo. Za vse, kar se je zgodilo 29. maja, imajo veliko zaslug: Trafela, Slodnjak in **Danilo Ivanuša**, predsednik in vodja domačih rogistov, ki so imeli v rokah vse organizacijske niti. Nemalo dela so uspešno opravili tudi lokalni odbori in ne nazadnje lovec, lovski rogist in »gostilničar« **Ljubo Žafran**, ki je s svojo ekipo poskrbel, da ni bil nihče lačen in žejen.

Hvala in srečno, lovci ZLD Ptuj - Ormož, je Trafela dejal Fortin, ko mu je v zahvalo izročil spominsko zastavico srečanja slovenskih LPZ in rogistov. Prehodno zastavico srečanja je Trafela izročil tudi dr. **Egonu Malalanu**, predsedniku organizacijskega odbora za 38. srečanje, ki bo 28. maja 2011 v Trstu in okolici. Pozdravljena, zamejska Italija!

Franc Rotar

Sestanek predsednikov in vodij skupin na Ptuj

Rogisti in pevci imamo malo priložnosti, da se lahko srečamo vsi naenkrat. Prav zato smo v organizacijskem odboru prireditve še posebno poudarjali pomen srečanja 29. 5. 2010, ki naj bi bilo kratko, nabito z informacijami, ki zanimajo vodje skupin in predsednike, predvsem pa bi lahko izmenjali tudi kakšno izkušnjo.

Krajše srečanje naj bi bilo po generalni vaji pred odhodom na posamezna prizorišča. Zaradi poznega prihoda nekaterih sku-

pin je zmanjkalo časa. Čeprav je bilo opaziti bojazen, da bo po koncu osrednjega nastopa ostalo premalo vodij, so se v klet minoritskega samostana zgrnili praktično vsi, ki so sodelovali na uspešni prireditvi.

Nekaj poudarkov kratkega sestanka.

Letošnje leto bi lahko razglasili kot leto rogistov. Junija se bo nekaj skupin iz Slovenije udeležilo velikega mednarodnega tekmovanja v Pecu na Madžarskem. V začetku septembra (3. do 5. september) bo v Celju 2. mednarodno tekmovanje rogistov. Prvo in edino doslej je bilo pred petimi leti v Vojniku, prav pa je, da damo tudi slovenskim skupinam priložnost, da svoje znanje pokažejo doma. Vse informacije, vključno z notnim gradivom, lahko poiščete na lepo urejeni spletni strani: www.lovski-rogisti.si

V jeseni, ob 10-letnici smrti **Jožeta Grleca**, Prekmurski rogisti pripravljajo Grlečev memorial, ob katerem bomo priredili tudi priložnostni seminar za rogiste.

Za pevci je navadno velika večina nastopov v prvem delu leta. Za njimi so nastopi na območnih revijah, skupnih srečanjih, občinskih in drugih prireditvah ter obletnicah. Opažamo, da ima nekaj skupin težave s sestavo, pojavljajo se tudi nekatere nove skupine. Vsem pa je skupno, da se kakovost ne manjša ter da imamo nekaj vrhunskih skupin.

Tretje leto zapored Komisija LZS za kulturo objavlja razpis za pomoč, ki je namenjena srečanjem, ki presegajo lokalni nivo, za organizacijo jubilejnih koncertov ter izdajo zgoščenek. Poudarjam, da ne gre za pomoč za nabavo oblek, instrumentov ali gostovanja, pač pa izključno za navedene akcije. Opažamo, da je vsako leto večji odziv na razpis. V prihodnje bodo morale skupine, ki bodo prejele pomoč, na koncu pripraviti **poročila o izvedbi akcij**. Prav tako **ne bomo pomagali skupinam, ki bodo zamudile rok, ker se ne bodo odzvale na naše pozive k poročilom o delu ali pa se ne bodo udeležile naših srečanj**.

Kot najbrž veste, je LZS sprejela nov **Pravilnik o odlikovanjih**. Nekatere skupine so prejele najvišje priznanje že za 15-letno delo, tako da do tega niso več upravičene. Nov pravilnik deli **odlikovanja za lovsko kulturo** (in ne več samo za glasbeno kulturo!) na *bronasto*, *srebrno*

S sestanka predsednikov in vodij skupin na Ptuj

in *zlato priznanje*, dodana pa bo tudi *miniturna priponka*. Jeseni bo izšel ponovljeni **razpis za novo plaketo**, ki bo širše zajela lovce - kulturnike. Bodimo strpni in ne pretiravajmo z odlikovanji! Najbolj nas hvalijo dobro delo in uspešni nastopi!

Za pomoč in odlikovanja bo veljala **pravočasnost prijav**. Kdor ne bo upošteval rokov, ne bo mogel kandidirati za pomoč ali odlikovanje.

Tudi v zadnjem letu opazamo, da sodelovanje med komisijo in skupinami še vedno ni takšno, kot bi si ga želeli. **Skupine namreč komisije ne obveščajo o svojih dejavnostih, koncertih in odzivih**. Obstaja nekaj svetlih izjem, na čelu z LPZ Medvode. Sporočajte imena novoizvoljenih predsednikov in vaše naslove, kajti le tako vam bomo lahko pravočasno poslali informacije.

Komisija za kulturo se zahvaljuje vsem, ki sodelujejo na lovske prireditvah v organizaciji ali s sodelovanjem LZS. Nastope na prireditvah bomo

poizkušali omogočiti čim več skupinam, ki izpolnjujejo potrebna kakovostna merila in standarde. Zelo odmevni so bili nastopi naših skupin na celovškem sejmu. Prihodnje leto bo znova sejem v Gornji Radgoni, kjer bomo poskrbeli, da nastopi ne bodo več v restavraciji.

Z veseljem sporočamo, da bo prihodnje, **38. Srečanje slovenskih lovske pevskih zborov in registrov 28. maja prihodnje leto v Trstu** in okolici v organizaciji naših pevskih in lovske prijateljev, združenih v **DSL Doberdob - FJK**. Prav tako se že kažejo organizatorji srečanj v letih 2012 in 2013. Če si kdor koli želi takšno organizacijo, naj vzpostavi stik s komisijo za kulturo.

Na koncu bi se rad zahvalil vsem, ki ste vložili trud, da je prireditev na Ptuj in okolici izjemno lepo uspela. Prisrčna hvala.

Marjan Fortin,
predsednik Komisije za kulturo
in stike z javnostjo

Na Koroškem 8. generacija mladih lovcev

Kaj bi koroški lovci zamudili in izgubili, če ne bi pred dobrimi osmimi leti sporazumno odšli iz LZ Maribor, v kateri so lovske politiko soustvarjali kar nekaj desetletij, in ustanovili svojo območno **Koroško lovsko zvezo (KLZ)**, se zavedajo še najbolj sami. Zagotovo ne bi imeli tako razvejane lovske kulture, uspešnega strelstva, razvite lovske kinologije, predvsem pa lovskega izobraževanja. Prej so se kar nekaj desetletij izobraževali v okviru LZ Maribor. Zato so zdaj toliko srečnejši in ponosnejši, da se zadnjih osem let lahko izobražujejo doma, v svojem okolju. Morda bi bili prikrajšani tudi za kakšno lovske izobraževanje, saj jih je le-to

da so tudi letošnji tečajniki izobraževanje vzeli resno, saj je bila prisotnost na predavanjih kar 93,3 %. Predavanja, nad katerimi že osmo leto bdi prizadevni nekdanji učitelj **Rihard Kozjak**, vodja tečaja, so potekala vsako soboto štiri do pet ur. Predmetne izpite, bilo jih je triindvajset, so tečajniki opravljali vsak petek popoldne. Tudi letos je bila koroškemu predavateljskemu aktivu: **Bojanu Deberšku**, **Dušanu Leskovcu**, **Zdravku Miklašiču**, **Vinku Podržanu**, **Otokarju Praperju**, **Antonu Pridigarju**, **Jožetu Samcu**, **Blažu Štumpflu**, **Leopoldu Travnarju**, **Slavku Žlebniku**, **Urošu Škorjancu** in dr. **Francu Hebru**, pri teoretičnem izobraževanju v veliko pomoč logistika KLZ, njena komisija za izobraževanje, kulturo, odlikovanja in stike z javnostjo, ki jo vodi **Marijan Verčkovnik**. Še največ operativnega dela pa

Prvo lovske izobraževanje je uspešno končala 8. generacija mladih koroških lovcev. Na spominski fotografiji v družbi predavateljev ob zaključku svojega izobraževanja.

prej tudi več stalo. Ko je pred osmimi leti nadvse uspešno končala izobraževanje 1. generacija mladih koroških lovcev, je bil to za takratne lovske pripravnike, njihove mentorje in starešine devetnajstih koroških lovske družin, zlasti pa za novo KLZ – na čelu katere je že osmo leto **Dušan Leskovec** –, zagotovo velik lovske dogodek. Kako tudi ne bi bil, saj so mladim koroškim lovcom prvič v zgodovini koroškega lovstva predavali izključno domači lovske strokovnjaki. Tako je bilo tudi vsa leta pozneje.

Tudi letos je bilo tako in temu primerno je bilo vzdušje letošnjega 6. februarja, ko se je na sedežu KLZ v Pamečah začelo teoretično izobraževati 28 lovske pripravnikov iz 15 koroških LD. Omembe vredno je zapisati,

je opravil vsestranski strokovni tajnik **Franc Praznik**. Predavatelji so imeli na voljo vse sodobne e-učne pripomočke, zaradi česar je bilo vsako predavanje še zanimivejše in privlačnejše.

Koroški lovske pripravniki, njihovi mentorji, starešine LD in predstavniki KLZ so, že po tradiciji, tudi letos obiskali Notranjsko, kjer jih je tamkajšnji lovske pedagog **Franc Koščak** popeljal po Polharskem muzeju, gradu Snežnik pa vse tja do Mašuna. Zanimivo in privlačno jim je spregovoril tudi o upravljanju z jelenjadjo v tamkajšnjem delu Slovenije. Kljub izredno slabemu vremenu, na Mašunu je namreč pihal močan veter in je bilo tudi hladno, bo udeležencem strokovna ekskurzija ostala v lepem spominu.

V soboto, 22. maja, so lovske

Ocena dogajanja na 37. Srečanju LPZR Slovenije

Srečanje na Ptuj in okolici (29. 5. 2010) je potrdilo, da je slovenska lovske kultura na pravi poti. Okrog 500 registrov in pevcev je navdušilo na nastopih po okoliških krajih in na zaključnem koncertu ter dokazalo, da tudi slovenski lovci in ljubitelji lovske kulture le-to negujemo na visoki ravni. Na svojih nastopih niso izvajali le lovske del, pač pa vrhunske umetniške stvaritve, ki prihajajo tudi iz tujine. Očarali so srca obiskovalcev, ki so jim iskreno zaploskali. Mi pa moramo zaploskati organizatorjem **ZLD Ptuj - Ormož** ter **Juršincem, Podlehniku, Cirkovcem in Ormožu**. Vsepoposod so nas prijazno in toplo sprejeli, nastopali smo v čudovitem okolju dobrih ljudi. Še posebno smo veseli, da nismo peli in igrali le sebi, ampak so v zvenu lovske rogov in čudoviti pesmi uživali ljudje različnih poklicev, starosti in stanu. Z melodijo in pesmijo smo »razorožili« še tiste zadnje dvomljivce, ki so nas imeli le za »streljače« brez kančka sočutja in kulture. Srečanje je bilo eno najlepših doslej in se ga bomo zagotovo še dolgo in radi spominjali. Najlepše pa smo voščili domačim jublantom, **Rogistom ZLD Ptuj - Ormož**, ki pravijo: »**Naj živi glasba!**« Res je. Naj živi!

pripravniki pred izpitno komisijo KLZ, ki jo je imenoval minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, v kateri so bili predsednik **Dušan Leskovec**, univ. dipl. inženir gozdarstva, **Zdravko Miklašič**, dipl. inženir gozdarstva, in **Blaž Štumpf**, uni. dipl. pravnik, opravili še zaključni izpit iz biologije in ekologije divjadi, zakonodaje in upravljanja z divjadjo v loviščih. Povprečna ocena znanja mladih lovcev je bila kar 4,12. Največ lovskega znanja so letos pokazali **Jože Mlinšek** iz LD Dravograd, (4,92), **Jana Mravljak** iz LD Jamnica, (4,92) in **Roman Pušnik** iz LD Dolič. Sicer pa velja javno pohvaliti vso osmo generacijo tudi zaradi vzorno urejenih dnevnikov.

Zadnje dni maja je bilo na Koroškem spet nepozabno lovsko srečanje in druženje. V znamenju privlačnega gostišča Ott na Selah je po dolgem času spet zadonela lovška pesem iz grl pevcov **Lovskega okteta LD Peca - Mežica**. Koroška LZ je s svojo komisijo za izobraževanje namreč pripravila novim lovcem nepozabno slavnostno podelitev spričeval in podpis lovske Zaprisege ter prijetno lovsko druženje tudi za njihove mentorje, starešine, predavate-

Majhna, a uspešna generacija

Tako bi lahko poimenovali letošnjo generacijo lovskih pripravnikov **ZLD Posavje - Krško**, ki je opravljala teoretični del lovskega izpita. Ob prijavi na razpis so lovske družine posavskih LD namreč prijavile le štirinajst pripravnikov in eno pripravnico, ki so uspešno končali pripravništvo in praktični del lovskega izpita v matični LD. Glede na merila LZS nismo vedeli, kaj narediti glede na število prijavljenih. Na eni strani smo tehtali stroške na posameznika za pripravo tečaja in opravljanje lovskega izpita z našim predavateljskim aktivom, na drugi pa priključitev k izobraževanju v sosednji ZLD. Res bi bili tam stroški na posameznika nekoliko manjši, toda dodati je treba še stroške prevoza in izgubo časa za vožnjo v oddaljenejši kraj. Tako smo se na sestanku predavateljskega aktiva dogovorili, da bodo glede na število prijav predavanja v sejni sobi ZLD in tako bomo zmanjšali stroške, ki bi jih imeli z najemom predavalnice. Hkrati smo se predavatelji odpovedali tudi honorarju za eno predavateljsko uro, zah-

Foto: D. Lepšina

Del predavateljev ZLD Posavje - Krško z mladimi lovci

Gregor Remih, pa 4,9. S predstavljenim znanjem je bila zadovoljna tudi končna izpitna komisija, saj so vsi opravili izpit v prvem roku. Kljub majhni skupini kandidatov so stroški na posameznika znašali 235 evrov.

Po drugi strani je z majhno skupino lažje delati; kandidate bolje spoznaš, toda časa za predavanja ne smeš skrajšati. Tudi kako bi ga, saj pravemu predavatelju vedno zmanjka časa in po predavanju vedno ugotavlja, koliko bi jim lahko še razložil in predstavil.

Upam, da smo z »malo« in, razveseljivo, tudi dokaj mlado generacijo (povprečna starost nekaj manj kot 33 let) dobili nekaj obetavnih članov, ki se zavedajo namena vključitve v lovske vrste.

Dušan Lepšina,
vodja tečaja

pozneje pa je opravil še lovsko-čuvarjski izpit in tudi izpit za kinološkega sodnika. Tako visoko funkcijo, ki jo je sprejel pred nekaj meseci, pa je njegova prva. Nešteto krat so bile izražene misli mnogih lovcev v širšem slovenskem lovskem prostoru, pa tudi v matični ZLD Idrija, da se lovsko članstvo stara in da nujno potrebujemo sveže, mlade sile. Zdaj je na čelu naših območnih lovcev mlad lovec, ki se šele uveljavlja pri vodenju organizacije, kot je ZLD. Ker se zavedamo, da sam brez pomoči sposobnih članov UO ne bo mogel storiti veliko, se tudi tridesetletni Radoš, kot sam pravi, zanaša predvsem na izkušnje starejših lovcev. Na razgovor je takoj privolil in mi brez dlake na jeziku odgovoril na nekaj vprašanj.

Kako te je osvojila zelena bratovščina?

V moji rodbini je lovstvo že družinska tradicija moških, zato sem tudi jaz z lovstvom povezan že od malih nog. Še kot majhnega fantiča me je oče jemal s seboj na lov, če ni šlo drugače, me je naložil v svoj nahrbtnik in tako sem začel spoznavati naravo in lovstvo. Vsekakor pa je bil oče tisti, od katerega sem se ogromno naučil, in sicer v lovstvu in kinologiji, in sem mu za to, kar mi je lahko nudil, neizmerno hvaležen.

Kako gledaš na članstvo v LD, ZLD, LZS?

V slovenskem lovstvu postaja staranje članstva res velik problem. Tudi v naši območni zvezi lovskih družin ni nič drugače. Kljub velikim naporom, ki ga v zadnjem času celotna organizacija očitno vlaga v reševanje te problematike, se stanje, po mojem mnenju ne izboljšuje. Mla-

»Kjer nudijo dovolj strokovne pomoči LD, ne nastajajo pomisleki o obstoju ZLD«

Pogovor z verjetno najmlajšim predsednikom najmanjše območne LZ v Sloveniji

Radoš Burnik je bil za predsednika ZLD Idrija izvoljen 6. 3. letos. ZLD Idrija združuje sedem lovskih družin: **LD Idrija**, **LD Javornik**, **LD Dole**, **LD Jelenk**, **LD Krekovše**, **LD Otavnik** in **LD Porezen**. Po zadnjih evidencah ZLD Idrija šteje 378 članov.

Njegovo ime je kljub njegovi mladosti že znano v lovskih krogih na Idrijskem. Član LD Jelenk je že od leta 1998. Radoš je postal lovec s polnoletnostjo,

tevano število predavateljskih ur pa smo opravili korektno. V času predavanja je žal odstopil še en kandidat, in sicer zaradi zdravstvenih težav (izstopiti je namreč moral tudi iz lovskih vrst). Skupina je zelo uspešno sledila predavanjem in se aktivno vključevala z mnogimi vprašanji. Vse to se je dobro odrazilo tudi na preverjanjih pri posameznih predavateljih, kjer so kandidati dosegli povprečno oceno 3,9, najboljši med njimi,

Mladi lovci ZLD Posavje v pričakovanju razdelitve spričeval in podpisa Zaprisege

lje in goste. Osmo generacijo so prišli pozdravit tudi predsednik LZ Slovenije, dr. **Ivan Žižek**, predsednik Komisije LZS za izobraževanje, lovski inšpektor **Drago Križan**, **Bojan Kočnik** (ZGS – OE Slovenj Gradec), **Mirko Kumer** s prijatelji iz KPL - Celovec in drugi, kar je bilo zagotovo v veliko čast in priznanje vsem zbranim, predvsem pa zadnji generaciji mladih koroških lovcev.

Franč Rotar

di se le še poredko odločajo za vstop v našo organizacijo in menim, da bo na tem področju potrebno še veliko naporov, da se bo stanje izboljšalo.

Kaj bi po tvojem prepričanju, ker si mlad, morali lovci najprej storiti za boljše in zanimivejše življenje članstva v LD, ki bi pritegnilo mlade?

Menim, da bi morali biti na prvem mestu to tovariški odnosi in strpen dialog do drugače mislečih. Nekateri namreč poskušajo svoje osebne interese uveljavljati skozi lovstvo, pozabljajo pa, kakšno je bistveno poslanstvo lovstva v zdajšnjem času. Opažam, da se odnosi med mlajšim članstvom in starejšim že izboljšujejo. Med seboj so si bolj tovariški, vse manj je opaziti lovske zavisti, pripravljeni so si med seboj pomagati. Trdno upam, da se bo to nadaljevalo tudi v prihodnje.

Kakšen je tvoj pogled na dvojno članstvo? Kaj je lovskim družinam prinesla koncesija? Ali imaš svoje mnenje o območnih ZLD?

Na »dvojne člane«, z razliko od drugih med nami, ne gledam kot nekaj ne bodi ga treba, če so le pripravljeni in zmorejo učinkovito delovati v dveh družinah hkrati. Problem nastane takrat, ko nekateri v obeh lovskih družinah iščejo samo svoje lovske koristi.

Lovske organizacije so s podelitvijo koncesij dobile tudi veliko odgovornost za upravljanje z loviščem. Menim, da bodo imele nekatere LD v prihodnje velike težave z izpolnjevanjem koncesijske pogodbe.

Glede delovanja območnih lovskih zvez sem bil na začetku nekoliko skeptičen, predvsem glede stroškov LD, povezanih z njihovim delovanjem. Menim pa, da tam, kjer območne zveze dobro delajo in lovskim družinam nudijo tudi vso strokovno pomoč, ni več pomislekov o članstvu v neki območni zvezi. Vodstva zvez se morajo dobro zavedati, zakaj so bile te zveze ustanovljene in tem ciljem slediti, sicer bodo kmalu spet nastali pomisleki o potrebnosti njihovega obstoja in vzdrževanja.

Ali bodo nekatere družine zmogle vse večje zahteve za povrnitev škode od divjadi?

Na našem območju čutimo vse večji problem škode od divjadi. Največja težava je nadpovprečna številčnost divjih praši-

čev, ki kmetom povzročajo škodo na travnikih in poljih. Ne vem, koliko časa bodo nekatere naše LD še zmogle plačevati visoke odškodninske zahteve. Po mojem mnenju bi bilo treba sprejeti novo, ustrežnejšo strategijo upravljanja z divjim prašičem, še posebno tam, kjer nastaja enormna škoda.

V začetku marca si postal verjetno najmlajši predsednik najmanjše ZLD. Kako bi sam komentiral to dejstvo?

Vem, da so nekateri starejši člani mojo izvolitev sprejeli tudi z negotovanjem; slišati je bilo očitke o moji neizkušenosti, mla-

prihodnje. Trdno sem prepričan, da kdor je pripravljen delati in dati svoj prispevek k delovanju zveze, so mu naša vrata na široko odprta.

Si po duši in prepričanju prejel kinolog, lovski seveda, ali lovec?

Ne vem, težko bi se opredelil, saj se mi zdi, da je kinologija zelo tesno povezana s preostalim lovstvom; je skoraj njen neločljivi del, čeprav se v praksi to ne kaže pri vseh lovcih. Je pa res, da me od vsega začetka na lovu spremlja lovski pes, ki mi je (in tudi drugim) v veliko pomoč. Lepo je, če imaš ob sebi izšolanega

Radoš Burnik, predsednik ZLD Idrija, je tudi uveljavljen iskalec ranjene divjadi.

doosti; celo tako daleč so šli, da so nekateri videli v tem celo pot v propad naše območne zveze. V nekaterih okoljih imajo mladi pri svojem vključevanju v organizacijo ogromno težav. Ena od mojih nalog in ciljev, ki sem si jih zaadal ob izvolitvi, je, da v delovanje zveze vključim čim več mladih lovcev. Treba pa je združiti zagnanost in mladost z izkušnostjo in modrostjo določenih starejših članov. Z izvolitvijo sem si nakopal tudi veliko odgovornost, da bom upravičil zaupanje, ki mi je bilo dano, in da dokažem, da mladi zmoremo in znamo uresničevati zaupane namaloge.

Kakšno dediščino si prejel od zadnjega predsednika in organizacijo ZLD?

Gotovo je prejšnje vodstvo pustilo svojevrsten pečat. V vodenje je vložilo veliko truda, zato lahko rečem, da sem od njih prevzel dobro dediščino. Pri prevzemanju vodstvene funkcije sem bil deležen vse potrebne pomoči prejšnjega vodstva, zato se veselim sodelovanja z njimi v

in lovsko uporabnega psa, ki te spremlja na vsakem koraku in ti je po potrebi pri roki. Zame je velik dosežek tudi to, da sem pri udejstvovanju v kinologiji spoznal veliko dobrih lovskih tovarišev in prijateljev – popolnih lovcev.

Uspešen si tudi kot območni iskalec ranjene oziroma obstreljene divjadi. Kaj te je vodilo, da si sprejel to težko, včasih nehvaležno, a hkrati koristno zadolžitev?

Glavno vodilo mi je bilo zgolj veselje do tovrstnega dela s psom. Navsezadnje tudi pripravljenost ponuditi pomoč mojega krvosledca lovskemu tovarišu, kadar potrebuje tovrstno pomoč. Kot prvo je seveda želja, da skrajšam trpljenje obstreljeni divjadi zaradi lovčevega slabega strela. Nikoli pa si po drugi strani nisem predstavljal, da bom pri svojem udejstvovanju v krvosledništvu dobil pod noge toliko polen, bodisi od izkušenih vodnikov krvosledcev, pa tudi od lovcev, ki sem jim iskreno priskočil na pomoč ...

Tvoji dosežki v kinologiji ...

Zasledovanje obstreljene divjadi terja res ogromno odrekanja in predanosti do te dejavnosti. A vse to je poplačano, ko po uspešnem zasledovanju lovca, morada lovskemu tovarišu, stisneš roko in mu voščiš k lovskemu blagru. Njihova iskrena hvaležnost in spoštovanje krvosledniške dejavnosti je moj največji dosežek.

Sicer pa sem s svojimi psi, tudi goniči, ki sem jih vodil, na tekmovanjih dosegel kar nekaj zavidljivih uspehov. S svojo kratkodlako istrijanko sem se udeležil evropskega prvenstva goničev in z njo osvojil 3. mesto. Naslov državnega prvaka sem osvojil z goničem pa tudi s krvosledcem – bavarskim barvarjem. Z bavarsko barvarko sem osvojil 1. mesto na Tekmi treh dežel v Avstriji.

Kaj ti pomeni glasilo Lovec?

Naše glasilo Lovec mi s svojo strokovno in informativno vsebino pomeni temeljno izobraževalno čtivo. V svoji stoletni zgodovini je zato Lovec največ prispeval na področju lovskega strelstva, lovske kinologije in leposlovja. Ob tej priložnosti uradništvu izrekam vse priznanje in čestitke ob jubileju.

Kako gledaš na Etični kodeks slovenskih lovcev?

Etični kodeks naj bi bil nekakšna zapisana zbirka temeljnih moralno-etičnih obveznosti, ki naj bi jih upošteval naš »zeleni slehernik«; zato tudi podpisujemo Zapisrgo. Bojim pa se, da so nekateri prisegli in jo podpisali »s figo v žepu«, kar čedalje bolj izničuje temeljni pomen našega Etičnega kodeksa, ki je med evropskimi lovci verjetno edinstven tovrstni dokument.

S predsednikom ZLD Idrija sem se pogovarjal –

Bruno Stanislav Kopač

Na Notranjskem spet nova generacija lovcev

Konec maja je v Postojni končala usposabljanje nova generacija notranjskih lovcev.

Tečaj za lovske pripravnike že več let organizira Zveza lovskih družin Notranjske skupaj s Postojnsko-Bistriško zvezo lovskih družin. Na območju obeh lovskih zvez se vsako leto nabere nekako toliko kandidatov, da

Foto: J. Štemberger

Spominska fotografija mladih postojnsko-bistriških in notranjskih lovcev (2010)

je izobraževanje smotrno glede na stroške, zelo primerno pa je tudi z andragoško-pedagoškega vidika.

Letos je skupina mladih pripravnikov štela petindvajset slušateljev ob tem, da so bili med njimi trije kandidati z že ustreznim lovsko predizobrazbo in jim je bil priznan teoretični del lovskega izpita. Preostali so v Postojni obiskovali redna predavanja za teoretični del izpita po vnaprej predvidenem urniku. Eno predavanje je bilo organizirano na Mašunu v gozdni hiši, kjer so bile predstavljene tudi naloge in delovanje LPN Jelen - Snežnik.

V začetku leta 2010 so v lovske družine pripravniki končali praktično usposabljanje kandidatov kot del lovskega izpita, ko je vsak kandidat opravil od 150 do 200 ur dela v lovišču. Kandidati so opravili tudi preskus oziroma preverjanje znanja iz ravnanja z orožjem in tečaj prve pomoči.

Predavanja so začeli v začetku februarja letos, aprila pa so opravili že zaključne izpite. Uspeh je bil več kot zadovoljiv, saj so vsi kandidati, razen enega, postali izprašani lovci, ki so se lahko polnopravno vključili v delovanje svojih matičnih lovske družin.

V petek, 21. maja, 2010 je bila v Pivki slavnostna podelitev lovskega spričevala. Ob prisotnosti predavateljskega aktiva in ob krajšem nagovoru predsednika OZUL Notranjske **Marka Udo-oviča** in vodje tečaja pri ZLD Notranjske **Franca Koščaka** je spričevala izročil mladim lovcem vodja tečaja pri Postojnsko-Bistriški ZLD **Igor Simšič**. Ob tej priložnosti so vsi »novopečeni lovci« podpisali tudi Zapiso o etičnem kodeksu slovenskih lovcev, s čimer so potr-

dili še posebno pomembno zavezo etičnemu ravnanju v zeleni bratovščini. Seveda nista izostali skupna spominska fotografija in priložnostna zakuska za slovo.

Lovsko izobraževanje se nadaljuje. Mladi lovci so se posvetili delu v svojih LD in loviščih, kjer se je že začela glavna lovna sezona. V lovske družine pa se je začelo tudi praktično usposabljanje prihodnje mlade generacije pripravnikov, ki jih je tokrat trinideset.

Franca Koščak

Sejem LOV - 2011 (Gornji Radgoni)

Le pravočasno dogovarjanje, Lusklajevanje predlogov in tesno, zdaj že tradicionalno sodelovanje nastopajočih partnerjev lahko zagotovi nove delovne uspehe. Tega se še posebno dobro zavedajo pri **Pomurskem sejmu** v Gornji Radgoni. Čeprav je do aprila prihodnje leto še daleč, so tamkajšnji organizatorji tradicionalnega bienalnega Mednarodnega sejma lovstva, ribištva, lovnega turizma in varovanja narave že začeli s pripravo na **7. mednarodni sejem Lov**, ki bo **od 15. do 17. aprila 2011**. Čeprav delavci Pomurskega sejma vsako leto uspešno organizirajo kar nekaj odmevnih sejmov, tudi pri organizaciji **sejma LOV - 2011** ničesar ne želijo prepustiti naključju. Že 25. maja letos so na LZ Slovenije v Ljubljani pripravili informativni delovni sestanek za vse slovenske organizacije in društva, ki se že tradicionalno predstavljajo na pomurskem sejmu LOV.

Poleg direktorja radgonskega sejmišča **Janeza Erjavca**, **Mateja Jakliča**, vodje komercialne, in **Jane Dimec**, projektne voditeljice

sejma Lov, so se pomembnega delovnega srečanja udeležili tudi predstavniki LZ Slovenije: **Srečko Žerjav**, direktor strokovnih služb, predsednika založniške dejavnosti LZS dr. **Marjan Toš** in odgovorni urednik **Boris Leskovic**, iz komisije za kulturo in stike z javnostjo pa predsednik in podpredsednik **Marjan Fortin** in **Franca Rotar**, ki je zadolžen tudi sejemsko dejavnost. Planinsko zvezo Slovenije je zastopal generalni sekretar **Danilo Sbrizaj**. Z Zavoda za gozdove Slovenije sta se sestanaka udeležila direktor **Jošt Jakša** in mag. **Janko Mehle**, vodja služb za lovišča LPN. Ribiško zvezo Slovenije je zastopal odgovorni urednik revije Ribič **Igor Holy**, Ribiško revijo, ki obsega tudi ribiški turizem, pa je zastop-

pal **Stane Omerzu**, direktor Racon, d. o. o.

Predstavniki LZ Slovenije so okvorno že predstavili svoje mnenje, kako naj bi se LZS predstavila na sejmju. Naš prireditveni prostor bo gotovo urejen tako, da bo privlačen za lovce in druge ljubitelje narave, divjadi in stoletne tradicije slovenskega lovstva. Zagotovo bomo naš prostor popestrili z nekaj vrhunskimi trofejami. Obrobne stene razstavnega modula naj bi opremili z zanimivimi slikarskimi deli, fotografijami narave in divjadi in morda še katerimi domačimi izdelki, ki jih ustvarjajo roke slovenskih lovcev. Predstavili bomo tudi več kot stoletno založniško dejavnost LZS. Predvsem pa bodo piko na i dodali kulturni vložki slovenskih

Foto: I. Holy

Priprave na 7. tradicionalni sejem Lov, ki bo sredi aprila 2011 na tamkajšnjem priljubljenem sejmišču, so se začele že maja letos v Ljubljani.

lovskih pevcev, rogistov in naši rukači, brez katerih si skoraj ni mogoče več zamisliti lovskega sejma v Gornji Radgoni.

Medtem ko naj bi se dostojno predstavile tudi druge organizacije in društva, v kar menda ni treba dvomiti, saj bodo poskrbeli za marsikatero novost in presečenec, pa neutrudni in prizadevni delavci radgonskega sejmišča že razmišljajo, da bi poleg urejene sejemske predstavitve prihodnji sejem popestrili tudi z nekaterimi novimi vsebinami, prireditvami in tekmovanji. Direktor Erjavec je predlagal, da bi poleg tekmovanja v kuhanju lovskega golaža in ribje čorbe kazalo organizirati tudi 1. tekmovanje v ocenjevanju divjačinskih suhih mesnih izdelkov. Nasploh naj bi bili prihodnje leto na sejmišču številnejši tisti gostinci, ki bodo ponujali več divjačinskih in ribiških dobrot. Še večji poudarek naj bi namenili ekoturizmu, povezanemu s predstavitvijo možnosti za sobivanje ljudi in velikih zveri v ohranjenih naravnih habitatih. Skratka, sejem Lov – 2011 naj bi bil še zanimivejši in privlačnejši.

F. Rotar, B. Leskovic

V veljavi je nov Pravilnik o podeljevanju lovskih odlikovanj in priznanj

Z uveljavitvijo novega **Pravilnika o podeljevanju lovskih odlikovanj in priznanj**, ki ga je sprejel UO LZS na svoji 22. redni seji 24. 2. 2010, so se spremenili tudi postopki priprave predlogov na ravni LD, OLZ/ZLD in LZS. Posebej želim opozoriti na besedilo 17. člena, točka 3, ki določa, da je mogoče predlog posredovati le prek spletne aplikacije **Lisjak**. Predlogi za lovska odlikovanja in priznanja, namenjeni članom, organizacijam ali društvom, ki niso v bazi

članstva, pa se pripravijo na posebnem obrazcu (Priloga 2) Pravilnika.

Postopek priprave predloga za odlikovanje

Še pred pripravo predloga za podelitev lovskega odlikovanja ali priznanja tajnik LD najprej preveri:

- vpisane funkcije člana v evidenci člana (na vseh nivojih), ki jih član opravlja ali jih je opravljal v preteklosti;

- vpisane druge aktivnosti, kot so, npr.: vodnik lovskega psa (v modulu Kinologija), predavatelj (v modulu Izobraževanje), strelski sodnik v evidenci člana, izvajanje lovskočuvajske službe (v modulu Organizacija).

Če niso vpisane, jih iz svoje pristojnosti (LD) lahko vpiše, za funkcije ali druge aktivnosti, ki so v pristojnosti območne LZ, OZUL ali LZS zahtevo za vpis naslovi na strokovno službo OLZ ali LZS.

Priprava predloga v lovski družini (LD) poteka po postopku, ki ga po navadi pripravi tajnik LD: modul **organizacija > dokumenti odlikovanja > nov**. V elektronskem obrazcu **izbere vrsto predlaganega odlikovanja ali priznanja** (iz šifranta) in **predlaganega člana** (iz šifranta članov LD). Pripravljen predlog shrani. V tej fazi je mogoče predlog še popraviti ali brisati (status dokumenta **priprava predloga**).

S tipko **pošlji** je predlog poslan reševalcu predloga (LZS ali območni lovski zvezi – LZ/ZLD), če je predlog za podelitev priznanja OLZ). Dokument dobi status **poslano reševalcu predloga**.

Lovska družina spremlja obravnavo predloga na podlagi statusa dokumenta:

- reševalec sprejel, ureja – LZS ali OLZ predlog obravnava;

- zaključeno, ugodno rešeno – LZS ali OLZ je predlagano odlikovanje ali priznanje podelila, podelitev je že vpisana v evidenco člana;

- reševalec zavrnil – LZS ali OLZ predlog za podelitev zavrnila, v predlog vpisana obrazložitev razloga zavrnitve.

Komisija za odlikovanja in priznanja pri LZS in OLZ o zavrnitvah predlagateljev ne bo posebej obveščala.

Postopek priprave predloga je enak za OLZ/ZLD in LZS.

Mnenje organizacijsko nadrejene organizacije (ZLD/OLZ) ni

več obvezno, ločeno od predloga ga posreduje na komisijo, ki ga pri obravnavi lahko tudi upošteva.

Z uvedbo navedenih postopkov bodo predlogi pripravljeni kakovostneje, manj bo zavrnjenih predlogov in komisiji za priznanja in odlikovanja pri LZS bo znatno olajšano delo pri njenem odločanju.

Še posebno pa je treba opozoriti na vsebino 20. člena, točka 3, ki predlagatelju dopušča ponovno pripravo predloga glede na zavrnjeni predlog za istega upravičenca šele po enem letu.

Jože Samec,
komisija za LIS Lisjak

Izobraževanje lovskih čuvajev na Sevnem pod Trško goro

Prižadrevni lovski inšpektor inž. **Borut Tavčar** je tudi letos v sodelovanju s strokovnim tajnikom Zveze lovskih

ve. Že uvrstitev te teme (njenege predavanja) na seznam izobraževanja za lovske čuvaje je vredna vse pohvale. Predavateljica je s svojim prefinjenim občutkom za človeka nanizala psihološke teme, s katerimi se srečujemo vsak dan, a se jih ne zavedamo v vseh njihovih razsežnostih. Psihološki pristop pri reševanju zadev in težav, s katerimi se srečujemo, je tista prava rešitev, ki bo pomagala tudi upravljavcem lovišč in njihovim lovskim čuvajem pri varovanju okolja, divjadi in prostoživečih bitij. Predavanje lovske mojstrice in funkcionarke LZS Sally de Brea Šubic je bilo naravnost enkratno in navdušujoče ter je poslušalce prevzelo. Tajnik ZLD Novo mesto **Stane Gabrijel** je lovske čuvaje seznanil z aktualnimi podatki in potrebo po njihovem aktivnejšem delovanju v loviščih.

Na strokovnem izobraževalnem srečanju v Novem mestu je imel ključno predavanje lovski inšpektor Borut Tavčar, ki je poudaril, da so lovski čuvaji pravzaprav pomočniki lovskih inšpek-

Lovski čuvaji z novomeškega območja, udeleženci izobraževanja

družin Novo mesto **Stanetom Gabrijelom** ponovno pripravil izobraževanje lovskih čuvajev, ki delujejo v lovskih družinah, članicah ZLD Novo mesto. V predavalnici Srednje kmetijske šole Grm na Sevnem pod Trško goro se je srečanja udeležilo 72 izprašanih lovskih čuvajev. S predavanjem o osebnosti, njeni sestavi, osebnostnih zvrsteh in o osebnostnih lastnostih, ki jih mora imeti čuvaj, je že prekaljene lovske čuvaje navdušila predavateljica Lovske zveze Slovenije **Sely de Brea Šubic**. Pojasnila je pomen človekove osebnosti in njegovih sposobnosti, ki odločilno vplivajo na zaznave, počutje, razpoloženje in odločit-

torjev, seveda, če so aktivni in redno opravljajo obhode lovišč. Vsak upravljavec lovišča mora po zakonu organizirati lovskočuvajsko službo. Slednjo je lovska inšpekcija redno nadzirala in jo bo tudi naprej, zato morajo lovski čuvaji vestno opravljati svojo službo in o svojih zaznavah voditi dnevnike. Lovski inšpektor je posebno pozornost namenil predstavitvi predpisov na področju lovstva, ki so obsežni in vsebinsko izjemno zahtevni. Opozoril je na namene lovskočuvajske službe, njene naloge in pristojnosti, ki so v neprestanem nadzoru lovišča. Zavzel se je za ohranjanje in nego drevesnih nasadov in

POPRAVEK

Mag. Edi Osrajnik, dr. vet. med., nas je prijazno opozoril na napako, ki smo jo storili pri navajanju njegovega akademskega naziva v članku z naslovom 3. volilni občni zbor Koroške lovske zveze (Lovec, 5/2010, str. 265–266). Napačno je bil napisan znanstveni naziv doktor, kar ne ustreza njegovi akademski izobrazbi, ki jo je končal z nazivom magister znanosti. Za napako se prizadetu in bralcem opravičujemo.

Uredništvo

Predavatelja Sely de Brea Šubic in Stane Gabrijel, tajnik ZLD Novo mesto

grmovja, saj ZDLov-1 predvideva, da bi moralo biti takšnih površin v obsegu najmanj eno desetino površine v prvotni zarasti. Pritrdil je lovskim čuvajem kot poslušalcem, ki so ga opozorili, da je v času gnezdenja ptic veliko kršitev, čeprav je prepovedano sekati zarast ob vodnih bregovih, čistiti odvodne kanale in prazniti vodna zajetja. Inšpektor je opozoril na **Pravilnik o organizaciji lovskočuvajske službe, spregovoril o vsebini in pogojih za opravljanje izpita za lovškega čuvaja ter obliki izkaznice in službenega znaka**, ki je podlaga za delo lovskočuvajske službe. Lovski čuvaji so pomembni le, če opravljajo svoje terensko delo, in to zaradi svojih pooblastil, ki jih imajo kot **uradne osebe**. Lovski inšpektor je poslušalce ponovno opozoril, da lovci ne smejo streljati psov in mačk, čeprav so v lovišču brez nadzora. Zato sta potrebna pozornost in spremljanje tega pojava, ki ponekod prehaja v svojo kronično fazo. Glede domačih živali v lovišču brez nadzora pa je povedal, da se lahko upravljavci lovišča zaradi ustreznega načina ukrepanja obračajo nanj. Beseda je bila tudi o nadzoru krmljenja divjadi in o divjih (beri »črnik«) krmiščih. Na krmiščih je dovoljeno krmiti le divjad tistih vrst in na tistih lokacijah, ki so predvidene z načrti lovskoupravljaljskih območij (LUO). Za krmljenje na nezakonitih, prikritih oziroma ilegalnih krmiščih je predpisana visoka globa. Po mnenju lovškega inšpektorja (tako kot določa lovski zakon) je potreben nadzor lovskih upravičencev, še zlasti kako in s čim izvajajo lov in ali imajo pri sebi veljavne lovske izkaznice. Ob vsem tem je opozoril tudi na posebnosti pri lovu polhov in sokolarjenju. Zlasti pa je inž. Tavčar poudaril sodelovanje lovskih čuvajev z lovsko inšpekcijo in Zavodom za

gozdove Slovenije. Besed tudi ni izgubljal glede **izobraževanja lovskih čuvajev**, ker lovski zakon zavezuje upravljavce lovišč, da se morajo lovski čuvaji sproti (neprestano) izobraževati na stroške upravljavca. Spregovoril je tudi o zaenkrat še nerešeni temi, t. j. **o izjavi lovškega čuvaja pred upravnim organom**, ki je pogoj za delo lovške-

Lovski inšpektor inž. Borut Tavčar

ga čuvaja s sklenjeno pogodbo o lovskočuvajski službi z upravljavcem lovišča. Za zaključek srečanja lovskih čuvajev sem podpisani predstavil nekaj praktičnih primerov dobre sodne prakse, povezane s čuvajsko službo. Izobraževalno srečanje lovskih čuvajev se je končalo z mislijo, da bo prihodnji nadzorstveni pregled upravljavcev lovišč pokazal bistveno aktivnejšo vlogo lovskih čuvajev pri zagotavljanju varnosti, reda in discipline v dolenskih loviščih.

Bojan Avbar

Pregledna razstava jelenjih rogovij iz LUO Notranjske (odstrel 2009)

V prijetnem okolju gradu Snežnik v Loški dolini je bila tudi letos za prvomajske praz-

nike odprta pregledna razstava rogovij v letu 2009 uplenjenih jelenov na območju Lovsko-upravljaljskega območja (LUO) Notranjske. Tudi ta že tradicionalna razstava sodi v širši sklop območnih pregledov in ocen pravilnosti odstrela (in izgub) divjadi in jo organizira posebna komisija pri LUO. Že od leta 1976 notranjski lovci dokaj analitično spremljamo odvzem (odstrel in izgube) jelenjadi iz okolja in skoraj že tri generacije divjadi te vrste so se v tem obdobju znašle pod budnim očesom ne samo lovcev, ampak tudi gozdarjev in drugih naravovarstvenikov ter uporabnikov tamkajšnjega zaokroženega prostora.

V zaostrenih ekonomskih razmerah se je postavljalo vprašanje, ali je tako razstavo sploh še mogoče organizirati. Pa je na OZUL Notranjske le prevladalo stališče, da bi bila velika škoda, če bi prenehali s takimi prikazi. Nasprotno, opaziti je potrebo, da bi razstavo (v okviru prostorskih in finančnih možnosti) razširili še na druge vrste velike divjadi; vsaj še na gamsa, srnjad in divjega prašiča.

Letos so bili prvič poskusno razstavljeni tudi roglji gamsov, v prihodnje pa upamo, da bo možnost za prikaz še vsaj dela rogovij uplenjenih srnjakov in čekanov divjega prašiča. V letošnjem priložnostnem Katalogu so bile že analitično obdelane in predstavljene tudi nekatere druge vrste divjadi, tako da si lahko vsak obiskovalec glede na pisno gradivo in ogled trofej lahko ustvari realno podobo stanja divjadi v tem LUO.

Odprtje je potekalo po že ustaljenem protokolu. Kratkemu kulturnemu programu in nagovoru, ki ga je letos imel podpredsednik LZS mag. **Lado Bradač**, sta sledila ogled razstave in nevnan strokoven razgovor ob lovskem golažu. Bradač je v svojem nagovoru poudaril predvsem zgodovinski pomen lova v preteklosti in primerjavo z zdajšnjim časom, ni pa se poglobljal v vsebino lovškega gospodarjenja v letu 2009. V prihodnje bi bilo zaželeno, da bi v uvodu nekdo pojasnil razstavljeni z vidika lovske stroke, t. j. ocenil območno letno trofejno vrednost in podal lastno oceno upravljanja z divjadjo, čeprav lahko vsak veliko razbere že iz preglednega Kataloga razstave. Kratko oceno bom skušal podati tudi sam.

Nasploh lahko trdimo, da je v Notranjskem LUO jelenjad v dobri življenjski in telesni kon-

diciji in da je v našem okolju populacija navadne jelenjadi stabilna že kar nekaj let. Leta 2009 je skupni odvzem jelenjadi znašal 797 glav, kar je 7 % več kot prejšnje leto. Pretežno je večji odvzem v loviščih na južnem predelu Javornikov. To pove, da se tam življenjske razmere za jelenjad, zaradi intenzivnega zaraščanja krajine, izboljšujejo. Pozornosti vreden je podatek o odstrelu mladih živali, ki se v zadnjih petih letih giblje v povprečju 62 %, lani celo 65 %. To sicer nakazuje na vitalnost populacije, nevarno pa je, da bi s tolikšnim odvzemom tudi v prihodnje preoblikovali normalno starostno sestavo populacije, kar bi lahko povzročilo motnje normalnega razmnoževanja. Načrt odvzema je bil ustrezno uresničen, nedosežen je bil le pri kategoriji srednje starih jelenov, kar pa ni problematično, saj so pravi jeleni nosilni steber populacije in jih je treba varovati. Pohvalno je tudi dejstvo, da upravljavci lovišč niso preveč posegali med trofejno jelenjad, saj je bil delež le-te v končnem odvzemu le 17,7 %. Tudi načrt odstrela odraslih košut je bil uresničen 93 %.

Povzeto lahko trdimo, da je bila lovska aktivnost, skupaj z odvzemom divjadi, v minulem letu v okviru načrta in meril. Za vložen trud je treba izreči priznanje vsem upravljavcem lovišč, raznim organom in posameznikom, ki so kakor koli pripomogli k uspešnemu zaključku lovškega leta 2009.

Na koncu želimo vseeno opozoriti na določene poglede, ki so jih nekateri posamezniki vnesli na spletnih straneh Forum-lov. Jedro kritike je osredotočeno na dvomljivo strokovnost ocenjenih rogljev gamsov (trofej), uplenjenih v LUO Notranjske in na njihov način predstavitve. Že predhodno smo omenili, da je bil letos ta »dodatek« prvič predstavljen in da je bilo res mogoče opaziti tvrstne napake. Kljub temu pa je pohvalen že poskus predstavitve gamskih rogljev. Pričakovati je, da bo v prihodnje tudi ta del razstave na višjem strokovnem nivoju, tako kot to velja za rogovja jelenov. Ker pa se posamezniki lotevajo kritike posameznih ocen starosti določenih trofej, bi poudarili, da na konkretne ocene ni bil podan noben uradni ugovor, ne s strani upravljavcev lovišč ne s strani upleniteljev, niti ni bil zaradi tega izrečen ukrep. Ker pa ima, sicer povsem legalno, lahko vsakdo svoj pogled na določeni pro-

blem, bi bilo mogoče vseeno dobro upoštevati misel iz znanih Prešernovih Zabavljivih sonetov »le čevlje sodi naj kopitar«.

Pri začetnem nagovoru podpredsednika LZS smo že omenili, da je bil to le običajni vljudnostni otvoritveni nagovor, v katerem ni imel namena predstaviti kakršne koli strokovne analize o razstavi. Strokovno-analitični prikaz je bil predstavljen v preglednem in sistematično urejenem razširjenem Katalogu, ki ga lahko podrobneje prouči vsak sam.

Če pa se ustavim še ob zapletih pri imenovanju članov *Komisije za pregled in oceno odstrela in izgub v LUO Notranjske*, je nesporno, da je za nastalo stanje krivo izključno prejšnje vodstvo OZUL-a. Trmasto je namreč zagovarjalo postopke, ki so izhajali iz nezakonitih določb, ki so bile prenesene v Pravila OZUL. *Pravilnik o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v LUO* v svojem 4. členu natančno določa postopek in način imenovanja tozadevnih komisij, zato je bilo vztrajanje na drugačnih izhodiščih nesmiselno. Tudi sklicevanje neposredno na 67. člen 4. odstavek 2. alineje ZDLov-1, ki določa, da OZUL »usklajuje stvari strokovne in upravljalvske narave do državnih organov in Zavoda ter do Zveze«, ne vzdrži. Upoštevati je treba dejstvo, da je že ome-

njeni Pravilnik, kot *lex specialis*, nadrejeni akt zakonu in ga je kot takega obvezno treba upoštevati. Prav tako je brezpredmetno iskati opravičilo v dejstvu, da so bila Pravila OZUL sprejeta že 29. 1. 2005, to je pred sprejetjem Pravilnika ..., ki je bil sprejet šele 29. 12. 2005. To je sicer lahko res, vendar v ničemer ne spremeni dejstva. Pravila OZUL so bila napisana in sprejeta v nasprotju s pozitivno zakonodajo. Če smo dosledni, so bila zadnja sporna Pravila OZUL v čistopisu sprejeta na zboru upravljalcev 30. 3. 2007, torej veliko pozneje po spornem datumu 29. 12. 2005, ko je bil sprejet Pravilnik. Vendar se sporna določila

niso umaknila iz Pravil OZUL. Na seji Izvršnega odbora OZUL Notranjske je 28. 10. 2009 na nezakonito stanje opozoril tudi eden od članov IO, vendar njegova pripomba ni bila upoštevana. Šele na zboru upravljalcev, ki je bil 25. 11. 2009 ob sprejemanju bistveno prenovljenih Pravil OZUL, je bil, po mukah in težavah, iz Pravil le izločen sporni in nezakoniti 22. člen. Menimo, da je prav, da si tudi o teh dejstvih »natočimo čistega vina«.

Konec dober, vse dobro, bi lahko zapisali za konec, saj se je začela že nova lovna sezona. Upamo, da bo prav tako uspešna, kot je bila v letu 2009.

Franč Koščak

Strelci v počastitev dneva upora proti okupatorju

Na praznik *dneva upora proti okupatorju*, 27. aprila, je **LD Toško Čelo** že devetindvajsetič organizirala in izvedla tekmo, ki že dolgo ni več le njena, pač pa je trdno zasidrana v zavesti članstva večine ljubljanskih LD in tudi mnogih drugih.

Letos se je tekme udeležilo le nekaj pripravnikov, saj je ZLD Ljubljana zanje pripravila posebno tekmovanje, ki bo 29. maja na strelišču pri Palovčah (LD Kamnik) in bo vključeno v program pripravniškega usposabljanja. Vendar pa brez pripravnikov tekma le ni minila; razlika je bila v tem, da so lovski začetniki tekmovali v absolutni konkurenci, torej skupaj s člani in nekaterimi veterani, ki so se odločili, da se bodo pomerili tudi z mlajšimi strelci in ne zgolj med seboj.

Tako je v absolutni konkurenci tekmovalo 62 strelcev, v konkurenci veteranov pa posebej še 25 tekmovalcev. Konkurence v lani uvedeni kategoriji *super veterani* še nismo pripravili. Uvedba te kategorije je predvidena za prihodnje leto, ko bo na vrsti jubilejna, 30., tekma. Tričlanskih ekip je bilo enajst, dve manj kot lani. Skupaj je bilo na prireditvi 87 strelcev, od katerih so nekateri tekmovali po dvakrat.

Foto: G. Bolčina

Uvodni govor ob odprtju letošnje pregledne razstave rogovij uplenjenih jelenov (in rogijev gamsov) v Notranjskem LUO je imel v pristavi gradu Snežnik podpredsednik LZS mag. Lado Bradač.

Od veteranov, ki so letos na tekmi za DUPO prvič tekmovali brez dodatnih točk na leta starosti, je bil v kombinaciji ponovno najboljši **Anton Erjavec** (LD Krka) s 196 točkami (golobi: 100; MK-srnjak: 96), drugi je bil **Rajko Andrejašič** (LD Medvode) s 191 točkami (100; 91), tretji pa **Karol Cizej** (LD Braslovče) s 189 točkami (100; 89). V streljanju na leteče tarče so kar trije tekmovalci zadel vseh 20 golobov. Z dodatnim merjenjem uspešnosti na 10 zadetkov so se razvrstili takole: 1. **Andrejašič**, 2. **Cizej** in 3. **Erjavec**. Pri streljanju s kroglo na tarčo MK-srnjak je bil vrstni red na koncu naslednji: 1. **Boro Ličina** (LD Toško Čelo) s 97 krogov, za njim pa so se uvrstili trije tekmovalci s po 96 krogov. Med njimi sta bila v povsem enakem položaju **Anton Erjavec** (LD Krka) in **Lovrenc Korošec** (LD Medvode), ki sta zadel po sedem desetec, dve devetki in eno osmico, tretji, z rezultatom 96 krogov, pa je bil **Brane Krese** (LD Mala gora), ki je zadel šest desetec in štiri devetke. Tak rezultat mu je prinesel končno 4. mesto. Za drugo mesto je med Erjavcem in Korošcem odločal žreb, pri čemer je imel **Erjavec** več sreče, **Korošec** pa je bil tretji.

Nekateri veterani in pripravniki, ki so se tekme udeležili prvenstveno za trening, so se pomerili še v absolutni konkurenci. Najboljši v kombinaciji je bil **Tomaž Curl** (LD Kočevje) s 178 točkami (golobi: 100; MK-srnjak: 78), drugi je bil **Peter Flis** s 174 točkami (100; 74), tretji pa **Lazar Poljanšek** (LD Tuhinj) s 172 točkami (95; 77). Tudi v tej konkurenci so bili trije 'golobarji', ki so zadeli po 20 golobov. Po dodatnih poskusih na izločanje je bil vrstni red naslednji: prvi **Tomaž Curl**, 2. **Rok Ropret** (LD Tuhinj) in 3. **Bojan Križnar** (LD Lukovica). Najboljši strelec v tarčo MK-srnjak je bil s 84 krogov **Uroš Kovačič** (LD Kočevje), 2. je bil **Mitja Kersnik** (LD Lukovica) z 82 krogov, 3. pa pripravnik **Matjaž Oven** (LD Ribnica) z 81 krogov (od katerih je bila ena desetica). Enako število krogov je dosegel tudi **Jože Gole** (LD Rakovnik), ki pa ni zadel nobene desetice, zato je bil četrti.

V ekipni konkurenci je letos zmagala **LD Kočevje** v sestavi: **Tomaž Curl**, **Uroš Kovačič** in **Peter Lakner** s 497 točkami, druga je bila **LD Trebnje** (**Peter Flis**, **Jože Golob** in **Janez Žurga**), ki je zbrala skupaj 493 točk, tret-

V roki Roka Ropreta je bil pokal za osvojeno drugo mesto videti še veliko manjši, kot je v resnici ...

ja pa ekipa **LD Tomišelj** (**Ciril Baškovč**, **Andrej Kraljič** in **Janez Kramar**) s 475 točkami.

V ekipni konkurenci 'golobarjev' je bila najboljša **LD Kočevje** z 270 točkami, od katere je en tekmovalac zadel vseh 20 tarč. Druga je bila ekipa **LD Trebnje**, ki je prav tako zbrala 270 točk, vendar noben njen tekmovalac ni zadel vseh tarč. Tretja, **LD Tuhinj** (**Andrej Lomovšek**, **Lazar Poljanšek** in **Rok Ropret**), je zbrala 265 točk, kolikor sta jih zbrali še ekipi **LD Tomišelj** in **LD Velika Loka** (**Marjan Blatnik**, **Beno Kozlevčar** in **Andrej Pangerc**), vendar je samo tekmovalac **LD Tuhinj** zadel vseh 20 tarč.

V disciplini MK-srnjak je bil vrstni red na koncu naslednji: 1. **LD Kočevje** z 227 krogov, kolikor jih je dosegla tudi ekipa **LD Rakovnik** (**Jože Gole**, **Gregor Kastelic** in **Milko Vrbinc**), vendar je imela ekipa iz Kočevja v svoji sestavi boljšega posameznika. Tretja je bila ekipa **LD Trebnje** z 223 krogov.

Zaradi odsotnosti starešine **LD Toško Čelo Janka Štreklja** je prireditelj vodil referent za lovsko strelstvo naše **LD Andrej Lukanovič**, glavni sodnik je bil **Igor Tomažič**, sin nedavno preminule legende lovskega strelstva na Toškem Čelu, Staneta Tomažiča. Sodniško zasedbo pri tarčah MK-srnjak je vodil **Mile Jurič**, vodja sodniške trojke pri golobih pa je bil **Henrik Hoffman**.

Zaradi izsiljenih sprememb določil tekme, ki so jim botrovali nekateri udeleženci pa tudi posamezniki iz naše LD, ter pozno opredeljenih navodil o potrebnih spremembah programa za vpisovanje tekmovalcev in ugotavljanje rezultatov ter

s tem statističnega razvrščanja dosežkov ločeno po kategorijah in v kombinaciji se je razglasitev rezultatov nekoliko razvlekla. Po računalniški obdelavi rezultatov je prišla na vrsto še ročna razvrstitev tistih tekmovalcev, ki so s svojim rezultatom dosegli enak nivo. Niti strah pred sesutjem računalniškega programa zaradi zahtevanih sprememb niti zapoznala razglasitev rezultatov pa nista pokvarila dobrega počutja gostov, za katere sta poleg članov naše LD poskrbeli oskrbnici lovske kočice **Julijana Benkovič** in **Boža Brezovnik**, ki sta se potrudili za kar nekaj različnih menijev. Tako s Toškega Čela nihče ni odšel lačen, žejen pa sploh ne.

Marko Koračin

5. Zbor upravljalcev lovišč Pohorskega LUO

Julija 2006 so štajerski in koroški lovci na Muti ustanovili svoje **Pohorsko območno združenje upravljalcev lovišč (POZUL)**. Takrat so delegati sedemnajstih štajerskih lovskih družin, ki organizacijsko delujejo znotraj LZ Maribor, devetnajst koroških lovskih družin, ki zadnjih osem let delujejo v okviru svoje **Koroške lovske zveze (KLZ)**, ter **LPN Pohorje** izvolili devetčlanski IO, ki ga v tem mandatu vodi štajerski lovec mag. **Boris Podvršnik**, sicer župan Občine Zreče. Naloge tajnika opravlja **Andrej Ivančič**, strokovni tajnik LZ Maribor. Starešine štajerskih in koroških LD ali njihovi namestniki ter prvič v tem sestavu tudi **Izidor Cojzer**, novi vodja LPN

Pohorje, ki je naloge delegata prevzel od prejšnjega vodje LPN **Martina Kranjca**, so se 21. maja ponovno srečali v prostorih Hesper v Dravogradu, kjer je bil 5. zbor upravljalcev lovišč POZUL. Od 37 upravljalcev jih je v Dravograd prišlo 31 delegatov, od tega 23 starešin. Po službeni dolžnosti sta se zbora udeležila tudi lovski inšpektor **Drago Križan** in **Zdravko Miklašič**, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo ZGS, OE Slovenj Gradec. Letošnji zbor v Dravogradu je potekal pod pokroviteljstvom KLZ. Vse delegate in goste sta pozdravila tudi **Dušan Leskovec**, predsednik KLZ, in **Dušan Kudrnovsky**, starešina LD Dravograd. Zbor je vodil predsednik POZUL, mag. Podvršnik.

Medtem ko je IO POZUL v minulih štirih letih imel petnajst rednih sej, se je leta 2009 sestal trikrat. Lani so člani IO sodelovali pri pripravah za podpis koncesijskih pogodb. Komisija POZUL je opravila pregled odstrela in izgub divjadi za leto 2009. Še največ časa so namenili sodelovanju in pripravi analize gospodarjenja z divjadjo posameznih vrst ter pripravi letnega načrta POZUL za leto 2010. Precej dela so imeli tudi pri reševanju tekočih zadev poslovanja POZUL. V letnem poročilu predsednika POZUL je bila tudi kratka analiza lanskega odstrela. Komisija POZUL je letos opravila pregled in oceno odstrela ter drugih izgub za leto 2009 na dveh lokacijah, in sicer 23. januarja za upravljavke lovišč LZ Maribor in 30. januarja za koroške LD (upravljavke lovišč). Načrt odvzema je znašal 3.770 glav srnjadi. Odstreljenih je bilo 2.780 glav srnjadi ali 74 %. Kar 755 glav srnjadi ali 20 % celotnega odvzema so LD in LPN izgubile zaradi naravnih in nenaravnih vzrokov: samo na cestah 306, zaradi kosilnic 112 (evidentiranih!) in klateških psov 81 glav srnjadi. Prikazovanje izgub je še vedno problem predvsem po spolni sestavi, saj so te zelo nagnjene v žensko srnjad. Ker je to skregano z razumom, je IO POZUL sprejel sklep, da mora upravljavka lovišča k čeljusti poleg potrdila o oddani povoženi srnjadi predložiti tudi fotografijo (po možnosti z datumom in uro najdene povožene srnjadi). Pri jelenjadi je znašal odvoz 231 glav ali 95 % od 270 načrtovanih. Zaradi krivolova so izgubili pet glav jelenjadi. Lani je bil pri gamsih načrtovan od-

Foto: J. Zavašnik

Foto F. Rotar

S 5. Zbora upravljalcev koroških in štajerskih upravljalcev lovišč v Dravogradu

Pohorsko OZUL v prvem mandatu prizadevno vodi mag. Boris Podvršnik.

strel 335 gamsov, opravljen pa z 318 ali 95 %, kar je dokaz dobrega in strokovnega načrtovanja pri tej vrsti. Zaradi bolezni so izgubili 12 gamsov. Pozitivno pa je, da lani niso opazili nobenega primera gamskih garij. Tudi leta 2009 se odzvem pri muflonih ni približal načrtovanemu, saj je bil uresničen le 76 %. Zato pa se je zelo približal načrtovanemu (99 %) odvzem divjih prašičev. Lani so štajerske in koroške LD ter LPN zabeležile tudi manj škode zaradi divjih prašičev.

Delegati so ponovno ugotavljali, da so upravljavkam lovišč lahko še kako v veliko pomoč LGB, čeprav le-ti nimajo prave zakonske podlage za svoje delovanje. So pa že od vsega začetka trden vezni člen med LD, območnimi zvezami in POZUL, in sicer pri pripravi letnega načrta odvzema, pri dogovarjanju o odstrelu jelenjadi, pa tudi pri organizaciji vsakoletnih lovskih razstav in podobno. Zato bodo o prihodnji vlogi in poslanstvu LGB več rekli na prihodnji seji

IO POZUL. Zagotovo pa je treba delovanje LGB urediti, so si bili enotni skoraj vsi štajerski in koroški lovci.

F. Rotar

Lovska razstava Pohorsko-Kobanskega LGB

v Vuhredu v organizaciji LD Orlica

Pohorsko-Kobanski LGB v Zgornji Dravski dolini povezuje tri koroške lovske družine – **Zeleni vrh**, **Orlica** in **Muta** –, ki sicer organizacijsko, izobraževalno in kulturno delujejo v okviru Koroške lovske zveze (KLZ). Omenjeni LGB je eden izmed najmanjših v Sloveniji, s svojim poslanstvom in delom pa v ničemer ne zaostaja za večjimi. Tudi letos sta Slovenjgraški in Mežiški LGB organizirala tradicionalni lovski razstavi, Dravograjski se je spet izneveril, svojo lovsko razstavo pa je postavil tudi Pohorsko-Kobanski LGB. Organizator letošnje razstave je bila **LD Orlica**, ki se je še posebno dobro izkazala, saj je bila razstava v večnamenski vuhreški dvorani vzorno urejena, privlačna in zanimiva za lovce in druge tamkajšnje prebivalce. Morda tudi zato, ker so jo s svojimi likovnimi deli popestrili učenci prvega, drugega in tretjega razreda OŠ Vuhred.

Kot vsako leto doslej so tudi letošnji tradicionalni vuhreški lovski dan začeli s kratkim kulturnim programom, ki ga je povezoval **Miran Razpotnik**, tajnik LD Orlica. Lovski rogisti LD Zeleni vrh, ki jih vodi **Vojko Trnjek**, ter ubrano petje Mešanega pevskega zbora iz Sv.

Antona na Pohorju so zagotovo olepšali lovski dogodek in druženje v tudi za lovce prijaznem obdravskem kraju. Omeniti velja, da je bila srednje velika vuhreška dvorana polna do zadnjega sedeža, kar je zadnje čase bolj izjema tudi na Koroškem. Vuhreški lovski razstavi so s svojo prisotnostjo dali priznanje tudi nekateri gostje: **Marko Kogelnik** in **Franc Praznik**, predstavnika KLZ, **Jože Meh**, predsednik Pohorsko-Kobanskega LGB, mag. **Edi Osrajnik**, podpredsednik POZUL, **Slavko Žlebnik**, predstavnik koroških lovskih kinologov, **Alan Bukovnik**, župan Občine Radlje ob Dravi in poslanec, **Metka Erjavec**, predsednica KS Vuhred in drugi.

Aprilsko lovsko druženje ob vznjožu Pohorja bo lovcem ostalo v lepem spominu tudi zaradi pohvalnih besed, ki so jih nekateri gostje namenili lovski organizaciji in lovcem. Član UO KLZ Kogelnik je v imenu predsednika **Dušana Leskovca** pohvalil uspešno delo tamkajšnjih LD in LGB v minulemu letu na področju gojitve, odstrela, izobra-

ževanja, kinologije, strelstva in lovske kulture. »*Lovska kinologija je tisti člen v lovski organizaciji, ki bi ji morali posvečati mnogo več pozornosti. Premalo se namreč zadevamo, da brez lovskih psov ni lova,*« je poudaril Kogelnik. Župan Bukovnik, ki je tudi predsednik odbora za kmetijstvo pri državnem zboru, je najprej pohvalil uspešno poslanstvo lovske organizacije in prizadevanje lovcev tudi iz Občine Radlje ob Dravi. Lovce je zagotovo razveselil z obljubo, da jim bo radeljska občina vrnila sredstva, ki jih bo le-ta prejela od koncesij. S pohvalo in spodbudnimi besedami ni skoparila tudi priljubljena predsednica KS Vuhred Metka Erjavec, ki se je lovcem zahvalila za vse dosedanje očiščevalne akcije. »*Lovci ste na lovske trofeje sila ponosni in tako je tudi prav,*« je še rekla Erjavčeva, tudi žena lovca. Da so bili lovci iz Dravske doline tudi lani dosledni pri odstrelu divjadi, sta poudarila mag. Osrajnik in Meh. Slednji je še rekel, da so v njihovem LGB lahko ponosni na pravo lovsko tovarišijo in druže-

Koroške lovske razstave rada obiščeta tudi Alan Bukovnik, župan radeljske občine, in Metka Erjavec, predsednica KS Vuhred.

Foto F. Rotar

Letošnjo lovsko razstavo v Vuhredu je popestrila skupina rukačev z Notranjske in Kočevske.

nje, ki se vedno bolj potrjujejo na vsakoletnih lovskih mašah in razstavah.

Da bi bila tudi letošnja vuhreška lovska razstava čim bolj zanimiva in privlačna za lovce, vse organizacijske niti je imel v rokah prizadeveni starešina LD Orlica **Drago Vajs**, jo je organizator popestril s predavanjem o slovenski lovski kinologiji. O aktualnih odprtih vprašanjih na področju lovske kinologije je pohvalno, a včasih tudi kritično spregovoril **Slavko Žlebnik**. Ker so tudi lovišča v Zgornji Dravski dolini naseljena z jelenjadjo in ker lovci vedno raje prisluhnejo jelenjemu roku v naravi, je bilo prav, da je Vajs povabil na razstavo tudi skupino lovcev, ki se ukvarjajo z oponašanjem jelenjega rukanja. Kjer koli se pojavijo naši uspešni rukači – **Jože Gril, Pavel Nared, Vital Šuligoj in Martin Frančeskin** – je zanimivo, poučno in pestro. Tako je bilo tudi tokrat v Vuhredu. Še več, rukači so zagotovo navdušili tudi katerega mladega koroškega lovca, da se bo začel ukvarjati z oponašanjem jelenjega ruka. Začetno navdušenje nekaterih se ni poleglo niti v prijetni vuhreški vaški gostilni, kjer sta lovce počastila župan Bukovnik in prijazni lastnik Gostilne Lovca **Milan Hudernik**, član LD Orlica.

Franc Rotar

Streliško prvenstvo ZLD Prekmurje 2010

Nad Búdinskim mlinom, pri katerem je strelišče **ZLD Prekmurje**, so se zgrinjali sivi oblaki. Vso noč je deževalo in nič ni kazalo, da bi prenehalo. Ledeni možje so temeljito opravili svoje delo, pomagala jim je še »poscana Zofka«. Kljub temu je po razmočeni in blatni poti, po kateri je iz Rakičana kilometri vožnje, na strelišče prišlo 50 lovcev iz 15 prekmurskih LD.

Zadnja leta je v Prekmurju uspešno opravilo lovski izpit več mladih kot prej, zato smo na strelišču pričakovali nove mlade tekmovalce. Vendar temu ni bilo tako – v večini so bili starejši in izkušeni lovski strelci. Ne dolgo tega je imela v Prekmurju večina od 21 LD aktivna strelišča, kjer so se urili tudi mladi lovski pripravniki, zdaj so le štiri in še strelišče ZLD Prekmurje. Meddružinska lovskostrelska tekmovanja so bila od pomladi do

jeseni skoraj vsako soboto ali nedeljo. Na tekmovanjih smo se lovci družili in veselili ob dobrem prekmurskem bograču in pristni domači kapljici. Tudi mladi lovci so se brez strahu vključili v tekmovanje v streljanju na glinaste golobe, čeprav v začetku niso dosegali vidnih uvrstitev. V prihodnje bi LD morale delati več na področju lovskega strelstva z mladimi lovci in jih spodbujati k večji aktivnosti, kar bi pripomoglo k boljši prihodnosti lovskega strelstva.

S pozdravnim govorom dr. **Arpada Kóveša**, predsednika ZLD Prekmurje, in predstavitvijo pravil poteka tekmovanja se je leto začelo v nekoliko boljših vremenskih razmerah. Rahlo je deževalo, oslabil je tudi veter, še vedno zelo hladen za ta čas.

Vodja tekmovanja je bil **Alek-**

Strelci LD Prosenjakovci

sander Antolin, tekmovalno žirijo so sestavljali: **Štefan Hoheger, Jožef Vrdoljak in Franc Vidonja**. Sodniki so bili: **Aleksander Gergar, Mirko Horvat, Ivan Gregorn in Janez Ružič**, za razglasitev rezultatov in podelitev pokalov pa so poskrbeli dr. Arpad Kóveš, Aleksander Antolin in Ivan Gregorn.

V ekipnem tekmovanju so bili najuspešnejši člani LD Prosenjakovci, pri posameznikih pa **Simon Temlin**. Najboljši prekmurski strelca, **Boštjan Maček**, se to pot ni udeležil prvenstva. Tekmovalnost med strelci je bila velika, tekma pa vse do konca napeta in zanimiva.

Rezultati:

Golobi – ekipno:

- LD Križevci v Prekmurju 57 zadetkov,
- LD Prosenjakovci 55 zadetkov,
- LD Tišina 47 zadetkov.

Tarča srnjak – ekipe:

- LD Tišina 183 krogov,

Simon Temlin – najuspešnejši prekmurski strelca 2010 med posamezniki

- LD Prosenjakovci 178 krogov,
- LD Križevci v Prekmurju 148 krogov.

Kombinacija – ekipe:

- LD Prosenjakovci 398 točk,
- LD Križevci v Prekmurju 376 točk,
- LD Tišina 371 točk.

Golobi – posamezno:

- Denis Pojbič (LD Križevci) 68 zadetkov,
- Simon Temlin (LD Brezovci) 61 zadetkov,
- Martin Marič (LD Grad - Kuzma) 59 zadetkov

Tarča srnjak – posamezno:

- Boštjan Muršič (LD Velika Polana) 148 krogov,
- Martin Marič (LD Grad - Kuzma) 146 krogov,
- Simon Temlin (LD Brezovci) 135 krogov.

Kombinacija – posamezno:

- Simon Temlin LD Brezovci 148 točk,

2. Zoltan Polanec

LD Prosenjakovci 145 točk,

3. Franc Vidonja

LD Križevci v Prekmurju 144 točk.

Po razglasitvi rezultatov je večina premočenih in premraženih tekmovalcev odšla domov, ostali so le še tisti z boljšimi uvrstitvami, ki so se stiskali v majhnih prostorih Búdinskega mlina pri dobro obloženih mizah. Za ogrevanje in dobro razpoloženje pa je poskrbela domača prekmurska kapljica.

Jožef Vrdoljak

Pregled odstrela v Primorskem LUO za minulo leto

Nisem povsem prepričan, ali ugotovitev sodi v uvodni ali zaključni del poročila o letošnjem pregledu odstrela parkljaste divjadi v letu 2009 v Primorskem lovskoupravljavskem območju (LUO), ki je bil lovski in preostali javnosti predstavljen 15. in 16. maja v Kortah nad Izolo. Ugotovljeno je namreč, »da omenjeno LUO, ki povezuje lovišča 30 lovskih družin, z okroglo 130.000 ha, temeljna ustanovitvena načela uspešno udejanja pri vsakdanjem delu«.

Otvoritveni in pozdravni nagovor je imel predsednik IO Primorskega lovskoupravljavskega območja Vojko Lazar.

Tudi zato je tovrstna predstavitev rezultatov delovanja lovskih družin s Krasa, Brkinov in Istre več kot zgovoren dokaz, da je temu res tako. Dobro namreč vemo, da so v Sloveniji nekatera LUO, katerih delovanje je bolj »tranzicijsko naravnano« ali, še bolje rečeno, ki »vegetirajo ob skromni porabi energije«. In temu primerni so tudi njihovi učinki!

Usklajeno delovanje tamkajšnjih upravljavcev lovišč in ZGS je bolj izjema kot pravilo. Omenjeno območje je svojstven na-

ravni fenomen glede hitrega poseljevanja z divjim prašičem in jelenjadjo, čemur se je morala podrediti tudi srnjad. Na visoki ravni sta tudi znanje in odgovorno ravnanje lovcev, od katerih jih je vsaj večina ustrezno sprejela spremembe o strokovnejšem in odgovornejšem delu. Povsem razumljivo je, da so v zadovoljivem povprečju še vedno ostale nekatere bele lise in ponekod premalo izkoriščene možnosti. To je tudi ugotovitev, ki jo je mogoče razbrati iz podatkov, objavljenih v priložnostno izdanem katalogu. Sestava odstrela

Močna rogovja zrelih jelenov so vzbujala spoštovanje, nekoliko pa tudi zavist ...

srnjadi, skupno je bilo odstreljenih 2.779 glav, je blizu idealne, kakovost najmočnejših srnjakov pa pričakovana, v skladu z naravnimi razmerami. Odstreljenih je bilo 227 glav jelenjadi, z nekaterimi napakami pri ženskem in moškem delu populacije, a tudi z nekaj zreliimi, za slovenske razmere vrhunskimi jelenjimi rogovi. To vzbuja upravičeno zavist v nekaterih tradicionalnih jelenjih območjih, ki bi lahko in bi v tem pogledu pravzaprav morala dajati in pokazati več.

V zelo skromnem, začetnem obsegu so bile predstavljene tudi svinje Primorskega LUO/Korte.

Kako doseči večji delež zrelih merjascev, je v rokah lovcev.

Tudi na obravnavanem območju so divji prašiči širitveni fenomen s tem, da sta se številčnost in odstrel lani zmanjšala, kar je v vzdržne meje umestilo tudi večno problematiko škode od te divjadi. Odstreljenih je bilo 1.568 divjih prašičev (v predhodnem letu 2.002). Večina razstavljenih merjaščjih čekanov je bila od premladih merjascev, kar je pravzaprav že kronična slovenska pomanjkljivost. Nekoč sramežljivo, pa vendar, so nekatera lovišča predstavila tudi čekane uplenjenih svinj. Sam sestav odstrela ni slab, večji bi moral biti le delež ozimcev in manjši delež lanščakov. Glede varovanja srednje starih merjascev bodo nujne nekatere, sicer nesimpatične omejitve, ki pa jih je mogoče razumeti kot edini mogoč korak za izboljšanje stanja.

Omenjeni katalog postreže tudi z drugimi zanimivimi podatki. Iz njega razberemo, da upravljavci lovišč sicer niso dosegli načrta biomeliorativnih in biotehničnih del (razen pri gradnji krmišč in visokih prež). Zanimiv je tudi podatek, da so na vsakega uplenjenega prašiča pokrtili povprečno 30 kg koruze.

Kljub nekaterim kadrovskim spremembam bo Primorsko LUO z močno logistično podporo ZGS, ki ga pooseblja **Andrej Sila**, še naprej, vsaj upamo, nadgrajevalo delovanje in bilo izziv in motiv drugim upravljavskim območjem.

B. Krže

Vse foto: B. Krže

V vinogradniških območjih je gospodarjenje s parkljasto divjadjo še odgovornejše kot sicer.

Pregled odstrela v lovskem okraju 7/Gojitvenem območju - Brda (Collio) v Italiji

Ne zgolj zaradi tradicije in morebitnega patriotizma, tudi sicer je bila predstavitev odstrela za omenjeno območje za leto 2009/10 vredna poti in ogleda. V tamkajšnje predele zamejske občine Števerjan z okolico so se divji prašiči in srnjad začeli širiti pred dobrim desetletjem, zdajšnji podatki pa kažejo na nadpovprečno intenzivnost odstrela, pogojeno z zastopnostjo omenjenih vrst. Lovsko območje št. 7 na tamkajšnjem delu Brd se razprostira severozahodno, vsega nekaj streljajev

od Nove Gorice, znano pa je tudi po intenzivnem kmetijstvu in vrhunskem, svetovno znanem vinogradništvu. S tem je povezana večja občutljivost odnosov uporabnikov naravnega prostora pa tudi zahtevnost potrebnih gojitvenih ukrepov pri divjadi. Tudi zato je neke vrste mejno območje razširjenosti, saj bi bila večja zastopnost omenjenih vrst v sosednji Furlanski nižini nezaželena, pa tudi preveč tvegana.

Letošnji dvodnevni pregled je bil postavljen v izvirnem okolju velike vinske kleti Komjanc v Jazbinah pri Števerjanu. Ogromne cisterne iz nerjavnega jekla niso bile prav nič moteče, pač pa prav nasprotno: izvirna kulisa ustvarjalnega sodelovanja in sobivanja divjadi in trte. V omejenem gojitvenem območju, ki sicer povezuje za naše razmere majhna lovišča (v nekaterih od njih lovijo predvsem na tradicionalen način z visokonogimi goniči), so v minulem lovskem

letu odstrelili 232 glav srnjadi in 358 divjih prašičev, skupno torej 590 glav parkljaste divjadi. Intenzivnost odstrela srnjadi je bilo od 0,5 do 6,5 glave na 100 ha. Če je zanesljiva predpostavka, da so lanščaki ogledalo kakovosti srnjadi, potem je tod srnjad nadpovprečna, čeprav letos ni bilo opaziti vrhunskih rogovij. Treba pa je dodati, da so tudi bivalne razmere, zlasti prehranske, blizu idealnim. Med divjimi prašiči prevladujejo mlade živali, tako da so že triletni primerki redki pojav. To je sprejemljivejše in razumljivo s škodnega vidika, prek tega pa tudi družbenega.

Pregledi odstrela v taki obliki v Furlaniji in Julijski krajini so nedvomno tudi posledica spremenjenih deželnih predpisov na tamkajšnjem območju, kot mi je v pogovoru zatrdil **Andrea**

Brez znanja ni stroke tudi pri gospodarjenju z divjimi prašiči.

Cadamuro, ki je v območni administraciji zadolžen za naravno okolje in divjad. Ponavadi prijetne stvari minejo prehitro. Tako je prehitro minilo tudi popoldne v Brdih ob prijetni družbi očeta in sina lovske družine Leopoli. Ob slovesu sem žal, sicer nerad, moral zavrniti pokušnjo vin iz domače, daleč okrog znane kleti Komjanc, kar pa sem, po mojem za kazni, nadomestil s pokušnjo domačih oljčnih olj. Pri tem sem dokazal, da smo glede tega Dolenjci po večini popolni amaterji.

Blaž Krž

Ocenjevali smo lovske domove LD iz LZ Maribor

Slovski lovci imamo poleg mnogih drugih vrlin tudi to, da smo pripravljeni marsikaj opraviti brezplačno, s prostovoljnim delom. To lepo lastnost, ki se v delovanju drugih društev ne kaže prav pogosto, žal vse premalo poudarjamo in z njo seznanjamo širšo javnost. Tako bi si lahko pridobili in povrnili kar precej že nekoliko omajanege ugleda, kajti razni nasprotniki lova ne skopirajo z neupravičenimi kritikami, celo žaljivkami na naš račun.

Eden takšnih prostovoljskih podvigov v bližnji in malo bolj oddaljeni preteklosti je bila gradnja lovskega doma, ki smo jih lovci postavili s požrtvovalnim, neplačanim delom, tako da so danes na Slovenskem redke lovske družine, ki nimajo lastnega lovskega doma ali pa vsaj kakšne brunarice. Nekateri so zgradili večje, drugi manjše, odvisno pač od iznajdljivosti, potreb in denarja, ki je bil na voljo. Tisti lovci, ki so bili glavni pobudniki gradnje, se prav gotovo spom-

nijo, koliko poti je bilo treba opraviti, koliko znancev in prijateljev na vplivnih položajih obiskati in prepričati, da so priskočili na pomoč, koliko žuljev in odrekanja vsega članstva je bilo potrebno, da smo lovci prišli do lastnih prostorov, v katerih se lahko sestajamo, sestankujemo, družimo. Marsikatera najlepša in najbolj zaželena trofeja je odšla iz lovišča z lovske gosti, samo da se je lahko končala gradnja.

Kako pa je s temi lovske domovi danes? Že res, da so

ocenjevali zgolj zidov, miz in stolov, smo nalogo zastavili nekoliko širše. Poleg stavbe in opreme, pri tem smo upoštevali predvsem ohranjenost, vzdrževanost, funkcionalnost in čistočo, smo ocenjevali:

- urejenost in funkcionalnost spremljajočih objektov, predvsem sprejemnice divjačine,
- urejenost okolja,
- medsebojne odnose v lovske družini,
- odnose lovske družine z lokalno skupnostjo in
- ekološko ozaveščenost lovske družine.

Vsaka postavka je bila točkovana z 1 do 5 točkami, in tako je bilo lahko prisojeno za posamezen lovski dom največ 25 točk.

Za najboljše gospodarje lovske domov smo predvideli priznanja, ki smo jih poimenovali po vidri, ki je v naših loviščih zaradi človekovega negativnega vpliva na okolje žal že zelo redka in zato tudi zavarovana, je pa prispodoba za čisto in neokrnjeno naravo. Osnutek priznanja - plakete za »**zlato vidro**«, »**srebrno vidro**« in »**bronasto vidro**« nam je izdelal akademski slikar in kipar, ki je hkrati lovec.

vtis, ki ga je dobila komisija, je bil, da se z lovske domovi dobro gospodari, nekateri so sredi lepe in neokrnjene narave pravcete izletniške točke z vsemi potrebnimi prostori in opremo za komercialno uporabo. Nekaj lovske družine jih oddaja v najem kot gostinske lokale, večinoma pa se zdi, so premalo izkoriščeni, kar je pravzaprav škoda.

Po ogledu lovske domov je komisija, ki so jo sestavljali **Drago Vešner** (predsednik), **Andrej Ivančič**, **Peter Pipenbaher**, **Franc Jager** in **Dušan Rosenfeld**, ugotovila, da so tri LD dosegle največ mogočih točk, točko manj smo prisodili 4 LD, kar 10 LD pa je dobilo 2 točki manj od najvišje možnosti. Plaketo »zlata vidra« so si zaslužili LD Poljčane, LD Podvelka in LD Sveti Jurij, plaketo »srebrna vidra« LD Paloma, LD Šentilj, LD Dobrava in LD Malečnik, plaketo »bronasta vidra« pa LD Jakob, LD Lenart, LD Košaki, LD Puščava, LD Radvanje, LD Zreče, LD Rače, LD Makole, LD Duplek in LD Slovenska Bistrica.

Predstavniki Lovske zveze Maribor so plakete upravičencem, ki so si jih zaslužili, izročili njihovim predstavnikom na letnih občinskih zborih. Iz njihovih besed je bilo razbrati, da so ponosni na priznanje, da si še želijo takšnega sodelovanja z območno lovsko zvezo in da bi takšne in podobne akcije organizirali tudi v prihodnje.

Glede na pozitiven odziv LD je dogovorjeno, da bomo ocenjevanje lovske domov ponovili čez štiri leta in prepričani smo, da bomo na takšne ali še boljše rezultate naleteli tudi takrat.

Za konec zapisa še kratek razmislek o vlogi lovske domov. Nekateri so pravi majhni biseri sredi lepe narave, ki pa so, kot sem že rekel, žal premalo izkoriščeni. Vzdrževati lovski dom za zgolj nekaj sestankov na leto in občasna srečanja je za lovsko družino veliko breme. Zato bi kazalo razmisliti, kako s tem našim, s trudom pridobljenim premoženjem gospodariti, da bi ga iz stroške spremenili v prihodek za LD. Ponuja se kar nekaj možnosti, le izkoristiti jih je treba in se primerno angažirati. V času, ki je pred nami in ko bo treba tudi vnaprej plačevati koncesnine za uporabo lovišča, bo za LD dobrodošel vsak evro. Prav lovski domovi so ena od možnosti za zaslužek.

Dušan Rosenfeld

Foto: A. Ivančič

Lovski dom LD Podvelka, ki si je med tremi najlepše urejenimi lovskimi domovi z območja LZ Maribor pridobil »zlato vidro«.

nekateri novejšega datuma, večina pa jih je vendarle stara nekaj desetletij. Kako so ohranjeni, kako so vzdrževani, kako opremljeni, kaj se v njih dogaja, vse to in še kaj več je zanimalo člane UO pri **LZ Maribor**. Odločili so se, da bodo na območju svoje LZ, ki združuje 45 LD, pregledali, kako se z lovske domovi gospodari, in najboljše skrbnike tudi nagradili.

Ocenjevanje je bilo zaupano *Komisiji za stike z javnostjo LZM*, njeni člani pa smo sestavili merila za ocenjevanje. Da ne bi

Komisija, ki je ocenjevala lovske domove, ni imela lahkega dela. Potrebovali smo kar pet dni da smo lahko pregledali in ocenili vseh 45 objektov in se pogovorili z njihovimi lastniki. Presenečeni smo bili nad točnostjo, ustrežljivostjo in pripravljenostjo za sodelovanje predstavnikov LD, ki so nas pričakali, kar je dokaz, da so bile LD zainteresirane za akcijo. Nanjo so se tudi dobro pripravile, saj smo skoraj povsod naleteli na lepo pospravljene lovske domove in na skrbno urejeno okolico. Splošen

Lovec Marko Kogelnik med malčki iz Vrta Dravograd

Zebe, zebe, zebe ...

Zima. Sneži. Mraz. Zebe nas. Oblecimo topla oblačila, natknimo si rokavice, kape, ovijmo si tople šale in toplo se obujmo. Vse to so otroci spoznali pri dejavnostih v vrtcu. Poimenovali so oblačila, se oblačili, iskali prave pare rokavic, risali in izrezovali oblačila, si naredili **katalog zimskih oblačil**. Spoznali so, kaj vse nas greje – hrana, oblačila, ogrevanje, gibanje. Toplo oblečeni so otroci uživali na snegu ob ciljanju s kepami, igrah, naredili smo snežaka. Na sprehodu ob gozdu pa so otroci opazili sledi v snegu. »Le čigave so?« »Morda od volka, kučka, muce ...?« »Ne, niso od medveda, on je velik!« Takšna vprašanja, ugibanja, razmišljanja so bila izhodišče za naše nadaljnje vzgojno delo. V sklopu projekta **Živali pozimi** so otroci pokazali zelo veliko zanimanja za vsebine. V knjigah, Cicidodijih in priložnikih so iskali fotografije, motive na to vsebino, spraševali, se med seboj pogovarjali. Razvila se je

lepa povezava ob razmišljanjih. Veliko so se naučili o življenju živali pozimi. Posnemali so njihove gibe in reševali uganke. Ptičkom smo obesili ptičjo hišico, nasuli semena, se naučili pesmice o živalih pozimi in se dogovorili, da bomo redno krmlili ptičke in jih opazovali skozi okno vrtca, kako veselo letajo in zobljejo semena. Večkrat so se pojavila tudi vprašanja, v kateri sem se morala kar poglobiti, pogledati v literaturo, zato sem za konec v vrtec povabila lovca **Marka Kogelnika** iz **Lovske družine Libeliče**. Medse smo povabili tudi učence Osnovne šole Črneče. Vsi otroci so obisk doživeli ob res lepi in razumljivi ter za otroke dostopni zanimivi pripovedi o dogajanju pozimi. Lovec Marko je otrokom največ govoril o živalih pozimi. Predstavil jim je načine preživljanja različnih živali in človekovo skrb zanje; kako jim lahko pomagamo. Odgovarjal je na vprašanja in vsi smo začutili toplo povezanost z živo naravo. Otroci so lovca sprejeli zelo

pozitivno kot osebo z ljubeznijo do živali, ne kot sovražnika!

Anica Filip, vzg.
Vrtec Dravograd
Oddelek Črneče

Lovčev obisk v razredu

Smo učenci 2. razreda **OŠ Nove Fužine**. V šoli, pri predmetu spoznavanje okolja, smo se pogovarjali o gozdu, gozdnih živalih, skrbi zanje. Želeli smo izvedeti še kaj več, zato smo povabili na obisk lovca **Zlata Zajška**. Obiskal nas je aprila.

Bili smo ga zelo veseli, saj smo ga težko pričakovali. Vsi učenci in učiteljica smo mu z zanimanjem prisluhnili, saj nam je na prijazen in zelo zanimiv način pripovedoval in razlagal o gozdnih živalih in njihovem okolju. Pripovedoval nam je o delu lovca, o živalih, ki žive v gozdu, nam tudi razložil, kakšno opremo potrebuje lovec in katere so njegove glavne naloge. Povedal je, da pozimi, če je veliko snega in si živali ne morejo

poiskati hrane, zanje poskrbijo lovci in jim prinašajo hrano, da lažje preživijo neugoden zimski čas.

Doma ima kučka Dika. Je lovski pes, ptičar, in je njegov zvesti spremljevalec.

Ker smo otroci radovedni in nas zanima veliko stvari, smo mu postavili tudi nekaj vprašanj, na katera smo dobili razumljive odgovore. Zapeli smo mu pesmice o zviti lisički, medvedu in veverici. Z veseljem nam je prisluhnil. Bil je zelo vesel, da je lahko prišel med nas. Povedal pa je, da pa ga tisti dan čaka še veliko dela, zato smo se še fotografirali in poslovili. Obljubil je, da se bomo še srečali, mogoče celo pri njem doma, kjer nam bo razkazal nagačene živali in še marsikaj zanimivega. Kaj natančno, pa naj ostane presenečenje.

Seveda smo naslednji dan v šoli z učiteljico **Mojco Pintarič** nadaljevali s pogovorom o gozdnih živalih in ponovili, kar smo si zapomnili od lovčevega pripovedovanja.

Učenci 2. r. in učiteljica Mojca Pintarič
OŠ Nove Fužine, Ljubljana

Lovec Zlato Zajšek z otroki 2. r. OŠ Fužine, Ljubljana.

Medved, ki ga je narisal Slavko.

Jože Zorko, 80-letnik iz LD Poljskava, se je rodil 9. 3. 1930 v Šmartnem na Pohorju. Tam je obiskoval tudi osnovno šolo. Še ne petnajstletnik se je na jesen leta

1944 na Pohorju vključil v NOB. Po osvoboditvi se je kot skladiščnik zaposlil v tovarni olja v Slovenski Bistrici in se leta 1949 udeležil delovne brigade pri gozdarskih delih na Pohorju. Od leta 1950 do 1953 je služil vojaški rok v JLA, po odsluženju se je zaposlil v Kmetijski zadrugi – Oddelek gozdarstvo. Leta 1961 so oddelek priključili GG Maribor. V tem podjetju je bil zaposlen kot vodja odkupa lesa in pozneje kot vodja odpreme lesa, kar je opravljal do upokojitve leta 1993. Jože se je vedno zavzemal za pravice delavcev, zato so mu v njegovem podjetju zaupali funkcijo predsednika delavskega sveta, ki jo je opravljal več mandatov. Tudi v KS Zgornja Poljskava je bil aktiven – dvanajst let je bil predsednik sveta KS. Član sveta KS je bil več kot 30 let, nekaj let kot referent za komunalo, predvsem za ureditev cest.

V lovske vrste se je vključil leta 1953 (v LD Šmartno na Pohorju). Leta 1961 se je vključil v LD Poljskava. Z njim je ta LD pridobila vestnega in požrtvovalnega člana in družabnega lovskega tovariša, ki nikoli ne deli na naše in vaše in je z vsemi v tovariških odnosih. Leta 1968 je aktivno pomagal graditi prvi lovski dom LD Poljskava. Ko smo ga leta 2008 zaradi dotrajanosti prenavljali, je aktivno sodeloval pri prenovi. Še vedno se redno udeležuje delovnih akcij, predvsem s traktorskimi prevozi, za kar ni nikoli zahteval plačila in je lahko vzor vsem članom, predvsem pa mlajšim. Vodja lovnega revirja je od leta 1996. V lovski družini je aktiven tudi v organizaciji upravljanja. Član UO LD je bil od leta 1970 do 1980, član NO je bil od leta 1980 do 1984 ter od 1. 2006 do 2010, bil je tudi član disciplinske komisije v letih 1984 do 1990. Za nesebično in požrtvovalno delo mu je bilo na OZ izglasovano častno članstvo LD Poljskava. LZS ga je za zasluge v lovstvu odlikovala z znakom za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje.

Dragi Jože, ob tvojem 80-letnem življenjskem jubileju ti lovci LD Poljskava iskreno čestitamo in se ti zahvaljujemo za tvoje dosedanje uspešno delo. Tudi vnaprej ti želimo vse najboljše ter še mnogo zdravih let in veliko lovskih užitkov.

LD Poljskava – J. M.

Dinko Perić se je rodil 28. januarja 1925 na otoku Braču v vasi Ložišta. Oče je bil trgovec, mati pa gospodinja. Kmalu po Dinkovem rojstvu se je oče Ivan odpravil v upanju za boljšim zaslužkom v Južno Ameriko v Santiagu de Chile, kamor so ga spremljali tudi žena Perica in mali Dinko še z dvema bratoma. Po osmih letih se je družina vrnila v rojstno vas, kjer je oče odprl dve trgovini. Mladi Dinko je po kon-

čani osnovni šoli delal kot trgovski pomočnik v trgovini svojega očeta do leta 1943, ko je odšel v partizane. Postal je komandir jurišnega voda 26. divizije I. proletarske brigade. Kot vojak takratne NOB se je bojeval proti fašizmu in italijanskemu ter nemškemu okupatorju vse od Brača, Trsta pa do Maribora. V tistem času je preživel mnogo težkih trenutkov in bil tudi ranjen.

Po končani vojni je bil komandir čete v Novem mestu, od koder je leta 1946 odšel na šolanje na vojaško akademijo v Sarajevo. Po končanem šolanju je leta 1950 kot kapetan I. razreda dobil službo v Zagrebu, nato pa leta 1951 v Mariboru, kjer se je poročil in se tudi poslovil od vojaške službe.

Kot trgovski poslovodja je dobil službo v podjetju Gruda in ob delu končal ekonomsko šolo. Kot šef komerciala se je nato zaposlil v Karoseristu ter nato kot direktor marketinga v Podjetju Avto – Radgona, od koder je odšel v zaslužni pokoj. Z ženo Nado sta si v Mariboru zgradila topel dom, njun zakon pa sta osrečili dve hčerki. Zdaj imata štiri vnuke in dva pravnuka.

Že od malih nog je Dinko občudoval naravo in zeleno bratovščino, saj je bil lovec tudi njegov oče. Zato se je leta 1965 včlanil v LD Ščavnica, nato pa leta 1969 v LD Fram, kjer je leta 1969 opravil tudi lovski izpit.

V LD Fram je bil lovec, ki je bil vedno pripravljen pomagati in svetovati mlajšim lovcem, predvsem pa je skrbel za gojitev divjadi. V svojem dolgem lovskem stažu je opravljal različne funkcije. Med drugim je bil tajnik LD (1972 do 1974), nato član NO od leta 1980 do 1985, predsednik DK (1985 do 1989) in na koncu član Komisije za odlikovanja (1989 do 1993). Za požrtvovalno delo v lovski organizaciji ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje, LZ Maribor pa mu je ob 60-letnici LD Fram podelila plaketo.

Tudi dandanes, ko pride Dinko med nas in nam pripoveduje svoje življenjske in lovske dogodivljaje, mu vsi radi prisluhnemo. Njegova lovska soba je polna spominov na lov; vsak »spomin« ima svojo lovsko zgodbo. 28. januarja 2010 je Dinko praznoval svoj 85. življenjski jubilej. Ob tej priložnosti mu lovci naše LD želimo še mnogo let zdravlja, dober pogled in ravne cevi.

LD Fram – B. K.

V maju, zanj tudi najlepšem mesecu leta, se je daljnega leta 1925 kot sedmi po vrsti v številni družini trinajstih otrok sredi zelenih gozdov v vasi Stiprniki v Selški dolini rodil naš lovski tovariš, član LD Selca, **Janez Dolenc** iz Spodnje Luše v Selški dolini.

Že otroštvo na majhni kmečki domačiji je bilo v mnogočem eksistentno povezano z življenjem z naravo in gozdom, s pomočjo katerega so si že kot otroci prislužili kakšen približek.

Gozd in življenje z njim sta bila nato stalnica Janezovega življenja. Gozd mu je bil prijatelj in zavetnik tudi v času, ko se je kot mlad fantič odločil za kurirsko službo v partizan-

skih enotah. Kurirska pot ga je vodila po gozdovih Gorenjske, Notranjske in Primorske. V zavetju gozdov se je počutil varnega. Osvoboditev domovine izpod okupatorjevih krempljev je skupaj z bratoma izvojeval v osvobojeni Gorici.

Tudi svojo poklicno pot je posvetil gozdu in naravi, saj je strokovno znanje o negi in vzgoji gozdov ter o sožitju z živalmi pridobil v nižji gozdarski šoli v Krombergu pri Novi Gorici. Kot gozdar GG Kranj je služboval na Gorenjskem, najdlje v gozdovih rodne Selške doline.

Iz navedenega je razumljivo, da je že leta 1954 postal član LD Selca. V LD je bil član upravnega odbora od leta 1956 do 1966, ter v letih 1971 do 1972. Nato je od leta 1975 dve leti sodeloval v komisiji za ocenjevanje škode. Bil je tudi član komisije za gojitev in gospodarjenje z divjadjo (od leta 1982 do 1985). Janez je častni član LD Selca. Za zasluge v lovstvu je prejel je plaketo ZLD Gorenjske in znak LZS za lovske zasluge.

Skrb za dom, družino, delo v službi in na skromni domačiji bogatijo njegovo življenje. Tisto malo razpoložljivega prostega časa pa je namenil lovu, kjer si je nabiral novih moči za vsakdanje delo. V mlajših letih je bilo nekaj časa tudi za kinologijo – njegovega istrskega goniča.

Kot odličnega poznavalec in opazovalec zdravja, sonaravnega razvoja gozdov in ravnovesja gozd – divjad je svoje znanje nesebično prenašal na mlajše ljubitelje narave, predvsem lovce pripravnike. Za aktivno delo v lovski organizaciji je navdušil tudi sina in vnuka.

Prijatelji lovci se lovskega tovarišu Janezu, ki praznuje 85-letnico, iskreno zahvaljujemo za ves trud in vse lepe trenutke v lovski družini in mu želimo čim prejšnje okrevanje in še mnogo zdravih let v lovski bratovščini.

LD Selca – A. A.

Častitljiv jubilej, 85-letnico, je 19. 3. 2010 praznoval lovec **Ernest Kokalj**, starosta LD Izlake. Rodil se je leta 1925 v Kisovcu, Občina Zagorje ob Savi.

V lovske vrste se je pridružil marca 1952, oktobra istega leta pa je že opravil lovski izpit. Ves svoj prosti čas je namenil naravi in lovstvu. Sodi med lovce, ki odlično poznajo lovišče, rajone, stojišča, divjad in precej lovskih stečin. Prizadeva si za ohranitev zdrave in domorodne divjadi v lovišču. Pred leti je posebno skrb in precej časa namenjal gojitvi fazanov, ki jih zdaj zaradi neustreznih življenjskih razmer že vrsto let ni več. Poleg tega je redno in vzorno skrbel za vse lovske naprave, predvsem v »svojem« revirju. Precej prostovoljnega dela je vložil tudi pri gradnji dveh lovskih domov. Vrsto let je vzgajal lovskega psa in z njim sodeloval na mednarodni razstavi v Ljubljani in Mariboru. Kot mentor mladim lovcem je svoje znanje prenašal nanje. Zelo zagovarja disciplino v lovski družini, red, pošten odnos do solovcev in divjadi ter medsebojno razumevanje. Zadnja leta mu bolezen precej onemogoča druženje z lovci in dogodivščine na lovskih ste-

zah. Zaradi aktivnega odnosa do lovišča in lova je kmalu prevzel dolžnosti v LD. Blagajnik in član UO je bil od leta 1958 do 1968, član nadzornega odbora je bil od 1974 do 1978, revirni vodja Vrh pa od leta 1980 do 1994. Preglednik divjačine je od leta 1978, član disciplinskega razsodišča pa od leta 1995. Od leta 1978 do 1998 je bil tudi praporščak in stalni lovovodja od leta 1986 do 1995. Lovskočuvarjsko službo opravlja od leta 1985. Zaradi aktivnega in požrtvovalnega dela v LD je od leta 1992 imenovan kot častni član LD Izlake.

Ernest je za ustvarjalnost in dosežene uspehe v lovstvu prejel številna priznanja in odlikovanja. Od Lovske zveze Slovenije je prejel znak za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje. Kinološka zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za kinološke zasluge, Lovska družina Izlake pa mu je podelila zlato plaketo.

Dragi lovski tovariš Nestl! Ob jubileju ti člani Lovske družine Izlake čestitamo in želimo zdravlja, ravne cevi in še na mnoga leta.

LD Izlake – M. P.

Pavel Potočnik, 75-letnik, se je rodil 7. 7. 1935 na Stiprniku, enem od razloženih zaselkov pod Mladim vrhom, prav tam, kjer strmine prehajajo v položnejši svet med

Selško in Poljansko dolino. To je še vedno bogato lovsko okolje, kjer pravimo, da »ima vsak travnik svojega srnjaka«. Odraščanje v takem naravnem okolju je moralo pustiti sledove na mladem fantu. Ni čudno, da se je tudi v domačem okolju, na domačiji Pri Brdarju z devetimi otroki največ govorilo o lovu. Oče Jože je bil že pred 2. svetovno vojno gozdar na Blegošah. Lovci so vsi trije bratje, Pavle, Viko in Darko – ki je žal že pokojni – ter tudi sestra Zofka in svakinja Marta. Še preden so postali lovski pripravniki, so bili deležni stroge očetove vzgoje o pravičnem lovu. V Ljubljani je leta 1957 končal Srednjo gozdarsko šolo, ki je bila takrat 5-letna. Imel je srečo, da je v domačih gozdovih takoj prevzel službo gozdarskega tehnika.

Leta 1961 se je včlanil v LD Selca. To je bila razumna odločitev, saj je bil večji del njegovih službenih revirjev na območju lovišča LD Selca. Vsakodnevne strokovne naloge so mu omogočale, da je spoznal vsak kotiček več kot 8.000 ha velikega lovišča.

Takratni vodilni možje so hitro opazili njegovo pridnost, disciplino in učinkovitost pri lovu in še bolj pri delovnih akcijah. V letu 1969 je bil vse do leta 1971 imenovan za tajnika LD, potem je bil do leta 1982 izvoljen za starešino. Od leta 1982 do 2006 je bil gospodar LD. Tako se je začela njegova kariera lovskega funkcionarja, na katero je naš jubilar lahko upravičeno ponosen: na čelu LD Selca je dejaven skoraj 40 let.

Pavle je leto za letom sprejemal številne zadolžitve; predlagatelj so dobro vedeli, da bo vsaka zadeva izpeljana dosledno, strokovno in brez odlašanja, če jo bodo zaupali Pavletu.

Za izjemne zasluge in marljivost pri opravljanju funkcij je prejel lov-

ska odlikovanja: znak za lovske zasluge, reda III. in II. stopnje. Naš jubilar je prejel še številna priznanja v LD ter v okviru Gorenjskega LGO. Pavletovo delo v lovstvu vse do danes, če bi seštel vsa leta mandatorov, članstva in vodstev v številnih komisijah in odborih, bi dalo seštevku 108 let.

Pri vsem pa je našel čas še za mentorstvo štirinajstih pripravnikom. Letos je pri svojih 75 letih pripeljal do uspešnega zaključka štiriletno vodenje Komisije za pregled in oceno odstrela in izgub za Gorenjsko LUO, povečano še za deset LD s severnega obrobja ljubljanske okolice. Komisijo je imenovalo resorno ministrstvo, na kar je Pavle še poseben ponosen.

Tudi Pavletovih zaslug pri ohranjanju starih lovskih šeg in navad ne smemo pozabiti, pa najsibo to pravilno opravljen lovski pogreb, najsibo vesel lovski krst, dostojno ravnanje z uplenjeno divjadjo in nenazadnje tudi vodenje lovskega ropota.

Spoštovani Pavle, vsi tvoji prijatelji in solovci smo prepričani, da boš tudi v prihodnje znal urediti vse tako, kot je treba. Pri tem pa ne pozabi nase, kajti: prav potiho, da se opazili nismo, so nas dosegla tista usodna leta, ko je poleg družinske sreče največ vredno zdravje – tega ti v naslednjih desetletjih želimo največ.

LD Selca – B. M.

Objavljanje zapisov o osmrtnicah in jubilejih

Ker na uredništvo prihaja veliko več prispevkov za rubriki *V Spomin* in *Jubilanti*, kot je na voljo prostora zanju, je Uredniški odbor glasila Lovec oz. Založništva LZS razpravjal o tej problematiki in tudi nadalje potrdil dosedanje pogoje objavljanja tovrstnih zapisov. Vsa vodstva lovskih druženj in območnih lovskih zvez zato **prosimo, naj navodila dosledno upoštevajo**.

Pri dosedanjem objavljanju se je predvsem izkazalo, da zapise pošiljate *prepozno*, da so *preobširni*, da jih ne pripravite v *zahtevani elektronski obliki* in da velikokrat ne poskrbite, da bi prispeli **tudi uradno** (po pošti še z žigom LD /ZLD in podpisom odgovorne osebe), zato jih je velikokrat treba zavračati ali skrajševati. Mnogokrat zadolženi pisci tudi ne navedejo zahtevanih konkretnih podatkov o opravljanju ključnih funkcij, ki jih zahtevamo. V izogib nejasnostim in prihodnje ponovno objavljamo pogoje, s katerimi bo uredništvo objavljalo zapise tudi nadalje.

Jubileje (daljše zapise) o zaslužnih članih objavljamo le za **70-letnice, 75-letnice, 80-letnice, 85-letnice, 90-letnice** itn. Ne sprejemamo pa zapisov ob 60-letnicah ali nižje, pač pa mesečno objavljamo **kratke čestitke** vsem lovcem, ki so starejši od 69 let (glede na podatke, ki nam jih posredujejo tajniki LD na članskih seznamih!) in ki tisti mesec praznujejo okrogli jubilej (70-, 75-, 80-, 90-, 95- ali 100-letnico). V vsakem zapisu, ki pa ne sme biti obsežnejši od 2000 znakov (t. j. največ 32 razprtih vrstic), morajo biti poleg drugega obvezno navedeni tudi naslednji podatki: **najpomembnejše funkcije in mejni letnici za vsako od teh**. Pogoj za objavo je izkazano vsaj **6-letno jubilarstvo delovanje kot člana UO oz. IO LD, predsednika NO ali DR, članstvo v organih LZS ali ZLD, LGO** itn. (v posamezni funkciji ali skupno). Če je jubilar (ali umrli) pooblaščen lovski čuvaj, ima pogoje za objavo, če LD izkaže vsaj **10-letno opravljanje lovskočuvajske službe** (navedite mejni letnici!).

Fotografijo jubilara (doprso) objavimo, če je pisec zapisa, poleg drugih zahtevanih pogojev, v zapisu izkazal tudi, da je član lovske organizacije vsaj 30 let. Le izjemoma je uredništvo upravičeno objaviti tudi fotografijo drugih članov, ki so s svojim delom zaslužni za lovstvo v širšem pomenu besede (npr. aktivno večletno delovanje v vodilnih organih LZS, ZLD, oziroma če so za svoje zasluge prejeli od LZS red za lovske zasluge II. stopnje ali od KZS red za kinološke zasluge II. stopnje).

Opozarjamo, da je **končni rok za oddajo zapisa v uredništvo** najpozneje 5 mesecev od dneva jubileja! Vsak **uradni zapis o jubileju** (ki ga z uradnim dopisom pošljete z navadno pošto) pošljite na naš elektronski naslov lovec@lovska-zveza.si **tudi v elektronski obliki** ali pa priložite disketo z zapisom. Zaželeno je tudi **telefonska številka pošiljatelja**.

Osmrtnico za zaslužnega umrlega člana objavimo (s fotografijo ali brez) s povsem enakimi pogoji, kot veljajo za objavljanje zapisov o jubilarjih. Osmrtnico morate poleg uradnega dopisa obvezno dostaviti tudi v **elektronski obliki**. **Z vsemi zahtevanimi podatki** mora priti na uredništvo **najpozneje 5 mesecev po smrti**. Obvezna je **navedba datuma smrti** (ne pogreba!). Pogoj za objavo doprsne **fotografije** je, da je bil pokojnik član lovske organizacije najmanj 30 let.

Kratke osmrtnice pa uredništvo objavlja brez posebnih pogojev, vendar **zahtevamo le uradno vlogo LD za objavo**, saj gre za osebne podatke. V zahtevi po objavi pošljite naslednje podatke: **ime in priimek umrlega člana, ime LD, datum rojstva in datum smrti** (dan, mesec in leto). Kratke podatke o smrti članov objavljamo sproti, če smo jih prejeli vsaj 8 mesecev od smrti. Pozneje niste več upravičeni do zahtevka za objavo.

POZOR! Iz vsakega daljšega sestavka (največ 2000 znakov ali 32 vrstic) o jubilarju ali umrlem mora biti natančno razvidno, **da so izpolnjeni vsi zahtevani pogoji**. Skupinskih zapisov o več jubilarjih hkrati ne objavljamo. V vsakem zapisu je zato potrebno obvezno navesti tudi **datum rojstva** jubilarja ali umrlega (pri umrlem pa tudi **datum smrti**), ki je uradni podatek /datum pogreba ni pomemben!/. Zahtevamo, da vsak zapis pride v uredništvo **uradno, z vsemi podatki** (opremljen z žigom in podpisom odgovorne osebe LD) in **prav tako v elektronski obliki**.

Vse dopisnike prosimo, naj natančno upoštevajo ta navodila, da nam ne bo treba poizvedovati za dopolnilnimi podatki ali zavračati zapisov za objavo. Za dodatna pojasnila nam pripišite **telefonsko številko** sestavljavca zapisa, na kateri bo dosegljiv v dopoldanskem času, čeprav za manjkajočimi podatki nismo dolžni poizvedovati. Predvsem vas prosimo, da upoštevate **končne roke za oddajo zapisa v uredništvo**.

Predolge prispevke bomo zavračali oziroma si pridržujemo pravico skrajšave podatkov po lastni presoji.

Uredništvo Založništva LZS

V JULIJU IN AVGUSTU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Stojan Jakovljevič, LD Plešivica, Žužemberk
Boris Mozečič, LD Fajti Hrib, Renče
Lado Pohar, LD Toško Čelo
Avgust Ramšak, LD Bistra
Ivan Sobar, LD Toplice
Bruno Tajnšek, LD Vojnik

85-letnico

Rudi Bukovec, LD Smuk, Semič
Karl Ingolič, LD Polskava
Roman Jakopec, LD Voličina
Branko Jerkič, LD Šmarna gora
Lado Kocijan, LD Mira
Maks Kocuvan, LD Dobrava v Slovenskih goricah
Stefan Likovič, LD Prebold
Franc Marčič, LD Ruše
Alojz Milanič, LD Trstelj, Kostanjevica
Jakob Milavec, LD Črna jama
Jožef Nekrep, LD Paloma, Sladki Vrh
Ivan Pangos, LD Dolce, Komen
Jožef Rebec, LD Pivka
Boris Starina, LD Jurklošter
Milan Škoda, LD Suha krajina
Vladislav Škrinjar, LD Ribnica
Franc Stefančič, LD Javornik, Postojna
Bernard Švab, LD Zreče
Božidar St. Trifunovič, LD Martin Krpan, Bloke
Jože Ukmar, LD Kras, Dutovlje
Ludvik Zajc, LD Logatec
Rajko Zrimšek, LD Borovnica
Martin Žnidaršič, LD Gaj nad Mariborom

80-letnico

Franc Baša, LD Dobrovnik
Franc Česnik, LD Bukovje
Marjan Fabjan, LD Jošt, Kranj
Jakob Gobec, LD Voličina
Ivan Gradič, LD Sodražica
Jože Hauptman, LD Kranjska Gora
Anton Jager, LD Dravinja, Majšperk
Jernej Jensterle, LD Bled
Janez Koblar, LD Železniki
Ivan Kopušar, LD Peca, Mežica
Jakob Kordež, LD Koprivna, Topla
Roman Korenjak, LD Kanal
Ludvik Kranjc, LD Skocjan
Janez Markuš, LD Trojane, Ožbolt
Nedeljko Mikuletič, LD Bukovca
Jakob Munda, LD Središče
Franc Oražem, LD Dolenja vas
Josip Pavlič, LD Dobča
Jožef Plestenjak, LD Jošt, Kranj
Vojko Podgornik, LD Duplek
Drago Pogorelec, LD Draga
Miloš Pristov, LD Mengeš
Ivan Pungerčar, LD Tržišče
Jožef Ribič, LD Dobnič
Stefan Sever, LD Vinski Vrhovi
Zoltan Šiftar, LD Brezovci
Anton Tomšič, LD Trnovo
Ivan Unterlehner, LD Črešnjevec
Milan Uršič, LD Kobarid

75-letnico

Franc Bajec, LD Babno Polje
Cvetko Blaško, LD Trnovski gozd
Ludvik Bodalj, LD Stahovica
Viktor Colja, LD Dolce, Komen
Miloš Čović, LD Velenje
Stanislav Črnič, LD Adlešiči
Vinko Dovč, LD Lukovica
Leopold Drame, LD Handil, Dobje
Jožef Ennio Dugulin, LD Dolce, Komen
Feliks Dundek, LD Radenci
Adolf Ferk, LD Muta
Janez Finkšt, LD Velka
Jožef Flegar, LD Cankova
Alojz Gulja, LD Brkini
Robert Stojan Jenko, LD Prem
Janez Juvančič, LD Martin Krpan, Bloke
Ivan Klančič, LD Remšnik
Alfred Koller, LD Rogašovci
Roman Kranjc, LD Tomišelj
Marjan Kretič, LD Zemon
Jože Logar, LD Tržič
Jože Lozar, LD Gradac
Jožef Luzar, LD Trdinov vrh
Jože Matko, LD Borovnica
Hinko Medved st., LD Radeče
Ivan Mušič, LD Mengeš
Rajmund Piciga, LD Dekani
Anton Podlesnik, LD Šentvid pri Stični
Pavel Potočnik, LD Selca
Ivan Požar, LD Pivka
Jožef Pušnik, LD Podgorje
Aleš Ribnikar, LD Storžič

Vincenc Sedej, LD Jesenice
Avgustin Sešek, LD Šmarna gora
Bogdan Sirk, LD Dobrovo
Franc Skaza, LD Velika Loka
Miroslav Smukavec, LD Stara Fužina
Franc Sodnik, LD Komenda
Jože Strle, LD Cerknica
Vladimir Suhorepec, LD Črnomelj
Franc Segar, LD Banja Loka, Kostel
Zvonko Štefanec, LD Ivanjanci
Miran Štefe, LD Predvor
Jakob Štopfer, LD Gozdnič, Griže
Ignac Štorman, LD Polzela
Franc Štumberger, LD Dravinja, Majšperk
Ludvik Tajnik, LD Velunja, Šoštanj
Ivan Tovornik, LD Laško
Ignacij Vidic, LD Bled
Alojz Vran, LD Raša, Štorje
Ivan Vrankar, LD Ig
Jožef Zakrajšek, LD Borovnica
Jožef Zabičič, LD Sveta Ana

70-letnico

Ciril Metod Abram, LD Porezen
Anton Adamič, LD Dolenja vas
Janez Andoljšek, LD Draga
Alija Arzič, LD Lož, Stari trg
Ivan Bajc, LD Col
Anton Berkopec, LD Smuk, Semič
Franc Bizjak, LD Čezsoča
Vladimir Boben, LD Storžič
Franc Borovnik, LD Dolč
Ferdinand Brčman, LD Golavabuka
Janez Bukovec, LD Smuk, Semič
Milan Čučnik, LD Stol, Žirovnica
Jakob Demšar, LD Šentjost
Geza Dervarič, LD Višnja Gora
Anton Dolinar, LD Otočec
Jožef Drgan, LD Dol pri Hrastniku
Celestin Faganelj, LD Strunjan
Jožef Frontini, LD Domžale
Jože Gosenc, LD Metlika
Franc Grašič, LD Udenboršt
Alojz Jagodnik, LD Trnovo
Janez Janžekovič st., LD Dornava, Polensak
Franc Jeglič, LD Motnik, Špitalič
Jože Jelenc, LD Bojansko, Štore
Vincenc Jerič, LD Stopce
Jožef Jesih, LD Hrastnik
Roman Jevnikar, LD Mokronog
Viktor Kastelec, LD Ivančna Gorica
Bernard Kavčič, LD Tabor, Dornberk, Branik
Janez Kralj, LD Gornja Radgona
Jožef Kralj, LD Ljubno
Peter Krepel, LD Velenje
Ludvik Kuhar, LD Udenboršt
Anton Kuvovec, LD Markovci
Slavko Ignacij Kušljan, LD Šentjernej
Vladimir Lampe, LD Banja Loka, Kostel
Ludvik Lavrič, LD Toplice
Bruno Levart, LD Polskava
Franc Magajna, LD Timav, Vreme
Stefan Majcan, LD Rankovci
Rok Močilnik, LD Peca, Mežica
Nikolaj Moravec, LD Vinica
Nikolaj Ludvik Mrak, LD Krekoveše
Viljem Oberstar, LD Struge na Dolenjskem
Janez Oblak, LD Gorenja vas
Janez Orešič, LD Poljčane
Slavko Pahič, LD Kresnice
Franc Pavlovičič, LD Sinji Vrh
Andrej Pečnik, LD Banja Loka, Kostel
Franc Petrovičič, LD Planina
Martin Pevec, LD Damlje
Janez Plimon, LD Dravograd
Ladislav Remih, LD Zalec
Danijel Remškar, LD Polhov Gradec
Rudolf Robič, LD Kranjska Gora
Ivan Rolih, LD Gorenja vas
Jožef Rupnik, LD Logatec
Ignac Senekovič, LD Dobrava v Slovenskih goricah
Franc Sovič, LD Velunja, Šoštanj
Janez Stanonik, LD Poljane
Alojz Stihovič, LD Timav, Vreme
Franc Škrilec, LD Petišovci
Janez Šneljer, LD Sinji Vrh
Jožef Tekavčič, LD Lazinga
Ivan Topolnjinjak, LD Gornja Radgona
Ljudmila Trafela, LD Podlehnik
Franc Vraber, LD Kapla
Jožef Winkler, LD Cepovan
Matija Zamida, LD Toplice
Franc Zavrnšek, LD Mozirje
Marijan Zdovc, LD Prežihovo
Viktor Zorec, LD Braslovce
Martin Žuran, LD Markovci

Vsem jubilarjem iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Foto: J. Pop

S krvnega sleda smo se vrnili kar z dvema trofejama

Lovec in voznik tovornjaka **Ciril Matko** iz Kočevja je za usluge prevozov, ki jih je brezplačno opravil za GL Medved – Kočevje, dobil dovolilnico za odstrel divjega prašiča. Na dovolilnici je pisalo, da je lov določen v revirju Grintovec, za katerega sem bil kot poklicni lovski čuvaj zadolžen jaz. Dopoldne, bilo je 21. 7. 1982, se je Matko oglasi pri meni in dogovorila sva se, da se dobiva ob 17.30 pri meni doma.

Matko je bil točen in odšla sva na lov v omenjeni revir. Tam sem redno zalagal krmišče za divje prašiče, ki so ga tudi redno obiskovali. Povzpela sva se na prežo in se namestila. Nisva dolgo čakala, morda le 20 minut, ko se je na krmišču že pojavil divji prašič. Ocenil sem ga kot triletnega merjasca. Gostu sem namignil, da ga lahko odstreli, kar je Ciril takoj razumel. Po strelu je merjasec obležal v ognju. Ker sva bila še zgodnja, se nisva takoj odpravila s preže, ampak sva se odločila še malo počakati. Na krmišče sta kmalu zatem prišli še dve svinji z mladiči. Večja svinja se je približala mrtvemu merjascu in ga začela ovohavati, suvati, ob tem pa je tudi glasno krulila. In glej, čudo: merjasec je začel premikati zadnje noge. Cirilu sem takoj dejal, naj strelja še enkrat. Odvrnil mi je, da ni smiselno, ker da je vendar dobil smrti strel ter da bo le še izdihnil. Toda merjasec je začel

premikati še prednji nogi! Tedaj sem hitro in brez besed pograbil svojo puško, ki sem jo imel prislono v kotu preže, pomeril in sprožil. Samo tiho je »škljocnilo«. Isti trenutek sem se spomnil, da je ob prihodu na prežo sploh nisem napolnil! Medtem pa se je merjasec v hipu dvignil in pognal v gozd, za njim pa sta planili še obe svinji z mladiči. Zapustila sva prežo in se napotila ogledovat nastrel.

Tam, kjer je ležal merjasec, je bila precej velika luža krvi. Z dolgima nosovoma sva po krvnem sledu kakih 200 m prispela do take goščave trnja in robide, da nisva več videla krvi z očmi, pa tudi mračiti se je že začelo. Odšla sva domov. Med potjo domov sem Cirila vprašal, kakšen kaliber puške ima. Odgovoril mi je: 5,6 x 50 Mag. Le odmajal sem z glavo in se zamislil. Dogovorila sva se, da se bo naslednje jutro oglasil pri meni in bova odšla z mojima dvema psoma po krvnem sledu za ranjenim merjascem.

Ob 4.30 je bil Ciril že pri meni. Tudi jaz sem bil že pripravljen. S seboj sem vzel oba moja psa in napotila sva se na mesto, kjer sva prejšnji dan končala. Goščava je bila tako gosta, da psom nisem hotel kar spustiti vanjo. Raje sva jo obšla, se pomaknila nekoliko nižje in prečkala graben, po katerem je tekla voda. Nato sva se s psoma pomikala ob grabnu in prišla na merjaščevo sled, ki je vodil iz gošče. Oba psa sva vodila privezana. Ciril je vodil brak-jazbečarja Kastorja, brak-jazbečarko Ago pa sem vodil na slednem jermenu sam. Merjasec

je očitno prečkal graben in se po drugi stani napotil v gozd. Njegov sled nas je vodil še vedno ob grabnu. Prispeli smo do požiralnika (mesto na kraškem terenu, kjer voda ponikne v zemljo). Sledenje smo nadaljevali po dobro uhojeni stečini divjadi. Znašli smo se na zaraščenem travniku, kjer raste nekaj večjih lip. Od tam nas je sled odpeljal spet v strnjen gozd, kjer nismo prehodili več kot 50 m, ko se je Aga nenadoma ustavila in se zazrla v manjšo dolinico. Tedaj sem tam opazil trup neke živali. Stopili smo bliže in ugotovili, da leži truplo jelena brez glave. Kljub presenečenju in nenadni nepojasnjeni zadevi smo morali nadaljevati zasledovanje merjasca.

Sled nas je pripeljal v nekakšen žleb med dvema manjšima hriboma. Tam sem Cirilu rekel, naj sprči Kastorja. Pes se je takoj napotil v hrib in kmalu izginil v gozdu. Ni dolgo trajalo, ko sva ga zaslišali lajati. Po načinu in barvi laježa sem vedel, da oblajava še živega merjasca. Cirilu sem rekel, naj gre previdno do psa, ob tem pa naj bo skrajno previden, ker je merjasec še živ. Lovec me je ubogal in se hitro pomaknil v smeri laježa. Kmalu nato, ko mi je izginil izpred oči, sem že zaslišal strel, še malo zatem pa me je poklical Ciril in mi sporočil, da je merjasec uspešno umiril. Prosil sem ga, naj ga poskuša potegniti navzdol do mene. To je tudi storil, a je vlek tako nerodno, da je merjaščevo glava neke udarila ob kraški kamen in se mu je odlomil čekan. Presenečen, ko sem mu to pokazal, je slabe volje

zmajal z glavo, češ, kar je, je. Ob čestitki k lovskemu blagru sem mu stisnil roko in izročil vejico plena, da si jo je zataknil za klobuk. Nato sva ga skupaj z vrvema odveklela do jelenovega trupla brez glave.

Tedaj sva si lahko podrobno ogledala jelena in skušala ugotoviti vzrok pogina, saj na truplu ni bilo mogoče odkriti strela. Jelen je imel obe zadnji nogi tako raztrgani, da so kite kot niti štrlele z nog. Malo pred dolinico sva po sledovih in znakih na okoliškem rastlinju ugotovila, da se je jelen očitno boril za življenje z volkovi, ki so ga skušali usmrtiti. Vsa okolica je bila pomendrana in pohojena. Da pa jelen, ki so ga usmrtili volkovi, ni bil obgrizen oziroma načet, sva sklepala, da so jih morali od komaj ulovljenega plena pregnati ljudje, ki so mrtvemu jelenu tudi odrezali glavo in jo odnesli. Merjasca sva nato odveklela do travnika. Od tam je Ciril odšel po njegovo lado nivo, ki je bila parkirana slabih 400 m stran. Da se je s terencem lahko vrnil do mene, je moral zaradi zelo razgibanega terena prevoziti veliko daljšo pot. Merjasca sva naložila na vozilo in se odpeljala do Starega Brega. Pri hlevih sva srečala pastirja in ga vprašala, če je morda on odrezal jelenu glavo. Odvrnil nama je, da on tega ni storil, niti ni vedel zanj, da pa je prejšnji dan videl Rome, ki so obsekavali lipe in nabirali lipovo cvetje. Po vsej verjetnosti je bilo to njihovo delo, je bil prepričan.

Domov grede sva se ustavila v gostilni v Željnah, kjer sva na-

Visok krvni tlak (v. k. t. - hipertenzija) - »tihi ubijalec«

Visok k. t. je pogosta bolezen. Ocenjujejo, da v Sloveniji zanjo bolega 10 do 20 % odraslega prebivalstva. Zakaj ocena? Ker ima veliko ljudi visok k. t., ne da bi za to vedeli. Bolezen v začetku poteka brez težav. Če ga pravočasno ne ugotovimo in pravilno zdravimo, ima lahko za naše zdravje katastrofalne posledice. Literatura ga omenja kot tihega ubijalca.

Kdaj govorimo, da ima človek v. k. t.?

Svetovna zdravstvena organizacija dogovorjeno opredeljuje, da ima človek v. k. t., če ta dosledno presega vrednosti 160 mm Hg sistoličnega (višjega) in 95 mm Hg diastoličnega (nižjega) k. t. Nekateri menijo, da govorimo o povišanem k. t. že, če ta presega vrednosti 140/90 mm Hg. Zgolj za ilustracijo zapišimo, da je še konec osemdesetih let prejšnjega stoletja veljalo, da v starosti določimo sistolični tlak tako, da število 100 prištejemo leta. Bili so tudi veliko bolj strpni do nekoliko višjega k. t. pri starejšem človeku kot zdaj. Npr.: Winstonu Churchill (1874–1965) so namerili 190/90 mm Hg, pa se zaradi tega nihče ni preveč vznemirjal. Pri vseh svojih obveznostih, napetostih, odgovornostih in številnih dejavnostih (dobil je Nobelovo nagrado za literaturo) ter neprestano s cigaro v ustih je umrl v 91. letu starosti. Nekoliko višji k. t. pri starejših osebah je zaradi rigidnosti ožilja pričakovani in ga lahko štejemo kot normalnega.

Moški obolevajo pogosteje kot ženske. Pri 90 % bolnikov s povišanim k. t. ne najdemo organskega vzroka zanj ali ga še ne poznamo. Strokovno pravimo, da ima bolnik primarno ali esencialno hipertenzijo. Navezuje se na rodbinsko pogojenost, spol, starost, kajenje, debelost, čezmerno uživanje alkohola, življenjski stil z mnogo sedenja, visoko stopnjo družbenega in poklicnega stresa.

Pri preostalih 10 % bolnikov k. t. spremlja oziroma je posledica nekega organskega obolenja. Takšno hipertenzijo imenujemo sekundarno (drugotno). Zanj so krive: bolezni ledvic, motnje delovanja žlez z notranjim izločanjem, zapleti pri nosečnosti, vrsta prirojenih in pridobljenih srčnih napak in ožilja. Kaže, da tudi jemanje kontracepcijskih tablet povečuje nevarnost za hipertenzijo.

Visok k. t. zelo obremenjuje srce in ožilje; zvišuje nevarnost možganske kapi, popuščanje srca, je najpomembnejši dejavnik tveganja za aterosklerozo, posledični srčni infarkt in periferne motnje cirkulacije v spodnjih okončinah, prej ali slej povzroči okvaro ledvic (tarčni organi). Opisane okvare sodijo med najpogostejše kronične bolezni odraslih oseb in starostnikov, sodijo med najpogostnejše vzroke smrti.

Rekli smo, da visok k. t. nosi naziv »tihi ubijalec«, ker veliko ljudi z njim hodi okrog, ne da bi vedeli zanj, saj jim ne povzroča težav. Ne glede na težave priporočamo, da si človek da občasno izmeriti k. t. Če je ta normalen, je treba meritev ponoviti čez leto ali dve, pogosteje pa, če je ta hiba v ožjem sorodstvu. Če so izmerjene vrednosti mejne, pa večkrat, da lahko začnemo z zdravljenjem, če bi se zvišal.

Na podlagi enkrat namerjenega visokega k. t. še ne moremo reči, da ima človek bolezen, visok k. t., ker se čez dan spreminja, prilagaja se na različne potrebe telesa, povezane z naporom, vzburljanjem, spanjem. Če ob različnih priložnostih najmanj trikrat v mirovanju izmerimo visok k. t., lahko rečemo, da je oseba hipertoničen. Razumljivo, da že z enim samim merjenjem ob prisotnosti sprememb, ki jih povzroča pritisk (tlak), lahko postavimo pravo diagnozo.

Kako zdravimo visok k. t.?

Včasih je potrebna pri zelo povišanem k. t. takojšnja hospitalizacija, da se ugotovijo morebitni organski vzroki in posledične okvare, predvsem pa, da se visok k. t. normalizira in ugotovi potrebna kombinacija zdravil. Pri blagi hipertenziji je potrebno: da kadilci nehajo kaditi, pivci zmanjšajo količino popitega alkohola, predebeli morajo shujšati. Zmanjšati je treba uživanje živalskih maščob in kuhinjske soli, treba je spremeniti preobčutljiv odnos do zunanjega sveta (zame-re, sovraštvo, maščevalnost, konfliktnost), se telesno aktivirati. Ukrepi, ki se jih človek lahko loti sam, včasih preprečijo, da bi se mejni k. t. razvil v visokega. Če ne, je treba jemati zdravila, ki jih zdravnik predpiše v različnih kombinacijah. Včasih zadostuje zdravilo z eno samo učinkovino, večkrat pa kombinacija več učinkovin. Ker je bolezen kronična, je treba jemati zdravilo več let ...

Na splošno je prognoza dobra, če bolezen odkrijemo pravočasno, jo pravilno zdravimo in če bolnik sodeluje. Če gre za srčnožilno napako, bolno ledvico, nadlednično žlezo itn., je potrebna čim prejšnja operacija, ko še ni sprememb na tarčnih organih. Takšna hipertenzija se pogosto dokončno ozdravi. Pri esencialni hipertenziji je treba odpravljati prej opisane favorizirajoče dejavnike. Glavno breme tovrstnega zdravljenja nosi bolnik, rezultati pripadajo njemu. Brez njegovega sodelovanja ni uspešnega zdravljenja.

Kaj pa nizek krvni tlak (n. k. t. - hipotonija)?

Ljudje so pogosto zaskrbljeni, če si namerijo nižji k. t., kot je povprečno za njihovo starost. Najverjetneje je to tudi družinsko pogojen nizek k. t. in eden od pogojev za dolgo življenje.

Drugo je t. i. posturalna hipotonija, bolezen, pri kateri se tlak ne prilagaja spremembam položaja telesa. Lahko je tudi posledica jemanja zdravil. Včasih spremlja sladkorno bolezen - diabetes v pozni fazi ali v šokovnem stanju, pri oslavitvi srčne mišice, izgubi krvi ali drugih tekočin itn., kar ugotavlja in ureja zdravnik.

Prim. dr. Lojze Števanec

letela le na enega gosta, **Antona Miklavčiča** iz Želnj. Takoj je opazil, da ima Ciril vejico plena in ga vprašal, kaj je uplenil. »Merjasca,« mu je odvrnil. Prisedla sva k njegovi mizi in stekel je pogovor. Povedala sva mu, da sva našla poginulega jelena brez glave. Miklavčič nama je povedal, da je včeraj res neki Rom v gostilni prodajal jelenovo glavo. Ciril je prosil gostilničarja, če sme uporabiti telefon. Poklical je na območje postajo Milice in prijavil zadevo. Kmalu se je pripeljal miličnik in skupaj smo odšli do tabora Romov. Doma je bila samo Romka, ki pa ni hotela nič vedeti za jelenovo glavo ali rogovje. Nato ji je miličnik ukazal poklicati njenega moža, ki je že na prvi ukaz takoj prinesel jelenovo glavo.

Ko sva se poslavljala, me je Ciril pogledal in dejal: »Veš, Tone, slišal sem, da imaš dobre pse krvosledce, a to, kar sem danes doživel ob tebi in tvojih psih, mi to samo potrjuje. Res ste prava 'naveza' in pravi mojstri svojega dela! Odšla sva po merjasca, pa sva nazaj pripeljala kar dve trofeji!«

Po pripovedovanju

Toneta Novaka, upokojenega lovskega čuvaja GL Medved - Kočevje, zapisal **Franc Novak**.

SAJ NI RES, PA JE!

Kriv naj bi bil povoz divjega prašiča!

Daljnega 16. 5. 2000 ob 9. uri jutraj naj bi se zgodila prometna nesreča – **povoz divjega prašiča**. Pri tem naj bi voznica – **oškodovanka** dobila **hujše telesne poškodbe**: izvin vratnih vretenc, poškodbo glave ter prsnega koša, nakar so sledili pogosti pregledi in dolga zdravstvena rehabilitacija.

Dejstva in ugotovitve:

– Od 16. 5. 2000 do 5. 12. 2001 o tem dogodku LD ni bila obveščena niti od Policije niti od oškodovanke. O dogodku nismo vedeli ničesar.

– 5. 2. 2001 je oškodovanka izdala pooblastilo odvetniku za začetek tožbe proti upravljavcu lovišča LD Lazina.

– 5. 12. 2001 smo prejeli (kot upravitelji lovišča) od pravnega zastopnika oškodovanke zahtevek za plačilo odškodnine v višini 2.610.214,00 tolarjev z obdolžitvijo, da na cestišču nismo v zadostni meri poskrbeli, da divjad ne bi povzročala škode.

– 17. 7. 2002 je pravni zastopnik oškodovanke vložil odškodninsko tožbo zoper upravitelja lovišča LD Lazina.

– Iz pripravljalnega postopka je razvidno, da sta bili priči oškodovankin mož, ki o dogodku ne ve povedati ničesar, in policist, ki naj bi bil na kraju ogleda dogodka. Kot dokazno gradivo je priložen policijski uradni zaznam, izpisan šele pet mesecev po dogodku pod oznako 12/12/581 – 002 z dne 12. 10. 2000, ki pa je izpisan skrajno površno ter brez žiga. Priloge k gradivu so tudi zdravniška potrdila, ki dokazujejo, da je imela oškodovanka zdravstvene težave z vratom že v letih 1991 in 1999, od leta 1987 pa se je redno zdravila zaradi težav s hrbtenico in križem. Zdravstvena stroka dokazuje tudi hude degeneracijske poškodbe. Priloga, kot dokaz oškodovanja glede prihodka, je tudi potrdilo delodajalca oškodovanke glede bolniškega staleža (od 1. 5. 2000 do 31. 8. 2000). Škodni dogodek pa naj bi se zgodil 16. 5. 2000. Torej 16 dni po začetku bolniškega staleža oškodovanke.

– 17. 4. 2003: Okrožno sodišče Novo mesto izreče sodbo v imenu ljudstva, in sicer po načelu OBJEKTIVNE ODGOVORNOSTI in po načelu KRIVDNE ODGOVORNOSTI – citiram: »Ker na delu ceste, kjer je prišlo do škodnega dogodka, ni bila postavljena varovalna ograja, niti prometni znak.«

– Po pritožbi upravitelja lovišča na Višje sodišče v Ljubljano (10. 3. 2004) le-to pritožbo zavrne. V obrazložitvi soglaša z dejstvi in ugotovitvami prvostopenjskega sodišča ter podpira verodostojnost priče (policista) oglednika kraja dogodka, ne upošteva pa dejstva, da je bil uradni policijski zaznamek napisan šele 12. 10. 2000 (pet mesecev po dogodku!), in to skrajno malomarno, brez skic ali navedbe kakršnih koli materialnih dokazov (znamenj ali ostankov dejanja) ter brez uradnega žiga. Višje sodišče je tudi sprejelo zaključek prvostopenjskega sodišča, da kljub vedenju tožeče stranke o tamkajšnjem pogostem prehodu divjadi vso krivdno odgovornost nosi prvotožena stranka – citat: »Zaradi opustitve pobude za postavitev prometnega znaka in pa opustitve postavitve varovalne ograje.«

– 7. 5. 2004 Okrožno sodišče Novo mesto naroči sodnega izvedenca za cestnoprometne predpise. Ta je 20. 9. 2004 v spisku raziskave ugotovil:

– oškodovanka in priči zaslišani šele 23. 1. 2003,

– oškodovankin mož (kot pričča) o dogodku ne ve povedati ničesar,

– preglednost cestišča, kjer naj bi se zgodil dogodek, se začne že pri 135 m,

– o prometni nezgodi je napisan zelo površen in pomanjkljiv policijski zaznamek: ni skice, ni izmerjene zavorne poti, ni dokazil (stekla ali barve vozila, ni plastike ali dlake ter ni krvi), KAR PA BI OB NAVEDENEM TAKO HUDEMU TRKU VSEKAKOR MORALO BITI.

– Na podlagi oškodovankine izjave, da je vozila počasi in po oceni sodnega izvedenca naj bi bila hitrost vozila od 40 do 50 km/h, se postavlja vprašanje, ali so ob tem dogodku lahko nastale tako hude poškodbe.

– 20. 2. 2006 upravljavec lovišča (Lovska družina Lazina) vloži zahtevek za revizijo zoper sodbo Višjega sodišča v Ljubljani, ki pa jo je 6. 11. 2008 zavrnilo.

– 14. 9. 2009 Okrajno sodišče v Kočevju izda sklep o izvršbi o izterjavi 17.352,64 evra.

Na podlagi vsega navedenega je nam navadnim smrtnikom kristalno jasno, v kakšni pravni državi živimo ter kako dandanes delujejo institucije – policija, sodstvo in tožilstvo, ki so postavljeni predvsem za zagotavljanje reda in pravičnosti. Ob ravnanju primer ni imel nikaršnega dokaznega gradiva.

Ugotavljamo:

CELOTNA ZADEVA JE BILA IZPELJANA LE NA PODLAGI IZJAVE »NAMIŠLJENE OŠKODOVANKE«.

Povzročena nam je bila huda krivica. Lahko rečemo, da nam je bilo skupaj z našimi stroški pravde ter plačilom oškodovanki prek sodstva legalno ukradeno 22.742,36 evra.

France Robida
LD Lazina - Hinje

Pripis:

Razumeti je prizadetost upravljalca lovišča, saj človek skoraj ne verjame, da se zadeva, kljub očitnim pomanjkljivostim LD v pravnem postopku, ki jih je mogoče razbrati iz navedenih dejstev, lahko tako razplete in reši. Toda zdaj ni čas za stokanje, pač pa za organiziran pravni boj in lovsko pravico! Predvsem pa ima vsaka LD čas za pripravo preventivnih ukrepov v primeru takšnih pravnih

pri čemer je treba upoštevati svetovalno pomoč Komisije za upravno-pravne zadeve LZS. Le pravno dobro poučeni in pripravljeni se bomo lahko zoperstavili vsem nevarnostim pravne države, ki je začela lovce obravnavati kot premožne podjetnike. Smo v kapitalizmu, kjer se vse žal vrednoti le skozi denar; tako ravna tudi državni uradniki in tisti, ki na koncu vseh naših predlogov odločajo o odstrelu in drugih pravicah. Zato se je že lani uredniški odbor odločil, da bomo v poduk upravljavcem lovišč (LD) objavili prispevek našega dolgoletnega sodelavca **B. Avbarja o odškodninski odgovornosti LD za povzročeno škodo od divjadi** (Naše ceste – krvavi mlini za divjad; Lovca, 1/2010, str. 31), v katerem je glede na primere iz sodne prakse natančno predstavil (in jasno opozoril) na problematiko »krivdne odgovornosti lovske organizacije«. Vredno si ga je prebrati ponovno! Eno izmed načel civilnega pravnega postopka je, da je pomembna večšina pravnega, kjer sodišče materialno pravico ugotavlja le v okvirih dokaznih predlogov, ki jih predloži LD. No, upali bi si trditi, da je imela v tem pogledu LD Lazina - Hinje smolo, saj se je očitno premalo zavedala, da za odškodninsko pravdo ne veljajo pravila kot v kazenskem

postopku. Pravno-laično pa bi si upal tudi trditi, da je LD slabo ali vsaj zelo nerodno in pomanjkljivo zaščitila svoje pravice v sodnem postopku, v katerem očitno ni uspela navesti vseh zanj pomembnih dejstev ter predložiti vseh pomembnih dokazov.

V primeru trkov divjadi z vozili na cesti velja »krivdna« **odgovornost** upravljavca lovišča in ne objektivna (**torej z obrnjenim dokaznim bremenom**), češar se premalo zavedajo tudi vodstva drugih LD! LD mora že prej storiti vse, da bo v primeru pravde lahko dokazala, da je storila vse, da taka škoda ne bi nastala. Predvsem pa je treba navesti (1), da je vedno v celoti opravila načrtovani odstrel divjadi; (2) predložiti mora vse svoje pisne zahteve za postavitve prometnih znakov I-18 »divjad na cesti« na vseh lokacijah, kjer ve za stalne prehode divjadi prek ceste; (3) predložiti mora tudi dokaze o preostalih ukrepih v tej smeri (npr., kje je postavila kemične ograje za odvrčanje divjadi od ceste). Dokazovati je tudi umestno, da na nekom odseku ni »stalnega« prehoda divjadi, ampak zgolj naključni (pripravljen naj ima zemljevid lovišča s cestami in označenimi stalnimi prehodi).

Za uredniški odbor LZS
Boris Leskovic

Tradicionalno srečanje lovske družine

Začelo se je leta 1981 s po-bratenjem lovske družine **Borovnica** in **Vinski Vrhovi**. Leta so tekla in družabnim prireditvam so se pridružile še druge lovske družine. Maja letos so se v lovske domove Rakitna srečale **LD Rakitna, Borovnica, Vinski Vrhovi** in **Tomišelj**. Slednja se je letos tradicionalnemu srečanju pridružila prvič. Če bo sodelovala še naprej, bo imela čast naslednje leto organizirati naslednje srečanje.

Bila je deževna sobota, a v lovske domove je udeležence čakal topel in sončen sprejem. Po sprejemu smo odšli v telovadnico osnovne šole Preserje, kjer so se vse štiri ekipe LD pomerile v malem nogometu. Ekipa 4 x 4 in čas 2 x 10 minut; vsaka ekipa se je pomerila z vsako. Trajalo je vse dopoldne. Tekmovalci, od rosnih mladih članov do dedkov, so brcali žogo. Navijači pa smo se umikali žogi, saj igralci niso imeli začrtanega avta. Igrišče je bilo tudi pod našimi klopmi, kjer smo sedeli. Vidnih poškodb ni bilo, igralci pa so bili videti: eni kot profesionalci, drugi pa so kazali še težave z obvladovanjem žoge. Ploskali smo in spodbujali vse korenjake na igrišču. Manjše poškodbe smo oskrbovali z navadno vodo, ledom in s posebno vodo, ki je imela okus po borovnicah.

Vsem tekmovalcem je bila skupna volja po druženju in ne rezultat. Nismo videli »grobe igre«, mogoče kakšen tesen, nenačrten stik. Za igralce je veljalo pravilo, da so goli majhni in da ni vratarjev. No, videli smo tudi primere, ko so bili goli predmet naslanjanja, ki se nikakor ni hotel ločiti od igralca. Pa kaj? Pomembno je bilo druženje ...

Sodnik **Zdene Zalar** je imel zelo lahko delo, vodil je samo preglednico z rezultati, piskal pa je le kote. Hvala mu.

Rezultati na igrišču so bili naslednji:

1.	Vinski Vrhovi	Rakitna
	0	3
2.	Tomišelj	Borovnica
	3	4
3.	Vinski Vrhovi	Tomišelj
	0	4
4.	Rakitna	Borovnica
	1	1
5.	Tomišelj	Rakitna
	1	0
6.	Vinski Vrhovi	Borovnica
	0	2

Foto: I. Holy

Tekmovalne ekipe štirih LD ...

Foto: S. F. Kope

... in razglasitev najboljših

Narava skriva v gozdovih in kulturni krajini, ki si jo deli z divjadjo, veliko nevarnih pastí, ki jih ljudje hote ali ne hote postavljajo ali puščajo na travnikih ali ob njivah ali preprosto in brezbržno odvržejo.

Ena takih na videz nedolžnih stvari je tudi najlonska vrvica, s katero posamezniki omejujejo gibanje živine na pašnikih. Vanjo se je, neznano kako, zapletel nesrečni srnjak (na fotografiji). Kaj je vse prestajal in kako dolgo se je skušal znebiti zahrbtné zanke, si lahko le predstavljamo. Naposled si je vrvico tako zadrnil in ovil tudi okrog vratu in nog, da je skoraj poginil. Agonije in nadaljnjih muk ga je odrešil naš lovec Tomaž.

Kam so izginili nekdani lepi, z leseno ograjo ograjeni pašniki za živino? – Stanislav Grl (LD Peca - Mežica)

Končna razvrstitev pa je bila naslednja:

1. LD Borovnica
2. LD Tomišelj
3. LD Rakitna
4. LD Vinski Vrhovi

LD Borovnica je tako prejela tudi prehodni pokal.

Ob razglasitvi sta bila govornika poleg mene še podpredsednik LZS mag. Lado Bradač, ki je tudi starešina LD Tomišelj, in starešina gostujoče LD, naš stari znanec Marjan Šivic, ki je bil glavni in odgovorni urednik za celotno prireditev.

Najboljši so prejeli pokale in prehodni pokal. Edina udeležena lovka Barbara Ložar je prejela posebno nagrado, v kateri je

lovišču LD Laze mu je uspelo upleniti res zanimivega »tri-rogega« srnjaka. Že nekaj časa ga je opazoval in spremljal njegovo gibanje ter spreminjanje teritorialnih meja.

Zanimivo rogovje starega srnjaka (starost je ocenjena na 10+) ima tretji rog nad desno očesno votlino (z normalno razvitem čelnim nastavkom in slabotnejšo rožo). Kot zanimivost je treba zapisati, da je imel srnjak deformacijo na desni spodnji čeljustnici. Zato je bila ne-normalna obrablenost predmehljakov P_1-P_3 , medtem ko se je leva stran čeljusti obrabljala normalno in so P_1-P_3 ter M_1-M_3 zelo obrabljeni s skoraj ravno površino, brez brazd.

bila tudi buteljka vina – pozni jagodni izbor z Vinskih Vrhov s posebnim posvetilom (obljubil sem ji, da ga ne bom izdal širši javnosti).

Za hrano sta skrbela člana LD Rakitna. Mojster Aco je poskrbel za dve vrsti slastnega golaža in kot skromno pozornost je prejel manjše spominsko darilo. Zaključek je trajal pozno v noč (kot sem vedel in tudi naslednje dni izvedel, so nekateri odhajali domov šele naslednji dan).

Torej, puška ni edino lovčevorojstvo. Kot sem videl in se mi je potrdilo, k orodju lovcev spada tudi žoga, čeprav je športni pripomoček, vendar je pomembno orodje za medsebojno druženje. Udeleženci že nestrpno čakamo naslednja srečanja.

Mag. Srečko F. Kope

Mehanske poškodbe na lobanji, ki bi bile lahko vzrok za tretji rog, ni bilo zaznati.

Na desnem rogu ima na vrhu razvite štiri čisto majhne izrastke kot nekakšno krono z vdolbinico na sredini.

To je Urošov prvi srnjak v LD Laze, kjer je član že četrto leto.

J. T.

Še vedno dovolj zanimanja za gozdne kure

Slovenski lovci že skoraj tridesetletja ne lovimo več velikega petelina, nekaj let manj tudi ne ruševca in gozdnega jereba. Kljub temu se med lovci vsako leto na začetku maja še vedno pojavi zanimanje za stanje koonogih gozdnih kur v naših loviščih. Poleg skupin lovcev, ki so še vedno pripravljene za (ne)obvezno spremljanje stanja (monitoring) in štetje velikega petelina in ruševca, je tudi nekaj lovcev in drugih ljubiteljev gozd-

Zanimivo rogovje srnjaka samotarja

Lepa nedeljskega večera, 23. maja, se je lovcu Urošu T. nasmehnila lovska sreča. V

nih kur, ki v spremstvu lokalnih lovcev vsako leto redno obiščejo rastišča velikega petelina in ruševca in o podatkih poročajo dr. **Miranu Času** z Gozdarskega instituta Slovenije in drugim zainteresiranim raziskovalcem.

Še posebno obiskana so rastišča v Mežiški dolini, ko po dolgi in hudi zimi, na Koroškem milih zim skoraj ne poznamo, oživi rastišča na pobočjih Pece, Smrekovca, Olševe, Uršlje gore, Kozjaka in na višjih predelih slovenjraškega Pohorja. Tako zanimanje izvira iz časov, ko so bile gozdne kure še lovna divjad, nič drugače skoraj ni zdaj. Le da zdaj mladih lovcev skoraj ne zanima več, kako se v času parjenja oglašata veliki petelin in ruševca in kako »vozi kočijo« ruševca. To žal samo potrjuje, da dolgo znano ugotovitev, da nekatere lovce zanimajo in privlačijo samo tiste gozdne živali, na katere je dovoljen lov!

Mogoče je tako tudi prav! Tako je vsaj več miru v rastiščih, kjer je še vedno mnogo teh plemenitih gozdnih bitij. Pa ne zaradi zakona, ki prepoveduje lov na gozdne kure, ampak zaradi splošnega zanimanja za dogajanje v naravi in primerjav s sosednjimi deželami. Koroški in drugi slovenski lovci, seveda tisti, ki že desetletja spremljamo življenje velikega petelina in ruševca, radi tudi na glas povemo, da so v Ljubljani razne zakonske predloge sprejeli ljudje, ki nikoli niso prav dobro vedeli, koliko je kje gozdnih kur in kako živijo. Tudi tega ne, da slovenski lovci s puško doslej nismo iztrebili še nobene živalske vrste in da gozdne kure nikoli niso bile ogro-

žene zaradi lova. Znano je tudi, da avstrijski lovci vsako leto odstrelijo ne malo velikih petelinov in ruševcev, pa jih je še vedno dovolj; to velja tudi na oni strani Pece! »Nič ne bi bilo narobe, če bi bil lov odprt na ruševca tudi v Sloveniji,« radi porečejo koroški lovci z one strani Pece, ki dobro poznajo številčnost velikega petelina in ruševca na Peci. Čeprav pri nas ni lova na velikega petelina že od leta 1983, se njegovo število iz leta v leto manjša in se je v tridesetih letih že skoraj prepolovilo, ugotavljajo z vsakoletnimi štetji in opazovanji. Zato po vseh negodovanjih in podatkih o vsakoletnih štetjih (te smo doslej vedno opravljali samo lovci, ki to počnemo tudi dandanes), smo že zdavnaj ugotovili, da lov na gozdne kure na Slovenskem ne bo nikoli več dovoljen. S tem se radi pohvalijo tudi nekateri

člani DOPPS, ki si prav to štejejo za enega svojih velikih uspehov. Še dobro, da lahko vsak pohodnik brez kakršnih koli omejitev, le da spoštuje gozdni mir, hodi v rastišča in prisluhe svatovskemu petju. Če je priložnost, dogajanje tudi posname ali fotografira.

Na Koroškem zaenkrat spoštujemo vsaj gozdni hišni red! Lovci in nelovci zunaj Koroške radi obiščejo koroška rastišča velikega petelina in ruševca v spremstvu domačih lovcev. Tako že kar nekaj let na Koroško prihajajo lovci s Primorske, Notranjske in zamejske Italije. Lani je bila na Peci ekipa snemalcev TV Primorka, na čelu katere je bil cenjeni slovenski lovski snemalec in urednik oddaje Zelena bratovščina **Edo Krašna**. Pred tremi leti so prvič prišli tudi lovci z Notranjske v kraljestvo velikega petelina na Polovcu in na Kamnu v LD Bistra, kjer so

slišati in videti tri ruševce, so bili vsi zadovoljni z obiskom Uršlje gore. Kako tudi ne bi bili, saj jih je že zelo zgodaj zjutraj takoj po vstopu v kraljestvo velikega petelina predramilo njegovo klepanje. V toplem planinskem domu na Gori pa jih je čakala tudi dobra lovška malica, ki jim je zaradi prijetnega dogodka in nepozabnega druženja še toliko bolj teknila.

Matjaž Kralj

Medvedek na Barju

V zdaj že dolg niz bolj grenkih kot prijetnih zgodb o sodobni usodi medvedov na Slovenskem dodajamo še naslednjo.

V ponedeljek, 10. maja, popoldne je voznik primestnega avtobusa pri vaseh Lipe in Črna vas ob cesti opazil medvedjega mladiča in o tem obvestil domačina iz Lip **Florjana Škrabo**. Ta je šel pogledat ob cesto, vendar ni opazil ničesar. Pozneje se je odpravil k bližnji Iški in tam izlival vodo iz svojega čolna, ki ga sicer uporablja za priložnostno plovbo po Ljubljani.

Nenadoma je – kot pripoveduje –, zagledal medvedka, ki je kukal iz grmičevja proti njemu, oddaljen vsega nekaj metrov. Težak naj bi bil kakšnih šest do osem kilogramov, mladostne sivkaste barve, vsekakor mladič iz zadnje zime. Poskusil ga je prijeti, vendar se mu je izmuznil in se odmaknil v obrežno grmovje.

Foto: M. Kralj

Koroški in notranjski lovci ter planinci radi prisluhnejo svatovski mu napevu velikega petelina in ruševca na Uršlji gori.

Lovci LD Kranjska Gora smo na novo krmišče ob gozdni cesti, ki vodi v dolino Belce, pritrdili napis: »Tu lovski je revir, divjad potrebuje mir.« Tako smo želeli opozoriti mnoge kolesarje, turiste, planince, pohodnike, gobarje, ki prihajajo v ta predel Karavank pod Kepo, naj se v naravi vedejo mirno in spoštljivo do divjadi. M. Kersnik

Foto: Čebon

z velikim zanimanjem prisluhnili koroškemu gozdnemu svatovskemu napevu gozdnega trubadurja. Prišli so na povabilo **Janeza Švaba**, črnjanskega župana in lovca LD Bistra, ter **Dušana Leskovca**, starešine LD Slovenj Gradec. Letos je bil organiziran obisk rastišč velikega petelina in ruševca na pobočjih Uršlje gore. Notranjskega lovca **Sandija Debevca**, starešino LD Črna Jama, Dušana Leskovca in še štiri druge velike ljubitelje zelene bratovščine in slovenskih gora z Notranjske in Koroške – **Mirana Juraka**, **Milana Likarja**, **Jožeta Temnikarja** in **Filipa Ruprehta** – sta tokrat na Uršljo goro popeljala **Tone Navodnik**, starešina LD Prežihovo - Kotlje, in spodaj podpisani kotuljski lovec. Čeprav je le **Rotarjeva** skupina imela srečo

Medvedek se je sam znašel na Ljubljanskem barju ...

Vse skupaj se je dogajalo čisto blizu precej prometne ceste, ki vodi od Črne vasi proti Podpeči, zato je Florjana najbolj skrbelo, da živalca ne bi skočila pred kakšen mimo vozeči avto. Poklical je sina **Dejana** in **Janeza Kramarja**, člana LD Tomišelj, iz Črne vasi. Skupaj so medvedka prijeli, fotografirali z »mobilcem« – fotografije so žal slabe kakovosti – in poklicali po pomoč na Zavod za gozdove Slovenije. Janez Kramar, s katerim smo se pogovarjali, nam je

povedal, da je medvedku čez glavo in oči vrgel kar svoj površnik, da pa ga je mladič v stiski vseeno »uspel« malce uščipniti z zobmi. Do prihoda intervencijske skupine ZGS ga je zaprl v ograjen prostor na svoji domačiji tik ob bližnji Iški.

Zgodbo smo preverili na ZGS, pogovarjali smo se z inž. **Milanom Podlogarjem**, gozdarjem z grosupeljske enote ZGS (sicer članom LD Rakitna in Turjak), ki je sodeloval v akciji, ki jo je usklajeval inž. **Marko Jonozovič**. Podlogar je potrdil, da so prišli poiskati mladiča, ki je bil v dobri kondiciji in ni kazal znamenj bolezni ali shiranosti. Od članov oziroma od gospodarja LD Tomišelj **Zdravka Lesice** so izvedeli, da so mladiča opazili na območju vasi Tomišelj že v soboto, torej 8. maja. Na tamkajšnjem območju so pravzaprav opazili medvedko z dvema mladičema. Prav v tistih dneh so na bližnjih pobočjih Krima opazili tudi medvedko z enim mladičem. Utemeljeno so sklepali, da je ista medvedja mati in da je najdeni mladič verjetno eden od dveh že prej opaženih. Zato so sprejeli sklep, da ga bodo vrnili v naravo – izpustili so ga na območju Krima, na območju, kjer so nazadnje opazili medvedko.

Upati je, da se zgodba medvedje družinice srečno nadaljuje nekje v krimskih gozdovih; da so bila torej sklepanja lovcev in gozdarjev pravilna, da je res ista mati in je mladič njen in da so se srečno našli. Če ni tako, je medvedkova usoda že »zapečaten«, a saj drugih rešitev (azil, živalski vrt) tudi ni bilo. Seveda pa se postavlja kar nekaj vprašanj. Nenavadno je že to, v kakšnih okoliščinah je medvedka sploh lahko izgubila mladiča, ki je potem zataval čez Ljubljansko barje do Ljubljane. Upati je, da resnični scenarij ni bolj črn: da morda ne gre za isto medvedko, da ni bil kakšen nezabeležen povoz ali morda celo strel po pomoti ali namerno – v nepravo tarčo?!

Štefan Kutoš

Mački je uspelo obdržati plen

Na običajnem večernem opazovanju srnjadi 28. 5. 2010 sem bil priča zanimivemu prizoru med mačko in lisico, ki sta se borili za miš. Mačka je že pred prihodom lisice nekaj časa potrpežljivo prežala na miš

Majsko jutro na Uršlji gori. Lisica je želela mački na vsak način odvzeti ulovljeni plen. Dokumentarni posnetek z GSM.

pred mišjo luknjo. Po dolgem in napornem lovu ji jo je uspelo zgrabiti. Prav v trenutku, ko si je hotela privoščiti slasten obrok, pa je na travnik naenkrat pritekla lisica. Usedla se je v bližino mačke in jo sprva nekaj časa opazovala, nato pa je začela počasi krožiti okrog nje. Po treh krogih je lisica mačko napadla z očitnim namenom, da bi ji odvzela ulovljeni (težko zasluženi) plen. Med njima se je razvel hud boj, vendar lisici ni uspelo, da bi ji odvzela plen, saj se je mačka srdito borila zanj. Po dolgotrajnem boju je lisica le uvidela, da mačka ne bo popustila in da se za plen bojuje na vse kremplje; »ucvrta« jo je nazaj v gozd. Menim, da si bo tista lisica za vedno zapomnila, kako ostri so mačkini krempelji in zobje.

Marko Gerold
LD Radlje ob Dravi

Za teboj žalujejo tudi gamsi in gore ...

Sedmega aprila je preminil 50-letni sodelavec uredništva Lovca – lovec, izjemen naravoslovni fotograf, moj iskreni prijatelj – **Martin Rovšček - Tinki** (rodil se je 26. 12. 1947 v Modreju na Tolminskem). Naposled se je v njem razbohotila in zmagala njegova zahrbtna bolezen, ki ga je razjedala kljub njegovi močni volji in boju z njo. Ob pomoči narave, v katere nedrje se je zatekel skoraj vsak dan, ji je dolgo uspešno kljuboval. Tinki je verjetno tudi zato toliko intenzivneje in pospešeno doživljal naravno okolje in podzavestno hitel zapisovati trenutke v njej s fotografskim aparatom. Največ intimnih zapisov smo dobivali v uredništvo Lovca, kjer se je z leti nabrala boga-

ta bera njegovih »zamrznjenih trenutkov« s prijatelji in znanci; divjimi živalmi, predvsem gamsi, kozorogi, mufloni, gorskimi rastlinami in neokrnjenim visokogorskim svetom Triglavskega narodnega parka. Že pred veliko leti je Martin puško zaklenil v omaro in jo zamenjal s fotografskim aparatom. Le v naravi se je počutil kot nikjer drugje na Zemlji. V tesnobnih notranjih občutkih, ki jih je sprožala bolezen, mu je narava nudila zavetje, dom, ljubezen, hrano in pijačo; le v njej se je počutil tako kot nikjer drugje. Predvsem mir, moč, pogum in zadoščenje je dobival od nje.

V poslovnih trenutkih ob njegovem preranem grobu je njegov najtesnejši prijatelj in sodelavec **Branko Lončner** med drugim rekel: »Pogovor z naravo je bila tvoja tiha intimna molitev, ki te je ohranjala in vodila do novih

življenjskih moči, novih izkušenj, prepletenih z vrednotami spoštovanja, potrpežljivosti in odgovornosti. Vedrejšega te je znova in znova vračala med nas. Narava ti je dovolila, da si del nje, da si lahko polno občutil njeno neizmerno lepoto, ki ti je širila srce, ti odpirala oči in te nevsiljivo učila ... Vse to, kar si nato z besedami in podobami prenašal tudi nam ...«

Martin - Tinki, kot smo ga klicali prijatelji, je imel izostreno oko za zapisovanje vrednih naravnih trenutkov. Znal je ujeti vse enkratne dnevne in sezone odenke in značilnosti narave gorskega sveta in njegovega življenja. Njegovo fotografsko gradivo, ki ga je v oblazinjeni kuverti redno pošiljal v uredništvo, je izjemno bogato. Še desetletja bo Tinki s svojimi deli »živel« v lovskem glasilu, ki mu je bil tako zvest kot redko kdo. Njegova zapuščina je ena najobsežnejših in najvrednejših avtorskih arhivov, posnetkov visokogorske divjadi, rastlin in narave. Le športnik - alpinist in fotolovec lahko ustvari takšen opus.

Tinki je bil velik človek, ki je rad pomagal ljudem, le redko pa je od njih pričakoval vračilo. Bil je skromen, trmasto vztrajen in včasih tudi svojstveno občutljiv. Otroci so radi prisluhnili njegovim predavanjem ob projekcijah njegovih posnetkov gorskega sveta in nežni glasbeni spremljavi. Z njegovo pomočjo so spoznavali svet tam zgoraj, kamor so z dvorišč le upirali poglede. Več kot desetletje je

Arhiv OŠ Dušana Munih - Most na Soči

Naravoslovni fotograf in sodelavec Lovca Martin Rovšček - Tinki (26. 12. 1947 – 7. 4. 2010) na enem izmed njegovih zadnjih projekcij in predavanju šolski mladini o divjadi in naravi slovenskega visokogorja.

Branku Lončnerju, ravnatelju OŠ Dušana Muniha – Most na Soči, in njegovim sodelavcem – pedagogom pomagal ustvarjati in bogatiti edinstveno naravoslovno učilnico, katere vrednosti se nekateri žal vse premalo zavedajo.

Uredništvo Lovca in vsi, ki smo se s Tinkijem srečevali, se ga bomo spominjali z najlepšimi in hvaležnimi občutki. Ob zapisovanju mojih misli, ko sem podoživljal njegovo osebnost in spomine na najina srečanja, skupne lovske doživljaje in uredniške dogovore, mi je v ušesih neprestano odmeval njegov večkrat izrečeni rek v tolminskem naglasu: »Živeti z naravo – pomeni živeti dlje!« Tolaži me misel, dragi prijatelj, da si prav z njeno pomočjo živel dlje kot bi sicer s svojo hudo boleznijo. Mirno počivaj pod naravnim okoljem, ki te je mirilo in ti nudilo tolažbo!

Boris Leskovic

Pa še »salamijada« lovcev in kmetov

Lovci in kmetje smo se tudi letos zbrali v lovski koči na Kopitniku, ki je v lasti Lovske družine Dol pri Hrastniku. Ko-

pitnik leži zahodno nad Rimskimi Toplicami na nadmorski višini 914 metrov. V bližini je tudi planinska koča, sicer pa območje sodi v Občino Hrastnik.

Že drugo leto zapored smo se lovci in kmetje udeležili t. i. »salamijade«, ki naj bi postala tradicionalna. Imenovana je bila trčlanska komisija v sestavi: predsednik **Tine Paskvale** in člana **Jože Drgan** in **Jožef Stritar**. Komisija je ocenjevala predložene suhomesnate izdelke, ki jih je bilo kar 17, imela pa je res težko nalogo, kajti letos so se izdelovalci zelo potrudili in

naredili kakovostne izdelke. Na prvo mesto se je uvrstil kmet **Jože Čeh**, na drugo kmet **Franc Hercog**, na tretje pa **Stane Marolt**. Za domači želodec je priznanje prejel kmet in lovec **Anton Povše**. Vsi so prejeli tudi pisna priznanja.

Šele v poznih večernih urah smo ob pokušini kakovostnih suhomesnatih izdelkov in kozarčku rujnega zaključili našo salamijado in si obljubili, da se bomo prihodnje leto spet srečali. Druženje se je razvilo v poučno izmenjavo izkušenj, predlogov in mnenj o izdelavi in zorenju

Prejemniki priznanj za najboljše suhomesnate izdelke

Foto: J. Stritar

NAJSTAREJŠI IN NAJMLAJŠI

Konec letošnjega maja je naš član, **Anton Klepec**, slavil 85. rojstni dan. Tone, kot ga kličemo prijatelji lovci, nas je ob tej priložnosti pogostil v lovskem domu LD Šentjur, katere član je vse od leta 1973. Vsi lovci smo se radi odzvali povabilu in se ob dobri hrani in dobri kapljici poveseleli ter pogovorili z našim Tonetom, ki je kljub spoštljivi starosti še vedno aktiven lovec in redno zahaja v svoj revir Resevno. Tam ima letos tudi veljavno dovolilnico za odstrel starejšega srnjaka. Vsi lovci LD Šentjur smo mu zaželeli veliko zdravja in še veliko lovskih užitkov. Ob tej priložnosti je nastala zanimiva fotografija, na kateri sta naš najstarejši lovec **Anton Klepec** in najmlajši lovec LD Šentjur **Nejc Podgoršek**, ki šteje 18 let. – Foto: Brane Podgoršek

suhomesnatih izdelkov. Tudi s tako obliko sodelovanja krepimo pri nas že tako dobre odnose med kmeti in lovci.

Jože Stritar

Trophy XLT

Predstavljamo vam nov model strelnega daljnogleda **Bushnell Trophy XLT**. Strelni daljnogled Bushnell Trophy spadajo med najbolj preizkušene strelne daljnogleda v zgodovini. V preteklosti so se izkazali kot izjemno trpežni daljnogledi za vsakdanjo terensko rabo.

Uvrščamo jih v sredino ponudbe firme Bushnell. Med opazovalnimi in pri strelnimi daljnogledi predstavljajo enega najbolj tržno uspešnih segmentov.

Strelni daljnogledi Trophy nudijo izjemno čisto in ostro sliko. Njihova posebnost je zelo kontrastna prevleka leč Amber bright. Glavna značilnost prevleke je, da poudari t. i. jelenje rdečo barvo, s čimer jo loči od preostalih rjavih barvnih tonov, ki jih je v gozdu veliko. Daljnogledi Trophy so namensko razviti za lov na srnjad in jelenjad. Patentirana prevleka Amber bright zmanjšuje varovalne učinke jelenove naravne obarvanosti in tako je jelenjad bolj vidna. Učinki prevleke so najbolj vidni pri gozdnem lovu. Povečani barvni kontrast boste zelo dobro opazili tudi na običajni lovski tarči srnjaka. To se posebno opazi, če daljnogled primerjamo s katerim drugim, ki nima prevleke. Skupaj z večplastno prevleko leč, ki je namenjena izboljšanju svetlobne prepustnosti, so daljnogledi Trophy odlični tudi za lov v mraku. Njihova svetlobna prepustnost je 91 %.

Novost v seriji Trophy za leto 2010 je model XLT. Tako so sedaj daljnogledi serije Trophy še boljši. Izboljšana večslojna prevleka leč omogoča jasnejšo sliko v kritičnih trenutkih v večernem mraku, preden se popolnoma stemni.

Bushnell

Model: 733960, povečava: 3-9 x 40, križ: multi-X, teža: 400 g, dolžina: 302 cm, vidno polje: 12 m (3 x)/4 m (9 x), izhodna zenica: 13,3 mm (3 x)/4,4 mm (9 x).

Telo daljnogleda je enodelno. Daljnogledi Trophy XLT so v postopku končnega preizkusa podvrženi zelo zahtevnemu testiranju na udarce v posebni napravi, ki simulira stotine trzajev lovske puške v močnem kalibru. Že v osnovnem kompletu imajo serijsko nameščeno zaščito leč na objektivu in okularju tipa **Butler Creek**. Zaščitni poklopci se odpirajo na vzlet in so čvrsto pritrjeni na daljnogled, tako da jih ne moremo izgubiti. Ščitijo dragocene leče v objektivu in okularju daljnogleda pred vlago, zameglitvijo in umazanijo.

Strelni daljnogledi Trophy XLT so 100 % vodotesni, odporni proti udarcem in zameglitvi. Polnjeni so z dušikom, nastavitveni bobniči pa imajo korekturne stopnje velikosti 7 mm na 100 m in omogočajo zelo natančne nastavitve namerilnega križa.

Prikazani strelni daljnogled **3-9 x 40** je najbolj klasičen primer univerzalnega lovskega strelnega daljnogleda za vsakdanjo rabo, primerne za vse lovske okoliščine. Najmanjša, trikratna povečava omogoča dovolj široko vidno polje za strele na gibljive cilje pri lovu v gozdu. Največja, devetkratna povečava pa je dovolj velika za dolge lovske strele v gorah.

NOVE KNJIGE

Veljko Varičak: Ocenjevanje lovskih trofej

Založba Magnolija, d. o. o., Ljubljana, 2010, 180 str.

Ob 100-letnici revije Lovec in 80-letnici uglednega slovenskega avtorja je izšla nova in dopolnjena knjiga **Veljka Varičaka Ocenjevanje lovskih trofej**. Knjiga poleg standardnih obrazcev za ocenjevanje prinaša nov pristop oziroma novo filozofijo CIC glede ocenjevanja lovskih trofej kot ene od naravovarstvenih prvin in v skrbi za ohranjanje nespremenjenih naravnih habitatov divjadi posameznih vrst. Varičak je svojo prvo ilustrirano knjigo z enakim naslovom izdal pri Lovski zvezi Slovenije davnega leta 1979. Ker je kmalu pošel tudi ponatis te knjige, je leta 1998 Založba Magnolija, d. o. o., skupaj z zagrebško založbo Lovac **Daniela Popovića**, pripravila novo in v barvni tehniki tiskano bogato

Naslovna stran knjige

knjigo z enakim naslovom. Po tej izdaji so se začele vrstiti tudi izdaje v posameznih evropskih državah (Avstrija, Italija, Črna gora, Srbija; nekatere še pripravljajo). Povsod je knjiga med lovci naletela na zelo ugoden odziv. Ker je medtem v Sloveniji pošel tudi ponatis izdaje iz leta 1998, je Založba Magnolija pripravila novo in dopolnjeno izdajo.

Zdaj je med slovenskimi lovci nova izdaja lično oblikovane in bogato opremljene knjige, ki je tudi na avtorjevo željo izšla ob 100-letnici revije Lovec. Knjiga se odlikuje s slikovno bogatim didaktičnim pristopom pri ocenjevanju lovskih trofej. Pomen nove in dopolnjene izdaje v uvodnem besedilu razgrinja **Jošt Jakša**, direktor Zavoda za gozdove Slovenije. Pisec med drugim izpostavlja pomembno vlogo **Veljka Varičaka** pri uveljavljanju ocenjevanja trofej po standardih CIC, ki jih je naš priznani lovski strokovnjak tako rekoč postavljaval od temeljev naprej. Zapisal je, »da je v knjigi na pregleden in sistematičen način prikazano zbrano znanje enega od svetovno najbolj priznanih strokovnjakov na področju ocenjevanja lovskih trofej. Veljko Varičak je s svojim znanjem povzel več desetletno tradicijo sistematičnega ocenjevanja trofej in mu dodal novo dimenzijo, s katero je to delo naredil še bolj pregledno«. V uvodni besedi je avtor med drugim opozoril, da »je knjiga zasnovana na popolnoma nov način, njena posebna odlika pa je, da vsebuje prvič v zgodovini strokovne literature seznam vseh mednarodnih najmočnejših trofej in pregled mednarodno priznanih uradnih CIC-

ocen trofej«. Zgodovino ocenjevanja lovskih trofej in razvoj obrazcev za ocenjevanje je v uvodnem delu knjige celostno predstavil Veljko Varičak, trofej divjadi pa mag. **Janko Mehle**, član CIC in predstavnik Slovenije. Lotil se je predvsem predstavitev trofej kot enega od rezultatov oziroma kazalnikov upravljanja s populacijami divjadi. Knjiga prinaša tudi novosti, npr.: karto lovskoupravljalških (LUO) območij Slovenije, grafični prikaz načrtovanja in odvzema divjadi posameznih vrst v obdobju 1993–2008 ter popis upleniteljev oz. imetnikov najmočnejših mednarodnih in slovenskih trofej. Interesenti lahko knjigo naročijo po telefonu 041/315-301 ali na e-naslovu jolanda.kuljaj@siol.net. Cena z davkom je 28,21 evra.

Na naslovnici je trop gamsov, ki so naravno bogastvo slovenskih Alp. Gams je tudi v simbolu slovenske lovske organizacije že od njenega začetka. Naslovno fotografijo je prispeval Martin Rovšček, poleg njega pa so avtorji izbranih kakovostnih fotografij še Adrian Angelescu, Gregor Bolčina, Klemen Jakša, Janko Mehle, Milan Mičević, Jani Mueller, Jaroslav Pap, Tomislav Šporer in Jurij Ukmar. Grafično pravo je imel v rokah Peter Stanislav Hafner, lektorica je bila Meta Logar, knjigo pa je v trdi vezani natisnilo Grafično podjetje Schwarz, d. o. o. Knjiga je namenjena širšemu krogu lovcev, še zlasti pa vsem tistim, ki se ukvarjajo z ocenjevanjem trofej v okviru lovskega turizma, in strokovnjakom za ocenjevanje trofej na razstavah. Italijanska izdaja je bila pred nedavnim uvrščena celo na seznam univerzitetnih učbenikov Univerze v Bolonji. To pove dovolj o njeni kakovosti in avtorjevemu ugledu.

Z izdajo te knjige Veljka Varičaka, nestorja slovenskega in evropskega ocenjevanja lovskih trofej v okviru Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC), je slovenska lovska stroka vsekakor pridobila nov in pomemben kamenček v mozaiku evropske lovske strokovne literature. Ob vsem pa moramo

dodati vsaj še nekaj stavkov o avtorjevem osebnem jubileju, ki seveda ne sme in ne more mimo slovenske lovske javnosti. Navsezadnje gre za veliko strokovno avtoriteto in ime, ki je še kako povezano z utrjevanjem vloge slovenskega lovstva in lovske organizacije v evropskem in mednarodnem prostoru. Veljko Varičak je zagotovo oral ledino na poti hitrejšega vključevanja slovenske lovske organizacije v mednarodne tokove in s svojim osebnim trdom pripomogel, da smo kmalu postali prepoznavni in dejavni v CIC in njegovih organih oziroma komisijah. Naj spomnimo, da se je jubilar rodil 8. junija 1929 (vstopil je že v 81. leto bogatega in ustvarjalnega življenja) v Zagrebu in že od maja 1941 živi v Ljubljani. Od leta 1958 do 1998 je delal na Lovski zvezi Slovenije in med drugim 20 let kot urednik vodil in urejal Zlatorogovo ter Strokovno knjižnico LZS. A še bolj kot ta njegova vloga sta izstopali njegova strokovnost in avtoriteta na področju ocenjevanja trofej ter njegovo delovanje v CIC. Vse od leta 1964 je bil nadvse aktivno in odmevno vpet v delovanje omenjene pomembne mednarodne organizacije. Čeprav je oktobra 2009 formalno oddal vse funkcije pri CIC, je ostal častni ambasador CIC-a, ustanovitelj in častni predsednik CIC-koordinacijskega foruma za srednjo in zahodno Evropo. Napisal je več knjig o ocenjevanju trofej, ki so jih izdale tudi priznane tuje založbe v nemškem, italijanskem, srbskem in hrvaškem jeziku. Poleg tega je avtor poglavij o ocenjevanju trofej v vseh slovenskih lovskih priročnikih in lovskih enciklopedijah. Je dobitnik vseh slovenskih lovskih priznanj in odlikovanj ter prejemnik mnogih mednarodnih lovskih priznanj in nagrad. Je tudi nosilec najvišjega priznanja CIC – kulturne nagrade CIC, ki jo je prejel na generalni skupščini v Portorožu.

Iskrenim čestitkam ob novi izdaji knjige in minulem okroglem življenjskem jubileju Veljka Varičaka se pridružujeta tudi uredništvo lovskega založništva pri LZS in uredniški odbor revije Lovec. V njej je tehtne članke, strokovne zapise in razprave v času svojega službovanja na LZS redno objavljala tudi Veljko Varičak, ki mu želimo še veliko trdnega zdravja, osebne sreče in ustvarjalnega nemira.

Dr. Marjan Toš
Ivo Kuljaj

*Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin
bo večno ostal.*

Fridolin Breg, spoštovani član LD Bukovje - Otiški Vrh, je preminil 13. 2.

2010, en teden pred 82. rojstnim dnem. Lovskim prijateljem bo ostal v spominu kot poštvovalen in plemenit človek, ki je dobrih pet desetletij z dobro voljo in prizadevnostjo veliko prispeval k razvoju naše LD.

Rodil se je 22. 2. 1927 na Sv. Danijelu na kmetiji Ošlovnik. Osnovno šolo je končal v Dravogradu. Pozneje se je pri podjetju Siemens po različnih krajih Avstrije in Nemčije izučil za ključavničarja. V času 2. svetovne vojne so ga mobilizirali v nemško vojsko, iz katere je dezeriral leta 1944 in se vrnil domov v Dravograd.

Tam se je po koncu vojne zaposlil v Hidroelektrarni Dravograd, ki ji je poklicno ostal zvest vse do upokojitve leta 1987. Vmes je moral še enkrat v vojaške vrste, in sicer leta 1948 na služenje vojaškega roka v JLA.

Zeleni bratovščini se je pridružil leta 1957, dve leti pozneje opravil lovski izpit in lovstvu ostal zvest dobrega pol stoletja. Ves čas je bil izjemno aktiven, nekakšen stebber razvoja LD Bukovje - Otiški Vrh.

Eden prvih izzivov, s katerim se je v 60. letih prejšnjega stoletja spopadel Fridolin, je bila pomoč pri gradnji nove lovske koče na Golarjevem vrhu, ki je bila stičišče našega lovskega življenja vse do leta 2002, ko smo zgradili in odprli nov lovski dom. Tudi pri njegovi gradnji je kot član gradbenega odbora ogromno prispeval, da imamo zdaj dom, na katerega smo vsi zelo ponosni.

Leta 1975 je Fridolin opravil lovskočuvajski izpit in izpit za preglednika uplenjene divjadi. Od takrat naprej je velik del svojega časa kot mentor namenil vzgoji mladih lovcev. Ob tem je vseskozi opravljal tudi vrsto pomembnih funkcij. Še mlad lovec je začel kot blagajnik družine (od 1958 do 1960), nato so mu bile zaupane najpomembnejše funkcije v lovski družini. Kar 18 let je bil starešina (1964 do 1980 in potem še v letih 1999 do 2001), 12 let je bil gospodar LD (1960 do 1964, 1981 do 1985 in od 1989 do 1993), vodja revirja pa je bil celih 41 let (1964 do 2005).

Za svoje poštvovalno delo v lovstvu je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in redom III. stopnje. LD Bukovje - Otiški Vrh mu je izrekla hvaležnost leta 2006, ko ga je razglasila za častnega člana.

Iz lovskih vrst je odšel spoštovanjan vreden član, ki je v naši LD pustil trajne sledove. Spominjali se ga bomo s hvaležnostjo za opravljeno delo in s spoštovanjem do njegove plemenite osebnosti. Hvala ti za vse, dragi Fridl, želimo ti miren počitek v domači grudi.

LD Bukovje - Otiški Vrh - N. Z.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Stanislav Bačar, LD Rakitna,
* 6. 12. 1957, † 13. 9. 2009.
Dušan Remic, LD Rakitna,
* 3. 2. 1929, † 31. 12. 2009.
Drago Hasib Kovazović,
LD Rakitna,
* 12. 7. 1920, † 16. 4. 2010.
Franc Car, LD Rakitna,
* 17. 4. 1948, † 8. 6. 2010.
Franc Bitenc, LD Velenje,
* 30. 5. 1930, † 18. 3. 2010.
Ludvik Grunt,
LD Gozdnik, Griže,
* 28. 8. 1927, † 23. 3. 2010.
Janko Pezderšek, LD Rogatec,
* 10. 4. 1950, † 6. 4. 2010.
Jože Vodišek, LD Laško,
* 25. 2. 1942, † 12. 4. 2010.
Zvonko Paradis,
LD Grmada, Celje,
* 1. 2. 1925, † 20. 5. 2010.
Ludvik Špes, LD Vojnik,
* 6. 8. 1934, † 20. 5. 2010.
Peter Dimic, LD Grosuplje,
* 3. 5. 1934, † 21. 5. 2010.
Alojz Jarc, LD Kungota,
* 21. 5. 1930, † 17. 5. 2010.
Fridolin Bošnik,
LD Slovenj Gradec,
* 6. 3. 1954, † 18. 2. 2009.
Benjamin Vranešič,
LD Loka, Črnomelj,
* 30. 1. 1989, † 27. 5. 2010.

Štefan Pucko, LD Dolina,
* 2. 10. 1942, † 13. 5. 2010.
Jože Hribar, LD Storžič,
* 19. 3. 1937, † 27. 5. 2010.
Dušan Mulej, LD Suha krajina,
* 10. 3. 1946, † 13. 4. 2010.
Konrad Nikl, LD Paloma,
* 9. 11. 1947, † 5. 5. 2010.
Alojz Grgorič,
LD Banja Loka, Kostel,
* 27. 3. 1951, † 4. 4. 2010.
Benedikt Vovk,
LD Gaberk, Divača,
* 14. 7. 1926, † 1. 5. 2010.
Dragomil Ferk, LD Rače,
* 18. 12. 1921, † 13. 5. 2010.
Jožef Vivola, LD Žetale,
* 28. 1. 1932, † 28. 4. 2010.
Franc Zorko,
LD Križevci pri Ljutomeru,
* 8. 9. 1944, † 28. 3. 2010.
Marjan Trtnik, LD Storžič,
* 30. 8. 1924, † 8. 5. 2010.
Jože Markun, LD Storžič,
* 29. 9. 1923, † 19. 12. 2009.
Janez Markun, LD Storžič,
* 30. 6. 1943, † 6. 11. 2009.
Jože Sodnik, LD Storžič,
* 22. 9. 1958, † 20. 11. 2009.
Janez Košir, LD Storžič,
* 10. 5. 1914, † 18. 10. 2009.
Ivan Požin, LD Tolmin,
* 9. 12. 1958, † 5. 4. 2010.

Umrlim časten spomin!

Slavc - legenda med vodniki dolenjskih barvarjev

Izgube divjadi so številne in marsikatero nepotrebne. Naša divjad je zdrava in v dobri telesni kondiciji, izstopajo le izgube zaradi povozov divjadi in veliko tudi zaradi obstrelitev. Ni etično, če lovec, ki mu po strelu žival ni padla v ognju, ne ravna pravilno. Za zanesljiv smel je odgovoren lovec, ki ne sme ukriviti prsta na sprožilcu, če ni prepričan, na kaj strelja, in če se ne potruži, da bo zanesljivo uplenil divjad; da plena ne bo treba iskati. Vemo pa, da se zaradi lovske mrzlice in drugih vzrokov zgodi, da žival ne obleži na mestu. Od tod naprej je lovčeva dolžnost, da nastrel preveri s preizkušenim psom krvosledcem - barvarjem.

Pomemben vodnikom krvosledcev velja zahvala, da vedno znova poskušajo izslediti še živo ranjeno ali po strelu pobeglo in nekeje ležečo mrtvo divjad, s čim

Slavko, ki ga lovski tovariši kličejo Slavc, je član LD Plešivica - Žužemberk, ki z divjadjo upravlja v lovišču, velikem 8.500 ha. Neutrudni Slavko je že skoraj tri desetletja vodnik teh psov. Pri svojem delu je zelo natančen, vreden in uspešen. Kot lovec uživa ob uspešnih iskanjih obstreljene divjadi. Skrbno neguje svoja bavorska barvarja Brino in Fera, ki mu zvesto sledita in ga ubogata. Za Slavka je značilna najvišja stopnja osebne lovske etičnosti. S svojima lovskega psmoma dosledno išče obstreljeno divjad po sledi izključno na podlagi načela vesti in poštenja. Deluje predvsem v gozdovih na Plešivici, pa tudi v suhokranjskih gozdovih na desnem bregu reke Krke, kjer je lovišče LD Plešivica - Žužemberk, ki jo nad vse uspešno vodi **Jože Primec**, tudi dosednji podpredsednik Zveze lovskih družin Novo mesto. Njeno lovišče je največje med članicami ZLD Novo mesto, ki ji zdaj predseduje član LD Plešivica **Franc Jarc**. V lanski lovni sezoni je Slavko Legan kot

Foto: B. Avbor

Vodnik Slavko Legan s svojima bavarčema Brino in Ferom po izsleditvi ranjenega medveda

mer bistveno zmanjšajo muke ranjene divjadi pa tudi nepotrebne gmotne izgube upravljavcev lovišč. Pot do dobrega vodnika krvosledcev in dobrih psov barvarjev, ki so vztrajni in učinkoviti, je dolga in naporna, zato imamo pri nas relativno malo dobrih vodnikov krvosledcev s kakovostno izšolanimi psi z dovolj prakse. Le posameznim zanesenjakom velja zahvala, da na leto po krvni sledi najdemo vedno več divjadi, zlasti divjih parkljarjev in medvedov. Eden izmed takih pravih lovskih zanesenjakov je vodnik krvosledcev - bavorskih barvarjev **Slavko Legan** iz Dolnjega Ajdovca.

vodnik krvosledcev izsledil kar 13 glav velike divjadi, v glavnem jelene (4), junico (1), srnjake (3), srno in njene mladiče (4) ter divjega prašiča (1), pohvali pa se lahko tudi, da je uspešno izsledil in ustavil ranjenega medveda (1). Legan je zelo priljubljen med lovci, poznajo ga na širšem območju in je kot vodnik krvosledcev pooblaščen vodnik za Dolenjsko in Belo krajino, ima pravico, da določa, kdo in kje bo na dolenjsko-belokranjskem območju iskal obstreljeno divjad. Za uspehe pri njegovem delu mu iskreno čestitamo in mu tudi v prihodnje želimo še veliko uspehov. Veselimo se, da bo

Vodnik bavarskih barvarjev Slavko Legan ob izsledenem kapitalnem jelenu

Slavko Legan lovcem, tudi drugod po Sloveniji, kamor ga večkrat pokličejo, še dolgo pomagal pri kontroli nastrela ali sledenju in iskanju obstreljene divjadi.

Bojan Avbar

Takšnega iskanja pa še ne!

Sem še mlad in strasten lovec LD Trebelno. Tudi 28. 10. 2009 me je zvalo v lovišče. Med hojo skozi gozd sem opazoval pripravljanje narave na zimo; lepe jesenske barve drevesnega listja so se čudovito lesketale v različnih svetlobnih razmerah sončnega zahoda. Prispel sem na lovsko opazovalnico, sedel in precej časa tiho opazoval okoli. Začelo se je mračiti, zato sem se odločil, da se bom počasi odpravil domov in poskusil kdaj drugič. Še zadnjikrat sem pogledal po jasi in nisem mogel verjeti svojim očem. Je to res ali ne? Ali je zrasel iz zemlje? Kot pribit je stal sredi jase – jelen! Z daljnogledom sem ugotovil, da je pravi; 2- do 4-leten, nekronski, šesterak. Segel sem po puški in že so se mi začele poditi misli: »Ali bo to res moj prvi jelen?« Postal sem vznemirjen, jelen je že počasi začel zapuščati jaso, odjeknil je strel. Nisem videl, ali je jelen padel ali je nakazal strel; vem samo, da ko sem prišel na nastrel, ga ni bilo tam. Vedno temneje je postajalo, tako da brez svetilke nisem mogel videti niti, ali je kje kaj krvi. Odpravil sem se domov in o dogodku seznanil očeta in brata, ki sta tudi lovca iste lovske družine.

S svetilkami smo se vrnili na kraj dogodka. Natančno smo preiskali nastrel. Našli smo sledove krvi, ki so bili opazni še približno dvesto metrov od kraja. Bila je trdna noč, zato smo končali iskanje. Ker smo našli kar precej krvi, smo menili, da bomo zjutraj hitro uspešno končali iskanje. Pri večerji smo bili vsi mrki in tihi. Razmišljali smo, kdo bi nam lahko priskočil na pomoč s krvosledcem. Na pobudo brata Staneta smo se odločili, da bomo za pomoč zaprosili Petra Šošteriča iz LD Kozje, saj mu je Peter pred leti že iskal gamsa. Takratno iskanje je bilo v lovišču LD Loka pri Zidanem Mostu, kjer je bil moj brat na lovu kot gost. Takrat so Petra za iskanje poklicali brestaniški lovci, ki ga dobro poznajo. O njem pravzaprav nisem vedel ničesar, vse, kar sem vedel o njem, so bile le spodbudne bratove pripovedi. Bratu sem zaupal, zato sem se odločil za Petrovo pomoč. Stane ga je poklical kljub pozni večerni uri in ga prosil za pomoč. Takoj je bil pripravljen pomagati in že v zgodnjih jutranjih urah je prispel na dogovorjeni kraj v naše lovišče. Še preden smo si tovariši stisnili roke, nam je dejal: »Prišel sem iz devete lovske družine. Te vmes že vse poznam, saj jim tudi večkrat priskočim na pomoč.« Smeje je dodal: »Številka devet, kot v pravljici, kar pomeni, da bo iskanje uspešno.« Peter me je najprej vprašal, kakšen kaliber puške imam in kakšna je bila krogla, njena teža in kako se je jelen obnašal po strelu. Odgovoril sem mu, vendar mu

kaj dosti nisem mogel koristiti pri opisu jelenovega obnašanja ob strelu, saj zaradi svoje vznemirjenosti temu nisem namenjal zadostne pozornosti. Poleg podatkov o kalibru puške in teži krogle sem mu lahko povedal le, da menim, da jelen verjetno ni daleč, saj smo prejšnjo noč našli precejšnjo količino krvi

Foto: T. Cveten

Naposled vsi srečni ob najdenem jelenu ...

in bi ga zato morali hitro najti. Peter pa je postal prav zaradi našega podatka o veliki količini krvi precej bolj zaskrbljen. Rekel mi je, da ni pomembno, koliko krvi je izgubil; četudi bi izgubil več litrov krvi, to še ne bi pomenilo, da ga bomo lahko našli brez težav, če ga sploh bomo ... Zaskrbljeno se je ozrl vame. Po premisleku je rekel, da za iskanje potrebuje še vsaj pet lovcov. Ko sem mu povedal, da bosta prišla samo dva, je postal zaskrbljen. Rekel sicer ni ničesar več, vendar sem mu z obraza bral nezadovoljstvo.

Kljub vsemu smo začeli z iskanjem. Dva lovca je usmeril naprej približno petsto metrov, da sta se postavila na glavne stečine. Meni pa je ukazal, naj hodim za njim. Iz avta je spustil svoji dve nemški lovski terierki, Cano in Neli - Kimi, ki sta se mi zdeli zelo majhni za tako opravilo, še posebno v primerjavi z navadnim jelenom. Mislil sem si: »Ja, ti dve terierki pa bosta v našem lovišču pri iskanju ranjenega jelena naredili hudiča in pol. Pa še ena hodi le po treh nogah. Le kaj bo iz tega!«

Vzela sva pot pod noge in počasi prišla do nastrela. Starejša psica, Cana, je takoj zaznala krvno sled in takoj potegnila v pravo smer. Po približno tristo metrih je Peter mlajšo terierko sprčil s povodca. Približno petdeset metrov je hodila pred nami in se lepo vračala nazaj ali nas je počakala natančno na sledi. Cana pa je ves čas držal na slednem jermenu. Hodili smo že približno kilometer in pol (Cana se je vso pot oglašala in dopovedovala vodniku, da je na pravi sledi) po sledu ranjenega jelena, ko se je Peter odločil, da bomo z iskanjem prekinili, saj je menil, da je jelen še živ, o čemer je sklepal po tem, ker se

doživljajev od približno petstotih iskanj iz njegovega lovskega staža. Povedal je tudi, kako je prvič iskal obstreljenega navadnega jelena še s svojo psico Riko, prav tako nemško lovsko terierko. Pripovedoval je o iskanju jelena v LD Studenec, kjer jim je pobeignil v Savo in jo preplaval, ter kako so potem nadaljevali z iskanjem v sosednji LD Brestanica. Dejal je: »Res smo iskali od desete dopoldan pa do četrte popoldan, a bili smo uspešni!« Peter je poudaril, da je tudi k nam prišel zato, da mi najdejo jelena in da je pri iskanju vedno zelo vztrajen. Za uspeh pri mojem jeleni pa je potreboval pomoč več lovcev. »Tudi moja Cano je zelo vztrajna.« In dodal: »Če bo potrebno, bomo iskali ves dan. Ko se vsa kri izgubi, kar se rado zgodi po močnem začetnem krvnem sledu, bom nadaljeval s kontrolnim iskanjem. Je pa tudi res, da vsako iskanje ne more biti uspešno. So primeri, ko divjad pade v ognju, po približno dveh minutah pa se nenadoma pobere in zbeži. Gre za oplazni strel v vratne ali hrbtenične odraske ... Takšni divjadi dejansko ni nič!« Z odprtimi usti sem poslušal vodnika krvosledcev, ko so najin pogovor prekiniti lovci, ki so prišli na pomoč.

Kmalu sva s Petrom lahko nadaljevala z iskanjem. Lovci so zastavili glavne stečine; po mojem občutku je bil razpored dober. Čez približno dvesto metrov, kjer sva prej končala z iskanjem, je psica Neli - Kimi začela lajati na mestu. Peter mi je povedal, da to pomeni, da je našla še živega jelena in ga drži na mestu. Takoj se je ustavil, mene pa napotil sto metrov na desno in malo nižje. On, s psico Cano na povodcu, je nadaljeval pot. Kar naenkrat je odjeknil strel in slišal sem vzklík: »Dobil sem ga!« Glas je slišal tudi Peter, zato je spustil Cano, da bi si dala malo duška ... A na žalost je bil strel zgrešen. Jelen je teklen naprej, psici pa za njim. V hrib za njimi sva začela teči tudi midva, vendar sva jih kmalu izgubila iz oči. Dva od lovcev sta psicama sledila kar z avtomobilom. S Petrom za to nisva vedela, zato sva šla v smer, od koder je bilo slišati lajež. Hotela sva poklicati lovce, če kje vidijo ali slišijo psice, kam se je obrnila gonja, vendar je bilo to nemogoče, saj mobiteli niso delali - ni bilo signala. Končno sva psici zagledala kakšen kilometer od naju in hitro stekla naprej. Kar naenkrat sta spet izginili prek

hriba. Takrat je Peter podvomil v uspeh iskanja. A vseeno sva tekla naprej po strmini navzgor na kraj, kjer sva nazadnje videla psice. Čeprav je že nekoliko izgubil upanje, ga je nekaj še vedno gnalo naprej. Rekel je: »Morava priti do vrha, kolikor se le da hitro. Morda bova še kje slišala lajež, če ga bosta držali na mestu.« V tistem trenutku je spet odjeknil strel. Spogledala sva se in onemela. In zazvonil je moj telefon ... Očitno sva bila na mestu, kjer je bil signal. Prejela sva razveseljivo novico: »Jelen pade!« Veselje je bilo nepopisno.

Za konec le še to: o Petrovem trudu, njegovih lovskih izkušnjah, znanju o krvosledništvu, njegovi telesni terenski pripravljenosti in o njegovih lovskih terierjih bi lahko še veliko pisal, pa bom končal kar takole: »Klobuk dol!!!«

Toni Cvetan
LD Trebelno

Pomladanska vzrejna preizkušnja v Staršah

PZP za ptičarje v Staršah

Lovsko-kinološko društvo Maribor je v sodelovanju z LD Starše kot gostiteljico 8. maja 2010 organiziralo pomladansko vzrejno preizkušnjo za ptičarje (PZP). Za to skupino se je prijavilo deset vodnikov s svojimi psi. Tokrat je bilo prvič v zadnjih nekaj letih, da so se preizkušnje udeležili vsi prijavljeni. Ko smo se zbrali ob 8. uri pred lovskim domom, so bili za uvod najprej pozdravni govori predsednika LKD Maribor Toneta Selinška, ki je bil nato ves dan z nami tudi na terenu, nato predstavnika LD Branka Kirbiša, vodje prireditve. Na preizkušnji je sodelovala pestra pasemska sestava psov, med ka-

terimi so prevladovali nemški kratkodlaki ptičarji in po en primer ek madžarske kdl. vižle, mali münsterlandec in irski seter. Vreme je bilo ugodno za preizkušnjo, le naravne divjadi je bilo manj, kot smo pričakovali, zato smo si pomagali z vloženo. Psi so pokazali bolj ali manj dobro zasnovano, razlika med posameznimi psi je bila le v tem, kako so prikazali iskanje in kako so bili vodljivi. To pa so seveda naloge, ki so v glavnem odvisne od vodnikov. Ni pričakovati, da bo pes pokazal temeljito in sistematsko iskanje, če praktično še ni bil v lovišču ali pa tja zaide bolj redko. Sodniško delo sta tokrat korektno opravila **Rudi Rakuša** in **Franc Turnšek** ob asistenci kandidatke za sodniško pripravnico **Lidije Šmigoc**. Ob koncu preizkušnje sta sodnika opozorila vse prisotne vodnike na napake, ki sta jih ugotovila na terenu, in sicer pri psih pa tudi

Tečaj za mlade vodnike lovskih psov v Pomurju

Na pobudo in v organizaciji **Zveze lovskih družin Prekije** in dveh izkušenih inštruktorjev za šolanje lovskih psov je bil v Radencih pri lovskem domu praktični tečaj za šolanje lovskih psov z mladimi vodniki. Pogoj za udeležbo je bil, da lovski psi vodnikov niso bili stari več kot tri leta in da se bodo vodniki praktičnega tečaja udeležili s svojimi štirinožnimi prijatelji.

Praktični tečaj sta vodila mednarodna kinološka sodnika, dolgoletna vodnika lovskih psov in tudi vzreditelja, **Dragan Zemljič** in **Vojko Pirher**. Prvi je tečajnikom spregovoril o pravilni prehrani psa od njegove mladosti naprej, o pravilni nastanitvi in o boleznih psov. Vse teme je podkrepil in tečajnike seznanil tudi z zakonskimi in podzakonskimi predpisi, ki urejajo ta področja. Pirher je tečajnikom spregovoril in tudi praktično pokazal, kako psa pravilno navežemo nase oziroma o pomembnosti tesnega stika psa z vodnikom - lastnikom, o vodljivosti, vajah ubogljivosti (hoja ob nogi, sedi, vaja dol, prinašanje) oziroma povedal vse tisto, kar mora lovsko uporaben pes znati, da njegov lastnik (vodnik) lahko lovsko pravično lovi z njim. Tečajnikom je izredno dobro obrazložil, kako pred učenjem psa najprej sprostiti in kako mu tudi pravilno vzpodbudimo veselje in zanimanje (motivacijo) za delo. Tečaj je trajal sedem tednov, dobivali so se enkrat na teden, trajal pa je od 25. 2. 2010 do 14. 4. 2010. Na tečaju je vsakič sodelovalo od 13 do 15 vodnikov lovskih psov različnih lovskih pasem psov (predvsem nemški kratkodlaki ptičarji in žimavci, nemški prepeličarji in tudi barvarji). Tečaj je bil posebej prilagojen posameznim pasmam lovskih psov. Tudi termin tečaja je bil prilagojen vodnikom ptičarjev glede na prvo pomladansko vzrejno preizkušnjo (17. 4. 2010.)

Omeniti je treba, da je **Zveza lovskih kinologov Pomurja** nameravala organizirati podoben ali enak tečaj, vendar jo je Zveza lovskih družin Prekije, ki nima svojega LKD-ja, nekoliko prehitela. Pa ni nič narobe, saj smo tudi pri njih našli skupni jezik in so se naši vodniki z drugega brega reke Mure s svojimi psi v prid kinologiji ter našim štiri-

Foto: B. Plaznik

pri vodnikih; vse z iskreno željo, da bi dobili čim boljše štirinožne lovske pomočnike. Tokrat je bil tudi lep pogled na številne prisotne lovske pripravnike in njihovo zavzeto spremljanje dela psov v lovišču. Čeprav so ptičarji prvenstveno namenjeni za lov na malo poljsko in vodno divjad, se vedno uspešneje uveljavljajo tudi pri iskanju obstreljene parkljaste divjadi, če jih za to pravilno izšolamo. In ravno pri tej ugotovitvi lahko iščemo vzroke, da se lovski pripravniki v vedno večjem številu udeležujejo ogleda delovnih preizkušenj za ptičarje. Naj se v imenu LKD Maribor vodnikom psov in lovskim pripravnikom ter seveda LD Starše iskreno zahvalim za odstop lovišča, ker smo lepo izpeljali preizkušnjo.

Miroslav Bauman

Foto: I. Trček

Skupen tečaj za vodnike mladih lovskih psov v Pomurju, ki se ga je enkrat na teden – kar sedem tednov – redno udeleževalo 13 do 15 vodnikov za tamkajšnje območje Slovenije primernih lovskih pasem psov.

nožnim prijateljem udeležili tečaja. Takšno složno sodelovanje kaže, da bi veljalo na območju Pomurja (ali če kdo želi na območju Prlekije in Prekmurja) imeti skupno lovsko-kinološko organizacijo, ki bi lahko bolj suvereno in strokovno razvijala lovsko-kinološko dejavnost v tamkajšnjem koncu Slovenije. Zdaj je pač tako, da si eni to zelo želimo, nekateri pa za tako organiziranost ne kažejo pretirane volje. A pustimo času čas,

sko uporabnega psa ni mogoče pravično in pravilno loviti, pa tudi, da je treba obvezno upoštevati vsa načela, ki krepijo sobivanje psa in človeka. Sklepna misel celotnega tečaja, ki so jo ob zaključku med neformalnim pogovorom izrazili vodniki lovskih psov, je bila, da je bil tečaj dobro organiziran in tudi izveden, da sta bila inštruktorja razumljiva, jasna in predvsem zelo strokovna. Ocenili so, da so taki tečaji nujno potrebni tudi v pri-

Foto: I. Trček

Vodnika mladih ptičarjev iz Pomurja šolata svoja psa po navodilih izkušenih inštruktorjev.

morda bo v bližnji prihodnosti le prevladalo nekoliko več skupne volje v dobro lovske kinologije.

Zadnji dan tečaja sta tečajnikom spregovorila predsednik Zveze lovskih družin Prlekije lovski tovariš **Anton Hojs** in predsednik Zveze lovskih kinologov, ki je tudi član komisije za lovsko kinologijo pri LZS in član upravnega odbora KZS, lovski tovariš **Iztok Trček**. Skupno sporočilo obeh je, da brez lov-

hodnje in da si jih novi vodniki lovskih psov želijo.

Na koncu zapisa se kot kinolog in predsednik Zveze lovskih kinologov Pomurja zahvaljujem organizatorju in obema lovskima tovarišema, ki sta vodila tečaj. Zahvaljujem se tudi starešini LD Radenci, **Antonu Šafariču**, ki je zagotovil primeren kraj poteka tečaja. Posebna zahvala pa velja vsem tečajnikom in njihovim štirinožnim prijateljem, ki

so se redno udeleževali tečaja in na njem vztrajali vseh sedem tednov.

Iztok Trček

Številna udeležba vodnikov na PZP ptičarjev v LKD Posavje - Krško

Lovsko-kinološko društvo **Posavje - Krško** je v soboto, 8. 5. 2010, organiziralo pomladansko vzrejno preizkušnjo za pse ptičarje v lovišču **LD Krško**. Prijavilo se je 23 vodnikov s svojimi psi, od katerih jih kar 14 izvira iz domače vzreje (območje LKD Posavje - Krško; osem nemških žimavcev je iz psarne Kapelska in štirje nemški kratkodlaki ptičarji iz psarne Vrbinska **Franca Škofljanca**).

Ob 8. uri smo se zbrali v

da so vsi psi lahko pokazali tudi stoji na pernatu divjad.

Ob podobnem številu psov bo v prihodnje treba takšno prireditve, ki pri nas na to soboto poteka tradicionalno že trideset let, prestaviti nekoliko na zgodnejši čas. Prav tako bo treba v prihodnje pripraviti tudi nekaj primerkov žive pernate divjadi iz umetne vzreje (kot rezervo) za preizkus stoji ptičarjev, zlasti tistih, ki pri svoji neposredni preizkušnji ne bi uspeli priti pred pernatu divjad.

Vodniki so na letošnjo PZP privedli največ nemških žimavcev (14), sledili so jim nemški kratkodlaki ptičarji (5), privedli pa so še dva epagnuel bretona, irskega setra in gordon (škotski) setra.

Večina nemških žimavcev je pokazala nadpovprečno delo, enako tudi nemški kratkodlaki ptičarji, kar kaže na izkušnost

Foto: B. Tucovič

Še zadnji napotki kinoloških sodnikov pred letošnjo PZP na Krškem polju

Krškem pred stadionom Matije Gubca, kjer smo ponovili temeljna pravila, ki jih morajo vodniki vedeti ob taki preizkušnji, in se v spremstvu **Igorja Mihoriča**, kinološkega referenta v LD Krško, ter z njegovima pomočnikoma **Andrejem** in **Vinkom Božičem** podali v revir Drnovski kot na Krškem polju (LD Krško). Zbor kinoloških sodnikov so sestavljali **Vojko Pirher**, **Ivan Traven** in **Vlado Vesel**. Tam so se tudi vodniki razdelili v tri skupine. Vsak kinološki sodnik je prevzel eno skupino in vodnike podučil o pravilih preizkušnje in kako naj se obnašajo ob preizkušanju psov. Na izbranem terenu je bilo obilo poljskih zajcev, zato je bil vsak pes lahko preizkušen na sledi več zajcev. Nekoliko manj je bilo fazanov, saj je bilo dovolj zelenja, fazanke pa so že valile. Kljub temu smo vztrajali,

njihovih vodnikov. Epagnuel bretona sta pokazala, kako vodniki lahko različno vzgajamo in šolamo lovske pse. Eden je namreč po vodnikovi zaslugi pokazal vrhunske zasnove, drugi pa je bil neuporaben za lov, saj se za prisotnost vodnika in drugih udeležencev sploh ni zmenil, temveč je lovil zase; prav tako se ni hotel odzvati odpoklicu. Vodnik slednjega je nato od preizkušnje odstopil in pes je seveda ni opravil. Dovolj dobro sta se izkazala tudi vodnika irskega in gordon setra, ki sicer nista lovca, vendar sta njuna psa preizkušnjo kljub temu uspešno opravila s povprečno oceno.

Ob tem se nam nehote postavlja vprašanje, ali smo lovsko-kinološka društva dolžna sprejemati udeležbo vodnikov, ki niso lovci, in ali bi bilo smotno v prihodnje pri razpisih preizku-

Foto: B. Tucovič

Ajka Pohlova Avgusta Ogorevca je pokazala trdno stoji, še preden sta bila na vrsti za preizkušnjo.

šenj kot pogoj navesti tudi, da se preizkušnje lahko udeležijo le vodniki, ki so lovci z veljavno lovsko izkaznico. O tem bi se morali odločiti odgovorni pri LZS, saj mora ta zveza glede določil ZDlov-1 v javnem interesu skrbeti za razvoj lovske kinologije.

Vsi trije dolgoletni kinološki sodniki so vodnike sproti opozarjali na napake, ki so jih storili ob vodenju psa v lovišču, in tudi na napake, ki so jih storili pri vzgoji svojih mladih pomočnikov. Seznanili so jih tudi z načinom odpravljanja storjenih napak. Ocenjevanje psov je bilo na zelo visoki strokovni ravni, saj so vsi sodniki tudi izkušeni vzreditelji in vodniki psov ptičarjev. Skratka, lahko zavržemo, da je bilo ocenjevanje tekoče in neoporečno. Nobeden od vodnikov ni poskušal sodniški oceni oporekati ali ugovarjati, vsi so tudi upoštevali njihove pripombe.

Delo na terenu je potekalo v oblačnem in za ta čas kar nekoliko prehladnem vremenu. Po 14. uri smo se preselili na teraso bljnega gostinskega lokala Sara, našega člana Ivana Pustiška, v Leskovcu pri Krškem. Imeli smo srečo, kajti takoj zatem je začelo močno deževati. V veselem in dobrem vzdušju vodnikov smo razglasili rezultate.

Najbolje sta se izkazala nemška kratkodlaka ptičarka **Brina Vrbinska** z izkušenim vodnikom **Dušanom Jurkasom** z osvojenimi 77 točkami, sledila sta jima nemška žimavka **Ciba Kapelska** (s prav tako z izkušenim vodnikom **Darjem Spačalom**) in epagneul breton **Beni Bob od Vlačiča** (71 točk) z vodnikom **Martinom Kraševcem**, ki je doslej vodil izključno le lovske pse. Pozno popoldan smo se veseli razšli v pričakovanju jesenske vzrejne pre-

izkušnje (JZP), ki pa je že precej zahtevnejša tudi do vodnikov. Psi ptičarji in njihovi vodniki bodo morali v razmeroma v kratkem času ob ustreznem šolanju pridobiti še zelo veliko znanja in veščin.

Branko Tucovič

PZP ptičarjev v Prekmurju

V okviru načrta lovsko-kinoloških prireditev KZS je **Zveza lovskih kinologov Pomurja (ZLKP)** 17. 4. 2010 organizirala in izvedla **pomladansko vzrejno preizkušnjo za ptičarje (PZP)**. Zjutraj smo se zbrali pred lovskim domom **LD Tišina**. Devetnajstim vodnikom nemških ptičarjev (13 nemških žimavcev in 6 nemških kratkodlakih ptičarjev) je spregovoril predsednik ZLKP in vodja preizkušnje **Iztok Trček**, ki je predstavil kinološke sodnike: **Dragana Zemljiča, Rudija Rakušo in Franca Turnška**. Vodnikom je zaželel, da bi uspešno opravili preizkušnjo, sodnikom pa, da bi pravično opravili strokovni del (ocenjevanje).

Na preizkušnjo je bilo prijavljenih dvajset vodnikov lovske psov (vodnik nemškega žimavca je svojo udeležbo pravočasno preklical). Na začetek preizkušnje je prišel veterinarski inšpektor VURS-a, ki je dvema vodnikoma nemških kdl. ptičarjev prepovedal udeležbo na preizkušnji, saj njuna psa nista bila predpisano cepljena proti steklini (za leto 2010). Psa tudi nista bila čipirana. Po opravljenih začetnih formalnostih so se sodniki in vodniki s psi razdelili v dve skupini oziroma tri in odšli na teren. V prvi, večji skupini sta sodila Rudi Rakuša in Dragan Zemljič, ki sta preskušala nem-

Zbrani vodniki mladih ptičarjev pred domom LD Tišina poslušajo navodila pred začetkom PZP ptičarjev.

ške žimavce, ki imajo na taki preizkušnji tudi sled zajca. Zato je ta skupina preizkušnjo opravljala na drugem terenu, kjer je organizator ocenil, da bo več zajcev. Druga skupina s petimi nemškimi kratkodlakimi ptičarji pa je ostala s sodnikom Francem Turnškom, ki je preizkušnjo opravljala na terenih v neposredni bližini lovskega doma LD Tišina. Omembe vredna ugotovitev je tudi, da je na preizkušnji tistega dne aktivno sodelovalo

strokovni komentarji sodnikov in vodje preizkušnje.

Delo na terenu je potekalo od 9. do 13. ure, ko smo se vsi skupaj ponovno zbrali pred lovskim domom in začeli urejati dokumentacijo. Ker je bil glavni del že računalniško pripravljen, nam to ni vzelo veliko časa. Sodniški zbor je vodil Franc Turnšek. Sodniki so ob izročitvi ocen in rodovnikov vodnikom psov povedali, da je bil stalež divjadi zadovoljiv ter da so bili

Foto: I. Trček

Pomladanska preizkušnja ptičarjev Pomurja v LD Tišina (17. 4. 2010)

kar osemnajst lovske pripravnikov iz ZLD Prekmurje in ZLD Prlekija. Ti so na preizkušnji lahko opazovali širino in sistematično prostega iskanja ptičarjev, zanimanje in voljo psa za iskanje vonjav divjadi z visokim nosom, pa tudi sposobnosti vodnikov, kako psa uspešno voditi pri tem opravilu. Prav tako so lahko videli, kako nemški ptičar nakaže najdeno divjad (stoji) in tudi, kako dela nemški ptičar na sledu (nevidnega) zajca. Poleg vseh pokazanih opravil psa so sledili

zadovoljni z delom njihovih psov, čeprav bodo morali nekateri vodniki posamezne stvari še nekoliko dopolniti do jesenske vzrejne preizkušnje.

Sledili so neformalni lovsko-kinološki pogovori med vodniki in skromna zakuska. Vodja preizkušnje se je vsem vodnikom in sodnikom zahvalil za red in disciplino ter opozoril na nekatere opažene pomanjkljivosti glede prijave na preizkušnje in dolžnosti vodnikov do svojih psov, do organizatorja in tudi do

veterinarske inšpekcije. Skupna ocena vseh je bila, da je preizkušnja lepo uspela in da so psi in vodniki v glavnem pokazali tisto, kar od njih pričakujemo na takih preizkušnjah. Zahvala velja tudi lovskim tovarišem iz LD Tišina za vsestransko pomoč pri izvedbi preizkušnje – do snidenja na jesenski zrejni preizkušnji (JZP).

Iztok Trček

Uspešen začetek sezone v LKD Posavje - Krško

Sedemnajstega aprila letos smo v **Lovsko-kinološkem društvu Posavje - Krško** organizirali *Kinološki dan* našega društva s telesnim ocenjevanjem lovskih psov vseh pasem. Prireditev je bila že tradicionalno pri lovskem domu Jožeta Jurečiča LD Krško na Trški gori pri Krškem.

Na ocenjevanju lovskih psov je prisotne pozdravil in pojasnil potek ocenjevanja predsednik LKD Posavje - Krško Ivan Šepc.

Prireditev je bila nadpovprečno obiskana, saj so vodniki na telesno oceno privedli 71 lovskih psov. Dva vodnika sta si premislila in odstopila od ocenjevanja psov, eden od privedenih psov pa je bil še premlad za telesno oceno. Kinološki sodniki so ocenili 68 lovskih psov. Zbor kinoloških sodnikov so sestavljali naslednji sodniki: **Srečko Ercek** za šarivce, **Milan Udovč** za goniče in brak-jazbečarje, **Vlado Bogdanovič** za celinske ptičarje in **Franc Svetec** za jamarje.

Največ je bilo šarivcev, 21, od tega nemških prepeličarjev 13, angleških špringer španjelov 7, in en angleški koker španjel. Sledili so jim brak-jazbečarji in goniči, ki jih je bilo 17. Prevladovali so visokonogi goniči različnih pasem, od tega največ balkanski in nemški goniči, ki jih je bilo 11, beagla pa dva.

Brak-jazbečarji so bili privedeni trije, hanovrski barvar pa je bil samo eden. Veliko je bilo tudi celinskih ptičarjev, in sicer 15. Od tega je bilo nemških žimavcev osem, nemških kratkodlakih ptičarjev šest in en epagneul breton. Prav tako so privedli 15 psov jamarjev, od katerih je bilo 13 nemških lovskih terierjev in dva resasta jazbečarja. Prvič v 30 letih našega društva se je zgodilo, da med člani v našem društvu jamarji niso več najštevilnejša skupina lovskih psov.

Na prireditvi smo organizirali tudi strokovno vodstvo za lovske pripravnike, ki jih je med ocenjevanjem vodil član Upravnega odbora Lovsko-kinološkega društva Posavje - Krško, dolgoletni vzreditelj in lastnik psarne Nebeške in uspešen vodnik **Dar-ko Pungersič**. Prav on je na koncu poskrbel, da so vsi prejeli tudi potrdilo o udeležbi, ki šteje za eno izmed praktičnih zahtev za lovski izpit.

Čeprav je bila prireditev na

Za boljšo vzrejo psov jamarjev v Sloveniji

Klub ljubiteljev psov jamarjev in **Lovsko-kinološko društvo Maribor** sta v lovišču LD Slovenska Bistrica organizirala enodnevno izobraževanje za vodnike nemških lovskih terierjev in jazbečarjev. Delavnice se je udeležilo enajst vodnikov iz Ormoža, Maribora, Ptujске Gore, Pesnice in Slovenske Bistrice.

Prevladovali so mlajši psi vodnikov, ki se bodo jeseni udeležili preizkušnje naravnih zasnov, nekaj pa je bilo tudi starejših, ki jih vodniki prijavljajo za uporabnostne preizkušnje.

Za prikaz dela psov jamarjev v rovu je bil zadolžen mentor **Ladislav Steinbacher**, za delo psov na planem in v vodi pa **Matjaž Roter**. Umetne krvne sledi je položil **Vojteh Kikl**, ki je bil mentor prikaza dela psov po krvni sledi.

Klub ljubiteljev psov jamarjev je podobno izobraževanje

Organizatorji izobraževanja v Slovenski Bistrici so bili zadovoljni z udeležbo.

V ŠTAJERSKIH LOVIŠČIH JE NEMŠKI LOVSKI TERIER NAJBOLJ PRILJUBLJEN PES.

Pri lovskem domu v Malečniku **Lovsko-kinološko društvo Maribor** vsako leto pripravi telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Z udeležbo na letošnjem so zadovoljni, saj so vodniki privedli na ocenjevanje kar 75 psov. Najštevilnejša je bila skupina psov jamarjev – nemški lovski terierji (12), sledili so jim goniči – brak-jazbečarji (11) in šarivci – prevladovali so nemški prepeličarji (10). Sodniki so podelili veliko odličnih in prav dobrih ocen.

Na fotografiji (od leve) vodniki nemške lovske terierke: **Franc Ačko**, **Karel Tržan**, **Alojz Fišinger** in **Franc Dečman**, kinološki sodnik za jamarje.

pripravil tudi v LD Grosuplje, kjer je bila mentorica **Damjana Žnidaršič Šveglj**.

Ladislav Steinbacher

Telesno ocenjevanje lovskih psov na Rinki

Kot vsako leto je tudi letos **Lovsko-kinološko društvo Celje** zadnjo soboto v maju organiziralo telesno ocenjevanje psov vseh lovskih pasem. Prireditve je potekala na Rinki v prijetnem okolju lovskega doma **LD Žalec**. Kljub zelo slabi vremenski napovedi se je zbralo zavidljivo število lovcev in nekaj spremljevalcev, pa tudi »civilistov« je bilo kar precej.

Za pozdrav udeležencev in gostov ter predstavitev sodniškega zbora je poskrbel kinološki sodnik **Milan Udovč**, ki je pozneje ocenjeval goniče. Pse jamarje je ocenjeval **Andrej Puželj**, brak-jazbečarje **Mirko Slatinšek**, barvarje **Zdravko Kosmač**, ptičarje in prinašalce **Vlado Bogdanovič**, šarivce pa **Anton Selinšek**. Sodelovali so tudi kin. sodniški pripravniki za določene pasme: **Jožica Metelko Kraševac**, **Nataša Gederer** in **Jože Napret**. V imenu gostiteljice LD Žalec je prisotne pozdravil in prireditve odprl **Janko Stebernak**. Vsem udeležencem je zaželel prijetno druženje, vsem psom pa čim boljše ocene. Za popestritev prireditve so udeleženci letošnjega tečaja vaj poslušnosti s svojimi psi pokazali, česa so se naučili in kako naj bi bil vodljiv uporaben lovski pes.

Sveda ni šlo brez spodrseljave. Toda ob upoštevanju, da so bili sami mladi psi in da je med nastopom pred tako velikim številom gledalcev pri vodnikih tudi nekaj treme, si prav vsi zaslužijo pohvalo za svojo prizadevnost. Prireditve se je udeležilo tudi 37 lovskih pripravnikov, ki jih je takoj po začetku telesnega ocenjevanja psov po prireditvenem prostoru popeljal vodja prireditve **Anton Savorgnani**. Ogleдали so si vse ocenjevalne kroge, pri vsakem so se seznanili z glavnimi značilnostmi psov tistega kroga, sodnik pa jim je predstavil značilne predstavnike posameznih pasem. Na koncu so v dvorani lovskega doma poslušali še predavanje iz lovske kinologije, ki ga je pripravil **Vlado Bogdanovič**.

Z letošnjega telesnega ocenjevanja lovskih psov na Rinki

Za popestritev prireditve so udeleženci letošnjega tečaja vaj poslušnosti s svojimi psi pokazali, česa so se naučili in kako naj bi bil vodljiv uporaben lovski pes.

Vodniki so na telesno ocenjevanje privedli 60 psov: 12 jamarjev, 8 brak-jazbečarjev, 12 goničev drugih pasem, 9 barvarjev, 5 ptičarjev, 13 šarivcev in prinašalca. Splošna ocena je, da imamo zelo dobre, torej standardno lepe pse, saj je bilo dosojenih kar 24 odličnih ocen in 17 prav dobrih. Nekaj vodnikov je bilo – tako kot vedno – z oceno manj zadovoljnih. Pri psih je bilo največ napak v nepopolnem ali nepravilno raščnem zobovju, pri brak-jazbečarjih pa največ težav v preveliki plečni višini.

Po uradnem delu ocenjevanja se je večina kinologov zadržala v prijetnem klepetu z znanci in prijatelji ter si izmenjala marsikatero pomembno izkušnjo in nasvet. Prireditve je brez omembe vrednih pripomb potekala hitro in dobro organizirano. LD Žalec se je tudi tokrat izkazala kot vzorna gostiteljica, zato se ji iskreno zahvaljujemo za gostoljubnost, sodnikom za pošteno sojenje, vodnikom pa za primer-

Foto: B. Tucovč

Utrinek z razprave na Občnem zboru LKD Posavje - Krško

no pripravo, disciplino in vodenje psov. Ker si vsi želimo, da bi se več mladih lovcev odločilo postati lastnik in vodnik lovskega psa, tako organizirane prireditve vsekakor pomembno prispevajo k popularizaciji lovske kinologije. Nasvidenje prihodnje leto!

Anton Savorgnani

Redni volilni občni zbor LKD Posavje - Krško

V četrtek, 22. 4. 2010, smo v **Lovsko-kinološkem društvu Posavje - Krško** imeli redni volilni občni zbor. Zbrali smo se pri našem lovskem in kinološkem prijatelju **Francu Štrifotu** v Glogovem Brodu pri Brežicah. Zbora so se udeležili kinološki referenti z območnih lovskih družin, člani organov LKD Posavje - Krško in tudi povabljeni predsednik Zveze lovskih družin Posavje **Miha Molan** ter **Aleš Ilc**, predsednik OZUL Posavje.

Najprej smo podelili odlikovanja Kinološke zveze Slovenije našima zaslužnima članoma. **Janko Strniša** (LD Loka pri Zidanem Mostu) je za svoj prispevek k lovski kinologiji prejel srebrni znak za zasluge KZS, **Jani Krivec** (prav tako LD Loka pri Zidanem Mostu) pa je za svoje delo na kinološkem področju prejel zlati znak KZS. Obe odlikovanji je odlikovancema podelil predsednik LKD Posavje - Krško **Ivan Šepec**.

Zbor je vodil dolgoletni predsednik NO LKD **Petar Huis**. V predvolilnem postopku se je na razpis volitev kot mandatar javil samo dotedanji predsednik **Ivan Šepec**, ki je član Lovske družine Kapele. V NO pa so člani v predvolilnem postopku predlagali štiri naše člane, in sicer **Karla**

Česnovarja iz LD Krško, **Mirka Slemenška** iz LD Brestanica, **Janeza Srpčiča** iz LD Cerklje ob Krki in **Igorja Vidmarja** iz LD Brežice. Kot mandatari je bil izvoljen **Ivan Šepec**, v NO pa so bili izvoljeni **Karel Česnovar**, **Mirko Slemenšek** in **Janez Srpčič**. Šepec se je takoj po razglasitvi rezultatov zahva-

lil za izkazano zaupanje, pojasnil, da **Petar Huis** iz osebnih razlogov ni želel ponovno kandidirati v NO, in predstavil člane Upravnega odbora, ki so ostali isti kot v prejšnjem mandatu: **Branko Tucovič** (LD Brežice), ki bo tajnik, **Jože Petelinc ml.** LD Dobova – blagajnik, **Franc Svetec** (LD Kostanjevica na Krki), **Franc Lipar** (LD Pišce), **Darko Pungeršič** (LD Bučka) in **Andrej Kuhar** (LD Loka pri Zidanem Mostu) – člani.

Čestitkam sta se pridružila tudi predsednik ZLD Posavje Miha Molan, ki je povedal, da se predsednik Ivan Šepc ni izkazal le z dobrim vodenjem LKD Posavje - Krško, ampak tudi z delom svojih lovskih psov v lovišču in tudi pri vzreji v psarni Kapelska. Predsednik OZUL Posavje je izjavil, da je njihovo združenje zadovoljno z delom in aktivnostmi LKD Posavje - Krško, kar pričakuje tudi v prihodnje.

Sledile so še navedbe načrtov dela za tekoče leto, ki so precej optimistično in zahtevno postavljeni in so bili tudi enoglasno sprejeti. Vsekakor bomo skušali v naslednjem mandatu delati vsaj tako dobro, kot smo delali doslej, in vodnikom ter vzrediteljem nuditi čim popolnejše storitve.

Branko Tucovič

Občni zbor LKD Gorica - Nova Gorica

Podobno smelo, kot je LKD Gorica - Nova Gorica s slovesnostjo in izdajo brošure konec leta 2008 sklenilo tri desetletja uspešnega dela, so si člani smelo določili delo tudi za prihodnja leta. Načrti in pričakovanja se uresničujejo. Že na koncu leta 2009 sta Izvršni odbor in Strokovni svet ugotovila, da so bili cilji, postavljeni za leto 2009, izpolnjeni. To so člani LKD potrdili tudi na občnem zboru konec letošnjega marca. Številne aktivnosti in uspehi članov LKD so zaznamovali leto 2009. Vsakoletni tečaj osnovnega šolanja lovskih psov, ki ga v Volčah že vrsto let vodi **Ivan Leban** - Kukč je bil uspešno končan 22. maja 2009. V zadovoljstvo vodnikov lovskih psov in skupaj z lovsкими družinami je bilo organiziranih devet delovnih preizkušenj lovskih psov, v okviru katerih je bilo delovno preizkušenih 87 lovskih psov različnih pasem. Leta 2009

so kinološki sodniki ocenili zunanost 82 lovskih psov. Da bi izboljšali pripravljenost vodnikov pa tudi psov za delovne preizkušnje psov, je LKD organiziralo posebna srečanja, na katerih so kinološki sodniki vodnikom svetovali, na kakšen način in s katerimi metodami naučiti psa, da bo čim uspešneje opravil delovno preizkušnjo, ki je tudi pogoj, da vodnik lahko uporablja psa za delo v lovišču. O vsem tem so se pogovarjali člani na občnem zboru.

Tudi na letošnjem občnem zboru niso pozabili blestečih us-

pokazal, da sta on in njegova psička res prava »strokovnjaka«. Z bavarsko barvarko **Dono Volčansko** je zmagal in za seboj pustil vodnike psov iz Italije in Avstrije.

V lovišču LD Velika Nedelja je bila septembra 2009 državna tekma v delu po strelu za nemške lovske terierje. Naš član **Dušan Štucin** z nemško lovsko terierko **Besi Ribniško** je gladko pometel s konkurenco ter s 122 točkami in I. n. r. postal državni prvak.

Ob tem velja pohvala tudi vsem tistim članom LKD, ki se

za lovske družine, ki jo redno prejmejo skupaj z drugimi poročili o delu LKD.

Udeleženci letošnjega občnega zbora so po skoraj desetletju soglašali s spremembami temeljnega akta. Temeljna pravila našega delovanja sta že potrdili tudi upravna enota in Statutarna komisija KZS.

Željo za sodelovanje in opravljanje kinoloških dejavnosti v okviru LKD Gorica - Nova Gorica so v zadnjem obdobju pokazale tudi nekatere LD z območja Krasa, kar kaže na zaupanje v naše društvo in je tudi neke vrste priznanje za naše delo.

Angel Vidmar,
predsednik LKD

PNZ goničev in brak-jazbečarjev v LD Anhovo

Foto: A. Vidmar

Državna tekma brak-jazbečarjev - Ponikva 2009

LKD Celje je 24. oktobra lani v deževnem vremenu izvedla Državno uporabnostno tekmo (DUT) brak-jazbečarjev v lovišču LD Ponikva, o kateri še nismo poročali.

Razpisane tekme se je udeležilo deset vodnikov – tekmovalcev z enajstimi brak-jazbečarji.

Na takšni tekmi ocenjujejo naslednje discipline: iskanje, gonja, nos, glas, poslušnost, strelomirnost, krvna sled, obnašanje psa ob mrtvi divjadi (pokazanje ali oblaževanje).

Umetni krvni sledovi (dolgi 900 do 1.000 metrov) so bili položeni že dan prej; za vsako sled so porabili 2,5 dl krvi srnjadi, pikljali pa so s svežim parkljem.

Sodelujoče vodnike in druge prisotne je pozdravil Starešina LD Ponikva **Marjan Grosek** in na kratko predstavil tamkajšnjo LD in njeno lovišče. Sledila sta pozdrav in nagovor tedaj še živečega dr. **Jožeta Pangerla**, ki je bil vodja prireditve, hkrati pa tudi predsednik LKD Celje. Vodja sodniškega zbora **Milan Udovč** je prisotnim predstavil kinološke sodnike: **Janija Krivca**, **Mirka Slatinška**, **Franca Svetca** in kinološko sodnico **Jožico Metelko Kraševc**. Vodnikom psov in pripravnikom je pojasnil pravila tekmovanja in discipline, po katerih bo potekala DUT brak-jazbečarjev. Po žrebu startnih števil stala sledila preskus odložitve psa in strelomirnost. Kljub dežju in že rahlo premočeni smo se odpravili na teren, kjer naj bi psi našli vsak svojega zajca in po opravljeni

Udeleženci občnega zbora LKD Gorica - Nova Gorica

Foto: A. Vidmar

pehov članov LKD in njihovih psov ter jim čestitati.

Septembra 2009 je bila v Idrskih Krnicah 15. državna samostojna tekma v delu po krvnem sledu za vse pasme lovskih psov. V konkurenci dvanajstih psov so bili naši tekmovalci izvrstni. Zmagal je **Ivan Leban** - Kukč, **Silvo Mrevlje** je bil drugi, **Vojko Mrakič** pa peti. Ivan Leban se je lani izkazal še enkrat. Oktobra 2009 je bila na Pohorju mednarodna tekma v delu po krvni sledi za bavarske in hano-vrske krvosledce. Tudi na omenjeni mednarodni tekmi je Kukč

s svojimi štirinožnimi prijatelji trudijo in dosegajo odlične rezultate pri vseh drugih oblikah dela s psi, na razstavah, pri vzreji ali na lovih, iskanjih obstreljene divjadi in drugod. Pogosto se namreč dogaja, da so v nekaterih okoljih vodniki lovskih psov premalo cenjeni.

Tako LKD že skoraj desetletje pripravlja analizo iskanja obstreljene divjadi na območju, ki ga zavzema LKD. Nekaj zadnjih let to delata naša člana **Ervin Feragotto** in **Primož Uršič**. Analiza ni zanimiva samo za iskalce obstreljene divjadi, temveč tudi

Tekmovalni pari in sodniki po končani državni tekmi brak-jazbečarjev (Ponikva, 24. 10. 2009)

Najboljši so prejeli tudi pokale in nazive. Marku Uriglju in Azri sta pokala za prvo mesto izročila žal že pokojni dr. Jože Pangerl (na fotografiji levi) in inol. sodnik Milan Udovč.

gonji opravili še najtežji del tekme – preskus po umetnem krvnem sledu.

Vlaga je pripomogla k odličnim delovnim razmeram za sledenje psov, ki so opravljali težko nalogo kljub motečim dejavnikom – zapeljevalnim sledovom srnjadi, ki je v tem lovišču prav dobro zastopana. Žal so kar štirje psi podlegli »zapeljevalnemu dahu« zdrave divjadi in jo pogladi stran od umetne krvne sledi. Uporaben brak-jazbečar na uporabnostni tekmi mora razlikovati obe sledi: dah umetne krvne sledi od daha zdrave divjadi.

Vsi psi in psice so poiskali zajca, ga dvignili z ležišča in odlično opravili gonjo. Delo po krvni sledi, ki so ga sodniki ocenjevali po veljavnem pravilniku za ocenjevanje dela po krvni sledi za vse pasme lovskih psov, torej niso opravili štirje psi (3 psi, 1 psica). Ker je pogoj za opravljeno DUT tudi pozitivna ocena v delu po krvni sledi, ti psi tekme niso opravili v celoti.

Ob razglasitvi rezultatov je prenehalo deževati, tako da smo podelitev priznanj in pokalov ter

praktičnih nagrad lahko opravili zunaj prostorov lovskega doma – v prisotnosti vodnikov in psov.

Izid tekmovanja DUT brak-jazbečarjev glede na ocene je naslednji: 1. mesto sta si priborila **Marko Urigelj** in **Azra** (220; I. n. r.); druga sta bila **Martin Keblič** in **Cola** (213 točk; I. n. r.), tretje mesto pa sta zasedla **Janez Šumak** in **Ben Vranski** (204 točke; I. n. r.). Prva psa sta dobila CACT in R-CACT.

Zdaj žal že pokojni dr. Jože Pangerl je v sklepni misli vodnike psov spodbudil k nadaljnjemu delu, saj se le-to obrestuje na skupnih lovih v loviščih. Opozoril je tudi na moralno-etični vidik in pravičen lov divjadi, kar zadeva iskanje obstreljene – ranjene divjadi po krvni sledi.

V imenu prireditelja – LKD Celje – se ob tej priložnosti zahvaljujemo kinološki sodnici **Jožici Metelko - Kraševce**, članici LD Ponikva, ki je bila tudi v vlogi gostiteljice, za dobro organizacijo dela, administracijo, pridobitev sponzorjev in na koncu za okusen pasulj.

Janez Šumak

Predvidena legla lovskih psov

Resasti foksterierji (SLRFor):

O: I/-, m: I/I, 27.6.,
Andrej Puželj,
Lipovščica 14, 1317 Sodražica.

Lovski terierji (SLRLT):

O: 5/I, m: 5/I, 6. 6.,
Jože Zupan,
Pečice 48, 3257 Podsreda.
O: 5/I-VUP, m: 4/I, 21. 7.,
Roman Černigoj,
Stomaž 59, 5263 Dobravljje.
O: 5/I, m: 5/I, 3. 7.,
Zdravko Garmut,
Sp. Kapla 35, 2362 Kapla.
O: 5/I-VUP, m: 4/I, 29. 5.,
Jože Zupan,
Pečice 48, 3257 Podsreda.
O: 4/I, m: 5/I, 10. 6.,
Tine Kovač,
Podlipa 7, 1260 Vrhnika.
O: 5/I, m: 4/I, 3. 7.,
Janez Srpčič,
Cerklje ob Krki 69,
8263 Cerklje ob Krki.
O: 5/I, m: 4/I, 13. 6.,
Srečko Pirš,
Mrčna Sela 53, 8282 Koprivnica.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 5/I, m: 5/I, 5. 6.,
Mihael Volmajer,
Sp. Kapla 17, 2362 Kapla.

Beagli (SLRBig):

O: 5/II, m: 4/II, 5. 7.,
Ksenija Jelen,
Ljubljanska 50, 3320 Velenje.
O: 5/I, m: 5/I, 6. 7.,
Rudi Rogelšek,
Podgorska c. 81,
2380 Slov. Gradec.
O: 5/II, m: 5/I, 10. 7.,
Jurij Rihtaršič,
Golniška c. 13, 4000 Kranj.
O: 5/III, m: 4/I, 10. 7.,
Katja Jarc in Aleš Mohorič,
Trebča vas 27, 8361 Dvor.
O: 5/II, m: 5/II, 12. 6.,
Nina in Maša Leš,
Ptujška c. 44, 2230 Lenart.
O: 5/III, m: 5/II, 12. 6.,
Vili Vizintin,
Petelinje 55, 6257 Pivka.

Srbski goniči (SLRGb):

O: 4/I, m: 4/I, 14. 6.,
Franc Krapež,
Otlica 19, 5270 Ajdovščina.

Istr. kdl. goniči (SLRGik):

O: 5/I, m: 4/II, 26. 6.,
Franc Bončina,
Šebrelje 63, 5282 Cerkno.
O: 5/I, m: 4/I, 17. 6.,
Janez Razstresen,
Planina nad Horjulom 9,
4224 Gorenja vas.
O: 5/I, m: 5/I, 17. 6.,
Damijan Peternel,
Kamberško 3, 5215 Kanal.
O: 4/I, m: 5/II, 6. 7.,
Gabrijel Vranešič,
Tribuše 4/c, 8340 Črnomelj.

O: 5/I, m: 4/II, 2. 7.,
Marjan Rangus,
Dol. Brezovica 27,
8310 Šentjernej.
O: 5/I, m: 5/II, 18. 5.,
Marko Barle,
Gornje Kamenje 6, 8211 Dobrič.

Posavski goniči (SLRGp):

O: 5/I, m: 5/I, 1. 5.,
Nenad Mihunovič,
Marin Dol 20, 8341 Adlešiči.

Bloodhoundi (SLRCSH):

O: tuj plemenjak, m: 5/II, 6. 6.,
Žiga Puhar,
Štrukljeva ulica 21,
4240 Radovljica.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Črni z ožigi

O: 5/I, m: 4/I, 14. 7.,
Milan Pungaršek,
Imenska Gorca 3,
3254 Podčetrtek.
O: 5/I, m: 4/I, 27. 5.,
Aleksander Lavriha,
Dolga Njiva 15, 8212 Velika Loka.

Jelenje rdeči:

O: 5/I, m: 5/I, 26. 6.,
Boris Dolenc,
Petelinje 89, 6257 Pivka.
O: 4/II, m: 5/I, 7. 7.,
Boris Dolenc,
Petelinje 89, 6257 Pivka.

Nemški goniči (SLRNg):

O: 5/I, m: 5/I, 5. 6.,
Janko Logar,
Pod bregom 2,
2380 Slovenj Gradec.

Nemški žimavci (SLRNŽ):

O: 5/3 x VGP - I. n. r., 2 x SW - I. n. r.; m: 4/ŠPP - 143, 12. 6.,
Ivan in Petra Zorko,
Sela pri Dobovi 85,
8257 Dobova.
O: 5/PZP - 55 + 24, JZP - 185;
m: 5/PZP - 53 + 18, JZP - 183,
15. 6.,
Franc Čavničar,
Grabe 46,
2277 Središče ob Dravi.

Nem. kdl. ptičarji (SLRNKp):

O: tuj plemenjak,
m: 5/PZP - 53, JZP - 170, 10. 7.,
David Pogačnik,
Prebačevo 44, 4000 Kranj.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Rjavci

O: 5/I, m: 5/I, 24. 6.,
Ivan Centrih,
Dobje 3, 3224 Dobje pri Planini.
O: 5/I, m: 4/II, 13. 6.,
Ivan Haložan,
Kozje 186, 3260 Kozje.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodaj kombinirano lovsko puško (bock drilling), kalibra 16 – 7 x 65 R – 5,6, s strelnim daljnogledom Zeiss Clasic Diavary 3 – 12 x 56 (Suhlova montaža). Tel.: 031/351-935.

Prodaj revolver SW 686, (nerjaveč), kal. .357 Mag., (6 »). Dodam usnjen tok in originalne lesene platnice. Cena 750 €. Tel. 031/531-031.

Prodaj zelo dobro ohranjeni pištoli M 1911, kal. .45 ACP Thompson (600 €) in Norinco (350 €). Tel.: 041/618-867.

Prodaj pištolo Beretta FS 92; **risanico** Crvena Zastava, kal. .30 – 06, s str. daljnogledom Kahles ZF 84, 10 x 42 (zasušna montaža); **PAP** Winchester SXR Vulkan, kal. .30 – 06, z namerilno napravo Aimpoint H1 Micro in **PAP** šibrenico Beretta, kal. 12. Orožje je v odličnem stanju. Cena po dogovoru. Tel.: 041/392-670.

Prodaj zračno puško Anschütz, mod. 335. Cena 200 €. Tel.: 040/323-399.

Prodaj pištolo Walther PPK, kal. 7,65 mm, iz nerjavnega jekla, ameriške licenčne proizvodnje. Je kot nova, v kovčku, z dvema 7-strelnima nabojnikoma. Cena 600 €. Tel.: 041/821-435.

Prodaj strelni daljnogled Zeiss - Jena 4 – 32 s kompletno suhlsko montažo in zasušno montažo z vsemi deli. Tel.: (04) 531-86-64.

Prodaj karabinko Mannlicher Schönauer (1950), kal. 7 x 57, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32. Tel.: 031/611-267.

Prodaj italijansko potezno šibrenico Benelli, model Nova, kaliber 12- in 9-strelni MK revolver Taurus. Tel. 041/253-257.

Prodaj kratko karabinko CZ, novo, kal. 7 x 57, s polnim olesjem, gravirano, z naprožilom ter str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (suhlska mont.); Suhlovo šibrenico brezpetelinko, kal. 12 – 12; šibrenico – petelinko A. Motta - Siena, kal 12 – 12. Tel.: 041/791-982.

Prodaj risanico – prelamačo Krieghof, kal. 6,5 x 57 R. Tel. 041/857-223.

Prodaj kombinirko CZ, mod. 502, kal. 12/7 x 65 R; šibrenici - brezpetelinki, kal. 16 – 16 in 12 – 12; risanico – repetirko, kal. .308 Win. (s tekmovalno cevjo), ter repetirke, kal. 6,5 x 57, .222 Rem. in .22 Hornet. Tel.: 030/692-159.

Prodaj lepo ohranjeno karabinko CZ, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Ultralux 6 x 42 (zasušna montaža), cena 550 €. Prodaj tudi tri str. daljnogleda za MK risanico ter 60 nabojev, kal. 6 mm Rem. Tel.: 031/380-448.

Zelo ugodno prodaj nov nočni str. daljnogled (cena 790 €), zračno puško Crvena zastava (odlično ohranjena, samo 90 €). Tel.: 041/217-768.

Zamenjam strelni daljnogled Mause 8 x 56 za manjši in lažji dvogled. Tel.: 031/280-255.

Ugodno prodaj boroveljsko repetirko, kal. 6,5 x 57, s str. daljnogledom Kahles 6 x 42. Puška ima na kopitu rezbarijo – rukajoči jelen. Tel.: 041/419-791.

Prodaj kombinirko Zolli, kal. 20 Mag. / 7 x 65 R, in risanico, kal. .22 Mag., z naprožilom. Oprema in cena po dogovoru. Tel.: 041/716-028.

Prodaj različno lovsko orožje. Tel.: 031/598-120.

Prodaj risanico – repetirko CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (suhlska montaža). Tel.: 041/549-171.

Prodaj karabinko Sava – Kranj, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42. Puška je natančna in malo uporabljena. Cena 1.500 €. Prodaj tudi karabinko Bock – Kranj, kal. .30 – 06, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42. Puška je natančna in malo uporabljena. Cena 1.500 €. Tel.: 031/330-448.

Prodaj rusko šibrenico – petelinko, kal. 16 – 16 (cena 350 €); češko bokarico, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom 4 x 32 (550 €); češko bokarico, kal. 7 x 57 R /12, z optično piko Doctor (600 €) in polavtomatsko pištolo Smith & Wesson, kal. .22 l. r. (400 €). Tel.: 040/796-713.

Prodaj kratko risanico (»štuc«) Steyr Mannlicher, kal. 8 x 56 R, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (2000 €) in lahko karabinko, izdelano po naročilu (inox cev), kal. 6,5 x 52 Carcano, s str. daljnogledom Buschnell 1,5 – 6 x 44 (1.500 €). Tel.: 040/796-713.

Prodaj češko bokarico model ZH 324, kal. 16/7 x 57 R z menjalnimi cevmi 16/16. Cena 650 €. Tel.: 040/983-919.

Prodaj risanico – repetirko Sava – Kranj, kal. .30 – 06, s

Želite imeti psa pod kontrolo?
Ga šolati brez naporov, hitro, pravilno in učinkovito?
To vam omogočajo
ELEKTRONSKE OVRATNICE
Dometi signalov od 200 do 1.600 m.
Na voljo tudi
- OVRATNICE PROTI LAJANJU
- NEVIDNA ELEKTRONSKA OGRAJA ZA PSE DO 1200 m
Informacije:
tel.: 041/406-471

str. daljnogledom Helia CT 3 – 9 x 42 Kahles. Tel.: 041/589-396.

Prodaj češko bokarico, mod. ZH, kal. 7 x 57 R/12, s str. daljnogledom in menjalnimi cevmi 16/16. Tel.: 031/521-978.

Lovski psi

Ugodno prodaj leglo nemških prepeličarjev – sercev. Psi so potomci zelo dobrih psov za delo na divje prašiče in razstavnih psov te pasme. Tel.: 041/809-143.

Kupim dobrega lovskega psa, starega od 2 do 4 leta. Tel.: 041/810-155; samo zvečer.

Prodaj mlade kdl. istrske goniče, potomce odličnih delovnih staršev (o: 5/1, m: 5/2). Za oddajo bodo primerni v drugi polovici julija. Tel.: 040/240-255.

Prodaj mlade angleške koker španjele, črne barve, odličnih delovnih staršev, preizkušena paritvena kombinacija. Tel.: 031/629-673.

Prodaj jelenje rjave brak-jazbečarje, samce, potomce staršev z oceno 5/1. Tel.: 041/354-596 (Mirko).

Prodaj enkratno leglo nemških prepeličarjev – sercev, starih 2 meseca. Tel.: 041/402-325, Primorska.

Prodaj kakovostno leglo kratkodlakih jazbečarjev rjave barve (leglo 18. 5. 2010).

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV)
IN KLOBUKOV PO MERI,
KAKOVOSTNO IN PO ZELO
UGODNI CENI!
PREPRIČAJTE SE SAMI!
KROJAŠTVO PEČOLER, s. p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055
kontaktni naslov: joze.pecoler@gmail.com

Oče je tuj plemenjak. Tel.: 031/348-288 (Grapar).

Prodaj mlade nemške lovške terierje (13. 6. 2010), Vrhnik. Tel.: 041/862-603.

Prodaj leglo angleških špringer španjelov. Tel.: 041/638-100.

Prodaj leglo brak-jazbečarjev jelenje rdeče in dimaste barve. Psi so potomci odličnih staršev (oče: 5/1, mati: 5/1). Psi bodo primerni za oddajo po 28. juliju. Tel.: 041/493-875 ali (03) 576-20-37.

Prodaj nemško prepeličarjo – serko, staro 3 mesece. Starši so odlični v delu na divje prašiče in malo divjad. Oba starša sta tudi odlična krvoledca. Tel.: 041/780-976.

Prodaj mlade nemške prepeličarje – brezce, potomce odličnih delovnih staršev. Tel.: 041/343-472.

Prodaj mladiče (leglo 10. maja 2010) pasme kratkodlaka madžarska vižla, delovnih staršev. Slike: <http://s5ela.blogspot.com> Tel.: 040/681-087 Jure.

Prodaj dve psički – brak-jazbečarki, rjave barve, zelo lepi, stari štiri mesece. Tel.: 041/342-121.

V psarni Suhorobarski so na prodaj mladiči pasme brandel brak, potomci preizkušene linije, z osvojenimi večkratnimi šampionati in državnimi delovnimi tekmami. Leglo izhaja iz avstrijske linije. Oddaja legla v juliju. Tel.: 041/704-836, Zabu-kovec.

Prodaj tribarvne nemške goniče, poležene 11. 4. 2010. Tel.: 040/654-896.

Foto: J. Pap

Mladi münsterlandec

Lovska zveza Slovenije

Možnost izdaje nove IZKAZNICE STRELSKEGA SODNIKA

Komisija za lovsko strelstvo in Komisija za informacijski sistem pri LZS sta pripravili in izdali novo **izkaznico strelskega sodnika**. Po velikosti je enaka lovski izkaznici, oblikovno prilagojena strelski dejavnosti, osebne podatke in fotografijo povzamemo iz podatkovne baze Lisjak.

Že izdane izkaznice strelskega sodnika ostajajo v veljavi še naprej, na zahtevo posameznika pa bo strokovna služba LZS proti plačilu lahko izdala tudi novo. To storite tako, da izpolnjen obrazec (**vlogo**), ki je objavljen na spletni strani LZS, pošljete na naslov: **Lovska zveza Slovenije, Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana**. Vlogi priložite fotokopijo stare izkaznice (če jo imate) ali v njej navedite, kdaj in kje ste opravili izpit za strelskega sodnika. Podatki morajo biti vpisani v evidenci člana v LIS Lisjak in jih bo izdajatelj nove izkaznice preveril. Cena izdaje nove izkaznice strelskega sodnika je **12 €**, vključno z DDV.

Pisarna LZS

Zbiram prednaročila za tribarvne nemške goniče – starši, nemška linija. Predvideno leglo 28. 6. 2010. Tel.: 031/673-431.

Prodajam vrhunsko leglo reasastih jazbečarjev, potomce odličnih delovnih staršev. Oče: PNZ 200 t, l. n. r., VUP l. n. r., mati: PNZ 200 t, l. n. r., VP l. n. r. Mladiči so kakovostno odlakani, temnejše barve. Za oddajo bodo primerni sredi julija. Tel.: 031/330-448.

Prodajam psico pasme slovaški kopov, staro 1,5 leta, z opravljenim PNZ. Lepo oblajava divje prašiče. Tel.: 041/913-315, (07)307-38-46, Pungerski.

Prodajam leglo ostrodolaki bosanski gonič – barak. Mladiči so potomci odličnih delovnih staršev. Tel.: 041/812-641.

Prodajam nemškega lovkega terierja (leglo 3. 5. 2010). Tel.: 041/933-938.

Prodajam leglo nemških prepečarjev sercev – brezcev. Oče in mati imata odlično telesno in delovno oceno. Plemenjak je uvožen iz Nemčije. Psi bodo primerni za oddajo po 28. 6. 2010. Tel.: 041/470-393.

Drugo

Prodajam elektronsko ovrtnico za šolanje psov. Domet od 250 do 1.600 metrov. Tel.: 041/406-471.

Prodajam deset vrhunskih akvarelov (lovski motivi) iz vrstnega slikarja Petra Šaina, dobro znanega na območju nekdanje Jugoslavije. Informacije: bengabri@gmail.com

Izdelam vam več vrst pasti za lov polhov, valilnice za ptice duplarice (več vrst) in ptičje krmilnice. Tel.: (01) 895-15-96.

Izdelujem gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Tel.: 041/819-231, Basaj.

Poučujem igranje na lovski rog – posameznike ali skupine (vključno z glasbenim znanjem not – teorijo). Tel.: 041/253-257.

Prodajam fazane, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

Prodajam poljske (divje) zajce iz vzreje. Zajci so odrasli, cepljeni ter prilagojeni za v naravo ali oboro. Tel.: 040/503-781.

Kupim naslednje knjige Zlatorogove knjižnice: Slovenski lovski priročnik, Po mojih lovskih stezah, Lovske trofeje na Slovenskem, Lovčeva žena, Simonič: Srnjad. Ponudbe sprejemam na tel. št.: 031/617-777.

Prodajam štirikolesnik (lovski delovni model), 06/2011, vozen, kot nov, 2.800 km, zelene barve, registriran (za osebo z vozniškim izpitom). Cena polovična 1.490 €. Tel.: 041/217-768.

Prodajam avtomatsko krmilnico. Tel.: 041/785-656 Matjaž.

Izdelam vam diatonično harmoniko, lahko tudi z različ-

JULIJ						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)			
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet	konec
1. Če	23:18	10:13	5:14	20:57	3:45	22:27
2. Pe	23:36	11:15	5:15	20:56	3:45	22:26
3. So	23:55	12:18	5:16	20:56	3:46	22:26
4. Ne	---	13:22	5:16	20:56	3:47	22:25
5. Po	0:16	14:28	5:17	20:56	3:48	22:24
6. To	0:40	15:35	5:18	20:55	3:49	22:24
7. Sr	1:08	16:45	5:18	20:55	3:50	22:23
8. Če	1:44	17:54	5:19	20:54	3:51	22:22
9. Pe	2:31	18:58	5:20	20:54	3:52	22:21
10. So	3:29	19:54	5:21	20:53	3:53	22:21
11. Ne	4:40	20:40	5:22	20:53	3:55	22:20
12. Po	5:58	21:17	5:22	20:52	3:56	22:19
13. To	7:20	21:48	5:23	20:51	3:57	22:18
14. Sr	8:43	22:15	5:24	20:51	3:58	22:16
15. Če	10:03	22:39	5:25	20:50	4:00	22:15
16. Pe	11:21	23:02	5:26	20:49	4:01	22:14
17. So	12:39	23:27	5:27	20:48	4:02	22:13
18. Ne	13:54	23:55	5:28	20:48	4:04	22:12
19. Po	15:08	---	5:29	20:47	4:05	22:10
20. To	16:19	0:27	5:30	20:46	4:07	22:09
21. Sr	17:23	1:05	5:31	20:45	4:08	22:08
22. Če	18:20	1:52	5:32	20:44	4:10	22:06
23. Pe	19:07	2:46	5:33	20:43	4:11	22:05
24. So	19:45	3:46	5:34	20:42	4:13	22:03
25. Ne	20:16	4:50	5:36	20:41	4:14	22:02
26. Po	20:42	5:54	5:37	20:40	4:16	22:00
27. To	21:04	6:59	5:38	20:38	4:17	21:59
28. Sr	21:23	8:03	5:39	20:37	4:19	21:57
29. Če	21:42	9:05	5:40	20:36	4:21	21:55
30. Pe	22:01	10:08	5:41	20:35	4:22	21:54
31. So	22:21	11:10	5:42	20:33	4:24	21:52

AVGUST						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)			
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet	konec
1. Ne	22:43	12:15	5:44	20:32	4:25	21:50
2. Po	23:08	13:20	5:45	20:31	4:27	21:48
3. To	23:40	14:28	5:46	20:29	4:29	21:47
4. Sr	---	15:35	5:47	20:28	4:30	21:45
5. Če	0:21	16:40	5:49	20:27	4:32	21:43
6. Pe	1:12	17:39	5:50	20:25	4:33	21:41
7. So	2:16	18:30	5:51	20:24	4:35	21:39
8. Ne	3:29	19:11	5:52	20:22	4:37	21:37
9. Po	4:51	19:45	5:53	20:21	4:38	21:35
10. To	6:14	20:14	5:55	20:19	4:40	21:34
11. Sr	7:37	20:40	5:56	20:18	4:41	21:32
12. Če	8:59	21:05	5:57	20:16	4:43	21:30
13. To	10:19	21:30	5:58	20:14	4:45	21:28
14. So	11:38	21:57	6:00	20:13	4:46	21:26
15. Ne	12:55	22:29	6:01	20:11	4:48	21:24
16. Po	14:09	23:06	6:02	20:09	4:49	21:22
17. To	15:16	23:50	6:03	20:08	4:51	21:20
18. Sr	16:16	---	6:05	20:06	4:52	21:18
19. Če	17:05	0:42	6:06	20:04	4:54	21:16
20. Pe	17:46	1:39	6:07	20:03	4:56	21:14
21. So	18:20	2:42	6:09	20:01	4:57	21:12
22. Ne	18:47	3:46	6:10	19:59	4:59	21:10
23. Po	19:09	4:51	6:11	19:57	5:00	21:08
24. To	19:30	5:54	6:12	19:56	5:02	21:06
25. Sr	19:49	6:57	6:14	19:54	5:03	21:04
26. Če	20:08	7:59	6:15	19:52	5:05	21:01
27. Pe	20:27	9:02	6:16	19:50	5:06	20:59
28. So	20:48	10:05	6:17	19:48	5:08	20:57
29. Ne	21:12	11:10	6:19	19:46	5:09	20:55
30. Po	21:41	12:16	6:20	19:44	5:11	20:53
31. To	22:18	13:21	6:21	19:43	5:12	20:51

nimi lovskimi motivi. Tel: 041/567-126.

Prodajam nov, lesen čoln, primeren za lov, ribolov in sprostitve. Tel.: 031/501-801, po 19. uri.

Interesentom podarim vse izvide letnikov revije Lovce od leta 1980 naprej (v nezvezani obliki). Informacije so dostopne na 031/580-017.

Prodajam kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Tel: 051/652-682.

Prodajam navadnega jelena, starega 8 let (lahko tudi mlajšega). Tel.: 041/891-207.

MAJICE

SO IZDELANE IZ DVOSLOJNEGA PLETIVA, KI ZAGOTAVLJA PRENOS POTU S KOŽE NA ZUNANJO STRAN MAJICE.

POZABITE NA MOKER HRBET.

LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrave 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355

Po strelu ...

LKD Postojna

prireja

Lokalno uporabnostno preizkušnjo v delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov.

Tekma bo **16. 10. 2010** v lovišču **LD Prestranek** z začetkom ob 8. uri.

Zborno mesto bo pri trgovini TUŠ v Prestranku.

Pisne prijave bomo sprejemali do 10 dni pred prireditvijo:

LKD Postojna,
Cankarjeva 6, 6230 Postojna;
telefon: (05) 720-45-21.

Na Mašunu bo
22. 8. 2010 z začetkom
ob 11.30

lovsko-kulturna prireditve –

XVI. HUBERTOVA MAŠA
z Zasavskimi rogisti.

Po maši bo lovsko družabno
srečanje.

Vabljeni!

Informacije po telefonu
031/623-053 ali 031/832-596
e-mail: info@masun.si

Lovsko-kinološko društvo Maribor

prireja

UPORABNOSTNO PREIZKUŠNJO (UP)
PO KRVNI SLEDI za vse pasme psov,

ki bo **11. 9. 2010** z začetkom ob 8. uri.
Zborno mesto bo **pred lovsko kočjo LD Šmartno na Pohorju.**

Ob prijavi po e-pošti na naslov lkd.maribor@gmail.com,
je treba vplačati kavicijo v znesku **50 €** na
transakcijski račun št.: **0451-5000-0469-115**,
LKD Maribor, C. XIV. divizije 36, 2000 Maribor.

Znesek za plačano kavicijo bomo udeležencem preizkušnje povrnili na
dan tekmovanja.

Uroš TROHA (tel.: 031/496-777),
tajnik LKD Maribor

Bi radi znali oponašati rukajočega jelena?

Približuje se lovna doba na jelena. Kot pobudnik razvijanja veščine oponašanja jelenjega rukanja v Sloveniji in kot uspešen tekmovalac na mednarodni ravni v tej lovsko-kulturni veščini sem pripravljen za interese (skupino lovcev, LD ali širše) pripraviti **predavanje o OPONAŠANJU JELENJEGA RUKANJA**, ki bo podkrepljeno s strokovno razlago, ogledom videoposnetkov rukajočih jelenov v naravi, predstavitev rokaških pripomočkov (rukal) in vsega drugega, kar sodi zraven.

Za mojo storitev in obisk med vami ne zahtevam nobenega posebnega honorarja. Zadostuje mi povrnitev stroškov obiska v obliki dnevnice in kilometrine.

Vse interese prijazno vabim, naj se mi javijo na tel. številko:
031/30-60-80,
Jože Gril.

LOVSKA DRUŽINA REČICA PRI LAŠKEM

prireja

LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE
ZA MEMORIAL VEZJAK – HORJAK

v nedeljo, 15. avgusta 2010, na strelišču Šmohor
z začetkom ob 8. uri.

Tekmovanje bo ekipno (3 člani iz iste LD) in posamično. Tekmovalci bodo streljali na 20 golobov (športni položaj), 10 strel v tarčo srnjak in 10 strel v tarčo bežeči merjasec.

Najboljše ekipe bodo prejele pokale, posamezniki pa bogate praktične nagrade.

Pot na strelišče bo primerno označena. Trening bo mogoč v soboto, 14. 8. 2010, od 15. ure naprej.

Za hrano in pijačo bo poskrbljeno.

Vabljeni!

VABILO

Divji prašič je ena najbolj zanimivih, pomembnih in tudi problematičnih lovskoupravljaljskih vrst. Izjemno večanje številčnosti in prostorske razširjenosti vrste, čemur smo priča v zadnjih desetletjih, večanje škode na kmetijskih površinah ter pomembna nova spoznanja o biološki vrsti so nas spodbudili, da bomo organizirali **strokovno posvetovanje o divjem prašiču.**

ERIC-o Velenje, Inštitut za ekološke raziskave, bo v sodelovanju z Veterinarsko fakulteto Univerze v Zagrebu, Lovsko zvezo Slovenije in Zavodom za gozdove Slovenije organiziral

2. SLOVENSKI POSVET Z MEDNARODNO UDELEŽBO O UPRAVLJANJU Z DIVJADJO: DIVJI PRAŠIČ.

Posvet bo 17. in 18. 9. 2010 v Hotelu Paka v Velenju.

Prvi dan posvetovanja bo namenjen izmenjavi najnovejših znanstvenih spoznanj o divjem prašiču znotraj znanstvene javnosti, drugi dan (sobota) pa prenosu teh spoznanj v strokovno javnost (lovci, gozdarji, kmetovalci itn.). Poleg več zanimivih predavanj slovenskih, hrvaških in tujih raziskovalcev (zagotovljeno bo simultano prevajanje v slovenščino) bo v popoldanskem delu tudi okrogla miza o upravljanju z divjim prašičem v Sloveniji.

Vabimo Vas, da se posvetovanja udeležite v čim večjem številu. Potrudili se bomo, da bomo pripravili zanimive in pomembne vsebine, ki jih bodo posredovali vrhunski predavatelji, poskrbeli pa bomo tudi za prijetno vzdušje.

Več informacij o posvetovanju bomo objavili v septembrski številki *Lovca*, dostopne pa bodo tudi na spletni strani
<http://www.erico.si>

Prijave in dodatna vprašanja lahko pošljete na e-naslov: helena.policnik@erico.si.

Za organizatorje:
dr. Helena Poličnik in doc. dr. Boštjan Pokorny

KLUB LJUBITELJEV PSOV JAMARJEV
SLOVENIJA
Župančičeva 9, 1000 Ljubljana

Komisija za kinologijo pri LZS in Klub ljubiteljev psov jamarjev objavljata program prireditev za leto 2010

4. september, ob 9. uri: **Tečaj za vodnike psov jamarjev** s prikazom dela v rovu in na planem. Zbor pri fazaneriji v Lovski družini Grosuplje. Strokovna voditeljica prireditve: Damjana Žnidaršič Švegelj (040/396-041). Zaradi možnosti spremembe datuma je **obvezna prijava!**

12. september, ob 8. uri: **CACT – delo po strelu za nemške lovskie terierje**. Zbor pri lovskem domu Lovske družine Veliki Podlog v Globelem. Strokovna voditeljica prireditve: Damjana Žnidaršič Švegelj (telefon 040/396-041). Naslov: Damjana Žnidaršič Švegelj, Valjavčeva 19, 4000 Kranj.

26. september, ob 8. uri: **CACT – vsestranska uporabnostna preizkušnja za jazbečarje**. Zbor pred lovskim domom Lovske družine Velika Nedelja, Trgovišče 56, pri Veliki Nedelji. Strokovni vodja: Stanko Lihtenvalner (telefon 031/674-629). Naslov: Stanko Lihtenvalner, Ilovci 15, 2275 Miklavž pri Ormožu.

2. oktober, ob 9.30: V sklopu prireditve Evro Dog Show 2010 **specialna CAC-razstava za jazbečarje in nemške lovskie terierje**. V strelskem centru Gaj, pri Pragerskem. Zadnji rok prijave: 15. avgust 2010.

Strokovna voditeljica prireditve: Damjana Žnidaršič Švegelj (telefon 040/396-041). Več na www.klpj.si

16. oktober, ob 8. uri: **Vzrejni pregled za terierje**. Zbor pri kamnolomu pod Celom, Lovska družina Vrhnikar. Strokovni vodja: Matjaž Roter (telefon 031/831-738). Spletno mesto: www.klpj.si

23. oktober, ob 8. uri: **Vzrejni pregled za jazbečarje**. Zbor pri lovskem domu Lovske družine Brezovica. Strokovni vodja: Matjaž Roter (telefon 031/831-738). Naslov: Matjaž Roter, Gradiška 2a, 2211 Pesnica.

Za udeležbo na tečaju je treba strokovnega vodjo prireditve poklicati vsaj 7 dni pred tečajem. Na tečaj se lahko prijavijo vsi vodniki psov ne glede na starost in opravljene preizkušnje psov. Vodniki, ki nameravajo svojega psa ali psico pripeljati na jesenski vzrejni pregled, morajo najpozneje 10 dni pred prireditvijo poslati pisno prijavo (obrazec kluba), obojestransko fotokopijo rodovnika ter ocenjevalni list o telesni oceni in ocenjevalni list o preizkušnji naravnih zasnov psa ali psice na naslov strokovnega vodje.

Na vzrejni pregled lahko vodniki prijavijo le pse in psice, ki so ocenjeni z odlično, prav dobro ali dobro telesno oceno ter so uspešno opravili preizkušnjo naravnih zasnov. V sklopu vzrejnega pregleda se opravlja tudi vzrejna preizkušnja.

Vodniki, ki nameravajo s svojim psom ali psico sodelovati na državni prireditvi, morajo najpozneje 14 dni pred prireditvijo poslati pisno prijavo (obrazec kluba) in obojestransko fotokopijo rodovnika psa ali psice ter potrdilo o plačani startnini na naslov strokovnega vodje prireditve. Za izdelavo biltena je treba poslati še dve kakovostni fotografiji na e-naslov: ladi.slabachar@t-2.net.

Društvo ljubiteljev ptičarjev,
LD Ig,
LKD Ljubljana
prireja

DRŽAVNO TEKMO LOVSKIH PSOV V VODNEM DELU (CACT)

Tekmovanje bo **18. 9. 2010** na Igu za začetkom ob 8. **pred lovskim domom LD Ig (v Dragi)**. Obvezne so prijave s priloženo fotokopijo obeh strani rodovnika psa, kar je treba poslati na naslov: **Ivan Traven, Na dole 4, 1217 Vodice**.

Zadnji rok prijave je 11. 9. 2010.

Tekmovati bo mogoče posamično ali ekipno. Ekipo bodo sestavljali trije vodniki s psi. Prijavijo se lahko samo vodniki psov, ki imajo opravljeno JZP oz. PNZ. Telesna ocena mora biti vsaj prav dobro.

Kotizacija za udeležbo znaša **60 €**, za člane DLP pa **35 €**, če se prijavite na dan prireditve je kotizacija **10 €** višja. Znesek lahko poravnate na TRR Društva ljubiteljev ptičarjev (SI56 02010 025385 2458). Nižja kotizacija velja do 11. 9. 2010. Na prireditve prinesite knjižico z dokazili o cepljenju (cepljenje mora biti opravljeno najmanj 10 dni pred prireditvijo!).

Pozor: Število tekmovalcev je omejeno na 21!

Dodatne informacije lahko dobite na tel. številki 041/387 903 (Ivan Traven).

1.490 evrov za lov in odstrel merjasca v medalji?

Da, v Romuniji. 3-dnevni program lova in bivanja, skupaj z odstrelom enega merjasca s čekani do 20 cm. Lov skupine PASAT bo prve tri dni lovne sezone: od 1. do 3. avgusta.

Zagotovilo uspeha: vračilo 900 evrov za neuplenjenega merjasca.

Jelen v roku (Madžarska): Pridružite se nam 2. in 15. septembra na lovu jelena v roku v lovišču, ki je vsega uro vožnje od naše meje. Odstrel jelena z rogovjem okrog 150 CIC-točk (teža trofeje 5,0 kg) je le 950 evrov, v medalji (od 6,0 do 6,5 kg) 1.600 do 1.950 evrov.

Lov na trofejnega srnjaka v Angliji: Tri dni lova z osebnim vodnikom, tri nočitve v hotelu, vsi prevozi od do letališča (London ali Bristol) ter med lovom za 990 GBP. Ugodna cena odstrela: srnjak z rogovjem 450 g = 760 GBP, 500 g = 890 GPG.

Afriški safari v dolini Limpopo: 10-dnevno potovanje, od tega osem dni Afrike, s šestimi dnevi lova in odstrelom dveh glav trofejne divjadi (ena impala in en merjasec); vse za 3.390 evrov. Za nelovce je cena 1.990 evrov. Vključeni so vsi prevozi, tudi letalski, do Johannesburga, polni penzion, viza, dokumenti za vnos orožja, uporaba centrov Wellness in Knajp. Dodatni odstrel antilop veljajo po ceniku. Odhod skupine v našem spremstvu bo 9. avgusta.

Ob prijavi do 10. 7. 2010 bo odstrel ženskih osebkov elanda, gnuja in impal brezplačen!

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

SPORT MAN, d. o. o.

ŠOŠTANJ

Prodaja novega in
rabljenega orožja
ter streliva.

Tel.: 041/690-051

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

LOV NA JELENA V RUKU TROFEJE V RANGU MEDALJE

MADŽARSKA
Državna lovišča oddaljena 50–80 km od slovenske meje (10.–20. september)

- 7 kg: 2.700 €
- 8 kg: 3.900 €
- 9 kg: 5.300 €
- 10 kg: 7.300 €
- 11 kg: 11.300 €

HRVAŠKA

Državna lovišča v porečjih Donave in Drave (5.–20. september)

- 170 točk: 2.280 €
- 180 točk: 3.350 €
- 190 točk: 4.640 €
- 200 točk: 6.150 €
- 210 točk: 7.895 €

AVSTRIJA

VISOKO ZLATE MEDALJE!
v 2009 odstreljen jelen z 286,56 točke!
10. september–5. oktober

- 11 kg: 14.000 €
- 12 kg: 18.900 €
- 13 kg: 26.300 €
- 14 kg: 33.600 €
- 15 kg: 40.900 €
- 16 kg: 48.000 €

ZAHTEVAJTE NAŠE PROGRAME!

**Lovska farma
DAMERON
Namibija**

Organiziram lov na lovski farmi v mojem spremstvu. (september–oktober)
– kudu, oriks, stenbok, springbok,
svinja bradavičarka, šakal, pavijan –
in 5 dni lova ali inclusive
za samo 2.600 evrov.
Preostala divjad po ceniku.
Informacije po tel.: 031/636-191.
Roman Setnikar

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.
Brnčičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax 01/426 32 72
e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

Sporter EX 8x42
Akcijška cena: **149,00 €**
Redna cena: 199,00 €

Monarch 1,5-6x42
Akcijška cena: **659,00 €**
Redna cena: 799,00 €

Monarch 8x42 DC
Akcijška cena: **390,00 €**
Redna cena: 459,00 €

Cene veljajo do razprodaje zaloge

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

Izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA: 270,00 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11